

**Θεσμικό πλαίσιο ηλεκτρονικών διεπιχειρησιακών
συναλλαγών**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ιωάννης Γ. Πετράκης

Επιβλέπων : Δημήτριος Ασκούνης

Επίκουρος Καθηγητής

Αθήνα, Ιούλιος 2006

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Θεσμικό πλαίσιο ηλεκτρονικών διεπιχειρησιακών συναλλαγών

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ιωάννης Γ. Πετράκης

Επιβλέπων : Δημήτριος Ασκούνης

Επίκουρος. Καθηγητής

Εγκρίθηκε από την τριμελή εξεταστική επιτροπή την 18η Ιουλίου 2006.

.....
Δ. Ασκούνης
Επ.Καθηγητής Ε.Μ.Π.

.....
Ι.-Ε. Σαμουηλίδης
Καθηγητής Ε.Μ.Π.

.....
Ι.Ψαρράς
Αν.Καθηγητής Ε.Μ.Π.

Αθήνα, Ιούλιος 2006

.....
ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ

Διπλωματούχος Ηλεκτρολόγος Μηχανικός και Μηχανικός Υπολογιστών Ε.Μ.Π.

Copyright © ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ 2006

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.

Περίληψη

Οι τεχνολογίες της κοινωνίας της πληροφορίας έχουν πλέον τεράστιο αντίκτυπο στη λειτουργία των επιχειρήσεων. Δεν θα ήταν υπερβολή αν παρομοιάζε κανείς τα αποτελέσματα πιθανής αποσύνδεσης μιας επιχείρησης από το διαδίκτυο, με αυτά της αποσύνδεσης από το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας. Οι ηλεκτρονικές συναλλαγές αποτελούν μία εφαρμογή του διαδικτύου με τεράστια δυναμική ανάπτυξης. Σε λίγα χρόνια, αναμένεται επιχειρήσεις και πολίτες να διεξάγουν το μεγαλύτερο μέρος των συναλλαγών τους ηλεκτρονικά, διαθέτοντας ηλεκτρονικές ταυτότητες και ηλεκτρονικά πορτοφόλια. Η παρούσα διπλωματική εργασία ασχολείται με το ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Ο νόμος είναι απαραίτητος παράγοντας για την ανάπτυξη των ηλεκτρονικών συναλλαγών αφού αν δεν υπάρχουν νομοθετικές προβλέψεις ή είναι ακατάλληλες ή δεν εμπνέουν ασφάλεια για τα νέα ζητήματα που ανακύπτουν σε σχέση με τις ηλεκτρονικές συναλλαγές, υψώνονται εμπόδια στη χρήση των νέων τεχνολογιών οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα ηλεκτρονικών συναλλαγών, μια δυνατότητα που συνεπάγεται πολυποίκιλα οφέλη για τους συναλλασσόμενους.

Η παρούσα εξέταση της νομοθεσίας που αφορά τις ηλεκτρονικές συναλλαγές είναι προαπαιτούμενη για να σχεδιαστεί και να αναπτυχθεί μια σύγχρονη πλατφόρμα η-επιχειρείν η οποία σέβεται το ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο αλλά και τα εθνικά πλαίσια των χωρών όπου δραστηριοποιείται. Επιμέρους θέματα που εξετάζονται είναι το ηλεκτρονικό εμπόριο, οι ηλεκτρονικές πληρωμές, οι ηλεκτρονικές υπογραφές, η ηλεκτρονική τιμολόγηση, ο ΦΠΑ στις η-συναλλαγές, το ηλεκτρονικό χρήμα, η ηλεκτρονική σύναψη συμβάσεων, η προστασία των προσωπικών δεδομένων, οι ηλεκτρονικές προμήθειες κ.ά.. Απώτερος στόχος, η μοντελοποίηση νομικών κανόνων που εντοπίζονται από την εξέταση της νομοθεσίας, για τη δημιουργία μιας βάσης δεδομένων και γνώσης, απαραίτητο δομικό στοιχείο μιας σύγχρονης πλατφόρμας που υποστηρίζει διεξαγωγή ηλεκτρονικών συναλλαγών.

Λέξεις Κλειδιά:

Ηλεκτρονική συναλλαγή, ηλεκτρονικό εμπόριο, ηλεκτρονική υπογραφή, ηλεκτρονικά έγγραφα, προστασία προσωπικών δεδομένων, ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο, νομική ισχύς, νομικά εμπόδια, μοντελοποίηση νομικών κανόνων

Abstract

Nowadays, ICT play an important role in business operation. Without exaggeration, the consequences of a possible disconnection of a business from the internet, can be compared with the consequences of a disconnection from the electric power network. Electronic transaction is an internet application having a great potential of evolvement. It is expected in a few years that business and citizens will conduct electronically the majority of their transactions, using electronic identities and electronic wallets. The current diploma thesis deals with the European legal and statutory framework of electronic transaction. Law is indispensable for the increase in use of electronic transaction, which implies various benefits. Lack of legal provisions for the new arising electronic transaction issues or unsuitable provisions or provisions not fostering a feeling security among potential users, lead to inhibition in electronic transactions.

The present examination of legislation related to electronic transactions is precondition to the design and development of an up-to-date e-business platform, which respects European legislation framework and also the national frameworks of the countries where the platform operates. The main legal issues examined are : e-commerce, e-payments, e-signatures, e-invoicing, VAT in e-transactions, e-cash, e-contracting, personal data protection, e-procurement. The endmost target is to model legal rules that are spotted while examining the legislation, in order to create a base of data and knowledge, an essential element for a system supporting electronic transactions conduct.

Keywords:

Electronic transaction, e-commerce, e-signature, protection of personal data, e-documents, European legal framework, legal validity, legal barriers, modeling of legal rules

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ για την πολύτιμη συμβολή τους στην περάτωση της εργασίας: τον υποψήφιο διδάκτορα *Γεώργιο Α. Γκιώνη* και τον ερευνητή Δρ. *Ιωάννη Χαραλαμπίδη*.

Ευχαριστώ *την οικογένειά μου* για τη στήριξη που πάντα μου παρέχει.

Ευχαριστώ *τη μητέρα μου* για τη συμβολή της στη γραμματική επιμέλεια της εργασίας. Παρά ταύτα, δεν υπάρχει κανενός είδους «μεταβίβασης ευθύνης» σε αυτήν.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
1.2 ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ Η-ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ	15
1.2.1 Η πλατφόρμα, οι στόχοι, οι ωφέλειες	15
1.2.2 Η αρχιτεκτονική της πλατφόρμας	17
1.2.3 Απλό σενάριο χρήσης.....	19
1.3 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ	21
2. ΤΥΠΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥ	23
2.1 ΔΙΚΑΙΟ ΕΕ	23
2.2 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	24
2.2.1 Δημόσιο Δίκαιο.....	25
2.2.2 Ιδιωτικό Δίκαιο	25
2.2.3 Θέματα δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου	27
2.3 ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	28
2.4 ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΙΑ	28
3. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΕΕ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ	30
3.1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	30
3.2 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΕΕ	37
3.2.1 Οδηγία 2000/31/ΕΚ (για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο)	38
3.2.2 Οδηγία 97/5/ΕΚ (για διασυνοριακές πληρωμές).....	42
3.2.3 Κανονισμός 2560/2001/ΕΚ (για διασυνοριακές πληρωμές)	43
3.2.4 Οδηγία 2000/46/ΕΚ (για η-χρήμα)	45
3.2.5 Σύσταση 97/489/ΕΚ (για μέσα η-πληρωμής)	46
3.2.6 Οδηγία 2002/38/ΕΚ, Κανονισμός 1798/2003/ΕΚ, Οδηγία 2001/115/ΕΚ (περί ΦΠΑ).....	50
3.2.7 Οδηγία 1999/93/ΕΚ (για τις η-υπογραφές)	55
3.2.8 Οδηγία 1996/9/ΕΟΚ (για προστασία βάσεων δεδομένων)	59
3.2.9 Οδηγία 1995/46/ΕΚ (για προσωπικά δεδομένα).....	60
3.2.10 Οδηγία 2002/58/ΕΚ (για προστασία ιδιωτικής ζωής).....	64
3.2.11 Κανονισμός 45/2001/ΕΚ (για προστασία δεδομένων).....	67
3.2.12 Οδηγία 2006/24/ΕΚ (για διατήρηση δεδομένων).....	69
3.2.13 Οδηγία 2002/65/ΕΚ (για εξ αποστάσεως υπηρεσίες σε καταναλωτές).....	70
3.2.14 Κανονισμός 44/2001/ΕΚ (για τη διεθνή δικαιοδοσία).....	74
4. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ	76
4.1 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ/ ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ/ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ	76
4.1.1 Νόμος 3115/2003	77
4.1.2 Κανονισμοί Α.Δ.Α.Ε	77
4.1.3 Νόμος 2472/1997	78
4.1.4 Νόμος 2774/1999	78
4.1.5 Προεδρικό Διάταγμα 47/2005	78
4.1.6 Νόμος 2819/2000	79
4.1.7 Νόμος 3057/2002	79
4.2 Η-ΕΜΠΟΡΙΟ	79
4.2.1 Προεδρικό Διάταγμα 131/2003	79

4.2.2 Νόμος 2251/1994 με τροποποιήσεις.....	80
4.3 ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΥΠΟΓΡΑΦΕΣ / ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ	81
4.3.1 Προεδρικό διάταγμα 150/2001	81
4.3.2 Κανονισμοί Ε.Ε.Τ.Τ.....	82
4.3.3 Προεδρικό Διάταγμα 39/2001	83
4.3.4 Προεδρικό Διάταγμα 342/2002	83
4.4 ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ.....	83
4.4.1 Υπουργική Απόφαση 629/2005	83
4.4.2 Υπουργική απόφαση 1023404/1363/0016	83
4.4.3 Υπουργική απόφαση Ζ1-178/2001	83
4.4.4 Νόμος 3148/2003	84
4.4.5 Νόμος 3193/2003	84
4.4.6 Προεδρικό Διάταγμα 33/2000	86
4.4.7 Κώδικας βιβλίων και στοιχείων	87
4.5 Η-ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	87
4.5.1 Νόμος 3431/06	87
4.6 ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΧΡΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ.....	88
4.6.1 Νόμος 3448/06	88
4.7 ΔΗΜΟΣΙΕΣ Η-ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ	88
4.8 ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ.....	89
5. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΕΘΝΙΚΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ	90
5.1 ΚΥΠΡΟΣ	90
5.2 ΤΣΕΧΙΑ	91
5.3 ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	93
5.4 ΠΟΛΩΝΙΑ.....	95
5.5 ΓΕΡΜΑΝΙΑ	96
5.6 ΑΥΣΤΡΙΑ	97
5.7 ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ.....	99
6. ΜΟΝΤΕΛΟΠΟΙΗΣΗ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ	102
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	110
7.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	110
7.1.1 Η φύση του διαδικτύου προκαλεί νομικά κενά.....	110
7.1.2 Νομικά προβλήματα στην πράξη.....	111
7.2 ΈΛΛΕΙΨΗ ΕΠΙΓΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ Η-ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ	113
7.3 ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	114
7.4 ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ Η-ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, ΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ	115
8 ΠΗΓΕΣ	119

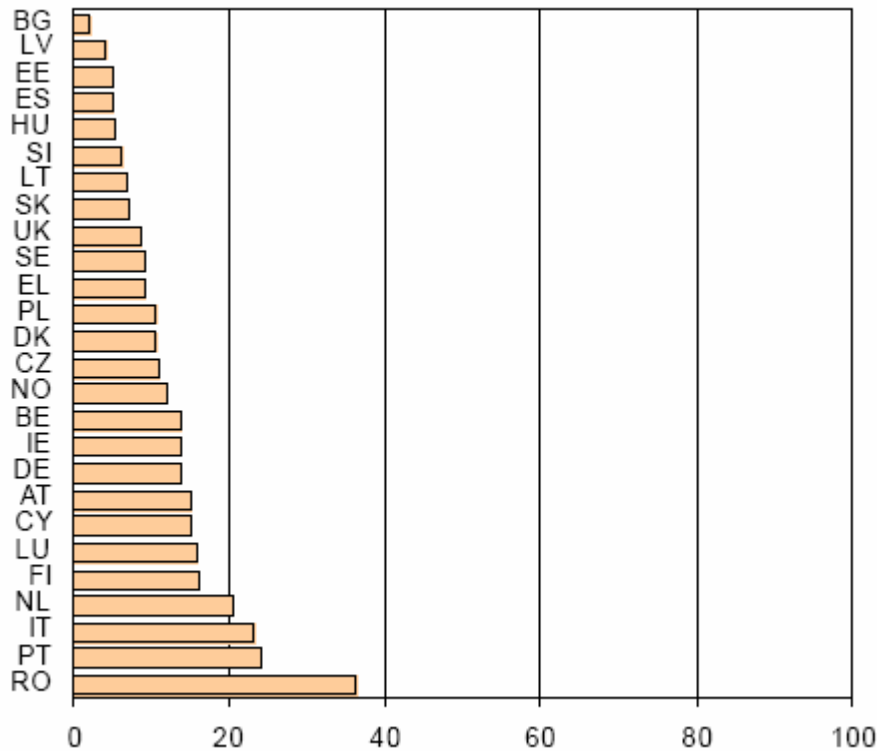
1

1 Εισαγωγή

1.1 Εισαγωγή

Στο σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον, η επικοινωνία και η συνεργασία μιας επιχείρησης με άλλες επιχειρήσεις, με τράπεζες και δημόσιες υπηρεσίες έχει καταστεί για τη λειτουργία της περισσότερο κρίσιμη από ποτέ. Η ανταγωνιστικότητά της, βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην ικανότητα της να διαλειτουργεί με άλλες. Τα τελευταία χρόνια έχει συντελεστεί σημαντική τεχνολογική πρόοδος στον τομέα του ηλεκτρονικού επιχειρείν (e-business) στην Ευρωπαϊκή Ένωση και σε παγκόσμιο επίπεδο. Παρ' όλα αυτά, σημαντικό ποσοστό των επιχειρήσεων δεν έχει καταφέρει να παρακολουθήσει αυτή την εξέλιξη των νέων τεχνολογιών που βασίζονται στο διαδίκτυο. Ιδιαίτερα στις χώρες όπου η πλειοψηφία των επιχειρήσεων χαρακτηρίζονται μικρές ή μικρές-μεσαίες (SME's), η διείσδυση των τεχνολογιών είναι πολύ περιορισμένη. Σήμερα, οι προσπάθειες που γίνονται για ανάπτυξη και υιοθέτηση ηλεκτρονικών επιχειρησιακών λύσεων επικεντρώνεται περισσότερο σε συναλλαγές μεταξύ επιχείρησης και καταναλωτή (B2C) και όχι τόσο στη διασύνδεση και διαλειτουργικότητα εφαρμογής με εφαρμογή (A2A), μια περιοχή που μπορεί να συμβάλλει αποφασιστικά στην ταχύτητα, την ασφάλεια, την ορθότητα και την ευρεία υιοθέτηση του ηλεκτρονικού επιχειρείν.

Οι μετρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ενδεικτικές της μικρής διείσδυσης των νέων τεχνολογιών στις επιχειρησιακές συναλλαγές, ιδιαίτερα σε μικρές-μεσαίες επιχειρήσεις. Σύμφωνα με την Eurostat, το ποσοστό των μικρών-μεσαίων επιχειρήσεων (με 10 ως 249 υπαλλήλους) στην Ευρώπη των εικοσιπέντε που πραγματοποίησαν ηλεκτρονική αγορά μέσω του διαδικτύου το 2005 ήταν μόλις 23%. Ελαφρώς υψηλότερο ποσοστό εμφανίζει η Ευρώπη των δεκαπέντε χωρών (26%) ενώ στην Ελλάδα είναι χαμηλότερο και ανέρχεται σε 14%. Τα ποσοστά που αφορούν μεγάλες επιχειρήσεις (άνω των 249 υπαλλήλων) είναι πολύ μεγαλύτερα, σε αδρές γραμμές διπλάσια. Χαρακτηριστικά μικρό είναι και το ποσοστό των επιχειρήσεων των οποίων τα IT συστήματα συνδέονται αυτόματα σε IT συστήματα προμηθευτών τους ή πελατών τους. Ο ευρωπαϊκός μέσος όρος ανέρχεται στο 13.1%. Και σε αυτές τις μετρήσεις, τα ποσοστά των μικρών-μεσαίων επιχειρήσεων είναι σημαντικά χαμηλότερα. Συνεπώς, γίνεται φανερό η ανάγκη για υποδομές και γενικότερα δράσεις που θα επιτρέψουν στις μικρές-μεσαίες επιχειρήσεις να διεξάγουν ηλεκτρονικά με τις νέες τεχνολογίες τις συναλλαγές τους.

*Επί τοις εκατό ποσοστό των επιχειρήσεων των οποίων τα IT συστήματα συνδέονται αυτομάτως με τα IT συστήματα των προμηθευτών ή των πελατών εκτός του επιχειρηματικού ομίλου
(Πηγή: EUROPEAN COMMISSION - DG Joint Research Centre - IPSC - The 2005 European e-Business Readiness Index)*

Η ηλεκτρονική διεξαγωγή συναλλαγών έχει να προσφέρει πολλά σε μια επιχείρηση, αυξάνοντας την παραγωγικότητά της και μειώνοντας τις δαπάνες της. Σήμερα, οι συναλλαγές που πραγματοποιεί μια τυπική επιχείρηση, που φτάνουν τις πεντακόσιες καθημερινά αν πρόκειται για μεγάλη και τις πενήντα για μικρή-μεσαία, γίνονται με χειροκίνητο τρόπο. Η επιχείρηση τυπώνει τις πληροφορίες που θέλει μέσω μιας οικονομικής εφαρμογής της, τις στέλνει σε μια άλλη επιχείρηση, τράπεζα ή στην κυβέρνηση και εν συνεχεία αυτές επανεισάγονται σε εφαρμογή του παραλήπτη. Τα μειονεκτήματα αυτής της πρακτικής συναλλαγών επιχείρησης προς επιχείρηση (B2B) είναι εμφανή. Καταρχήν, χρειάζεται σημαντικός χρόνος εργασίας έτσι ώστε να εισαχθούν όλες οι πληροφορίες χειροκίνητα στις διάφορες εφαρμογές της επιχείρησης, στους ενδιαμέσους και στις δημόσιες υπηρεσίες. Για μια τυπική μικρή-μεσαία επιχείρηση, απαιτούνται ετήσια εκατοντάδες εργατομέρες μόνο και μόνο για την τύπωση, την αποστολή τηλεφωτοτυπίας (fax) ή ηλεκτρονικού μηνύματος (e-mail), την παραλαβή και την εισαγωγή πληροφοριών που προκύπτουν από τις συναλλαγές. Επίσης, η ορθότητα των συναλλασσομένων με αυτόν τον τρόπο πληροφοριών δεν είναι δεδομένη, μιας και ανθρώπινο είναι να συμβαίνουν συχνά λάθη σε χειροκίνητες εργασίες, όπως για παράδειγμα η πληκτρολόγηση κατά την εισαγωγή πληροφοριών σε μια εφαρμογή.

Η εφαρμογή προς εφαρμογή (A2A) ολοκλήρωση αποτελεί ένα στοιχείο κλειδί για μικρές-μεσαίες επιχειρήσεις αφού δίνει τη δυνατότητα για την πραγματοποίηση των καθημερινών τους συναλλαγών με την ελάχιστη δυνατή προσπάθεια και χρόνο και τη μέγιστη δυνατή ασφάλεια και αξιοπιστία. Το πλαίσιο για μια τέτοια βελτίωση

διαλειτουργικότητας που σχετίζεται με τις απαραίτητες διαδικασίες, XML σχήματα και υποδομή, είναι πρακτικά ανύπαρκτο στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στα νέα κράτη-μέλη. Σε αυτό το συμπέρασμα οδηγεί και μια έκθεση της PWC που αναφέρεται ειδικότερα στο πλαίσιο για την ηλεκτρονική τιμολόγηση. Ακόμη και στις πιο προηγμένες χώρες της ΕΕ, το υπάρχον νομικό και θεσμικό πλαίσιο δεν επιτρέπει την πλήρη ηλεκτρονική ανταλλαγή τιμολογίων (e-Invoices). Στον παρακάτω πίνακα, συνοψίζονται κάποια συμπεράσματα της έκθεσης αυτής. Μπορεί να παρατηρήσει κανείς ότι νομικό πλαίσιο έχει αναπτύξει σε ένα ικανοποιητικό βαθμό μόνο η Μεγάλη Βρετανία ενώ οι Α2Α εφαρμογές, στις οποίες γίνεται αναφορά, για την ηλεκτρονική τιμολόγηση είναι είτε ανύπαρκτες, όπως στην Ελλάδα, είτε σε πολύ πρώιμο στάδιο ανάπτυξης.

	Νομικό-Θεσμικό Πλαίσιο	Προτυποποίηση	A2A εφαρμογές για e-Invoicing	Βαθμολογία(1-5)
Γερμανία	Στοιχειώδεις, όχι για εξαγωγές	Στοιχειώδης	Καμία	2
Μ.Βρετανία	Σημαντικό, ακριβές	Σε αρχικό στάδιο, λίγα πρότυπα	Σε ανάπτυξη	4
Φιλανδία	Σημαντικό	Στοιχειώδης, όχι πραγματικά πρότυπα	Σε αρχικό στάδιο	3
Σουηδία	Σημαντικό	Στοιχειώδης, όχι πραγματικά πρότυπα	Σε αρχικό στάδιο	3
Δανία	Στοιχειώδεις, όχι για εξαγωγές	Στοιχειώδης	Καμία	2
Ελλάδα	Ανύπαρκτο	Ανύπαρκτη	Πρακτικά καμία	<1
Πορτογαλία	Ανύπαρκτο	Ανύπαρκτη	Πρακτικά καμία	<1

(Πηγή: «EU VAT legislation on electronic invoicing & electronic storage of invoices», PriceWaterhouseCoopers Survey, 2002)

1.2 Σύγχρονη πλατφόρμα η-επιχειρείν

1.2.1 Η πλατφόρμα, οι στόχοι, οι ωφέλειες

Η κατάσταση που μόλις περιγράφηκε αναδεικνύει τη σημασία ανάπτυξης των απαιτούμενων μεθοδολογιών, της υποδομής και του ενδιάμεσου λογισμικού (middleware) που θα δώσουν την ευκαιρία σε κάθε τυπική μικρή ή μικρή-μεσαία επιχείρηση να διεξάγει τις επιχειρηματικές της συναλλαγές μέσω του διαδικτύου. Για τους σκοπούς μιας τέτοιας πλατφόρμας ηλεκτρονικού επιχειρείν, πρέπει να συνδεθούν οι κύριες λογισμικές εφαρμογές μιας επιχείρησης και τα συστήματα που σχετίζονται με τις συναλλαγές της με τις αντίστοιχες εφαρμογές των συνεργαζόμενων με αυτήν επιχειρήσεων σε επίπεδο προμηθειών, πωλήσεων, κοινών ερευνών καθώς

και με τραπεζικά και ασφαλιστικά ιδρύματα και κυβερνητικές οντότητες. Η πλατφόρμα, θα πρέπει να σέβεται το νομικό και ρυθμιστικό πλαίσιο κάθε χώρας.

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στους επιμέρους στόχους, στα βήματα που απαιτούνται για την ανάπτυξη μιας τέτοιας πλατφόρμας ή, με άλλα λόγια, ενός τέτοιου συστήματος ηλεκτρονικών συναλλαγών έτσι ώστε να φανεί η τοποθέτηση της παρούσας διπλωματικής.

Αρχικά, για να διασφαλιστεί συμμόρφωση με τους νόμους και να βρεθούν εμπόδια και αδυναμίες αναφορικά με τις ηλεκτρονικές επιχειρηματικές συναλλαγές, απαιτείται επισκόπηση και ανάλυση του νομικού και ρυθμιστικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των νέων κρατών-μελών και των άλλων συμμετεχόντων κρατών. Στη φάση αυτή, προκύπτουν ιδιαιτερότητες και διαφορές των νομικών πλαισίων κάθε χώρας, στις οποίες πρέπει να προσαρμοστεί το υπό ανάπτυξη σύστημα και οι οποίες επηρεάζουν το επίπεδο διαλειτουργικότητας. Για παράδειγμα, από την επισκόπηση του νομοθετικού πλαισίου, προκύπτουν κάποια πεδία – πληροφορίες των οποίων η ύπαρξη σε έγγραφα που ανταλλάσσονται μεταξύ επιχειρήσεων, τραπεζών, κυβερνήσεων είναι υποχρεωτική. Επίσης προκύπτουν νομικές, κοινωνικές, πολιτισμικές και οικονομικές όψεις κάθε χώρας που συμβάλουν στον εντοπισμό παραγόντων που επηρεάζουν τις ηλεκτρονικές συναλλαγές της. Από την όλη διαδικασία, δημιουργείται και μία «νομική αποθήκη» που επιτρέπει στις επιχειρήσεις να εξετάσουν αν το επιχειρηματικό τους πλάνο συμβαδίζει με το νομικό και κανονιστικό πλαίσιο σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Ο δεύτερος στόχος για την ανάπτυξη του συστήματος είναι η επιλογή των τυπικών επιχειρησιακών συναλλαγών που θα υποστηρίζει το σύστημα και η μοντελοποίησή τους. Η επιλογή τους γίνεται λαμβάνοντας υπόψη και τις διαφορές που υπάρχουν στις χώρες που εξετάζονται. Τα αποτελέσματα του πρώτου στόχου που περιγράφηκαν λαμβάνονται υπόψη εδώ και έτσι φαίνεται άλλος ένας λόγος για τον οποίο απαιτείται. Άλλα κριτήρια επιλογής είναι η συχνότητα της συναλλαγής και ο χρόνος που απαιτείται για τη διεξαγωγή της. Οι τύποι των συναλλαγών που πραγματοποιούνται με A2A διασύνδεση υπάρχοντων εφαρμογών είναι: α) Επιχείρηση προς Επιχείρηση (B2B) συναλλαγές όπως παραγγελίες, αγορές, τιμολόγια, πληρωμές β) Επιχείρηση προς Κράτος (B2G) συναλλαγές και ανταλλαγή πληροφοριών όπως δήλωση ΦΠΑ και πληρωμή φόρου, φορολογική δήλωση γ) Επιχείρηση προς Ενδιάμεσους (B2I) περιλαμβανομένων η-συναλλαγών από τις επιχειρηματικές εφαρμογές προς τράπεζες, (πχ ερώτηση υπολοίπου λογαριασμού, μεταφορά χρημάτων) και δημόσιους ασφαλιστικούς οργανισμούς δ) Λοιπές συναλλαγές όπως ανταλλαγή οικονομικών δεδομένων μεταξύ SMEs και λογιστών.

Ακολουθεί επισκόπηση της επιστημονικής προόδου στον τομέα της διαλειτουργικότητας επιχειρηματικών εφαρμογών, της διαλειτουργικότητας επιχειρηματικών διαδικασιών, της B2B μοντελοποίησης δεδομένων, των service orientated αρχιτεκτονικών και των σύγχρονων προτύπων για ανταλλαγή δεδομένων, κρυπτογράφηση δεδομένων, ασφάλεια, προτυποποίηση διαδικασιών (πχ ebisXML, XML, ebXML, RosettaNet, XCBL, WSDL, UDDI). Εν συνεχεία έρχεται ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη των πρωτοκόλλων και των ηλεκτρονικών δομών δεδομένων και μηνυμάτων για την αναπαράσταση δεδομένων και τη διαλειτουργικότητα των επιχειρησιακών εφαρμογών. Η φάση αυτή βασίζεται σε διεθνή πρότυπα (standards) όπως το RosettaNet και η ebXML καθώς και στο νομικό και θεσμικό πλαίσιο.

Πέμπτο βήμα αποτελεί η ανάπτυξη της απαιτούμενης κεντρικής υποδομής, δηλαδή του εξυπηρετητή (server) για την ασφαλή και εξουσιοδοτημένη μεταφορά των προς συναλλαγή πληροφοριών και η ανάπτυξη των κατανεμημένων

αλληλοσυνδεόμενων συνθετημάτων (components) για τις επιχειρησιακές εφαρμογές, τα οποία είναι ειδικοί διασυνδετές (connectors) γύρω από οικονομικές και εμπορικές εφαρμογές που θα επιτρέψουν τον αυτόματο χειρισμό των συναλλαγών μέσω αλληλεπίδρασης με διαδικτυακές υπηρεσίες (web services). Σε αυτό το σημείο απαιτείται και έλεγχος διαλειτουργικότητας.

Τέλος, λαμβάνει χώρα η πιλοτική λειτουργία του συστήματος και η διάδοση των αποτελεσμάτων.

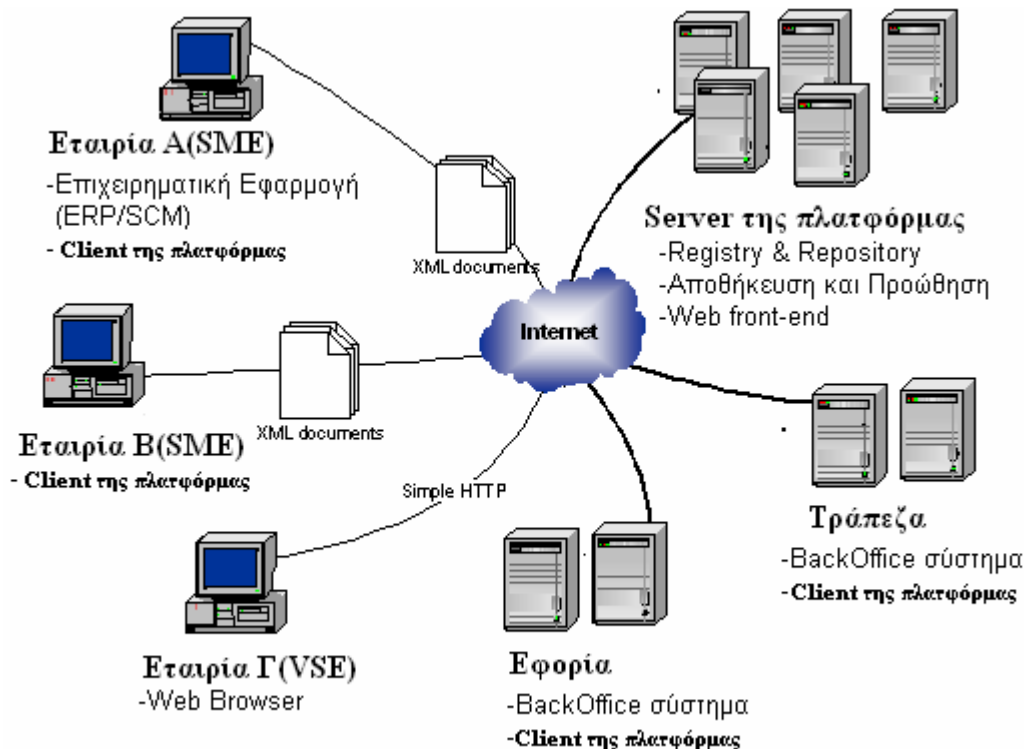
Η ανάπτυξη ενός τέτοιου συστήματος ωφελεί τις μικρές-μεσαίες και πολύ μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το 93% των επιχειρήσεων στην Ευρώπη. Τα οφέλη τους προέρχονται: α) Από τη σημαντική μείωση της απαιτούμενης προσπάθειας και χρόνου για τον έλεγχο, την εισαγωγή, την επαλήθευση και την ολοκλήρωση των συναλλαγών στις ERP ή οικονομικές εφαρμογές τους. Υπολογίζεται ότι μια τυπική μεσαία επιχείρηση μπορεί να κερδίσει πάνω από είκοσι ανθρωπομήνες εργασίας ανά χρόνο. Παράλληλα, η ανταγωνιστικότητά της αυξάνεται από το γεγονός ότι ο χρόνος για την πραγματοποίηση μιας συναλλαγής μειώνεται από μέρες σε δευτερόλεπτα. β) Από την αυξημένη ασφάλεια και ορθότητα των συναλλασσομένων δεδομένων. γ) Από το μειωμένο κόστος κατοχής B2B e-Business συστημάτων. Ένα προϊόν λογισμικού για να αναπτυχθεί από το μηδέν κοστίζει εκατοντάδες φορές περισσότερο. δ) Από την εμπειρία με τις η-επιχειρηματικές εργασίες, η οποία οδηγεί στη μείωση του χρόνου που θα χρειάζεται στο μέλλον η επιχείρηση για να υιοθετήσει παρόμοιες λύσεις. ε) Από την αύξηση των πωλήσεων και της ανταγωνιστικότητάς της έναντι των παραπλήσιων της επιχειρήσεων διεθνώς, αφού παρόμοια συστήματα έχουν αρχίσει να λειτουργούν πιλοτικά σε κάποιες ευρωπαϊκές χώρες.

Πέρα από τις επιχειρήσεις, ωφελούνται και οι κυβερνητικές υπηρεσίες γιατί και αυτές σε ένα τέτοιο σύστημα διεξάγουν γρηγορότερα τις φορολογικού ή άλλου περιεχομένου συναλλαγές τους και κερδίζουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη από τους πολίτες αφού οι υπηρεσίες τους είναι πιο ακριβείς, ασφαλείς και γρήγορες. Ακόμη, αν ο εξυπηρετητής του συστήματος ελέγχεται από την κυβέρνηση, γνωρίζει αυτόματα όλες τις συναλλαγές που γίνονται μέσω αυτού.

Βασική καινοτομία του συστήματος που περιγράφεται είναι η εξής: Παλαιότερα, το κόστος για την εκτέλεση η-συναλλαγών έπρεπε να το αναλάβουν οι ίδιες οι επιχειρήσεις, κάθε μία ξεχωριστά, για να έχει την κατάλληλη τεχνολογική υποδομή, για να επιλύει νομικά ζητήματα και παντός είδους ασυμβατότητες. Το ύψος του κόστους είναι τέτοιο που φυσικά αποκλείει τις μικρές-μεσαίες επιχειρήσεις. Όμως με την ανάπτυξη του εν λόγω συστήματος, το κόστος μεταφέρεται από τα συναλλασσόμενα μέρη στον εξυπηρετητή, ο οποίος αναλαμβάνει τη διασύνδεση των υπαρχόντων εφαρμογών τους, την εξάλειψη ασυμβατοτήτων καθώς και τη διασφάλιση της νομιμότητας και της ασφάλειας.

1.2.2 Η αρχιτεκτονική της πλατφόρμας

Στο παρακάτω σχήμα υπάρχει μια γενική όψη της αρχιτεκτονικής μιας σύγχρονης πλατφόρμας η-επιχειρείν με τα κύρια υποσυστήματα. Η όλη πλατφόρμα απαρτίζεται από τον εξυπηρετητή και τους διάφορους πελάτες που μπορούν να συνδεθούν σε αυτήν.

Ο server της πλατφόρμας αποτελεί την καρδιά του συστήματος και επικοινωνεί με τον έξω κόσμο αποκλειστικά με ένα σύνολο υπηρεσιών ιστού (web services). Υποσυστήματά του είναι το Registry and Configuration (εγγραφή και διαμόρφωση) το Routing (δρομολόγηση) και το Web front-end. Το πρώτο είναι ένας μηχανισμός για την εγγραφή και την αποθήκευση των σχημάτων και των διαδικασιών που περιγράφουν την υλοποίηση κάθε επιχειρηματικής διαδικασίας. Ο server διευθετεί όλες τις πληροφορίες για τους χρήστες του συστήματος και τις επιχειρηματικές διαδικασίες. Το δεύτερο υποσύστημα της δρομολόγησης φροντίζει για την ολοκλήρωση των συναλλαγών μεταξύ των μερών και την αποτελεσματική δρομολόγηση των απαραίτητων εγγράφων μεταξύ των άκρων του συστήματος. Η ασύγχρονη λειτουργία του συστήματος είναι εφικτή μέσω διαδικασιών αποθήκευσης και προώθησης (store and forward) και έτσι οι επιχειρήσεις δεν είναι απαραίτητο να είναι συνεχώς συνδεδεμένες στο διαδίκτυο. Επίσης το υποσύστημα φροντίζει για την ασφάλεια, τις ψηφιακές υπογραφές, τη μόνιμη αποθήκευση επιχειρηματικών εγγράφων και τη συμπίεση. Το υποσύστημα Web front-end είναι μια διαπροσωπεία που παρέχει πρόσβαση σε διάφορες κατηγορίες χρηστών που θέλουν να αλληλεπιδράσουν με το σύστημα. Αυτοί μπορεί να είναι διαχειριστές, συμμετέχουσες εταιρίες, υποψήφιοι αγοραστές, δημόσιες υπηρεσίες και άλλοι. Σε κάθε έναν εκχωρείται το κατάλληλο επίπεδο πρόσβασης και ασφάλειας

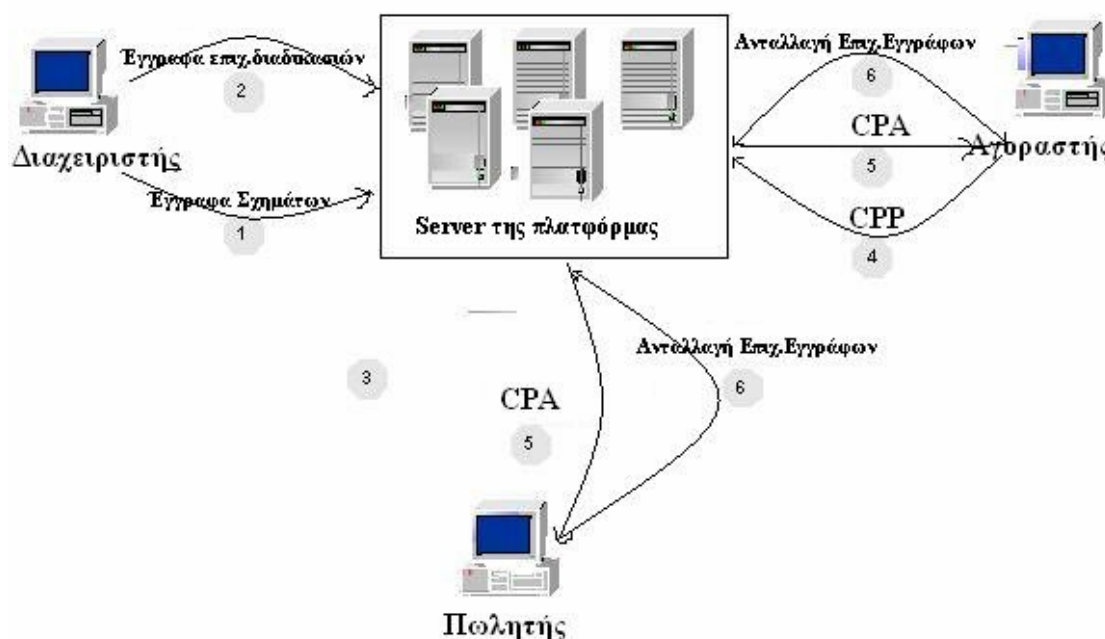
Οι πελάτες μπορεί να είναι δύο τύπων. Το σύστημα δίνει την ευκαιρία σε μικρές επιχειρήσεις που θέλουν να ελαχιστοποιήσουν τις επενδυτικές τους δαπάνες, να συνδέονται σε αυτόν μόνο μέσω ενός απλού φυλλομετρητή. Ο φυλλομετρητής χρησιμοποιεί τα κατάλληλα πρωτόκολλα διαδικτυακών υπηρεσιών για να επικοινωνεί με τον Server της πλατφόρμας. Αυτός είναι ο τύπος πελάτη Zero Client. Ο δεύτερος τύπος πελάτη, ο Fat Client, διαθέτει ειδικό λογισμικό. Οι επιχειρησιακές εφαρμογές του διασυνδέονται με τον Server της πλατφόρμας με τις κατάλληλες διαπροσωπείες διαδικτυακών υπηρεσιών. Αυτός ο τύπος πελάτη έχει περισσότερες δυνατότητες. Μπορεί να εκτελέσει αυτόματα τις λειτουργίες της κατάληξης σε μία αποδεκτή συμφωνία πρωτοκόλλων, της παραγωγής εγγράφων, της ανταλλαγής εγγράφων και

της επεξεργασίας τους. Η εγγραφή πληροφοριών σχετικά με την επιχείρηση γίνεται ημιαυτόματα και η αναζήτηση κατάλληλων εταιρών μη αυτόματα. Αντίθετα, ο πελάτης που χρησιμοποιεί απλό φυλλομετρητή διεξάγει όλες τις εργασίες που αναφέρθηκαν χειροκίνητα εκτός από την κατάληξη σε μία αποδεκτή συμφωνία πρωτοκόλλων και την ανταλλαγή εγγράφων που γίνονται αυτόματα.

Βασικό χαρακτηριστικό της αρχιτεκτονικής είναι ότι οι λειτουργίες κάθε υποσυστήματος γίνονται προσβάσιμες μέσω ενός συνόλου διαδικτυακών υπηρεσιών (web services) το οποίο τα υποσυστήματα δημοσιοποιούν και κάθε άμεση εσωτερική πρόσβαση από ένα υποσύστημα ή εξωτερικούς πελάτες σε άλλο υποσύστημα απαγορεύεται. Η αντιστοίχιση υπηρεσιών σε πρωτόκολλα επικοινωνίας επιτρέπει την ύπαρξη πολλών συνδέσεων όπως SOAP και ebXML υπηρεσίες μηνυμάτων. Συνεπώς, μια ευρεία γκάμα πελατών υποστηρίζεται και το σύστημα είναι εύκολα προσαρμόσιμο σε μελλοντικές αναβαθμίσεις.

1.2.3 Απλό σενάριο χρήσης

Στην παρακάτω εικόνα φαίνεται ένα απλό σενάριο χρήσης του συστήματος από δύο εταιρίες. Η μία πραγματοποιεί μια αγορά από την άλλη. Οι επιμέρους δραστηριότητες είναι αριθμημένες στο σχήμα και περιγράφονται παρακάτω.

1. Υποβολή εγγράφων σχημάτων :

Ο διαχειριστής της πλατφόρμας εισάγει στη registry της πλατφόρμας τα έγγραφα που περιέχουν τα σχήματα που απαιτούνται από το ειδικό επιχειρηματικό πρωτόκολλο. Η registry είναι μια ebXML βάση δεδομένων με επιχειρηματικές διαδικασίες και έγγραφα.

2. Υποβολή εγγράφων επιχειρηματικών διαδικασιών :

Ο διαχειριστής εισάγει στην registry τα έγγραφα που περιέχουν τις επιχειρηματικές διαδικασίες που απαιτούνται από το ειδικό επιχειρηματικό πρωτόκολλο.

3. Υποβολή του προφίλ πρωτοκόλλου συνεργασίας του πωλητή (CPP) :

Ο πωλητής δημοσιοποιεί το CPP (Collaboration Protocol Profile) του στη Registry. Το CPP περιγράφει τον πωλητή, τον ρόλο που παίζει, τις υπηρεσίες που προσφέρει και τις τεχνικές λεπτομέρειες πάνω στον τρόπο που αυτές οι υπηρεσίες μπορούν να προσπελαστούν.

4. Ο αγοραστής ανακαλύπτει τον πωλητή:

Ο αγοραστής δημοσιοποιεί το CPP του και περιηγείται στη Registry χρησιμοποιώντας την Client διαπροσωπεία. Για παράδειγμα, ο αγοραστής μπορεί να ψάχνει για όλους τους χρήστες του συστήματος που είναι στην αυτοκινητοβιομηχανία, που έχουν ρόλο πωλητή και υποστηρίζουν συγκεκριμένες επιχειρηματικές διαδικασίες (πχ RosettaNet PIP3A4) και πωλούν στερεοφωνικά συστήματα. Ο αγοραστής βρίσκει το CPP του πωλητή και αποφασίζει να αρχίσει μια επικοινωνία μαζί του.

5. Πραγματοποίηση συμφωνίας πρωτοκόλλου συνεργασίας (CPA) :

Το σύστημα μονομερώς δημιουργεί μια CPA (Collaboration Protocol Agreement) που θα χρησιμοποιηθεί μεταξύ του αγοραστή και του πωλητή. Η απόφαση λαμβάνεται έχοντας ως είσοδο τα CPP's του αγοραστή και του πωλητή. Ο αγοραστής προτείνει μια εμπορική σχέση στον πωλητή χρησιμοποιώντας την CPA. Ο πωλητής αποδέχεται την προτεινόμενη CPA και η εμπορική σχέση αρχίζει.

6. Ο αγοραστής και ο πωλητής αρχίζουν να διεξάγουν B2B συναλλαγές :

Χρησιμοποιούν τις επιχειρηματικές τους εφαρμογές για να προσπελαίνουν επιχειρηματικά έγγραφα. Χρησιμοποιούν τους Clients που έχουν, για να μεταφράζουν εισερχόμενα και εξερχόμενα έγγραφα των επιχειρηματικών εφαρμογών και για να τα στέλνουν και λαμβάνουν. Ο Server λειτουργεί ως αποθηκευτικός και προωθητικός μηχανισμός.

Από το παραπάνω απλό σενάριο απορρέουν τεχνικοί στόχοι σχεδίασης που αναφέρονται στη συνέχεια:

α) Σχέση με την ebXML προδιαγραφή.

- Ο Server προσφέρει μια πλήρη σε ebXML Registry και Repository λειτουργικότητα.
- Το ίδιο συμβαίνει και για τη λειτουργικότητα πελάτη.
- Οι επιχειρηματικές διαδικασίες και έγγραφα από διάφορους διεθνείς οργανισμούς προτυποποίησης εισάγονται στην Registry (πχ RosettaNet, ebisXML, etc).
- Ύπαρξη «Αποθήκευση και προώθηση» (store and forward) λειτουργικότητας αναφορικά με τα επιχειρηματικά έγγραφα. Αυτή η λειτουργικότητα σχεδιάζεται για να μην απαιτεί το σύστημα από μικρές επιχειρήσεις να έχουν μόνιμη σύνδεση με το διαδίκτυο.

β) Σχέσεις ίσης απόστασης

Το σύστημα κρατάει ίσες αποστάσεις από όλα τα ανταγωνιστικές επιχειρήσεις στο τομέα της η-διαλειτουργικότητας. Έτσι απευθύνεται σε όσο το δυνατό μεγαλύτερη αγορά και αποφεύγεται ο αποκλεισμός ή η εύνοια επιχειρήσεων που διαθέτουν ένα συγκεκριμένο προϊόν ή τεχνολογία (πχ Java έναντι .net)

γ) Ίσες ευκαιρίες πρόσβασης

Το σύστημα σχεδιάζεται με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτρέπει στις μικρές-μεσαίες επιχειρήσεις να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες τους με το ελάχιστο δυνατό κόστος και όταν αυτές αντιληφθούν πρακτικά τη δυναμική και τα οφέλη που αποκομίζουν, να αυξάνουν προοδευτικά την επένδυσή τους σε αυτό. Για αυτό το λόγο, οι χρήστες τους συστήματος μπορεί να είναι από επιχειρήσεις που διαθέτουν μια απλή σύνδεση στο διαδίκτυο ως επιχειρήσεις που διαθέτουν επιχειρηματικές λογισμικές εφαρμογές και κατάλληλο Client.

δ) *Υποστήριξη διαλειτουργικότητας :*

Το σύστημα είναι πλήρως συμβατό με τα αναπτυσσόμενα πλαίσια διαλειτουργικότητας ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (e-Government Interoperability Frameworks) των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πχ το e-GIF του Ηνωμένου Βασιλείου). Επιπλέον το σύστημα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως πιλοτική εφαρμογή αυτών των προδιαγραφών.

1.3 Αντικείμενο διπλωματικής

Στην προηγούμενη υποενότητα έγινε αναφορά σε μια σύγχρονη πλατφόρμα η-επιχειρείν, στους στόχους της, την αρχιτεκτονική του όλου συστήματός καθώς και σε ένα απλό σενάριο χρήσης. Φάνηκε συνεπώς πού εντάσσεται η παρούσα διπλωματική και ποιοι είναι οι απώτεροι στόχοι. Αντικείμενο της διπλωματικής αποτελεί το τμήμα της ανάπτυξης της πλατφόρμας η-επιχειρείν που καταπιάνεται με το νομικό και κανονιστικό πλαίσιο το οποίο διέπει τις ηλεκτρονικές συναλλαγές των επιχειρήσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η μετάβαση από τις παραδοσιακές πρακτικές και διαδικασίες για τη διεξαγωγή συναλλαγών, στο ηλεκτρονικό περιβάλλον της σύγχρονης πλατφόρμας η-επιχειρείν, εγείρει μια σειρά σημαντικών νομικών ζητημάτων και νομικών κενών τα οποία απαιτούν λεπτομερή σπουδή, απαιτούν αναγνώριση και αντιμετώπιση. Οι νομικές ρυθμίσεις πάντα είχαν και θα έχουν κεντρικό ρόλο στις επιχειρηματικές πρακτικές και όταν αυτές αλλάζουν τόσο δραστικά, η σπουδή τους λαμβάνει πρωταρχική σημασία. Όμως, ιδιαίτερα οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, δεν έχουν τη δυνατότητα να εξετάσουν αυτόνομα το νομικό πλαίσιο και να καταλήξουν σε συμπεράσματα για το νέο τρόπο διεξαγωγής των επιχειρηματικών τους συναλλαγών. Έτσι, παρουσιάζεται το φαινόμενο των νομικών φραγμών οι οποίοι συμβάλλουν ως ένα βαθμό στον αποκλεισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων από το νέο ηλεκτρονικό περιβάλλον με τα οφέλη που συζητήθηκαν. Μια πλατφόρμα η-επιχειρείν, για να αποτελεί λύση για τις μικρές-μεσαίες επιχειρήσεις, εκτός από λειτουργική και χαμηλού κόστους, θα πρέπει να προσφέρει σε αυτές και νομική κάλυψη, με άλλα λόγια να τους εξασφαλίζει ότι οι δραστηριότητές τους μέσω αυτής, συμμορφώνονται με το υφιστάμενο νομικό και θεσμικό πλαίσιο σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η εξέταση του νομικού και θεσμικού πλαισίου που περιβάλλει τις δραστηριότητες ηλεκτρονικού επιχειρείν και συναλλάσσεσθαι, οδηγεί επίσης σε χρήσιμα συμπεράσματα για τις τεχνικές απαιτήσεις του υπό ανάπτυξη συστήματος, οι οποίες πρέπει να ληφθούν υπόψη από τη φάση του σχεδιασμού του, αφού το σύστημα πρέπει να σέβεται το ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο αλλά και τα εθνικά πλαίσια των χωρών όπου δραστηριοποιείται. Συγκρίνοντας τα εθνικά νομικά πλαίσια με το νομικό πλαίσιο που επιβάλλει η ευρωπαϊκή ένωση να ενσωματώνουν στις εθνικές τους νομοθεσίες τα κράτη μέλη, αναγνωρίζονται νομικές ασυμβατότητες λόγω του διαφορετικού τρόπου ερμηνείας των κοινοτικών οδηγιών ή την παντελή έλλειψη ενσωμάτωσής τους στα εθνικά πλαίσια. Η σπουδαιότητα των νομικών ασυμβατοτήτων που ανακαλύπτονται και ο αντίκτυπος που αυτές ενδεχομένως έχουν σε συγκεκριμένες συναλλαγές ή γενικότερα δραστηριότητες της πλατφόρμας η-επιχειρείν, λαμβάνονται υπόψη από την πλατφόρμα. Στην περίπτωση των διασυνοριακών συναλλαγών, ανάλογα με τη σπουδαιότητα των νομικών ασυμβατοτήτων, άλλοτε βρίσκεται λύση που ικανοποιεί τις διατάξεις και των δύο

εθνικών πλαισίων και άλλοτε το σύστημα πρέπει να αποφαινεται ότι για συγκεκριμένο λόγο δεν είναι δυνατή η διεξαγωγή μιας συναλλαγής.

Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στην αναγνώριση και εξέταση συγκεκριμένων νομικών θεμάτων τα οποία έχουν αντίκτυπο στη λειτουργία της πλατφόρμας η-επιχειρείν. Τα θέματα αυτά είναι τα εξής: Το ηλεκτρονικό εμπόριο, η φορολόγηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, η σύναψη συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα, οι ηλεκτρονικές διασυννοριακές πληρωμές, τα μέσα ηλεκτρονικών πληρωμών, η ηλεκτρονική τιμολόγηση, οι υποχρεώσεις των παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι σχέσεις των παρόχων υπηρεσιών της ΚτΠ (Κοινωνίας της Πληροφορίας) με τους αποδέκτες αυτών, η νομική αναγνώριση ηλεκτρονικών εγγράφων και οι ηλεκτρονικές υπογραφές, η προστασία προσωπικών δεδομένων, τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, η διεθνής δικαιοδοσία η οποία έχει εφαρμογή σε διαμάχες που προκύπτουν από ηλεκτρονικές συναλλαγές κ.ά. Για τα θέματα αυτά, εξετάστηκε ποιες νομοθετικές πράξεις έχει εκδώσει η Ευρωπαϊκή Ένωση και ποιες είναι οι ρυθμίσεις που ενδιαφέρουν την πλατφόρμα η-επιχειρείν. Ακόμη, εξετάστηκε σε ποιο βαθμό έχουν υιοθετηθεί οι διατάξεις της ΕΕ από τα εθνικά νομοθετικά πλαίσια και ποιες ιδιαιτερότητες αυτά έχουν, δίνοντας περισσότερη βαρύτητα στο ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο.

Ένας ακόμη βασικός σκοπός της εξέτασης των νομοθετικών πλαισίων, είναι η εξαγωγή συγκεκριμένων νομικών κανόνων. Οι νομικοί αυτοί κανόνες θα πρέπει να ενσωματωθούν στην πλατφόρμα η-επιχειρείν, συγκεκριμένα στη βάση δεδομένων και γνώσης αυτής. Η ενσωμάτωση φυσικά απαιτεί κάποιου είδους μοντελοποίηση των νομικών κανόνων, για αυτό και παρουσιάζεται μία πρώτη προσέγγιση μοντελοποίησης. Η μοντελοποίηση και η ενσωμάτωση στο σύστημα νομικών κανόνων αποτελεί ένα σύγχρονο πεδίο επιστημονικής έρευνας και συμβάλλει στην αυτοματοποίηση όλων των διαδικασιών στις οποίες έχουν πρακτικό αντίκτυπο νομικές ρυθμίσεις των χωρών των συναλλασσόμενων μερών.

Το παρόν κεφάλαιο κλείνει, παρουσιάζοντας τη δομή την εργασίας. Στο 1^ο Κεφάλαιο έγινε μια εισαγωγή στο θέμα και παρουσιάστηκε η αρχιτεκτονική και τα οφέλη μιας σύγχρονης πλατφόρμας η-επιχειρείν καθώς και τα απαιτούμενα βήματα για την ανάπτυξή της, ένα από τα οποία αποτελεί το αντικείμενο της εργασίας αυτής. Στο 2^ο κεφάλαιο, παρουσιάζονται οι τύποι του ευρωπαϊκού και εσωτερικού δικαίου, η γνώση των οποίων και η συσχέτισή τους με τα νομικά θέματα που ενδιαφέρουν την εργασία αυτή είναι απαραίτητη για την παρακάτω εξέταση των νομοθετικών πλαισίων. Στο 3^ο κεφάλαιο εξετάζεται η νομοθεσία της ευρωπαϊκής ένωσης και αναφέρονται οι διατάξεις συγκεκριμένων κανονισμών, οδηγιών και συστάσεων. Στο 4^ο κεφάλαιο γίνεται το ίδιο για την ελληνική νομοθεσία εξετάζοντας αντίστοιχα προεδρικά διατάγματα, νόμους, υπουργικές αποφάσεις. Στη φάση αυτή, αναγνωρίζονται συγκεκριμένοι νομικοί κανόνες οι οποίοι και τονίζονται με **μαύρο**. Το 5^ο κεφάλαιο ασχολείται με εθνικές νομοθεσίες άλλων χωρών, εξετάζοντας ανά θεματική κατηγορία ποιοι νόμοι ισχύουν σε κάθε χώρα και ποιος ο βαθμός υιοθέτησής των ευρωπαϊκών οδηγιών. Στο 6^ο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η μοντελοποίηση των νομικών κανόνων οι οποίοι αναγνωρίστηκαν στα κεφάλαια 3 και 4, και δίνονται παραδείγματα χρήσης του μοντέλου. Τέλος, στο καταληκτικό 7^ο κεφάλαιο, αναφέρονται συμπεράσματα, νομικά εμπόδια στην ανάπτυξη των ηλεκτρονικών συναλλαγών που εντοπίστηκαν, προτείνονται λύσεις και επισημαίνονται μελλοντικές νομικές προκλήσεις.

2

2. Τύποι Δικαίου

Στην παρούσα εργασία ερευνάται το νομοθετικό πλαίσιο το οποίο ρυθμίζει θέματα που άπτονται του σχεδιασμού, της ανάπτυξης και της λειτουργίας της πλατφόρμας ηλεκτρονικού επιχειρείν η οποία επιτρέπει τη διεξαγωγή διασυνοριακών ηλεκτρονικών συναλλαγών. Η έρευνα κατευθύνεται σε δύο κατηγορίες νομοθετικών πλαισίων: Στο νομοθετικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο έχει κοινή εφαρμογή σε όλα τα κράτη-μέλη της, καθώς και στα κατά τόπους εθνικά νομοθετικά πλαίσια των χωρών, για τις οποίες υποστηρίζεται η χρήση του συστήματος. Στο παρόν κεφάλαιο, διακρίνονται οι βασικοί τύποι δικαίου οι οποίοι αφορούν την έρευνά αυτή καθώς και τις υποκατηγορίες τους, με τα χαρακτηριστικά που αυτές έχουν.

2.1 Δίκαιο ΕΕ

Το κοινοτικό δίκαιο αποτελεί ένα ανεξάρτητο νομικό σύστημα το οποίο υπερισχύει των εθνικών νομικών διατάξεων. Διακρίνεται σε τρεις διαφορετικούς, αλλά αλληλένδετους, τύπους νομοθεσίας. Αυτοί είναι το πρωτογενές δίκαιο, το παράγωγο δίκαιο και η νομολογία. Οι οδηγίες, οι κανονισμοί και οι συστάσεις που θα απασχολήσουν την εργασία στη συνέχεια αποτελούν μορφή του παράγωγου δικαίου.

Το **πρωτογενές δίκαιο** περιλαμβάνει ιδίως τις συνθήκες και άλλες συμφωνίες παρόμοιας φύσης. Το πρωτογενές δίκαιο συμφωνείται βάσει άμεσων διαπραγματεύσεων μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών μελών. Οι συμφωνίες αυτές λαμβάνουν τη μορφή συνθηκών οι οποίες επικυρώνονται στη συνέχεια από τα εθνικά κοινοβούλια. Η ίδια διαδικασία εφαρμόζεται για οποιαδήποτε μεταγενέστερη τροποποίηση των συνθηκών. Οι συνθήκες ίδρυσης των ευρωπαϊκών κοινοτήτων έχουν αναθεωρηθεί επανειλημμένως μέσω της ενιαίας ευρωπαϊκή πράξης (1987), της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση - «Συνθήκη του Μάαστριχτ» (1992) - και τη συνθήκη του Άμστερνταμ (1997). Οι Συνθήκες καθορίζουν επίσης το ρόλο και τις αρμοδιότητες των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ που εμπλέκονται στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και στις νομοθετικές, εκτελεστικές και δικαιοδοτικές διαδικασίες που χαρακτηρίζουν το κοινοτικό δίκαιο και την εφαρμογή του.

Το **παράγωγο δίκαιο** βασίζεται στις συνθήκες και ενέχει ποικίλες διαδικασίες οι οποίες καθορίζονται σε διάφορες διατάξεις του. Οι μορφές που λαμβάνει είναι οι εξής:

- **κανονισμοί:** Οι κανονισμοί έχουν μια γενική εμβέλεια και το χαρακτηριστικό τους είναι ότι χωρίς απαίτηση θέσπισης εθνικών νομοθετικών διατάξεων για την εφαρμογή τους, είναι άμεσα εφαρμόσιμοι και άμεσα δεσμευτικοί για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Φυσικά κάθε εθνικός νόμος που συγκρούεται με

κανονισμό της ΕΕ χάνει την ισχύ του αφού το ευρωπαϊκό δίκαιο υπερισχύει των εθνικών.

- **οδηγίες:** Οι οδηγίες δεσμεύουν τα κράτη μέλη ως προς τους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν εντός μιας συγκεκριμένης χρονικής προθεσμίας, όμως σε αντίθεση με τους κανονισμούς, αφήνουν στις εθνικές αρχές την επιλογή του τύπου και των μέσων υλοποίησης των στόχων αυτών. Έτσι οι εθνικές αρχές διαθέτουν μεγάλη ελευθερία στους ακριβείς νόμους που θα εντάξουν στο εθνικό τους δίκαιο. Οι οδηγίες πρέπει να μεταφέρονται στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών σύμφωνα με τις διαδικασίες που ισχύουν στα κράτη μέλη. Εναντίον των κρατών μελών που δε μεταφέρουν τις κοινοτικές οδηγίες στο εθνικό τους δίκαιο στις προβλεπόμενες προθεσμίες ή δεν το πράττουν επαρκώς, η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να κινηθεί νομικά στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι στην περίπτωση που ένα κράτος μέλος δεν έχει μεταφέρει στο εθνικό του δίκαιο μια οδηγία, είναι δυνατό να εφαρμόζονται άμεσα ορισμένες από τις διατάξεις της. Αυτό σημαίνει ότι, εάν μια οδηγία παρέχει άμεσα δικαιώματα σε άτομα, τότε τα άτομα μπορούν να επικαλούνται την οδηγία στα εθνικά δικαστήρια, χωρίς να περιμένουν τη θέσπιση εθνικής νομοθεσίας για την εφαρμογή της. Επιπλέον, εάν τα άτομα πιστεύουν ότι υπέστησαν ζημιές επειδή οι εθνικές αρχές δεν εφάρμοσαν ορθά μια οδηγία, τότε μπορεί να δικαιούνται να ζητήσουν δικαστικώς αποζημίωση. Για την επιδίκαση των αποζημιώσεων αυτών αρμόδια είναι τα εθνικά δικαστήρια.
- **αποφάσεις:** Οι αποφάσεις είναι δεσμευτικές, ως προς όλα τα μέρη τους, για τους αποδέκτες τους. Κατά συνέπεια, δεν απαιτείται θέσπιση εθνικών νομοθετικών διατάξεων για την εφαρμογή των αποφάσεων. Μια απόφαση μπορεί να απευθύνεται σε ένα ή περισσότερα ή σε όλα τα κράτη μέλη, σε επιχειρήσεις ή σε άτομα.
- **συστάσεις:** Οι συστάσεις δεν είναι δεσμευτικές. Δεν έχουν νομική ισχύ, αλλά προκύπτουν ύστερα από διαπραγμάτευση και ψηφοφορία σύμφωνα με την κατάλληλη διαδικασία. Οι συστάσεις διαφέρουν από τους κανονισμούς, τις οδηγίες και τις αποφάσεις λόγω του ότι δεν έχουν νομική ισχύ. Όμως, έχουν πολιτικό βάρος. Αποτελούν έμμεσες πράξεις που στοχεύουν στην προετοιμασία νομοθεσίας στα κράτη μέλη, έχοντας ως μόνη διαφορά από τις οδηγίες την υποχρεωτική εφαρμογή τους.

Η **νομολογία** περιλαμβάνει τις αποφάσεις που εκδίδουν το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων π.χ. κατόπιν προσφυγής εκ μέρους της Επιτροπής, εθνικών δικαστηρίων των κρατών μελών ή ατόμων.

2.2 Εσωτερικό Δίκαιο

Κάθε κράτος μέλος διαμορφώνει το εσωτερικό ή εθνικό του δίκαιο, το οποίο ισχύει στα όρια του κράτους. Το κοινοτικό δίκαιο υπερισχύει του εσωτερικού. Το εσωτερικό δίκαιο διακρίνεται σε ιδιωτικό και δημόσιο. Το ιδιωτικό και το δημόσιο δίκαιο χωρίζονται με τη σειρά τους σε υποκατηγορίες. Παρακάτω εξετάζεται ποιες είναι αυτές και πώς συνδέονται με τα θέματα των τεχνολογιών της κοινωνίας της πληροφορίας που απασχολούν την εργασία.

2.2.1 Δημόσιο Δίκαιο

Το δημόσιο δίκαιο ρυθμίζει τις σχέσεις του κράτους με το άτομο καθώς και την οργάνωση του κράτους. Ορίζει όλα τα θεμελιώδη δικαιώματα και υποχρεώσεις ενός ατόμου απέναντι στο κράτος καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις θεσμικών οργάνων και δημόσιων υπηρεσιών. Από τη σκοπιά της κοινωνίας της πληροφορίας, το δημόσιο δίκαιο μπορεί να χωριστεί στους τομείς που αναφέρονται στις επόμενες παραγράφους, ένας σε κάθε μία:

Διοικητικό και Συνταγματικό δίκαιο: Το διοικητικό δίκαιο θέτει τους κανόνες της δημόσιας διοίκησης. Το συνταγματικό δίκαιο περιλαμβάνει τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και έννοιες (όπως η δημοκρατία). Πολλοί κυβερνητικοί φορείς ψάχνουν νέους ηλεκτρονικούς τρόπους που θα επιτρέψουν στους πολίτες να έχουν καλύτερη επικοινωνία με την πολιτεία, παρέχοντας σε αυτούς τα μέσα για να συμμετέχουν στη λεγόμενη ηλεκτρονική διακυβέρνηση (eGovernment). Για να γίνει πιο σαφές, τέτοιου είδους μέσα μπορεί να τους επιτρέπουν να ασκούν ηλεκτρονικά τα βασικά πολιτικά τους δικαιώματα όπως αυτό του εκλέγειν καθώς και να πραγματοποιούν διοικητικές διαδικασίες όπως η δήλωση φόρου. Το διοικητικό δίκαιο πρέπει να προσαρμοστεί στις ειδικές συνθήκες του η-επιχειρείν (όπως οι η-πλειστηριασμοί ή eAuctions). Το συνταγματικό δίκαιο πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στις ρυθμίσεις σχετικές με ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας.

Ποινικό δίκαιο (αδικήματα στον κυβερνοχώρο): Σε σχέση με θέματα της κοινωνίας της πληροφορίας, το ποινικό δίκαιο μπορεί να οριστεί ως το δίκαιο για τα αδικήματα που λαμβάνουν χώρα μέσω του διαδικτύου και άλλων δικτύων υπολογιστών. Αφορά ενέργειες που καταπατούν την εμπιστευτικότητα, την ακεραιότητα και διαθεσιμότητα των υπολογιστικών συστημάτων και την κατάχρηση ή κακή μεταχείριση τέτοιων συστημάτων, δικτύων και δεδομένων. Κυρίως ρυθμίζει κυρώσεις στην καταπάτηση πνευματικής ιδιοκτησίας (copyright), στην παιδική πορνογραφία, σε ηλεκτρονικές απάτες και παραβιάσεις ασφάλειας δικτύων. Επίσης καλύπτει θέματα έρευνας και εποπτείας δικτύων όπως υποκλοπές ηλεκτρονικών μηνυμάτων. Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο χώρο του η-επιχειρείν και οι πελάτες τους μπορεί να πέσουν θύματα ηλεκτρονικού εγκλήματος από ιούς (viruses), σπάσιμο ή κλοπή κωδικών, παραποίηση λογισμικού και άλλα.

Φορολόγηση: Η φορολογία παίζει σημαντικό ρόλο στις σχέσεις που αναπτύσσονται στο η-επιχειρείν σε διασυνοριακό επίπεδο. Διακρίνεται σε άμεση και έμμεση.

2.2.2 Ιδιωτικό Δίκαιο

Το δημόσιο δίκαιο ρυθμίζει τις ατομικές σχέσεις και τις διαμάχες. Το η-επιχειρείν βασίζεται στη νομική ασφάλεια και εμπιστοσύνη μεταξύ επιχειρηματικών εταίρων και σχετίζεται στενά με το δίκαιο συμβάσεων. Επίσης οι επιχειρήσεις πρέπει να πραγματευτούν με συγκεκριμένα νομικά θέματα όπως η προστασία καταναλωτών, το εταιρικό δίκαιο, τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και το εργατικό δίκαιο.

Δίκαιο συμβάσεων: Αναφέρεται στη διαπραγμάτευση και σύναψη συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων και συμβάσεων εργασίας. Οι συμβάσεις αποτελούν τη βάση για αγορά προϊόντων και υπηρεσιών για αυτό και απασχολούν το ηλεκτρονικό εμπόριο. Η ταυτοποίηση των ατόμων, συνήθως με ψηφιακές υπογραφές, πρέπει να εξασφαλίζεται και η τεκμηρίωση συμβολαίων να προσαρμόζεται στις νέες ανάγκες. Αναπτύσσονται ηλεκτρονικοί τρόποι συναλλαγής με τράπεζες και οι ηλεκτρονικές πληρωμές αντικαθιστούν τους παραδοσιακούς τρόπους πληρωμών. Επίσης εμφανίζονται νέοι τύποι προσλήψεων σαν αποτέλεσμα του η-επιχειρείν οι οποίοι πρέπει να συμβαδίζουν με τους σχετικούς εργασιακούς νόμους.

Προστασία καταναλωτών: Η νομοθεσία προστατεύει τους καταναλωτές από απρόβλεπτους και ασυνήθιστους κινδύνους και στοχεύει στην ισορροπία της σχέσης επιχείρησης με καταναλωτή. Η προστασία καταναλωτών ρυθμίζεται με μια σειρά ευρωπαϊκών οδηγιών, διατάξεις των οποίων στοχεύουν συγκεκριμένα στο ηλεκτρονικό εμπόριο.

Εταιρικό δίκαιο: Το εταιρικό δίκαιο πραγματεύεται την ίδρυση, διεύθυνση, ρύθμιση και διάλυση εταιρικών οντοτήτων. Ρυθμίζει θέματα όπως η κατανομή των μετοχών, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των διευθυντών και των μετόχων, η περιορισμένη ευθύνη, η οργάνωση και η αλλαγή δομής επιχειρήσεων. Το εταιρικό δίκαιο πρέπει να ανταποκρίνεται στις νεοεμφανιζόμενες ανάγκες και θέματα του η-επιχειρείν, όπως οι «εικονικές» (virtual) επιχειρήσεις ή η πώληση μετοχών από το διαδίκτυο.

Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας: Η νομοθεσία παρέχει το κανονιστικό πλαίσιο χρήσης και οικονομικής εκμετάλλευσης πνευματικής ιδιοκτησίας. Η πνευματική ιδιοκτησία είναι άυλη και περιλαμβάνει πατέντες, εμπορικά σήματα, copyright (δικαίωμα του δημιουργού) και σχέδια. Για το η-επιχειρείν, ένα σημαντικό θέμα είναι η προστασία ονομάτων χώρου (domain names), ιδιαίτερα αυτών που συνδέονται με το εμπόριο ή επωνυμία επιχείρησης. Άλλο ένα ζήτημα της κατηγορίας αυτής είναι η προστασία δεδομένων.

Αναφέρεται ένα παράδειγμα νομικού θέματος του τομέα αυτού. Αν κάποια επιχείρηση αποκρύπτει την επωνυμία ή το σήμα της ανταγωνιστικής επιχείρησής της στον κωδικό της ιστοσελίδας της, η μηχανή αναζήτησης θα εμφανίσει την ιστοσελίδα της, αν και η λέξη κλειδί αποτελεί το σήμα της ανταγωνιστικής επιχείρησης. Από το νόμο, αυτό μπορεί να εκληφθεί ως αθέμιτη συμπεριφορά και να επιβληθούν σχετικές κυρώσεις.

Ευθύνη: Ευθύνη προκύπτει από υπάρχουσες συμβατικές σχέσεις, από ζημιές και από αδικήματα που συνεπάγονται διεκδίκηση αποζημίωσης και δε σχετίζονται με συμβάσεις. Πιο συγκεκριμένα, ανακύπτει ευθύνη λόγω ζημιών που προκάλεσε ένα προϊόν ή πληροφορία (πχ δυσφήμιση). Ακόμη, σε περιπτώσεις λίγο πριν τη σύναψη συμβάσεων όταν έχει δημιουργηθεί εμπιστοσύνη και κάποιο από τα δύο μέρη την αθετήσει. Στο η-επιχειρείν, ευθύνη δημιουργείται με την πώληση προϊόντων, τις ηλεκτρονικά προσφερόμενες πληροφορίες, την καταπάτηση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Μια σειρά συγκεκριμένων περιπτώσεων όπου αναλαμβάνονται ευθύνες περιγράφονται στις οδηγίες που θα παρουσιαστούν σε επόμενα κεφάλαια. Ένα παράδειγμα είναι οι ευθύνες του παρόχου υπηρεσιών που περιγράφονται στην οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Εργατικό δίκαιο: Ρυθμίζει τις σχέσεις μεταξύ εργοδότη και υπαλλήλου (εργατικό δίκαιο του ατόμου) καθώς και τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των ενώσεων (συλλογικό εργατικό δίκαιο). Ένα θέμα που αφορά τον πρώτο τύπο είναι η χρήση του διαδικτύου στο χώρο εργασίας από υπαλλήλους για ιδιωτικούς λόγους και η επίβλεψη από τον εργοδότη στο τι κάνει ο υπάλληλος στο διαδίκτυο. Ο δεύτερος τύπος ρυθμίζει μεταξύ άλλων το κατά πόσο επιτρέπεται τα εργατικά συνδικάτα να χρησιμοποιούν ίντρανετ που ανήκει στην επιχείρηση ή πύλη στο διαδίκτυο για δικούς τους σκοπούς. Επίσης σε κάποια θέματα συλλογικών συμβάσεων ο δεύτερος τύπος (συλλογικό εργατικό δίκαιο) υπερισχύει του πρώτου.

2.2.3 Θέματα δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου

Κάποια νομικά θέματα εκτείνονται και στις δύο κατηγορίες δικαίου, και στο δημόσιο και στο ιδιωτικό δίκαιο. Είναι τα παρακάτω:

Δικονομικό δίκαιο και δίκαιο επίλυσης διαφορών: Περιλαμβάνουν τρόπους επίλυσης διαφορών, όπως η δικαστική οδός, καθώς και εναλλακτικές μεθόδους όπως η μεσολάβηση, ο συμβιβασμός, η πρόωμη ουδέτερη αξιολόγηση, η επιδιαιτησία, οι online επίλυση διαφορών. Η αυτορύθμιση προλαμβάνει τις διαφορές και περιλαμβάνει κώδικες δεοντολογίας και σήματα εμπιστοσύνης. Στον τομέα του η-επιχειρείν ακόμη υπάρχουν κάποιες νομοθετικές ελλείψεις της κατηγορίας αυτής δικαίου και αναγκαστικά αναπληρώνονται από κώδικες δεοντολογίας. Επίσης το διαδίκτυο παρέχει τους δικούς του τρόπος επίλυσης διαφορών, όπως η η-επιδιαιτησία.

Ένα σύστημα εναλλακτικής επίλυσης διαφορών είναι το κέντρο διαιτησίας και διαμεσολάβησης WIPO. Οι περισσότερες διαμεσολαβήσεις του γίνονται σε διαφορές για ονόματα χώρου, αλλά επιλύει και διαφορές άλλων θεμάτων όπως είναι οι πατέντες. Συχνά οι διαμεσολαβήσεις του οδηγούν σε συμφωνία τις αντιμαχόμενες πλευρές. Επίσης επιδιαιτητεύει υποθέσεις που σχετίζονται με άδειες λογισμικού, άδειες ευρεσιτεχνίας, συμφωνίες διανομής φαρμακευτικών προϊόντων κ.ά. Η επίλυση διαφορών από το WIPO είναι πολύ πιο γρήγορη από την κανονική δικαστική διαδικασία αφού ολοκληρώνεται μέσα σε λίγους μήνες, χρησιμοποιώντας ηλεκτρονικές διαδικασίες. Επίσης τα έξοδα είναι πολύ μικρότερα.

Ιδιωτικότητα και προστασία δεδομένων: Η νομοθεσία αυτής της κατηγορίας πραγματεύεται τη συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, διανομή και τροποποίηση προσωπικών δεδομένων. Λεπτομέρειες για τις ευρωπαϊκές οδηγίες στο θέμα αυτό υπάρχουν στο αντίστοιχο κεφάλαιο του παρόντος, εδώ απλά αναφέρονται ενδεικτικά κάποια θέματα που ρυθμίζονται: προστασία δεδομένων σε δίκτυα, πότε είναι νόμιμη η επεξεργασία και ποιες αρχές πρέπει να τηρεί, ποια τα δικαιώματα του προσώπου που αφορούν τα δεδομένα, εξαγωγή δεδομένων σε χώρες εκτός της ΕΕ, διατήρηση κάποιων κατηγοριών δεδομένων.

Δίκαιο ανταγωνισμού: Το δίκαιο ανταγωνισμού φροντίζει για τη στήριξη των δομών της αγοράς που προωθούν την ανταγωνιστικότητα, κανονίζει θέματα μονοπωλίων και ολιγοπωλίων. Ακόμη φροντίζει για τη διατήρηση δίκαιων και διαφανών εμπορικών πρακτικών μεταξύ των ανταγωνιζόμενων πλευρών και προστατεύει τους καταναλωτές από παράνομες μεθόδους διαφήμισης. Στην αγορά

πληροφορικής και επικοινωνιών, οι διατάξεις του παρέχουν μη μεροληπτικές ευκαιρίες πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες που είναι απαραίτητες για την επιχειρηματική δραστηριοποίηση στο διαδίκτυο. Μια τέτοια υπηρεσία είναι η μηχανή αναζήτησης.

2.3 Ελληνικό δίκαιο

Η ελληνική νομοθεσία αποτελείται από το Σύνταγμα της Ελλάδος, από τους νόμους, από τα προεδρικά διατάγματα, τις υπουργικές αποφάσεις και από αποφάσεις ορισμένων αρχών. Οι νομοθετικές πράξεις που θα απασχολήσουν την εργασία αυτή είναι κυρίως νόμοι, προεδρικά διατάγματα και υπουργικές αποφάσεις.

Νόμος καλείται ο γραπτός κανόνας δικαίου που τίθεται από τη πολιτεία μέσω των διατεταγμένων προς τούτο οργάνων της. Η νομοθετική κατάρτιση πραγματοποιείται έπειτα από πρωτοβουλία της κυβέρνησης ή της Βουλής. Ακολουθούνται οι προβλεπόμενες από το Σύνταγμα διαδικασίες της επεξεργασίας, της συζήτησης και της ψήφισης στη βουλή και σε τελικό στάδιο της κύρωσης από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, της έκδοσης και δημοσίευσης των νόμων στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Τα διατάγματα διαφέρουν από τους νόμους ως προς τον πιο λεπτομερή χαρακτήρα τους. Οι νόμοι θέτουν το γενικό ρυθμιστικό πλαίσιο και τα διατάγματα ρυθμίζουν επιμέρους θέματα εντός του πλαισίου των νόμων, έτσι ώστε να εφαρμόζονται πρακτικά οι νόμοι. Τα διατάγματα χωρίζονται σε προεδρικά διατάγματα και σε υπουργικές αποφάσεις. Τα προεδρικά διατάγματα χαρακτηρίζονται είτε ως εκτελεστικά (για την εκτέλεση νόμων), είτε ως νομοθετικά (ύστερα από σχετική εξουσιοδότηση) είτε ως διοικητικά.

Σημειώνεται επίσης ότι νομική ισχύ έχουν και οι αποφάσεις ορισμένων επιτροπών και αρχών όπως της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) και της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων.

Ιεραρχικά, το Σύνταγμα υπερισχύει όλων των υπόλοιπων τύπων δικαίου. Στο ίδιο επίπεδο στην ιεραρχία βρίσκονται και οι ιδρυτικές συνθήκες της ΕΕ. Έπονται οι νόμοι, τα προεδρικά διατάγματα και οι υπουργικές αποφάσεις.

2.4 Διεθνής δικαιοδοσία

Ιδιωτικό διεθνές δίκαιο - Δικαιοδοσία: Ρυθμίζονται προβλήματα που ανακύπτουν λόγω της διεθνούς φύσης του η-επιχειρείν. Σήμερα συνάπτονται συμβόλαια ηλεκτρονικά, συμβαίνουν αδικήματα και εγείρονται διαφορές σε διασυνοριακό επίπεδο. Έτσι ανακύπτουν ζητήματα δικαιοδοσίας και επιλογής του δικαίου που εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση. Το η-επιχειρείν σε διεθνές επίπεδο αντιμετωπίζει διαφορετικά νομικά συστήματα. Συνεπώς, είναι σημαντικό για τις επιχειρήσεις των οποίων οι ηλεκτρονικές δραστηριότητες εκτείνονται διεθνώς, να έχουν γνώση του εφαρμοστέου δικαίου και των δικαιοδοτικών θεμάτων, όταν προσφέρουν πληροφορίες ή άλλες υπηρεσίες στο διαδίκτυο.

Εξετάζοντας τη νομοθεσία που σχετίζεται με τη δικαιοδοσία στην περίπτωση των ηλεκτρονικών συμβάσεων και με δεδομένο το κενό που υπάρχει αναφορικά με μια διεθνή ειδική νομοθεσία, είναι αναγκαίο να χρησιμοποιηθούν τα νομικά μέσα που σχετίζονται με τις “παραδοσιακές” διεθνείς συμβάσεις. Σε υποθέσεις διασυνοριακών συναλλαγών στην Ευρώπη, αναφέρονται και έχουν εφαρμογή η σύμβαση των

Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (1968) και η σύμβαση του Λουγκάνο (1998) η οποία επέκτεινε τη σύμβαση των Βρυξελλών στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών. Το 1998 ξεκίνησαν εργασίες της ΕΕ για την παράλληλη αναθεώρηση των δύο αυτών συνθηκών, των Βρυξελλών και του Λουγκάνο. Το Μάιο του 1999, οι εργασίες κατέληξαν σε κοινή συμφωνία για πρόταση κανονισμού, η οποία λάμβανε υπόψη την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ και την κοινοτικοποίηση της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις. Μετά την πολιτική συμφωνία που επιτεύχθηκε στο Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της 30ής Νοεμβρίου 2000, το ευρωπαϊκό συμβούλιο εξέδωσε επισήμως τον «Κανονισμό - Βρυξέλλες Ι» ή αλλιώς τον κανονισμό 44/2001/ΕΚ για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (γίνεται αναφορά σε αυτόν σε επόμενο κεφάλαιο).

3

3. Νομοθεσία ΕΕ και ηλεκτρονικές συναλλαγές

Ο πρώτος στόχος του παρόντος κεφαλαίου είναι η αναγνώριση των νομικών κειμένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τον ευρύτερο χώρο των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Η διαδικασία αυτή γίνεται αναγνωρίζοντας σε πρώτο στάδιο τις κατηγορίες των νομικών θεμάτων που απασχολούν τους σκοπούς της εργασίας και έπειτα εντοπίζοντας συγκεκριμένα νομικά κείμενα.

Ως δεύτερος στόχος, τίθεται η επισκόπηση και η ανάλυση των νομικών αυτών κειμένων έτσι ώστε να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για την ανάπτυξη ενός συστήματος διεξαγωγής ηλεκτρονικών συναλλαγών καθώς και να εντοπιστούν συγκεκριμένοι νομικοί κανόνες που πρέπει να τηρούνται από το σύστημα ή τους χρήστες του.

3.1 Κατηγορίες και κατάλογος νομικών κειμένων

Στο προηγούμενο κεφάλαιο αναφέρθηκαν οι βασικές κατηγορίες του δικαίου της ΕΕ και τα χαρακτηριστικά τους. Την παρούσα εργασία ενδιαφέρει η δεύτερη κατηγορία, δηλαδή το παράγωγο δίκαιο. Κατά πρώτο λόγο οι κανονισμοί και οι οδηγίες και κατά δεύτερο λόγο οι συστάσεις. Πριν την ενασχόληση με το περιεχόμενο των νομικών αυτών κειμένων, είναι χρήσιμη μια ακόμη κατηγοριοποίησή τους, αυτή τη φορά με βάση το θεματικό τους περιεχόμενο, ώστε να σχηματιστεί μια συγκροτημένη και ολοκληρωμένη εικόνα των θεμάτων που ενδιαφέρουν την εργασία. Έτσι, οι βασικές κατηγορίες των νομικών κειμένων που ξεχωρίστηκαν, με γνώμονα το θέμα το οποίο ρυθμίζουν, είναι οι εξής:

Ηλεκτρονικές πληρωμές, χρήμα: Ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τις ηλεκτρονικές πληρωμές, τα μέσα με τα οποία διεξάγονται, τις σχέσεις μεταξύ πωλητή και πελάτη, την ηλεκτρονική μεταφορά χρημάτων και το ηλεκτρονικό χρήμα που εκδίδεται από ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος. Ενδιαφέρον έχει η οδηγία 2000/46 διότι περιέχει διατάξεις για τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος, η σύσταση 97/489/ΕΚ διότι ρυθμίζει τις πληρωμές με ηλεκτρονικά μέσα και τις σχέσεις εκδότη και κατόχου, η οδηγία 97/5 και ο κανονισμός 2560/2001 διότι αναφέρονται σε θέματα διασυνοριακών πληρωμών που απασχολούν κάθε διακρατικό σύστημα ηλεκτρονικών συναλλαγών.

Ηλεκτρονικό Εμπόριο: Ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας στην εσωτερική αγορά. Η οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι η 2000/31. Ενδιαφέρον έχουν ιδιαίτερα οι ρυθμίσεις της για τις συμβάσεις που συνάπτονται με ηλεκτρονικά μέσα, για την εγκατάσταση των φορέων παροχής υπηρεσιών καθώς και τις πληροφορίες που αυτοί οφείλουν να διαθέτουν.

Φορολογία: Ρυθμίζονται θέματα που άπτονται της φορολογίας στις διασυνοριακές συναλλαγές, όπως σε ποιο κράτος υποβάλλεται ο ΦΠΑ στις διάφορες περιπτώσεις διασυνοριακών συναλλαγών που διεξάγουν συναλλασσόμενοι εβρισκόμενοι εντός ή και εκτός της ΕΕ. Ακόμη ρυθμίζονται θέματα διοικητικής συνεργασίας των κρατών μελών στον τομέα του ΦΠΑ. Η εργασία επικεντρώνεται σε τρεις νομοθετικές πράξεις της κατηγορίας αυτής και εξάγονται πολύτιμα συμπεράσματα τα οποία έχουν εφαρμογή σε συστήματα ηλεκτρονικών συναλλαγών, όπως οι πληροφορίες που πρέπει να αναγράφονται σε κάθε νόμιμο τιμολόγιο καθώς και ποιες είναι οι απαιτήσεις ώστε τα ηλεκτρονικά τιμολόγια που ανταλλάσσονται από το σύστημα να είναι νόμιμα.

Ηλεκτρονικές Υπογραφές: Ορίζονται οι τύποι των ηλεκτρονικών υπογραφών, ρυθμίζονται θέματα αναγνωρισμένης πιστοποίησης και καθορίζεται η νομική ισχύς των τύπων των ηλεκτρονικών υπογραφών. Η ηλεκτρονική υπογραφή, και η σχετική οδηγία 1999/93/ΕΚ, αφορά ιδιαίτερα μια πλατφόρμα η-επιχειρείν διότι βασική απαίτηση ασφάλειας και αξιοπιστίας της ηλεκτρονικής συναλλαγής είναι η δυνατότητα ταυτοποίησης των συναλλασσόμενων μερών, η οποία εξασφαλίζεται με τη χρήση ηλεκτρονικών υπογραφών. Από την αυθεντικότητα των συναλλασσόμενων μερών συνεπάγεται η άρση της δυνατότητας τους να αποποιηθούν νομικά τις όποιες, προκύπτουσες εκ της συμμετοχής τους σε ηλεκτρονικές συναλλαγές, ευθύνες. Επίσης, η ηλεκτρονική υπογραφή σχετίζεται αλγοριθμικά με τέτοιο τρόπο με τα δεδομένα που διασφαλίζει την ακεραιότητά τους, τη μη αλλοίωση τους από τον αποστολέα τους στον παραλήπτη τους. Τέλος, προλαμβάνει υποκλοπή των δεδομένων από το σύστημά ηλεκτρονικών συναλλαγών, αφού υπό κανονικές συνθήκες τα δεδομένα που ανταλλάσσονται μέσω αυτού μπορούν να αναγνώσουν μόνο τα άτομα που έχει εξουσιοδοτήσει ο δημιουργός τους.

Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες: Ρυθμίζονται θέματα αναφορικά με δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Το νέο κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ τέθηκε σε ισχύ το 2002.

Προστασία δεδομένων: Ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ιδιωτικότητας στο ηλεκτρονικό περιβάλλον, την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων, τη διατήρηση δεδομένων από τους παρόχους υπηρεσιών επικοινωνιών. Η εργασία εστιάζει στον τρόπο χειρισμού προσωπικών δεδομένων και ειδικών κατηγοριών δεδομένων όπως τα δεδομένα θέσης, κίνησης, ποια δεδομένα πρέπει να διατηρούνται και ποια τα δικαιώματα των υποκειμένων των προσωπικών δεδομένων.

Πνευματική Ιδιοκτησία: Ορίζονται πνευματικά δικαιώματα όπως αυτό του δημιουργού και προστατεύονται οι βάσεις δεδομένων και τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Προστασία καταναλωτή: Μια σειρά νομικών κειμένων στοχεύει στην προστασία του καταναλωτή από αθέμιτες εμπορικές πρακτικές και ορίζει δικαιώματα που αυτός έχει, όπως αυτό της πληροφόρησης. Η οδηγία 2002/65/ΕΚ συνδέεται άμεσα με ένα σύστημα ηλεκτρονικών συναλλαγών στο οποίο τα συναλλασσόμενα μέρη μπορεί να είναι και καταναλωτές. Αυτό γιατί η οδηγία ρυθμίζει θέματα εξ αποστάσεως υπηρεσιών σε καταναλωτές και έχει πρακτική εφαρμογή στις ηλεκτρονικές συναλλαγές μεταξύ επιχείρησης και καταναλωτή. Ορίζει ποιες πληροφορίες οφείλει η

επιχείρηση να δίνει στον καταναλωτή καθώς και το δικαίωμα υπαναχώρησης των καταναλωτών.

Με βάση την ανωτέρω κατηγοριοποίηση, παρουσιάζεται ο κατάλογος των νομικών κειμένων, των οποίων οι διατάξεις ρυθμίζουν θέματα ηλεκτρονικών συναλλαγών ή γενικότερα έχουν αντίκτυπο σε αυτές.

Σημ.: Οι κανονισμοί χαρακτηρίζονται από δύο αριθμούς, στη μορφή X/Y, όπου X ο αριθμός του κανονισμού και Y το έτος έκδοσής του. Για τις οδηγίες και τις συστάσεις ισχύει το αντίθετο, δηλαδή πρώτα παρατίθεται το έτος και ακολούθως ο αριθμός.

Ηλεκτρονικό Χρήμα, Ηλεκτρονικές Πληρωμές

- **Κανονισμός (ΕΚ) 2560/2001** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 2001 σχετικά με τις διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ.
- **Οδηγία 2000/46/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Σεπτεμβρίου 2000 για την ανάληψη, την άσκηση και την προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος.
- Οδηγία 2000/28/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Σεπτεμβρίου 2000 για τροποποίηση της οδηγίας 2000/12/ΕΚ σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων
- Οδηγία 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Μαρτίου 2000 σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων
- Οδηγία 2000/35/ΕΚ για την καταπολέμηση της καθυστέρησης πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές
- **Σύσταση 97/489/ΕΚ** της Επιτροπής, της 30ής Ιουλίου 1997 σχετικά με τις συναλλαγές που γίνονται με μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής και ιδίως όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ του εκδότη και του κατόχου
- **Οδηγία 97/5/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιανουαρίου 1997 για τις διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων
- Σύσταση 87/598/ΕΟΚ της Επιτροπής της 8^{ης} Δεκεμβρίου 1987 για ευρωπαϊκό κώδικα δεοντολογίας σε θέματα ηλεκτρονικών πληρωμών.

Ηλεκτρονικό Εμπόριο

- **Οδηγία 2000/31/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8^{ης} Ιουνίου 2000 για ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά ("Οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο")
- Οδηγία 98/84/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Νοεμβρίου 1998 για τη νομική προστασία των υπηρεσιών που βασίζονται ή συνίστανται στην παροχή πρόσβασης υπό όρους.
- Οδηγία 98/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Ιουλίου 1998 για την τροποποίηση της οδηγίας 98/34/ΕΚ για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών

Φορολογία

- Πρόταση για οδηγία του συμβουλίου (com 2006 210) για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/38/EK όσον αφορά το σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας που εφαρμόζεται στις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές υπηρεσίες και σε ορισμένες υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά
- Κανονισμός (ΕΚ) 1777/2005 του Συμβουλίου της 17ης Οκτωβρίου 2005 για τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ για το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας
- Κανονισμός (ΕΚ) 1925/2004 της Επιτροπής της 29ης Οκτωβρίου 2004 για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής ορισμένων διατάξεων του κανονισμού (ΕΚ) 1798/2003 του Συμβουλίου για τη διοικητική συνεργασία στον τομέα του φόρου προστιθέμενης αξίας
- **Κανονισμός (ΕΚ) 1798/2003** του Συμβουλίου της 7ης Οκτωβρίου 2003 για τη διοικητική συνεργασία στον τομέα του φόρου προστιθέμενης αξίας και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 218/92
- Κανονισμός (ΕΚ) 792/2002 του Συμβουλίου της 7ης Μαΐου 2002 για την προσωρινή τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 218/92 σχετικά με τη διοικητική συνεργασία στον τομέα των έμμεσων φόρων(ΦΠΑ) όσον αφορά πρόσθετα μέτρα για το ηλεκτρονικό εμπόριο
- **Οδηγία 2002/38/EK** για την τροποποίηση και την προσωρινή τροποποίηση της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ όσον αφορά το σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας που εφαρμόζεται στις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές υπηρεσίες και σε ορισμένες υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά
- **Οδηγία 2001/115/EK** του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2001 για την τροποποίηση της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ με στόχο την απλοποίηση, τον εκσυγχρονισμό και την εναρμόνιση των όρων που επιβάλλονται στην τιμολόγηση όσον αφορά το φόρο προστιθέμενης αξίας

Ηλεκτρονικές Υπογραφές

- Κανονισμός 44/2001/EK για τη διεθνή δικαιοδοσία (σε αντικατάσταση της Σύμβασης των Βρυξελλών), άρθρο 23 παρ.2 που αναγνωρίζει το κύρος της ηλεκτρονικής υπογραφής σε συμφωνίες παρέκτασης της διεθνούς δικαιοδοσίας
- Απόφαση της Επιτροπής (2001) για έγκριση ενός παγκοσμίου δικτύου (Identrus) για την πιστοποίηση των ηλεκτρονικών υπογραφών και άλλων συναλλαγών ηλεκτρονικού εμπορίου
- Απόφαση 2000/709 της Επιτροπής για τους φορείς ελέγχου και συμμόρφωσης των διατάξεων δημιουργίας της ηλεκτρονικής υπογραφής στους όρους ασφάλειας του Παραρτήματος ΙΙΙ της Οδηγίας 99/93/EK
- **Οδηγία 1999/93/EK** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13^{ης} Δεκεμβρίου 1999 σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές.

Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες

- Απόφαση 2004/641/EK της επιτροπής της 14ης Σεπτεμβρίου 2004 για την τροποποίηση της απόφασης 2002/627/EK σχετικά με τη σύσταση της ομάδας ευρωπαϊκών ρυθμιστικών αρχών για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 460/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαρτίου 2004, για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών
- Απόφαση 2002/627/EK της επιτροπής της 29ης Ιουλίου 2002 σχετικά με τη σύσταση της ομάδας των ευρωπαϊκών ρυθμιστικών αρχών για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 733/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 2002, για την υλοποίηση του .eu τομέα ανωτάτου επιπέδου
- Οδηγία 2002/77/EK της Επιτροπής της 16^{ης} Σεπτεμβρίου 2002 σχετικά με τον ανταγωνισμό στις αγορές δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών
- Οδηγία 2002/22/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, για την καθολική υπηρεσία και δικαιώματα χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία καθολικής υπηρεσίας)
- Οδηγία 2002/21/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία πλαίσιο)
- Οδηγία 2002/20/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7^{ης} Μαρτίου 2002, για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την αδειοδότηση)
- Οδηγία 2002/19/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002, σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεσή τους (οδηγία για την πρόσβαση)
- Κανονισμός (ΕΚ) 2887/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με την αδεσμοποίητη πρόσβαση στον τοπικό βρόχο
- Οδηγία 96/2/EK της Επιτροπής, της 16ης Ιανουαρίου 1996, για τροποποίηση της οδηγίας 90/388/ΕΟΚ όσον αφορά τις κινητές και προσωπικές επικοινωνίες.

Προστασία Δεδομένων

- **Οδηγία 2006/24/EK** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2006 για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθεσίμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών και για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/58/EK
- **Οδηγία 2002/58/EK** της 12ης Ιουλίου 2002 σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής

στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες)

- Απόφαση της Επιτροπής 2002/16/EK σχετικά με τις τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε εκτελούντες επεξεργασία εγκατεστημένους σε τρίτες χώρες, βάσει της οδηγίας 95/46/EK
- **Κανονισμός (ΕΚ) 45/2001** του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2000 σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών
- Οδηγία 97/66/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15^{ης} Δεκεμβρίου 1997 περί επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προστασίας της ιδιωτικής ζωής στον τηλεπικοινωνιακό τομέα (έχει καταργηθεί και αντικατασταθεί από την 2002/58)
- **Οδηγία 95/46/EK** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24^{ης} Οκτωβρίου 1995 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.
- Πρόταση -απόφαση πλαίσιο του συμβουλίου- σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που εξετάζονται στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις {SEC(2005)1241}

Πνευματική Ιδιοκτησία

- Διορθωτικό στην οδηγία 2004/48/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας
- Οδηγία 2001/29/EK της 22ας Μαΐου 2001 για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας.
- Οδηγία 96/9/ΕΟΚ της 11ης Μαρτίου 1996 σχετικά με τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων.
- Οδηγία 92/100/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 1992, σχετικά με το δικαίωμα εκμίσθωσης το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων της διανοίας.
- Οδηγία 91/250/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 1991, για τη νομική προστασία των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών

Προστασία καταναλωτή

- Οδηγία 2005/29/EK για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών 97/7/EK, 98/27/EK, 2002/65/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του

- κανονισμού (ΕΚ) 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου («Οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές»)
- **Οδηγία 2002/65/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12^{ης} Ιουλίου 2002 της 23^{ης} Σεπτεμβρίου 2002 σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των Οδηγιών 1997/7/ΕΚ και 1998/27/ΕΚ
 - Οδηγία 99/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 1999, σχετικά με ορισμένες πτυχές της πώλησης και των εγγυήσεων καταναλωτικών αγαθών
 - Τροποποιημένη Πρόταση (COM 1999 385) σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ
 - Οδηγία 98/27/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Μαΐου περί των αγωγών παραλείψεως στον τομέα της προστασίας των συμφερόντων των καταναλωτών
 - Σύσταση 98/257/ΕΚ της Επιτροπής της 30ής Μαρτίου 1998 σχετικά με τις αρχές που διέπουν τα αρμόδια όργανα για την εξώδικη επίλυση των διαφορών κατανάλωσης
 - Οδηγία 97/55/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 6ης Οκτωβρίου 1997 για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ σχετικά με την παραπλανητική διαφήμιση προκειμένου να συμπεριληφθεί η συγκριτική διαφήμιση
 - Σύσταση 97/489/ΕΚ (βλ. κατηγορία «Ηλεκτρονικές Πληρωμές»)
 - Οδηγία 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 1997, για την προστασία των καταναλωτών κατά τις εξ αποστάσεως συμβάσεις
 - Οδηγία 93/13/ΕΟΚ της 5ης Απριλίου 1993 σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές.

Ονόματα χώρου (domain names)

- Κανονισμός (ΕΚ) 1654/2005 της Επιτροπής, της 10ης Οκτωβρίου 2005, για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) 874/2004 σχετικά με τη θέσπιση κανόνων πολιτικής δημοσίου συμφέροντος σχετικά με την υλοποίηση και τις λειτουργίες του τομέα ανωτάτου επιπέδου «.eu» και τις αρχές που διέπουν την καταχώριση
- Κανονισμός (ΕΚ) 874/2004 της Επιτροπής, της 28ης Απριλίου 2004, για τη θέσπιση κανόνων δημοσίου συμφέροντος σχετικά με την υλοποίηση και τις λειτουργίες του .eu τομέα ανωτάτου επιπέδου και τις αρχές που διέπουν την καταχώριση
- Απόφαση της Επιτροπής της 21ης Μαΐου 2003 για τον ορισμό του μητρώου ανωτάτου επιπέδου .eu
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 733/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 2002, για την υλοποίηση του .eu τομέα ανωτάτου επιπέδου
- Οδηγία 1989/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1988 για την προστασία των σημάτων

Δικονομικά Θέματα

- Κανονισμός (ΕΚ) 1937/2004 της Επιτροπής της 9ης Νοεμβρίου 2004 για την τροποποίηση των παραρτημάτων I, II, III και IV του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις
- Κανονισμός (ΕΚ) 1496/2002 της Επιτροπής, της 21ης Αυγούστου 2002, για την τροποποίηση του παραρτήματος I (κανόνες δικαιοδοσίας που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 και στο άρθρο 4 παράγραφος 2) και του παραρτήματος II (κατάλογος των αρμόδιων δικαστηρίων και αρχών) του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις
- **Κανονισμός (ΕΚ) 44/2001** του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 2000 για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις
- Κανονισμός (ΕΚ) 1348/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί επιδόσεως και κοινοποίησης στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις

Λοιποί

- Κανονισμός (ΕΚ) 601/2006 της Επιτροπής, της 18ης Απριλίου 2006, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) 184/2005 όσον αφορά το μορφότυπο και τη διαδικασία διαβίβασης δεδομένων
- Κανονισμός (ΕΚ) 2216/2004 της Επιτροπής της 21ης Δεκεμβρίου 2004 σχετικά με τυποποιημένο και ασφαλές σύστημα μητρώων δυνάμει της οδηγίας 2003/87/ΕΚ και της απόφασης 280/2004/ΕΚ
- Απόφαση 2004/387/ΕΚ περί της διαλειτουργικής παροχής πανευρωπαϊκών υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στις δημόσιες διοικήσεις, τις επιχειρήσεις και τους πολίτες (IDABC)
- Κανονισμός (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης
- Οδηγία 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών
- Οδηγία 2003/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Νοεμβρίου 2003, για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα

3.2 Περιεχόμενο νομοθεσίας ΕΕ

Η ενότητα αυτή εστιάζει στο περιεχόμενο επιλεγμένων νομοθετικών κειμένων της ΕΕ. Πέρα από τη σύνοψη των κυριότερων διατάξεων των κειμένων, ο απώτερος στόχος είναι η εύρεση συγκεκριμένων νομικών κανόνων που πρέπει να ακολουθεί ένα σύστημα το οποίο προσφέρει διεξαγωγή ηλεκτρονικών συναλλαγών καθώς και να ακολουθούν τα συναλλασσόμενα μέσω αυτού μέρη. Για το λόγο αυτό, οι συγκεκριμένοι νομικοί κανόνες που εντοπίζονται, τονίζονται με **μαύρο**.

3.2.1 Οδηγία 2000/31/ΕΚ (για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο)

Τίτλος : Οδηγία 2000/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2000 για ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά ("οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο").

Τα σημεία της οδηγίας όπου κατά πρώτο λόγο επικεντρώνεται το ενδιαφέρον κατά την αναζήτηση νομικών κανόνων, αφορούν το είδος των πληροφοριών που οφείλει ένας φορέας παροχής υπηρεσιών να γνωστοποιεί στους κατά περίπτωση ενδιαφερόμενους.

Στόχος

Η οδηγία θέτει ως στόχο την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, εξασφαλίζοντας την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας μεταξύ των κρατών μελών, σε ένα πραγματικό χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα για αυτές. Αυτό απαιτεί υψηλό επίπεδο ολοκλήρωσης της νομοθεσίας σε κοινοτικό επίπεδο. Η οδηγία εξασφαλίζει την προσέγγιση ορισμένων εθνικών διατάξεων για τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας οι οποίες αφορούν την εσωτερική αγορά, την εγκατάσταση των φορέων παροχής υπηρεσιών, τις εμπορικές επικοινωνίες, τη σύναψη συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα, την ευθύνη των μεσαζόντων, τους κώδικες δεοντολογίας, τον εξώδικο διακανονισμό των διαφορών, τα μέσα έννομης προστασίας και τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών. Δεν ασχολείται με εναρμόνιση σε ποινικό επίπεδο ούτε με φορολογικές πτυχές του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Εσωτερική Αγορά

Ο συντονισμένος τομέας ορίζεται ως «οι προϋποθέσεις που ισχύουν στα νομικά συστήματα των κρατών μελών προκειμένου για φορείς παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας ή υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας». Η οδηγία προβλέπει ότι οι ισχύουσες εθνικές διατάξεις οι οποίες εμπίπτουν στο συντονισμένο τομέα πρέπει να τηρούνται από τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας που παρέχει ένας φορέας εγκατεστημένος στο έδαφος ενός κράτους μέλους. Το κράτος μέλος όπου είναι εγκατεστημένος ο φορέας φροντίζει για αυτήν την τήρηση των εθνικών διατάξεων. Η αρχή που περιγράφεται εδώ, εκφράζει την «αρχή της χώρας προέλευσης». Επίσης, τα κράτη μέλη δεν μπορούν, για λόγους που αφορούν το συντονισμένο τομέα, να περιορίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας οι οποίες προέρχονται από άλλο κράτος μέλος. Υπάρχουν βέβαια κάποιες εξαιρέσεις στην ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών όπως όταν πρόκειται για προστασία της δημόσιας υγείας, της δημόσιας τάξης, της εθνικής άμυνας, της προστασίας του καταναλωτή. Οι δύο διατάξεις που αναφέρθηκαν στην παράγραφο αυτή (αρχή της χώρας προέλευσης και μη περιορισμός της ελευθερίας των υπηρεσιών), δεν εφαρμόζονται σε κάποιες περιπτώσεις που αναφέρονται στο παράρτημα της οδηγίας (όπως σε συγγραφικά δικαιώματα, στην ελευθερία των μερών να επιλέξουν την εφαρμοστέα στις συμβάσεις τους νομοθεσία κ.ά.). Η παράγραφος αυτή είναι από τις σημαντικότερες της οδηγίας και δίνει τη δυνατότητα στους παρόχους υπηρεσιών της κοινότητας να δραστηριοποιούνται ελεύθερα σε κάθε κράτος μέλος της.

Εγκατάσταση και πληροφόρηση

Σύμφωνα με την «αρχή της μη αναγκαίας προηγούμενης άδειας» τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η ανάληψη και η άσκηση δραστηριότητας φορέα παροχής υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας δεν μπορεί να υπαχθεί σε καθεστώς προηγούμενης παροχής άδειας ή σε οποιαδήποτε άλλη προϋπόθεση ισοδύναμου αποτελέσματος.

Όσον αφορά την πληροφόρηση, **ο φορέας παροχής υπηρεσιών υποχρεούται να προσφέρει στους αποδέκτες του και στις αρμόδιες αρχές εύκολη, άμεση και συνεχή πρόσβαση στις ακόλουθες τουλάχιστον πληροφορίες:**

- την επωνυμία του
- τη γεωγραφική διεύθυνση όπου είναι εγκατεστημένος
- την ηλεκτρονική του διεύθυνση (**e-mail**) ή και άλλα στοιχεία για άμεση και ουσιαστική επικοινωνία με αυτόν
- εφόσον ο φορέας είναι εγγεγραμμένος σε εμπορικό μητρώο ή παρόμοιο δημόσιο μητρώο, το οικείο **μητρώο** και τον **αριθμό εγγραφής** του σε αυτό, ή ισοδύναμο τρόπο αναγνώρισης στο μητρώο αυτό
- εφόσον η δραστηριότητα υπόκειται σε καθεστώς έγκρισης, τα **στοιχεία της σχετικής εποπτικής αρχής**
- όσον αφορά τα νομοθετικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα: **επαγγελματική ένωση** ή παρόμοιο όργανο στο οποίο είναι εγγεγραμμένος ο φορέας παροχής υπηρεσιών, **επαγγελματικό τίτλο** και το κράτος μέλος όπου έχει χορηγηθεί, μνεία των **επαγγελματικών κανόνων** που ισχύουν στο κράτος μέλος εγκατάστασης, καθώς και του **τρόπου πρόσβασης** σ' αυτούς
- εφόσον η δραστηριότητα που ασκεί ο φορέας υπόκειται σε **ΦΠΑ**, τον **αριθμό αναγνώρισης**
- σαφή και επακριβή **αναγραφή των τιμών**, αναφορά αν περιλαμβάνονται στις τιμές **έξοδα αποστολής και φόροι**

Εμπορικές Επικοινωνίες

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι εμπορικές επικοινωνίες που συνιστούν υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας ή αποτελούν μέρος της πληρούν τουλάχιστον τους ακόλουθους όρους:

- η **εμπορική επικοινωνία** καθώς και το **φυσικό ή νομικό πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου αυτή γίνεται** πρέπει να είναι **σαφώς αναγνωρίσιμα**.
- οι **διαφημιστικοί διαγωνισμοί ή παιχνίδια**, οι προσφορές όπως είναι οι **εκπτώσεις**, τα **πριμ** και τα **δώρα**, εφόσον επιτρέπονται από το κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο φορέας παροχής υπηρεσιών, πρέπει να είναι **σαφώς αναγνωρίσιμοι-α, η πρόσβαση στους όρους** υπό τους οποίους μπορεί κανείς να επωφεληθεί από τις προσφορές πρέπει να είναι εύκολη, οι δε **όροι** να παρουσιάζονται σαφώς και επακριβώς.

Όσο αφορά τη μη ζητηθείσα εμπορική επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (spam) από φορέα παροχής υπηρεσιών εγκατεστημένο στο έδαφός τους, όσα κράτη-μέλη την επιτρέπουν πρέπει:

- να εξασφαλίζουν ότι είναι σαφώς αναγνωρίσιμη αμέσως μόλις περιέλθει στον παραλήπτη.
- να εξασφαλίζουν την **τήρηση μητρώων "επιλογών"** για τις μη ζητηθείσες **εμπορικές επικοινωνίες**, στα οποία μπορούν να εγγράφονται τα φυσικά

πρόσωπα που επιλέγουν να μη λαμβάνουν τέτοιες εμπορικές επικοινωνίες και τα οποία συμβουλευονται τακτά οι φορείς που αναλαμβάνουν τέτοιου είδους επικοινωνίες.

Συμβάσεις που συνάπτονται με ηλεκτρονικά μέσα

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής αφορούν συμβάσεις όπου τα συμβαλλόμενα μέρη δεν είναι καταναλωτές.

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε το νομικό τους σύστημα να επιτρέπει τη σύναψη συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα χωρίς παρακωλύσεις και αποστέρηση εννόμου αποτελέσματος ή ισχύος λόγω του ότι έχουν συναφθεί με ηλεκτρονικά μέσα (εξαιρούνται συμβάσεις ακίνητης περιουσίας, οικογενειακού ή κληρονομικού δίκαιου κ.ά.).

Πριν από την ανάθεση της παραγγελίας από τον αποδέκτη της υπηρεσίας, ο φορέας παροχής υπηρεσιών πρέπει να παρέχει τουλάχιστο τις ακόλουθες πληροφορίες κατά τρόπο σαφή:

- τα διάφορα **τεχνικά στάδια** έως τη σύναψη της σύμβασης
- **εάν ο φορέας παροχής υπηρεσιών θα αρχειοθετήσει ή όχι τη σύμβαση μετά τη σύναψή της και εάν προβλέπεται δυνατότητα πρόσβασης σε αυτήν**
- **τα τεχνικά μέσα που θα επιτρέπουν τον εντοπισμό και τη διόρθωση σφαλμάτων ηλεκτρονικού χειρισμού πριν από την ανάθεση της παραγγελίας**
- τις **γλώσσες** στις οποίες μπορεί να συναφθεί η σύμβαση
- **κώδικες δεοντολογίας και σχετικά μέσα ηλεκτρονικής πρόσβασης σε αυτούς** (εφόσον δεν έχουν συμφωνήσει διαφορετικά τα συμβαλλόμενα μέρη που δεν είναι καταναλωτές).

Όταν ένας αποδέκτης υπηρεσίας αναθέτει παραγγελία με τεχνολογικά μέσα, ισχύουν οι ακόλουθες αρχές:

- ο φορέας παροχής υπηρεσιών **οφείλει να αποστέλλει αποδεικτικό παραλαβής** της παραγγελίας του αποδέκτη χωρίς περιττή καθυστέρηση και με ηλεκτρονικά μέσα,
- η παραγγελία και το αποδεικτικό παραλαβής θεωρείται ότι έχουν παραληφθεί όταν τα μέρη στα οποία απευθύνονται έχουν πρόσβαση σε αυτά.

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ο φορέας παροχής θέτει στη διάθεση του αποδέκτη της υπηρεσίας αποτελεσματικά και προσιτά μέσα που θα του επιτρέψουν να επισημάνει και να διορθώσει τα λάθη του κατά τον ηλεκτρονικό χειρισμό πριν από την ανάθεση της παραγγελίας.

Ευθύνη των μεσαζόντων παροχής υπηρεσιών

Ο φορέας παροχής υπηρεσιών δεν ευθύνεται για τις μεταδιδόμενες πληροφορίες που παρέχει ο αποδέκτης της υπηρεσίας εφόσον (ο φορέας παροχής υπηρεσιών):

- δεν αποτελεί την αφετηρία της μετάδοσης των πληροφοριών
- δεν επιλέγει τον αποδέκτη της μετάδοσης και
- δεν επιλέγει και δεν τροποποιεί τις μεταδιδόμενες πληροφορίες.

Όσον αφορά την αποθήκευση σε κρυφή μνήμη(caching), δεν υφίσταται ευθύνη του φορέα παροχής της υπηρεσίας όταν αυτή γίνεται με αποκλειστικό σκοπό να καταστεί αποτελεσματικότερη η μεταγενέστερη μετάδοση των πληροφοριών, μετά από αίτηση άλλων αποδεκτών της υπηρεσίας, και υπό τους εξής όρους:

- δεν τροποποιεί τις πληροφορίες
- τηρεί τους όρους πρόσβασης στις πληροφορίες και τους κανόνες που αφορούν την ενημέρωση των πληροφοριών
- δεν παρεμποδίζει τη νόμιμη χρήση της τεχνολογίας, η οποία αναγνωρίζεται και χρησιμοποιείται από τον κλάδο, προκειμένου να αποκτήσει δεδομένα σχετικά με τη χρησιμοποίηση των πληροφοριών
- ενεργεί άμεσα προκειμένου να αποσύρει τις πληροφορίες που αποθήκευσε ή να καταστήσει την πρόσβαση σε αυτές αδύνατη, μόλις αντιληφθεί ότι οι πληροφορίες έχουν αποσυρθεί από το σημείο του δικτύου στο οποίο βρίσκονταν αρχικά ή μετά από διαταγή διοικητικής αρχής για απόσυρση

Επίσης ο φορέας παροχής υπηρεσιών δεν υφίσταται ευθύνη αποθήκευσης πληροφοριών που αποθηκεύονται μετά από αίτηση αποδέκτη της υπηρεσίας εφόσον δε γνωρίζει πραγματικά ότι πρόκειται για παράνομη δραστηριότητα και μόλις το αντιληφθεί τις αποσύρει ταχέως.

Εφαρμογή

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, σε περιπτώσεις διαφωνίας μεταξύ ενός φορέα παροχής και ενός αποδέκτη μιας υπηρεσίας της κοινωνίας της πληροφορίας, η νομοθεσία τους να μην εμποδίζει τη χρήση υπαρχόντων βάσει του εθνικού δικαίου μηχανισμών εξώδικης επίλυσης των διαφορών, συμπεριλαμβανομένων των κατάλληλων ηλεκτρονικών μέσων.

Επίσης τα κράτη μέλη πρέπει να διαθέτουν τα απαιτούμενα μέσα ελέγχου και έρευνας για την αποτελεσματική εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και μεριμνούν ώστε οι φορείς παροχής υπηρεσιών να τους κοινοποιούν τις απαραίτητες πληροφορίες. Για αυτό το σκοπό τα κράτη μέλη συνεργάζονται και ορίζουν σημεία επαφής. Σε αυτά πρέπει να υπάρχει πρόσβαση με ηλεκτρονικά τουλάχιστο μέσα και σε αυτά μπορούν να απευθυνθούν οι αποδέκτες και οι φορείς παροχής υπηρεσιών προκειμένου:

- να λαμβάνουν γενικές οδηγίες για τα συμβατικά δικαιώματα και υποχρεώσεις τους, για τους μηχανισμούς υποβολής καταγγελιών και επανόρθωσης σε περίπτωση διαφορών
- να λαμβάνουν στοιχεία των αρχών από τις οποίες οι αποδέκτες των υπηρεσιών μπορούν να λάβουν περισσότερες πληροφορίες και πρακτική βοήθεια.

Όσον αφορά τις κυρώσεις για παραβιάσεις των εθνικών διατάξεων οι οποίες έχουν θεσπιστεί κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη καθορίζουν το καθεστώς τους, φροντίζουν να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα επιβολής των εν λόγω κυρώσεων και φροντίζουν ώστε οι κυρώσεις να έχουν αποτελεσματικό, αναλογικό και αποτρεπτικό χαρακτήρα.

3.2.2 Οδηγία 97/5/EK (για διασυνοριακές πληρωμές)

Πλήρης τίτλος: Οδηγία 97/5/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιανουαρίου 1997 για τις διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων.

Η παρούσα οδηγία έχει ως αντικείμενο τις διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων. Η νομοθεσία αυτού του τομέα διευρύνθηκε πρόσφατα με τον κανονισμό 2560/2001. Μία «διασυνοριακή μεταφορά πίστωσης» είναι μία «πράξη πραγματοποιούμενη με πρωτοβουλία του εντολέα μέσω ιδρύματος ευρισκόμενου σε κράτος μέλος, με σκοπό να τεθεί στη διάθεση του δικαιούχου χρηματικό ποσό σε ένα ίδρυμα ευρισκόμενο σε άλλο κράτος μέλος». Η οδηγία εφαρμόζεται στις μεταφορές πιστώσεων που διεξάγονται στα νομίσματα των κρατών μελών και σε ευρώ, το ύψος των οποίων δεν υπερβαίνει τις 50.000 ευρώ.

Η οδηγία ενδιαφέρει την παρούσα εργασία διότι καταγράφει τις **πληροφορίες σχετικά με τους όρους που ισχύουν για τις διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων, τις οποίες τα ιδρύματα (πιστωτικά ή άλλα που εκτελούν τέτοιες μεταφορές πιστώσεων) είναι υποχρεωμένα να θέτουν στη διάθεση των πελατών τους. Οι πληροφορίες αυτές είναι:**

- ένδειξη της προθεσμίας που απαιτείται για να πιστωθεί το ποσό στον λογαριασμό του ιδρύματος του δικαιούχου
- ένδειξη της προθεσμίας που απαιτείται για να πιστωθεί το ποσό στον λογαριασμό του δικαιούχου μετά την πίστωσή του στον λογαριασμό του ιδρύματος του δικαιούχου
- τον τρόπο υπολογισμού των κάθε είδους προμηθειών και εξόδων που πρέπει να καταβάλει ο πελάτης στο ίδρυμα
- την ημερομηνία αξίας-έναρξης τοκοφορίας την οποία εφαρμόζει το ίδρυμα
- τις διαδικασίες έγερσης αξίωσης και τα μέσα προσφυγής
- ένδειξη των χρησιμοποιούμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών αναφοράς.

Μετά την εκτέλεση ή την άφιξη μιας διασυνοριακής μεταφοράς πίστωσης, οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχουν τα ιδρύματα είναι οι εξής:

- στοιχεία που να επιτρέπουν στον πελάτη να εξακριβώσει τη μεταφορά πιστώσεως
- το αρχικό ποσό της διασυνοριακής μεταφοράς πιστώσεως
- το ποσό των κάθε είδους εξόδων και προμηθειών που βαρύνουν τον πελάτη
- την ημερομηνία αξίας-έναρξης τοκοφορίας την οποία εφαρμόζει το ίδρυμα.

Εάν ο εντολέας έχει διευκρινίσει ότι τα έξοδα της διασυνοριακής μεταφοράς πίστωσης βαρύνουν τον δικαιούχο, το ίδρυμα του τελευταίου οφείλει να τον ενημερώσει σχετικά.

Η οδηγία καθορίζει επίσης τις υποχρεώσεις των ιδρυμάτων. Μία από αυτές είναι η υποχρέωση δέσμευσης, κατόπιν σχετικής αίτησης του πελάτη, ως προς την προθεσμία εκτέλεσης της μεταφοράς πιστώσεως και ως προς τις προμήθειες και τα έξοδα που απορρέουν απ' αυτήν.

3.2.3 Κανονισμός 2560/2001/ΕΚ (για διασυνοριακές πληρωμές)

Πλήρης τίτλος: Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2560/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2001, σχετικά με τις διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ.

Πρώτο σημείο εστίασης αποτελεί η ρύθμιση ότι το κόστος για διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ είναι το ίδιο με το κόστος για τις πληρωμές σε ευρώ στο εσωτερικό ενός κράτους μέλους. Δεύτερο σημείο, οι περιπτώσεις όπου απαιτείται η γνωστοποίηση των αριθμών IBAN και BIC.

Εισαγωγή

Ο κανονισμός αυτός ρυθμίζει θέματα διασυνοριακών πληρωμών σε Ευρώ. Ο όγκος τους, αυξάνεται σταθερά καθώς συνεχίζεται η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και η εισαγωγή του ευρώ τις διευκόλυνε ακόμα περισσότερο. Η διατήρηση ενός υψηλότερου επιπέδου κόστους για τις διασυνοριακές πληρωμές από ό,τι για τις εγχώριες πληρωμές, αποτελούσε τροχοπέδη στις διασυνοριακές συναλλαγές και επομένως εμπόδιο στην εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Επίσης μπορούσε να επηρεάσει την εμπιστοσύνη στη χρήση του ευρώ. Για αυτό το λόγο, ο κανονισμός εξασφαλίζει ότι το κόστος για διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ είναι το ίδιο με το κόστος για τις πληρωμές σε ευρώ στο εσωτερικό ενός κράτους μέλους, διευκολύνοντας έτσι τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και ενισχύοντας την εμπιστοσύνη στο ευρώ.

Ο κανονισμός επίσης προβλέπει ορισμένες βελτιώσεις προκειμένου να διευκολυνθεί η εκτέλεση των διασυνοριακών πληρωμών από τα ιδρύματα που τις πραγματοποιούν. Ειδικότερα, προωθεί την τυποποίηση, και ιδίως τη χρησιμοποίηση των κωδικών IBAN (διεθνής αριθμός τραπεζικού λογαριασμού) και BIC (κωδικός αναγνώρισης τράπεζας) που είναι αναγκαίοι για την αυτοματοποιημένη επεξεργασία των διασυνοριακών μεταφορών πίστωσης. Αναγνωρίζει επίσης ότι ορισμένες άλλες ρυθμίσεις που δημιουργούν πρόσθετο κόστος θα πρέπει να καταργηθούν προκειμένου να μειωθούν τα έξοδα που βαρύνουν τους πελάτες για τις διασυνοριακές πληρωμές.

Πεδίο Εφαρμογής

Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ εντός της Κοινότητας μέχρι μέγιστου ποσού 50000 ευρώ. Δεν ισχύει για τις διασυνοριακές πληρωμές που πραγματοποιούνται μεταξύ ιδρυμάτων για δικό τους λογαριασμό.

Ορισμοί

«*Διασυνοριακές πληρωμές*» είναι:

- οι «*διασυνοριακές μεταφορές πίστωσης*», δηλαδή οι πράξεις που πραγματοποιούνται με πρωτοβουλία του εντολέα μέσω ιδρύματος ή υποκαταστήματός του σε κράτος μέλος, με σκοπό να τεθεί στη διάθεση του δικαιούχου χρηματικό ποσό σε ένα ίδρυμα ή υποκατάστημά του που βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος.
- οι «*διασυνοριακές πράξεις ηλεκτρονικής πληρωμής*», δηλαδή οι διασυνοριακές μεταφορές χρηματικών ποσών με μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής, εκτός από εκείνες οι οποίες εντέλλονται και εκτελούνται από ιδρύματα και οι διασυνοριακές αναλήψεις μετρητών με μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής καθώς

και η φόρτιση (και αποφόρτιση) μέσου ηλεκτρονικού χρήματος σε μηχανήματα αυτόματης ανάληψης και σε αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές

- «*διασυνοριακές επιταγές*», δηλαδή οι επιταγές σε χαρτί που ορίζονται στη Σύμβαση της Γενεύης της 19ης Μαρτίου 1931, περί ενιαίων νομοθετικών κανόνων για τις επιταγές, οι οποίες εκδίδονται από ίδρυμα στο εσωτερικό της Κοινότητας και χρησιμοποιούνται για διασυνοριακές πληρωμές στο εσωτερικό της Κοινότητας.

Ως «*μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής*» νοείται ένα μέσο πληρωμής εξ αποστάσεως και ένα μέσο ηλεκτρονικού χρήματος που επιτρέπει στον κάτοχό του να πραγματοποιεί μία ή περισσότερες ηλεκτρονικές πληρωμές.

Ως «*μέσο πληρωμής με πρόσβαση εξ αποστάσεως*» νοείται ένα μέσο που επιτρέπει στον κάτοχο λογαριασμού σε ίδρυμα να έχει πρόσβαση στα χρηματικά ποσά που υπάρχουν στον λογαριασμό αυτόν προκειμένου να πραγματοποιεί πληρωμές προς τρίτους. Αυτό απαιτεί συνήθως απόδειξης ταυτότητας (πχ με προσωπικό κωδικό αναγνώρισης). Τα μέσα πληρωμής με πρόσβαση εξ αποστάσεως περιλαμβάνουν ιδίως τις κάρτες πληρωμής (πιστωτικές ή χρεωστικές κάρτες ή κάρτες περιοδικής χρέωσης ή επαναφορτιζόμενες) καθώς και τις κάρτες για διεκπεραίωση τραπεζικών εργασιών μέσω τηλεφώνου ή με κατ' οίκον εφαρμογές. Ο ορισμός αυτός δεν περιλαμβάνει τις διασυνοριακές μεταφορές πίστωσης.

Ως «*μέσο ηλεκτρονικού χρήματος*» ορίζεται το επαναφορτιζόμενο μέσο πληρωμής (κάρτα με αποθηκευμένη αξία ή μνήμη ηλεκτρονικού υπολογιστή), στο οποίο αποθηκεύονται ηλεκτρονικά μονάδες αξίας.

Ως «*ίδρυμα*» νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του εκτελεί διασυνοριακές πληρωμές.

Κόστος στις διασυνοριακές πράξεις ηλεκτρονικής πληρωμής και στις διασυνοριακές μεταφορές πίστωσης

Από την 1η Ιουλίου 2002, τα έξοδα που επιβάλλει ίδρυμα για τις διασυνοριακές πράξεις ηλεκτρονικής πληρωμής σε ευρώ μέχρι μέγιστου ποσού 12500 ευρώ είναι ίδια με τα έξοδα που επιβάλλει το ίδιο ίδρυμα για αντίστοιχες πληρωμές σε ευρώ στο εσωτερικό του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένο το ίδρυμα αυτό. Ακριβώς τα ίδια ισχύουν και για τις διασυνοριακές μεταφορές πίστωσης σε ευρώ αλλά από την 1η Ιουλίου 2003. Από την 1η Ιανουαρίου 2006, το ποσό των 12500 ευρώ αυξάνεται σε 50000 ευρώ.

Διαφάνεια του κόστους

Κάθε ίδρυμα παρέχει εκ των προτέρων στους πελάτες του, σε άμεσα κατανοητή μορφή, γραπτώς, καθώς και κατά περίπτωση, βάσει των εθνικών κανόνων, με ηλεκτρονικά μέσα, πληροφορίες σχετικά με τα έξοδα που επιβάλλει για διασυνοριακές πληρωμές και για πληρωμές στο εσωτερικό του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένο. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλουν να αναγράφεται στις επιταγές ειδοποίηση προς τους καταναλωτές για τα έξοδα που συνεπάγεται η διασυνοριακή χρήση επιταγών.

Εάν ένα ίδρυμα επιβάλλει έξοδα για την ανταλλαγή ξένων νομισμάτων σε ευρώ και αντίστροφα, παρέχει στους πελάτες του:

- εκ των προτέρων πληροφορίες για κάθε προμήθεια συναλλάγματος που προτίθεται να εισπράξει
- ειδικές πληροφορίες για τις διάφορες εισπραχθείσες προμήθειες συναλλάγματος

Μέτρα για τη διευκόλυνση των διασυνοριακών μεταφορών πίστωσης

- **Κάθε ίδρυμα γνωστοποιεί, ενδεχομένως, σε κάθε πελάτη του, μετά από αίτημά του, το διεθνή αριθμό τραπεζικού λογαριασμού του (IBAN) και τον κωδικό αναγνώρισης τράπεζας του ιδρύματος (BIC).**
- **Ο πελάτης, κατ' αίτηση του ιδρύματος που εκτελεί τη μεταφορά πίστωσης, γνωστοποιεί στο εν λόγω ίδρυμα τον αριθμό IBAN του δικαιούχου και τον κωδικό BIC του ιδρύματος του δικαιούχου. Αν ο πελάτης δε γνωστοποιήσει τις ανωτέρω πληροφορίες, το ίδρυμα μπορεί να του επιβάλει πρόσθετα έξοδα. Στην περίπτωση αυτή το ίδρυμα οφείλει να παράσχει στην πελατεία του πληροφορίες για τα πρόσθετα έξοδα**
- Από την 1η Ιουλίου 2003, **κάθε ίδρυμα αναφέρει στο αντίγραφο κίνησης λογαριασμού κάθε πελάτη, ή σε παράρτημα αυτού, τον αριθμό IBAN του πελάτη και τον κωδικό BIC του ιδρύματος.**
- **Κάθε προμηθευτής που προτίθεται να τιμολογήσει αγαθά και υπηρεσίες διασυνοριακά στο εσωτερικό της Κοινότητας και αποδέχεται την πληρωμή με μεταφορά πίστωσης, γνωστοποιεί στους πελάτες του τον αριθμό του IBAN και τον κωδικό BIC του ιδρύματός του.**

3.2.4 Οδηγία 2000/46/EK (για η-χρήμα)

Τίτλος και σκοπός

Οδηγία 2000/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Σεπτεμβρίου 2000 για την ανάληψη, την άσκηση και την προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος. Σκοπός της είναι στο ευρύτερο πλαίσιο του ταχέως αναπτυσσόμενου ηλεκτρονικού εμπορίου να συμβάλλει στη θέσπιση ενός ρυθμιστικού πλαισίου που θα επιτρέπει την πλήρη αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων του ηλεκτρονικού χρήματος και δεν θα εμποδίζει την τεχνολογική καινοτομία. Εισάγει ένα τεχνολογικώς ουδέτερο νομικό πλαίσιο που εναρμονίζει την προληπτική εποπτεία των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος στον αναγκαίο βαθμό έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η υγιής και συνετή λειτουργία αυτών των ιδρυμάτων και ιδίως η χρηματοοικονομική τους ακεραιότητα. Η οδηγία εφαρμόζεται στα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος.

Ορισμοί

Η οδηγία 2000/12/EK τροποποιούμενη από την οδηγία 2000/28/EK ορίζει ως "πιστωτικό ίδρυμα" μια επιχείρηση, της οποίας η δραστηριότητα συνίσταται στην αποδοχή καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων από το κοινό και στη χορήγηση πιστώσεων για ίδιο λογαριασμό. Στον ορισμό αυτό συμπεριλαμβάνει και τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας. Η παρούσα οδηγία λοιπόν, ορίζει ως «ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος» μια επιχείρηση

ή άλλου τύπου νομικό πρόσωπο, εκτός του πιστωτικού ιδρύματος (με τον ορισμό του που μόλις αναφέρθηκε) η οποία εκδίδει μέσα πληρωμής υπό μορφή ηλεκτρονικού χρήματος.

Ως «ηλεκτρονικό χρήμα» νοείται νομισματική αξία αντιπροσωπευόμενη από απαίτηση έναντι του εκδότη, η οποία:

- είναι αποθηκευμένη σε ηλεκτρονικό υπόθεμα
- έχει εκδοθεί κατόπιν παραλαβής χρηματικού ποσού τουλάχιστον ίσου με την εκδοθείσα νομισματική αξία
- γίνεται δεκτή ως μέσο πληρωμής από άλλες επιχειρήσεις πέραν της εκδότριας

Δυνατότητα εξαργύρωσης

Για την εξασφάλιση της εμπιστοσύνης των κομιστών ηλεκτρονικού χρήματος, η οδηγία ορίζει ότι αυτοί δικαιούνται, κατά την περίοδο ισχύος του ηλεκτρονικού χρήματος, να ζητήσουν την εξαργύρωσή του στην ονομαστική αξία σε κέρματα και χαρτονομίσματα ή με μεταφορά σε τραπεζικό λογαριασμό χωρίς άλλα τέλη από τα απολύτως αναγκαία. Η σύμβαση μεταξύ του εκδότη και του κομιστή ορίζει σαφώς τους όρους εξαργύρωσης, της οποίας το ελάχιστο όριο δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δέκα ευρώ.

Χωρίς να γίνει υπεισέλευση σε περαιτέρω λεπτομέρειες, στην οδηγία ρυθμίζονται όροι και προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος, περιορισμοί στη δραστηριότητα των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος, περιορισμοί στην έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος και κυρώσεις που συνεπάγεται η παραβίαση του νόμου. Οι διατάξεις της οδηγίας συνδέονται και αναφέρονται συχνά στην οδηγία 2000/12/EK σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων. Η οδηγία αυτή περιέχει ορισμούς των εννοιών πιστωτικό ίδρυμα, υποκατάστημα, άδεια λειτουργίας κ.λ.π., τους όρους ανάληψης και άσκησης της δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων και ρυθμίζει την ελεύθερη εγκατάσταση και παροχή υπηρεσιών τους.

3.2.5 Σύσταση 97/489/EK (για μέσα η-πληρωμής)

Πλήρης τίτλος: «Σύσταση της επιτροπής της 30ής Ιουλίου 1997 σχετικά με τις συναλλαγές που γίνονται με μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής και ιδίως όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ του εκδότη και του κατόχου».

Οι νομικοί κανόνες που ξεχωρίζονται σχετίζονται με τους όρους τους που διέπουν την έκδοση και χρησιμοποίηση του ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής και τους οποίους ο εκδότης γνωστοποιεί στον κάτοχο καθώς και με τις πληροφορίες μετά τη συναλλαγή τις οποίες ο εκδότης παρέχει στον κάτοχο.

Σκοπός, πεδίο εφαρμογής

Η παρούσα σύσταση προορίζεται για να συμβάλει στην έλευση της κοινωνίας των πληροφοριών και ειδικότερα του ηλεκτρονικού εμπορίου, με την προώθηση της εμπιστοσύνης των πελατών στα μέσα αυτά και της αποδοχής τους από τον τομέα του λιανικού εμπορίου. Είναι σημαντικό για τα άτομα και τις επιχειρήσεις να μπορούν να χρησιμοποιούν μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής σε ολόκληρη την Κοινότητα. Η σύσταση αποσκοπεί στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των

καταναλωτών στον τομέα των μέσων ηλεκτρονικής πληρωμής. Καθορίζει ένα σαφές πλαίσιο για τις σχέσεις μεταξύ του αποδέκτη ηλεκτρονικών πληρωμών και της τράπεζάς του, ορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις πληροφόρησης που πρέπει να πληρούν οι όροι και προϋποθέσεις που εφαρμόζονται στις συναλλαγές οι οποίες γίνονται με μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής, καθώς και τις ελάχιστες υποχρεώσεις και ευθύνες των ενδιαφερόμενων μερών. Αυτοί οι όροι και προϋποθέσεις πρέπει να διατυπώνονται εγγράφως, περιλαμβανομένων κατά περίπτωση των ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, και να εξασφαλίζουν μια εύλογη ισορροπία μεταξύ των συμφερόντων των ενδιαφερόμενων μερών.

Η σύσταση εφαρμόζεται στις ακόλουθες συναλλαγές:

- μεταφορές χρηματικών ποσών, εκτός των εντελλόμενων και εκτελούμενων από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, που γίνονται με μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής
- αναλήψεις μετρητών με μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής και φόρτιση (και αποφόρτιση) μέσου ηλεκτρονικού χρήματος, σε μηχανήματα αυτόματης ανάληψης και σε αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές ή στα καταστήματα του εκδότη ή ενός ιδρύματος που έχει συμβατική υποχρέωση να αποδέχεται το μέσο πληρωμής.

Δεν εφαρμόζεται στις πληρωμές με επιταγή και στην εγγυητική λειτουργία ορισμένων καρτών για πληρωμές με επιταγή.

Ορισμοί

Ως «μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής» ορίζεται το μέσο που επιτρέπει στον κάτοχό του να πραγματοποιεί τις συναλλαγές όπου εφαρμόζεται η σύσταση (αναφέρθησαν στην προηγούμενη παράγραφο). Ο ορισμός καλύπτει τόσο τα μέσα πληρωμής με πρόσβαση εξ αποστάσεως όσο και τα μέσα ηλεκτρονικού χρήματος.

Ως «μέσο πληρωμής με πρόσβαση εξ αποστάσεως» ορίζεται το μέσο που επιτρέπει στον κάτοχό του να έχει πρόσβαση σε χρηματικά ποσά που υπάρχουν σε λογαριασμό του σε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα και να πραγματοποιεί πληρωμές σε ένα δικαιούχο, συνήθως μέσω προσωπικού κωδικού αριθμού αναγνώρισης ταυτότητας ή κάθε άλλης ανάλογης απόδειξης ταυτότητας. Ο ορισμός καλύπτει ιδίως τις κάρτες πληρωμής (πιστωτικές ή χρεωστικές κάρτες, κάρτες περιοδικής χρέωσης ή επιβάρυνσης -T& E cards- και τις μέσω τηλεφώνου ή κατ' οίκον τραπεζικές εργασίες).

Ως «μέσο ηλεκτρονικού χρήματος» ορίζεται το επαναφορτιζόμενο μέσο πληρωμής εκτός από τα μέσα πληρωμής με πρόσβαση εξ αποστάσεως, είτε πρόκειται για κάρτα με αποθηκευμένη αξία είτε για μνήμη ηλεκτρονικού υπολογιστή (όπου αποθηκεύονται ηλεκτρονικά μονάδες αξίας), το οποίο επιτρέπει στον κάτοχό του να πραγματοποιεί τις συναλλαγές όπου εφαρμόζεται η σύσταση

Ως «εκδότης» ορίζεται το πρόσωπο το οποίο, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του, παρέχει σε ένα άλλο πρόσωπο μέσο πληρωμής βάσει σύμβασης που συνάπτει με αυτόν.

Ως «κάτοχος» ορίζεται το πρόσωπο το οποίο, κατόπιν σύμβασης που έχει συνάψει με έναν εκδότη, κατέχει μέσο πληρωμής.

Ελάχιστες πληροφορίες στους όρους έκδοσης και χρησιμοποίησης ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής

Κατά την υπογραφή της σύμβασης ή, σε κάθε περίπτωση, έγκαιρα πριν από την παράδοση του ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής, ο εκδότης γνωστοποιεί στον κάτοχο τους όρους που διέπουν την έκδοση και χρησιμοποίηση του

ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής. Οι όροι θα πρέπει να προσδιορίζουν το εφαρμοστέο δίκαιο στη σύμβαση. Η γνωστοποίηση αυτή γίνεται εγγράφως, περιλαμβανομένων κατά περίπτωση και των ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας. Η γνωστοποίηση συντάσσεται ευλόγως στην επίσημη γλώσσα της χώρας στην οποία προσφέρεται το ηλεκτρονικό μέσο πληρωμής.

Οι όροι περιλαμβάνουν τουλάχιστον τα εξής:

- Περιγραφή του **ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής** και, κατά περίπτωση, των τεχνικών προδιαγραφών του εξοπλισμού επικοινωνίας που επιτρέπεται να χρησιμοποιεί ο χρήστης και του τρόπου με τον οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί, περιλαμβανομένων των εφαρμοζόμενων ανώτατων χρηματικών ορίων
- Περιγραφή των αντίστοιχων **υποχρεώσεων και ευθυνών του κατόχου και του εκδότη**. Αναφέρονται ιδίως οι βασικές προφυλάξεις που πρέπει να λαμβάνει κάτοχος για να εξασφαλίσει την ασφάλεια του μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής, καθώς και τα μέσα που του επιτρέπουν να το χρησιμοποιεί (προσωπικός αριθμός αναγνώρισης ταυτότητας ή άλλος κωδικός αριθμός)
- Την **κανονική περίοδο(κατά περίπτωση) εντός της οποίας χρεώνεται ή πιστώνεται ο λογαριασμός του κατόχου ή**, εάν ο κάτοχος δεν έχει λογαριασμό στον εκδότη, την κανονική περίοδο εντός της οποίας **εκδίδεται το τιμολόγιο**
- Τα **είδη των τυχόν εξόδων** που βαρύνουν τον κάτοχο (πχ ποσό αρχικών και ετήσιων συνδρομών, προμήθειες και έξοδα για ορισμένα είδη συναλλαγών, επιτόκιο που ενδεχομένως εφαρμόζεται)
- Τη **χρονική περίοδο εντός της οποίας μια συγκεκριμένη συναλλαγή μπορεί να αμφισβητηθεί από τον κάτοχο** και αναφορά των διαδικασιών καταγγελίας και επίλυσης διαφορών στις οποίες μπορεί να προσφύγει ο κάτοχος και του τρόπου πρόσβασης σε αυτές.
- Για συναλλαγές με ξένο νόμισμα πρέπει να αναφέρεται το **ποσό τυχόν προμηθειών και εξόδων που τις βαρύνουν και η συναλλαγματική ισοτιμία αναφοράς**.

Πληροφορίες μετά τη συναλλαγή

Μετά την ηλεκτρονική συναλλαγή, ο εκδότης παρέχει στον κάτοχο πληροφορίες εγγράφως, σε κατανοητή μορφή. Αυτές περιλαμβάνουν τα εξής:

- Ένδειξη που επιτρέπει στον κάτοχο να εντοπίσει τη συναλλαγή, περιλαμβανομένων κατά περίπτωση στοιχείων σχετικά με τον αποδέκτη της συναλλαγής
- Το ποσό της συναλλαγής, το νόμισμα και τη συναλλαγματική ισοτιμία
- Το ποσό τυχόν προμηθειών και εξόδων

Ο εκδότης παρέχει στον κάτοχο τη δυνατότητα να ελέγχει τις τελευταίες πέντε συναλλαγές που εκτελέστηκαν με το μέσο αυτό και την απομένουσα αποθηκευμένη αξία σ' αυτό.

Υποχρεώσεις του κατόχου

Ο κάτοχος υποχρεούται να:

- χρησιμοποιεί το μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής σύμφωνα με τους όρους που διέπουν την έκδοση και χρήση του μέσου πληρωμής και λαμβάνει μέτρα για την ασφαλή φύλαξη του μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής και των μέσων που επιτρέπουν τη χρησιμοποίησή του (προσωπικός αριθμός αναγνώρισης ταυτότητας ή άλλος κωδικός αριθμός)
- ειδοποιεί αμέσως τον εκδότη μόλις αντιληφθεί απώλεια ή κλοπή του μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής ή των μέσων που επιτρέπουν τη χρησιμοποίησή του, καταλογισμό στο λογαριασμό του οποιασδήποτε συναλλαγής που έγινε παρά τη βούλησή του, τυχόν σφάλμα ή άλλη ανωμαλία στην τήρηση του λογαριασμού του από τον εκδότη
- να μην ανακαλεί εντολή που έχει δώσει με το μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής, εκτός εάν το ποσό της δεν είχε προσδιοριστεί όταν δόθηκε η εντολή πληρωμής.

Ευθύνες του κατόχου

Μέχρι τη γνωστοποίησή της στον εκδότη, ο κάτοχος βαρύνεται με τις ζημίες που έχει υποστεί συνεπεία της απώλειας ή κλοπής του μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής μέχρι ενός ορίου, εκτός εάν εκ βαρείας αμελείας δεν έχει τηρήσει τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου ή έχει ενεργήσει με δόλο. Από το χρόνο της γνωστοποίησης στον εκδότη (όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη παράγραφο), ο κάτοχος δεν φέρει πλέον ευθύνη για τις ζημίες από την απώλεια ή την κλοπή του μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής εκτός φυσικά αν έχει ενεργήσει με δόλο.

Όμως, ο κάτοχος δεν ευθύνεται για τις συναλλαγές για τις οποίες η αναγνώριση ταυτότητας περιορίζεται στη χρησιμοποίηση εμπιστευτικού κωδικού αριθμού ή άλλης παρόμοιας απόδειξης ταυτότητας, χωρίς να απαιτείται επίδειξη ή ηλεκτρονική αναγνώριση του μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής.

Υποχρεώσεις του εκδότη

Ο εκδότης μπορεί να τροποποιήσει τους όρους, τηρώντας επαρκή προειδοποιητική προθεσμία για κάθε κάτοχο, ώστε αυτός να υπαναχωρήσει εάν το επιθυμεί. Στον κάτοχο παρέχεται ελάχιστη προθεσμία ενός μηνός, μετά την οποία ο κάτοχος θεωρείται ότι έχει αποδεχθεί τους όρους, εάν δεν έχει υπαναχωρήσει προηγουμένως. Αυτό δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση ουσιαστικής μεταβολής του πραγματικού επιτοκίου

Ο εκδότης υποχρεούται:

- να μην αποκαλύπτει τον προσωπικό αριθμό αναγνώρισης ταυτότητας ή άλλο κωδικό αριθμό παρά μόνο στον κάτοχο
- να μην αποστέλλει στον κάτοχο μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής που αυτός δεν έχει ζητήσει, παρά μόνον εφόσον παραδίδεται σε αντικατάσταση μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής που ήδη κατέχει ο κάτοχος
- να τηρεί επί εύλογο χρονικό διάστημα εσωτερικά αρχεία ώστε να είναι δυνατός ο εντοπισμός των συναλλαγών και η επανόρθωση των σφαλμάτων
- να εξασφαλίσει στον κάτοχο κατάλληλα μέσα για να προβεί στην ειδοποίηση που απαιτείται εκ μέρους του κατόχου σε περίπτωση που αναφέρθηκε στην παράγραφο «Υποχρεώσεις του κατόχου» (πχ κλοπή του μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής). Εάν η γνωστοποίηση γίνεται τηλεφωνικά, ο εκδότης παρέχει στον κάτοχο τα μέσα για να αποδείξει ότι προέβη στην εν λόγω ειδοποίηση
- σε κάθε διαφορά με τον κάτοχο σχετικά με συναλλαγή, να αποδεικνύει ότι η συναλλαγή (με την επιφύλαξη ενδεχόμενων ανταποδείξεων εκ μέρους του

κατόχου) καταγράφηκε και καταχωρήθηκε ορθά στους λογαριασμούς και δεν επηρεάστηκε από τεχνική βλάβη ή άλλη δυσλειτουργία.

Ευθύνες του εκδότη

Ο εκδότης ευθύνεται:

- για τη μη εκτέλεση ή τη μη ορθή εκτέλεση των συναλλαγών του κατόχου
- για συναλλαγές που πραγματοποιήθηκαν παρά τη βούληση του κατόχου, καθώς και για κάθε σφάλμα ή ανωμαλία που καταλογίζεται στον εκδότη κατά την τήρηση του λογαριασμού του κατόχου.

Η ευθύνη αυτή καλύπτει το ποσό της μη ορθώς ή καθόλου εκτελεσθείσας συναλλαγής και το ποσό που απαιτείται για την επαναφορά του κατόχου στην κατάσταση προ της συναλλαγής που έγινε παρά τη βούλησή του. Όσον αφορά τα θέματα προσδιορισμού της έκτασης της ζημίας για την οποία οφείλεται αποζημίωση, ο εκδότης βαρύνεται σύμφωνα με τη νομοθεσία που εφαρμόζεται στη σύμβαση μεταξύ του εκδότη και του κατόχου. Ακόμη, ευθύνεται έναντι του κατόχου μέσου ηλεκτρονικού χρήματος για την απώλεια αξίας αποθηκευμένης στο μέσο αυτό και για τη μη ορθή εκτέλεση των συναλλαγών του κατόχου, εφόσον η απώλεια ή η μη ορθή εκτέλεση οφείλεται σε δυσλειτουργία του οποιουδήποτε εξοπλισμού που επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί για την εκτέλεση συναλλαγών και εφόσον η δυσλειτουργία δεν προκλήθηκε εκ προθέσεως από τον κάτοχο ή λόγω μη συμπερίληψης στους όρους (βλ. «Ελάχιστες πληροφορίες στους όρους έκδοσης και χρησιμοποίησης ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής») της περιγραφής του ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής και των τεχνικών προδιαγραφών του εξοπλισμού επικοινωνίας

3.2.6 Οδηγία 2002/38/EK, Κανονισμός 1798/2003/EK, Οδηγία 2001/115/EK (περί ΦΠΑ)

Στην ενότητα αυτή γίνεται αναφορά σε επιλεγμένες οδηγίες και κανονισμούς που ρυθμίζουν θέματα με αντίκτυπο στη φορολόγηση ηλεκτρονικών συναλλαγών. Από την οδηγία 2002/38/EK, ξεχωρίζουν οι κανόνες που αφορούν τον τόπο φορολόγησης διασυνοριακών συναλλαγών και οι οποίοι λαμβάνουν υπόψη το αν ο πάροχος και ο πελάτης του βρίσκονται εκτός ή εντός ΕΕ καθώς και αν ο πελάτης είναι επιχείρηση ή ιδιώτης. Από τον κανονισμό 1798/2003/EK ξεχωρίζουν οι πληροφορίες που ένα κράτος μέλος έχει δικαίωμα από τα άλλα κράτη μέλη να λαμβάνει καθώς και το περιεχόμενο των ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων που κάθε κράτος μέλος οφείλει να τηρεί. Στην οδηγία 2001/115 ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν τα υποχρεωτικά πεδία που πρέπει να περιέχονται σε ένα ηλεκτρονικό τιμολόγιο.

Οδηγία 2002/38/EK

Πλήρης τίτλος : Οδηγία 2002/38/EK του συμβουλίου της 7ης Μαΐου 2002 για την τροποποίηση και την προσωρινή τροποποίηση της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ όσον αφορά το σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας που εφαρμόζεται στις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές υπηρεσίες και σε ορισμένες υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά

Πριν την οδηγία 2002/38/EK, οι κανόνες που εφαρμόζονταν όσον αφορά το ΦΠΑ για ορισμένες υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά, ρυθμιζόντουσαν από την 6η οδηγία ΦΠΑ του 1977 (οδηγία 77/388/ΕΟΚ). Οι κανόνες αυτοί ήταν απρόσφοροι για τη φορολόγηση των ηλεκτρονικά παρεχόμενων υπηρεσιών, οι οποίες

καταναλώνονται εντός της Κοινότητας. Προς όφελος της ομαλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, η οδηγία 2002/38 υιοθετεί κανόνες ώστε να εξασφαλισθεί ότι «οι υπηρεσίες αυτές, εφόσον πραγματοποιούνται εξ επαχθούς αιτίας και καταναλώνονται από πελάτες εγκατεστημένους στην Κοινότητα, φορολογούνται στην Κοινότητα και δεν φορολογούνται όταν καταναλώνονται εκτός της Κοινότητας». Ακόμη, η οδηγία διευκολύνει τους παρόχους ηλεκτρονικών υπηρεσιών στην τήρηση των φορολογικών τους υποχρεώσεων, καθιερώνοντας ένα ειδικό καθεστώς για τους παρόχους οι οποίοι δεν είναι εγκατεστημένοι, ούτε απαιτείται να εγγράφονται για φορολογικούς σκοπούς εντός της Κοινότητας. Σύμφωνα με το καθεστώς αυτό, οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας παρέχει ηλεκτρονικά υπηρεσίες προς μη υποκειμένους στο φόρο εντός της κοινότητας μπορεί, εάν δεν έχει εγγραφεί άλλως για φορολογικούς σκοπούς εντός της Κοινότητας, να επιλέγει την εγγραφή του σε ένα μόνο κράτος μέλος. Πριν την οδηγία 2002/38/EK, οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες από παρόχους εντός της ΕΕ υπόκεινταν σε ΦΠΑ άσχετο από τον τόπο κατανάλωσης τους ενώ υπηρεσίες από παρόχους εκτός της ΕΕ δεν υπόκεινταν σε ΦΠΑ ακόμη και αν καταναλώνονταν εντός ΕΕ. Η κατάσταση αυτή άλλαξε με την οδηγία. Συγκεκριμένα:

- **Για τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες από παρόχους εκτός ΕΕ σε καταναλωτές εντός ΕΕ, ο τόπος φορολόγησης είναι εντός ΕΕ και συνεπώς υπόκεινται φορολόγησης προστιθέμενης αξίας.**
- **Για τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες από παρόχους εντός ΕΕ σε καταναλωτές εκτός ΕΕ, ο τόπος φορολόγησης είναι ο τόπος του καταναλωτή και συνεπώς δεν υπόκεινται ευρωπαϊκού ΦΠΑ.**
- **Για τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες από παρόχους εντός ΕΕ σε επιχειρήσεις κράτους της ΕΕ διαφορετικό του παρόχου, ο τόπος φορολόγησης είναι ο τόπος εγκατάστασης της επιχείρησης πελάτη.**
- **Για τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες από παρόχους εντός ΕΕ σε ιδιώτη εντός ΕΕ ή σε φορολογούμενο άτομο του ίδιου κράτους μέλους, ο τόπος φορολόγησης είναι ο τόπος του παρόχου.**

Η οδηγία, όπως αναφέρθηκε, διευκολύνει τις επιχειρήσεις εκτός ΕΕ, τις οποίες απλά υποχρεώνει να εγγράφονται για σκοπούς ΦΠΑ όταν οι δραστηριότητές τους περιλαμβάνουν πωλήσεις σε τελικούς καταναλωτές. Αν παρέχουν υπηρεσίες σε ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, κάτι που συμβαίνει στην πλειονότητα των συναλλαγών, δεν αντιμετωπίζουν καμία απολύτως υποχρέωση, αφού οι επιχειρήσεις πελάτες αναλαμβάνουν τον ΦΠΑ μέσω του μηχανισμού αντίστροφης χρέωσης (reverse charge mechanism). Οι επιχειρήσεις εκτός ΕΕ έχουν τη δυνατότητα να διαλέγουν το κράτος μέλος όπου θα εγγράφονται για φορολογικούς σκοπούς. Χρεώνουν ΦΠΑ σε πελάτες που δεν είναι επιχειρήσεις, σύμφωνα με την τιμή ΦΠΑ του κράτους μέλους όπου ζει ο πελάτης.

Οι διατάξεις της οδηγίας 2002/38/EK, η οποία καλείται και ως «οδηγία για το ΦΠΑ στο η-εμπόριο», παύουν να ισχύουν την 30^η Ιουνίου 2006, εκτός αν επιμηκυνθεί η ισχύς τους. Η πρόταση για οδηγία του συμβουλίου (com 2006 210) για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/38/EK, προτείνει να τροποποιηθεί το άρθρο το οποίο αναφέρεται στην ημερομηνία της 30^η Ιουνίου 2006, με αντίστοιχο άρθρο το οποίο θέτει ως ημερομηνία παύσης ισχύος της οδηγίας, την 31^η Δεκεμβρίου 2008, θεωρώντας ότι οι ρυθμίσεις της οδηγίας αποδείχθηκαν επιτυχημένες.

Κανονισμός 1798/2003/ΕΚ

Πλήρης τίτλος: Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1798/2003 του συμβουλίου της 7ης Οκτωβρίου 2003 για τη διοικητική συνεργασία στον τομέα του φόρου προστιθεμένης αξίας και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 218/92.

Ο κανονισμός 1798/2003/ΕΚ αποτελεί μέτρο στην κατεύθυνση της φορολογικής εναρμόνισης για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Στοχεύει στην καθιέρωση ενός κοινού συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών και συνεργασίας με την Επιτροπή για να διασφαλίζεται η σωστή εφαρμογή του ΦΠΑ. Είναι απαραίτητο για τη σωστή λειτουργία του συστήματος φορολόγησης ΦΠΑ, να αποθηκεύονται και να μεταδίδονται από ένα κράτος μέλος σε άλλο δεδομένα ελέγχου του ΦΠΑ · ιδιαίτερα όταν ο προμηθευτής δεν είναι εγκατεστημένος στο κράτος μέλος όπου γίνεται η κατανάλωση. Σε αυτές τις συχνές περιπτώσεις, το κράτος μέλος όπου γίνεται η κατανάλωση πρέπει να μεριμνά για να διασφαλίζει ότι ο προμηθευτής εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του σε σχέση με τον ΦΠΑ.

Ο κανονισμός καθορίζει τις συνθήκες συνεργασίας μεταξύ των εθνικών διοικητικών αρχών υπεύθυνων για την εφαρμογή της νομοθεσίας περί του ΦΠΑ στην παροχή προϊόντων και υπηρεσιών, στην ενδοκοινοτική απόκτηση αγαθών και στις εισαγωγές αγαθών. Πιο συγκεκριμένα, ο κανονισμός καθορίζει τους κανόνες και τις διαδικασίες που επιτρέπουν στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν μεταξύ τους όλες τις πληροφορίες που τους επιτρέπουν την ορθή εφαρμογή του ΦΠΑ. Επίσης, ο κανονισμός καταρτίζει τον κατάλογο των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών. Κάθε κράτος μέλος ορίζει μία μοναδική κεντρική υπηρεσία διασύνδεσης την οποία εξουσιοδοτεί να αναλάβει την κύρια ευθύνη για τις επαφές με τα λοιπά κράτη μέλη στον τομέα της διοικητικής συνεργασίας.

Για τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές ειδικά, ο κανονισμός υποχρεώνει κάθε κράτος μέλος να τηρεί ενημερωμένη, πλήρη και ακριβή ηλεκτρονική βάση δεδομένων στην οποία αποθηκεύει και επεξεργάζεται τις πληροφορίες που συλλέγει σύμφωνα με το άρθρο 22 της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ, τουλάχιστο ως την παρέλευση πέντε ετών μετά το έτος κατά το οποίο επιβάλλεται να δίδεται πρόσβαση στις πληροφορίες. **Με βάση τις πληροφορίες που αποθηκεύονται, η αρμόδια αρχή ενός κράτους μέλους έχει δικαίωμα από τα άλλα κράτη μέλη να λαμβάνει αμέσως (ή να αποκτά άμεση πρόσβαση) :**

- τους αριθμούς φορολογικού μητρώου ΦΠΑ που χορηγεί το κράτος μέλος που λαμβάνει τις πληροφορίες και,
- τη συνολική αξία όλων των ενδοκοινοτικών παραδόσεων αγαθών προς τα πρόσωπα στα οποία έχουν χορηγηθεί οι αριθμοί αυτοί από όλες τις επιχειρήσεις που έχουν αριθμό φορολογικού μητρώου ΦΠΑ στο κράτος μέλος που παρέχει τις πληροφορίες (η αξία εκφράζεται στο νόμισμα του κράτους μέλους που παρέχει τις πληροφορίες και αφορούν ημερολογιακά τρίμηνα)

Επίσης κάθε κράτος μέλος οφείλει να τηρεί ηλεκτρονική βάση δεδομένων στην οποία περιέχεται μητρώο των προσώπων στα οποία έχει χορηγηθεί αριθμός φορολογικού μητρώου ΦΠΑ στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

Ο κανονισμός περιέχει και διατάξεις περί του ειδικού καθεστώτος της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ. Προβλέπει ότι οι πληροφορίες προς το κράτος μέλος εγγραφής εκ μέρους του μη εγκατεστημένου υποκείμενου στο φόρο κατά την έναρξη των δραστηριοτήτων του υποβάλλονται με ηλεκτρονικό τρόπο. Το κράτος μέλος εγγραφής διαβιβάζει τις πληροφορίες αυτές, με ηλεκτρονικά μέσα, στις αρμόδιες αρχές των άλλων κρατών μελών. Τα ίδια ισχύουν και για τη δήλωση φόρου προστιθέμενης αξίας. Το κράτος μέλος εγγραφής εξασφαλίζει ότι το ποσό που του έχει καταβάλει ο μη εγκατεστημένος υποκείμενος στο φόρο, μεταφέρεται σε τραπεζικό λογαριασμό σε ευρώ, που έχει υποδείξει το κράτος μέλος κατανάλωσης στο οποίο οφείλεται ο φόρος. Εάν ο μη εγκατεστημένος φορέας υποκείμενος σε φόρο δεν καταβάλλει το συνολικό ποσό του οφειλόμενου φόρου, το κράτος μέλος εγγραφής εξασφαλίζει ότι τα ποσά μεταβιβάζονται στα κράτη μέλη κατανάλωσης κατ' αναλογία με το φόρο που οφείλεται σε κάθε κράτος μέλος. Το κράτος μέλος εγγραφής ενημερώνει, με ηλεκτρονικά μέσα, τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών κατανάλωσης. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν, με ηλεκτρονικά μέσα, στις αρμόδιες αρχές των άλλων κρατών μελών τους σχετικούς αριθμούς τραπεζικών λογαριασμών για την κατάθεση των ποσών αυτών.

Ο κανονισμός 1798/2003 τροποποιείται από τον κανονισμό 1925/2004. Ο τελευταίος θεσπίζει λεπτομέρειες των κανόνων εφαρμογής ορισμένων διατάξεων του πρώτου. Ο κανονισμός 1958/2004 καθορίζει επακριβώς τις κατηγορίες των προς ανταλλαγή πληροφοριών χωρίς προηγούμενη αίτηση, τη συχνότητα διενέργειας των ανταλλαγών αυτών και τις πρακτικές ρυθμίσεις που απαιτούνται για την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του κανονισμού 1798/2003.

Οδηγία 2001/115/ΕΚ

Πλήρης τίτλος : Οδηγία 2001/115/ΕΚ του συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2001 για την τροποποίηση της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ με στόχο την απλοποίηση, τον εκσυγχρονισμό και την εναρμόνιση των όρων που επιβάλλονται στην τιμολόγηση όσον αφορά το φόρο προστιθέμενης αξίας

Η οδηγία 2001/115/ΕΚ τροποποιεί την οδηγία 77/388/ΕΟΚ με στόχο την απλοποίηση, τον εκσυγχρονισμό και την εναρμόνιση των όρων που επιβάλλονται στην τιμολόγηση όσον αφορά το φόρο προστιθέμενης αξίας. Οι διατάξεις της ωφελούν σημαντικά τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην εσωτερική αγορά, αφού διασφαλίζουν ότι οι επιχειρήσεις θα αντιμετωπίζουν ένα ενιαίο και απλοποιημένο σύνολο κανόνων για την τιμολόγηση και όχι τόσα διαφορετικά νομοθετικά πλαίσια, όσα και τα κράτη μέλη. Παράλληλα, η οδηγία υποχρεώνει τα κράτη μέλη να αναγνωρίσουν την εγκυρότητα των ηλεκτρονικών τιμολογίων καθώς και να επιτρέψουν τη διασυνοριακή ηλεκτρονική τιμολόγηση και την ηλεκτρονική αποθήκευση τιμολογίων. Έτσι, οι επιχειρήσεις θα έχουν μικρότερο διοικητικό κόστος, ιδιαίτερα οι μεσαίες και μικρές, και δίνεται ώθηση στο ηλεκτρονικό εμπόριο, το οποίο πριν από την οδηγία αντιμετώπιζε το πρόβλημα της ανυπαρξίας κανόνων στην τιμολόγηση. Ακόμη, οι απλοποιημένοι κανόνες συμβάλλουν στον εντοπισμό απατών από τις φορολογικές αρχές.

Η οδηγία ορίζει τα **υποχρεωτικά στοιχεία που πρέπει να αναγράφονται για τους σκοπούς του φόρου προστιθέμενης αξίας σε κάθε τιμολόγιο**. Αυτά ενδιαφέρουν ιδιαίτερα, διότι μέσω ενός συστήματος ηλεκτρονικών συναλλαγών ανταλλάσσονται τιμολόγια μεταξύ διαφορετικών κρατών μελών και θα πρέπει να εξασφαλίζεται η συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία όπως επίσης και να

εντοπίζονται πιθανές νομικές ασυμβατότητες από ελλιπή ή καθόλου ενσωμάτωση της οδηγίας στην εθνική νομοθεσία των κρατών μελών. **Τα υποχρεωτικά στοιχεία είναι:**

- **ημερομηνία έκδοσης του τιμολογίου**
- **αλληλοδιάδοχος αριθμός** (sequential number), βασισμένος σε μια ή περισσότερες σειρές, ο οποίος χαρακτηρίζει το τιμολόγιο με μοναδικό τρόπο
- **ο αριθμός φορολογικού μητρώου ΦΠΑ** (αναφέρεται στην οδηγία 77/388) βάσει του οποίου ο **υποκείμενος στο φόρο** πραγματοποίησε την παράδοση των αγαθών ή την παροχή των υπηρεσιών,
- **ο αριθμός φορολογικού μητρώου ΦΠΑ του πελάτη** (αναφέρεται στην οδηγία 77/388) βάσει του οποίου πραγματοποιήθηκε παράδοση αγαθών ή παροχή υπηρεσιών για την οποία είναι υπόχρεος στο φόρο ή παράδοση αγαθών
- **το πλήρες όνομα και η πλήρης διεύθυνση του υποκείμενου στο φόρο και του πελάτη του**
- **η ποσότητα και φύση των παραδιδόμενων αγαθών ή η έκταση και η φύση των παρεχομένων υπηρεσιών**
- **η ημερομηνία κατά την οποία πραγματοποιήθηκε ή ολοκληρώθηκε η παράδοση των αγαθών ή η παροχή υπηρεσιών ή η ημερομηνία κατά την οποία καταβλήθηκε η προκαταβολή**, εφόσον η ημερομηνία αυτή είναι καθορισμένη και διαφέρει από την ημερομηνία έκδοσης του τιμολογίου
- **η φορολογητέα βάση για κάθε συντελεστή ή απαλλαγή**, η **τιμή μονάδας χωρίς φόρο** καθώς και οι ενδεχόμενες **εκπτώσεις και επιστροφές** εφόσον δεν περιλαμβάνονται στην τιμή μονάδας
- **ο ισχύων συντελεστής ΦΠΑ**
- **το ποσό του οφειλομένου φόρου**, εκτός εάν εφαρμόζεται ειδικό καθεστώς για το οποίο η παρούσα οδηγία αποκλείει την ένδειξη αυτή
- **σε περίπτωση απαλλαγής ή όταν ο πελάτης είναι υπόχρεος στο φόρο**, η **αναφορά στην κατάλληλη διάταξη** της παρούσας οδηγίας ή στην αντίστοιχη εθνική διάταξη ή σε κάθε άλλη ένδειξη σύμφωνα με την οποία η παράδοση απαλλάσσεται ή υπάγεται στη διαδικασία αντιστροφής της επιβάρυνσης
- **σε περίπτωση ενδοκοινοτικής παράδοσης ενός καινούργιου μεταφορικού μέσου**, **τα στοιχεία που απαριθμούνται σε άρθρο της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ (άρθρο 28α(2))**
- σε περίπτωση εφαρμογής του καθεστώτος του περιθωρίου κέρδους, η **αναφορά στη διάταξη σύμφωνα με την οποία έχει εφαρμοστεί το καθεστώς του περιθωρίου κέρδους**
- **όταν ο υπόχρεος στον φόρο είναι φορολογικός αντιπρόσωπος**, **ο αριθμός φορολογικού μητρώου (ΦΠΑ) του καθώς και το πλήρες ονοματεπώνυμο και η διεύθυνσή του**

Τα κράτη μέλη δεν απαιτούν να υπογράφονται τα τιμολόγια. Τα ποσά που αναφέρονται στα τιμολόγια είναι δυνατόν να εκφράζονται σε οποιοδήποτε νόμισμα, υπό την προϋπόθεση ότι το ποσό του οφειλόμενου φόρου εκφράζεται στο εθνικό νόμισμα του κράτους μέλους στο οποίο πραγματοποιείται η παράδοση των αγαθών ή η παροχή των υπηρεσιών με τη χρήση του μηχανισμού μετατροπής της οδηγίας 77/388/ΕΚ(άρθρο 11, Γ (2)). Τα κράτη μέλη δύνανται για λόγους ελέγχου, να απαιτούν μετάφραση στην εθνική τους γλώσσα των τιμολογίων για παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών πραγματοποιούμενες στο έδαφός τους καθώς και των τιμολογίων που λαμβάνονται από τους υποκείμενους στον φόρο οι οποίοι είναι

εγκατεστημένοι στο έδαφός τους. Τα τιμολόγια είναι δυνατόν να διαβιβάζονται σε χαρτί ή, υπό τον όρο της αποδοχής του παραλήπτη, με ηλεκτρονικά μέσα. Τα τιμολόγια που διαβιβάζονται με ηλεκτρονικά μέσα γίνονται δεκτά από τα κράτη μέλη εφόσον η γνησιότητα της προέλευσής τους και η ακεραιότητα του περιεχομένου τους εξασφαλίζεται μέσω:

- προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής ή
- ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων (EDI) κατά τη σύσταση 1994/820/EK

Τα τιμολόγια μπορούν ωστόσο να διαβιβάζονται με ηλεκτρονικά μέσα σύμφωνα με άλλες μεθόδους υπό τον όρο της αποδοχής τους από το οικείο ή τα οικεία κράτη μέλη. Στην περίπτωση παρτίδων τιμολογίων που διαβιβάζονται με ηλεκτρονικά μέσα στον ίδιο αποδέκτη, οι κοινές ενδείξεις στα διάφορα τιμολόγια μπορούν να αναφέρονται μια μόνο φορά με την προϋπόθεση ότι είναι δυνατή η πρόσβαση στο σύνολο των πληροφοριών κάθε τιμολογίου.

Κάθε υποκείμενος στο φόρο οφείλει να μεριμνά για την αποθήκευση των αντιγράφων των τιμολογίων που εκδίδονται από τον ίδιο, από τον πελάτη του ή, εξ ονόματός του και για λογαριασμό του, από τρίτους, καθώς και όλων των τιμολογίων που λαμβάνει. Ο υποκείμενος στο φόρο μπορεί να καθορίζει τον τόπο αποθήκευσης υπό τον όρο ότι θα θέτει στη διάθεση των αρμόδιων αρχών, έπειτα από οποιαδήποτε αίτησή τους, όλα τα τιμολόγια ή τις πληροφορίες που έχουν αποθηκευτεί. Τα κράτη μέλη δύνανται ωστόσο να επιβάλλουν στους υποκείμενους στο φόρο που είναι εγκατεστημένοι στο έδαφός τους να τους γνωστοποιούν, χωρίς ανασταλτικό αποτέλεσμα, τον τόπο αποθήκευσης, εφόσον αυτός ευρίσκεται εκτός του εδάφους τους. Ακόμη, δύνανται να επιβάλλουν στους υποκείμενους στο φόρο που είναι εγκατεστημένοι στο έδαφός τους να αποθηκεύουν στο εσωτερικό της χώρας τα τιμολόγια που εκδίδονται από τους ίδιους ή από τον πελάτη τους ή, εξ ονόματός τους ή για λογαριασμό τους, από τρίτους, καθώς και όλα τα τιμολόγια που λαμβάνουν, όταν η αποθήκευση αυτή δεν πραγματοποιείται με ηλεκτρονικά μέσα που να εξασφαλίζουν την πλήρη και on line πρόσβαση στα σχετικά δεδομένα. Το χρονικό διάστημα κατά το οποίο οι υποκείμενοι στο φόρο οφείλουν να μεριμνούν για την αποθήκευση των τιμολογίων καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

Τέλος, το δικαίωμα πρόσβασης στα τιμολόγια που έχουν αποθηκευτεί με ηλεκτρονικά μέσα σε άλλο κράτος μέλος προβλέπει το εξής: Όταν ένας υποκείμενος στο φόρο αποθηκεύει τα τιμολόγια τα οποία εκδίδει ή λαμβάνει με ηλεκτρονικά μέσα εξασφαλίζοντας on line πρόσβαση στα δεδομένα και ο τόπος αποθήκευσης ευρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος από εκείνο στο οποίο είναι εγκατεστημένος, οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένος έχουν δικαίωμα πρόσβασης με ηλεκτρονικά μέσα, τηλεκφόρτωσης και χρήσης αυτών των τιμολογίων εντός των ορίων που καθορίζονται από τις ρυθμίσεις του κράτους μέλους εγκατάστασης του υποκείμενου στο φόρο και στο βαθμό που αυτό του είναι αναγκαίο για τον έλεγχο.

3.2.7 Οδηγία 1999/93/EK (για τις η-υπογραφές)

Πλήρης τίτλος: της είναι «Οδηγία 1999/93/EK EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 1999 σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές».

Από την οδηγία ξεχωρίζονται οι τύποι των ηλεκτρονικών υπογραφών, τη νομική ισχύ τους και τα στοιχεία που περιλαμβάνει ένα αναγνωρισμένο πιστοποιητικό ηλεκτρονικής υπογραφής.

Στόχος

Ο στόχος της οδηγίας είναι η θέσπιση νομικού πλαισίου για τις ηλεκτρονικές υπογραφές και υπηρεσίες πιστοποίησης και η διευκόλυνση της χρήσης σε κοινοτικό επίπεδο των ηλεκτρονικών υπογραφών. Ανοίγει νέους ορίζοντες δραστηριοποίησης για τους παρόχους υπηρεσιών οι οποίοι δρώντας σε διασυνοριακό επίπεδο θα μπορούν να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους και να προσφέρουν έτσι στους καταναλωτές και στις επιχειρήσεις νέες ευκαιρίες ασφαλούς ανταλλαγής πληροφοριών και ηλεκτρονικών συναλλαγών, ανεξαρτήτως συνόρων.

Ορισμοί, απαιτήσεις

Ο όρος «*ηλεκτρονική υπογραφή*» αναφέρεται σε «*δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή τα οποία είναι συνημμένα σε, ή λογικά συσχετιζόμενα με άλλα ηλεκτρονικά δεδομένα και τα οποία χρησιμεύουν ως μέθοδος απόδειξης της γνησιότητας*».

Ο όρος «*προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή*» αναφέρεται σε ηλεκτρονική υπογραφή με τις ακόλουθες απαιτήσεις:

- συνδέεται μονοσήμαντα με τον υπογράφοντα
- είναι ικανή να ταυτοποιήσει τον υπογράφοντα
- δημιουργείται με μέσα τα οποία ο υπογράφων μπορεί να διατηρήσει υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο
- συνδέεται με τα δεδομένα στα οποία αναφέρεται κατά τρόπο ώστε να μπορεί να εντοπιστεί οποιαδήποτε επακόλουθη αλλοίωση των εν λόγω δεδομένων.

Ο όρος «*δεδομένα δημιουργίας υπογραφής*» αναφέρεται σε «*μονοσήμαντα δεδομένα όπως κώδικες ή ιδιωτικά κλειδιά κρυπτογραφίας, που χρησιμοποιούνται από τον υπογράφοντα για τη δημιουργία ηλεκτρονικής υπογραφής*».

Ο όρος «*δεδομένα επαλήθευσης υπογραφής*» αναφέρεται σε «*δεδομένα, όπως κώδικες ή δημόσια κλειδιά κρυπτογραφίας, τα οποία χρησιμοποιούνται για την επαλήθευση της ηλεκτρονικής υπογραφής*».

Ο όρος «*ασφαλής διάταξη δημιουργίας υπογραφής*» αναφέρεται σε διατεταγμένο υλικό ή λογισμικό που χρησιμοποιείται για την εφαρμογή των δεδομένων δημιουργίας της υπογραφής και πληροί τις εξής απαιτήσεις:

- Τα δεδομένα δημιουργίας υπογραφής που χρησιμοποιούνται προς παραγωγή υπογραφών απαντούν κατ' ουσία μόνο μια φορά και το απόρρητο είναι διασφαλισμένο.
- Τα δεδομένα αυτά δε γίνεται (με εύλογη βεβαιότητα) να αντληθούν από αλλού και η υπογραφή προστατεύεται από πλαστογραφία με τα μέσα της σύγχρονης τεχνολογίας.
- Τα δεδομένα αυτά μπορούν να προστατεύονται αποτελεσματικά από τον νόμιμο υπογράφοντα κατά της χρησιμοποίησης από τρίτους.
- Οι ασφαλείς διατάξεις δημιουργίας υπογραφής δε μεταβάλλουν τα προς υπογραφή δεδομένα ούτε εμποδίζουν την υποβολή των δεδομένων αυτών στον υπογράφοντα πριν από τη διαδικασία υπογραφής.

Ο όρος «*αναγνωρισμένο πιστοποιητικό*» αναφέρεται σε ηλεκτρονική βεβαίωση, η οποία συνδέει δεδομένα επαλήθευσης υπογραφής με ένα άτομο που επιβεβαιώνει την ταυτότητά του και εκδίδεται από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης (Certification Service Provider – CSP) ο οποίος πληροί συγκεκριμένες απαιτήσεις (βλ. επόμενη

υποενότητα). Το πιστοποιητικό πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής συγκεκριμένα στοιχεία:

- ένδειξη ότι πρόκειται για αναγνωρισμένο πιστοποιητικό
- κωδικό ταυτοποίησης του πιστοποιητικού
- όνομα ή ψευδώνυμο του υπογράφοντος
- τα στοιχεία αναγνώρισης του παρόχου υπηρεσιών πιστοποίησης (CSP), την ηλεκτρονική υπογραφή του και το κράτος στο οποίο είναι εγκατεστημένος
- χρονική περίοδο ισχύος
- δεδομένα επαλήθευσης υπογραφής σε αντιστοιχία αυτών της δημιουργίας
- ενδεχόμενους περιορισμούς στη χρήση του (πχ όριο συναλλαγών)

Εσωτερική αγορά

Το πνεύμα της οδηγίας σχετικά με την εσωτερική αγορά και την πρόσβαση είναι το ίδιο με την οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Τα κράτη μέλη δεν εξαρτούν την παροχή υπηρεσιών πιστοποίησης από εκ των προτέρων έγκριση, εξασφαλίζουν την ύπαρξη φορέα επιτήρησης των παρόχων υπηρεσιών πιστοποίησης, ορίζουν φορείς που ελέγχουν τη συμμόρφωση των ασφαλών διατάξεων δημιουργίας υπογραφής προς τις απαιτήσεις της οδηγίας και δύνανται να διατηρούν μηχανισμούς εθελοντικής διαπίστευσης για την επίτευξη βελτιωμένου επιπέδου παροχής υπηρεσιών πιστοποίησης. Ακόμη, τα κράτη μέλη δύνανται να εξαρτούν τη χρήση ηλεκτρονικών υπογραφών στο δημόσιο τομέα από ενδεχόμενες πρόσθετες απαιτήσεις, που όμως αναφέρονται μόνο στα ειδικά χαρακτηριστικά συγκεκριμένης εφαρμογής και δεν αποτελούν εμπόδιο διασυνοριακών υπηρεσιών για τους πολίτες (σημ. αυτή η διάταξη παρερμηνεύτηκε από αρκετές χώρες).

Έννομες συνέπειες των ηλεκτρονικών υπογραφών

Σχετικά με τις έννομες συνέπειες των ηλεκτρονικών υπογραφών, η οδηγία προβλέπει ότι τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές που βασίζονται σε αναγνωρισμένο πιστοποιητικό και δημιουργούνται από ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφής (βλ. παραπάνω ορισμούς) ικανοποιούν τις ίδιες νομικές απαιτήσεις σε σχέση με τα δεδομένα με μια ιδιόχειρη υπογραφή. Επίσης, διασφαλίζεται ότι η ηλεκτρονική μορφή της υπογραφής, η μη ύπαρξη αναγνωρισμένου πιστοποιητικού για αυτήν, η μη ύπαρξη αναγνωρισμένου πιστοποιητικού που έχει εκδοθεί από διαπιστευμένο πάροχο (CSP) και η μη δημιουργία της από ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφής δεν αποτελούν επαρκή γεγονότα ώστε να απορρίπτεται η νομική ισχύς και το παραδεκτό της ηλεκτρονικής υπογραφής ως αποδεικτικού σε νομικές διαδικασίες.

Πάροχοι υπηρεσιών πιστοποίησης (CSPs) : ευθύνες, απαιτήσεις

Οι πάροχοι υπηρεσιών πιστοποίησης εκδίδοντας ένα αναγνωρισμένο πιστοποιητικό αναλαμβάνουν την ευθύνη (εκτός εάν αποδείξουν ότι δεν ενήργησαν αμελώς) για την προκληθείσα ζημία έναντι οποιουδήποτε φορέα ή φυσικού ή νομικού προσώπου που ευλόγως βασίζεται στο πιστοποιητικό για:

- την ακρίβεια, κατά τη στιγμή έκδοσής του, όλων των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτό, καθώς και την ύπαρξη σε αυτό όλων των στοιχείων τα οποία απαιτούνται για ένα αναγνωρισμένο πιστοποιητικό
- τη διαβεβαίωση ότι, κατά το χρόνο έκδοσης του, ο υπογράφων που ταυτοποιείται στο αναγνωρισμένο πιστοποιητικό ήταν κάτοχος των

δεδομένων δημιουργίας υπογραφής που αντιστοιχούν στα δεδομένα επαλήθευσης υπογραφής που αναφέρονται ή ταυτοποιούνται στο πιστοποιητικό

- τη διαβεβαίωση ότι τα δεδομένα δημιουργίας υπογραφής και τα δεδομένα επαλήθευσης υπογραφής μπορούν να χρησιμοποιηθούν συμπληρωματικά, στις περιπτώσεις που αμφότερα προέρχονται από τον πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης.

Επίσης ευθύνονται για ζημία προκληθείσα λόγω παράλειψής τους να καταγράψουν την ανάκληση ενός πιστοποιητικού (εκτός εάν αποδείξουν ότι δεν ενήργησαν αμελώς). Μια περίπτωση όπου δεν έχουν ευθύνη είναι όταν έχουν αναγράψει στο πιστοποιητικό αναγνωρίσιμους από τρίτους περιορισμούς χρήσης του (ως έχουν το δικαίωμα) και προκληθούν ζημίες από υπερβάσεις των περιορισμών αυτών. Το ίδιο ισχύει και για περιορισμούς στο ύψος των συναλλαγών.

Οι πάροχοι υπηρεσιών πιστοποίησης και οι εθνικοί φορείς, αρμόδιοι για πιστοποίηση ή εποπτεία συμμορφώνονται στην οδηγία 95/46/EK, πιο συγκεκριμένα στις απαιτήσεις περί προστασίας φυσικών προσώπων έναντι επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων και ελεύθερης κυκλοφορίας αυτών.

Όπως αναφέρθηκε και στον ορισμό του αναγνωρισμένου πιστοποιητικού, οι πάροχοι που τα εκδίδουν πρέπει να συμμορφώνονται με κάποιες απαιτήσεις. Αυτές είναι:

- να αποδεικνύουν την απαραίτητη αξιοπιστία για την παροχή υπηρεσιών πιστοποίησης
- να διαθέτουν επαρκείς χρηματικούς πόρους ώστε να δύνανται να αναλάβουν ευθύνη ζημιών (όπως αναφέρθηκε πιο πάνω)
- να απασχολούν έμπειρο, κατάλληλο προσωπικό και να χρησιμοποιούν κατάλληλες διοικητικές και διαχειριστικές διαδικασίες
- να διασφαλίζουν την παροχή ασφαλών και άμεσων υπηρεσιών καταλόγου και ανάκλησης
- να διασφαλίζουν ότι η ημερομηνία και ο χρόνος έκδοσης ή ανάκλησης πιστοποιητικού μπορεί να προσδιοριστεί επακριβώς
- να προβαίνουν σε επαλήθευση της ταυτότητας και ενδεχομένως τυχόν ειδικών χαρακτηριστικών του ατόμου στο οποίο εκδίδουν το αναγνωρισμένο πιστοποιητικό
- να χρησιμοποιούν αξιόπιστα συστήματα και προϊόντα τα οποία προστατεύονται έναντι τροποποίησης και διασφαλίζουν την τεχνική και κρυπτογραφική ασφάλεια των διεργασιών πιστοποίησης
- να λαμβάνουν μέτρα έναντι της πλαστογράφησης πιστοποιητικών και να εγγυώνται την τήρηση του απορρήτου κατά τη διάρκεια της διεργασίας παραγωγής των δεδομένων δημιουργίας υπογραφής
- να καταγράφουν ηλεκτρονικά το σύνολο των συναφών πληροφοριών που αφορούν ένα αναγνωρισμένο πιστοποιητικό για κατάλληλη χρονική περίοδο
- να μην αποθηκεύουν δεδομένα δημιουργίας υπογραφής του ατόμου προς το οποίο ο πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης παρείχε υπηρεσίες διαχείρισης κλειδιών
- προτού συνάψουν συμβατική σχέση με πρόσωπο που ζητά πιστοποιητικό από αυτούς για να κατοχυρώσει την ηλεκτρονική του υπογραφή, να το ενημερώνουν σχετικά με τους ακριβείς όρους χρησιμοποίησής του, την ύπαρξη μηχανισμού εθελοντικής διαπίστευσης και τις διαδικασίες υποβολής παραπόνων και επίλυσης διαφορών.

- να χρησιμοποιούν αξιόπιστα συστήματα για την αποθήκευση πιστοποιητικών σε επαληθεύσιμη μορφή

Τέλος, η οδηγία συστήνει σχετικά με την ασφαλή επαλήθευση υπογραφής ότι πρέπει να διασφαλίζονται ευλόγως τα εξής:

- τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται προς επαλήθευση της υπογραφής αντιστοιχούν στα δεδομένα που εμφανίζονται στον επαληθεύοντα
- η υπογραφή επαληθεύεται με αξιοπιστία και το αποτέλεσμα της επαλήθευσης όπως και η ταυτότητα του υπογράφοντος εμφανίζονται με τον ορθό τρόπο
- ο επαληθεύων μπορεί, ενδεχομένως, να ορίσει με βεβαιότητα τα περιεχόμενα των δεδομένων που υπογράφονται
- η γνησιότητα και η εγκυρότητα του πιστοποιητικού που απαιτείται κατά τη στιγμή της επαλήθευσης της υπογραφής έχουν ελεγχθεί με αξιοπιστία
- η χρησιμοποίηση ψευδωνύμου δηλώνεται εμφανώς
- μπορούν να εντοπιστούν τροποποιήσεις απτόμενες της ασφάλειας.

3.2.8 Οδηγία 1996/9/ΕΟΚ (για προστασία βάσεων δεδομένων)

Πλήρης τίτλος: Οδηγία 96/9/ΕΟΚ της 11ης Μαρτίου 1996 σχετικά με τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων.

Η οδηγία 96/9 θεσπίζει τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων. Ο ορισμός των βάσεων δεδομένων περιλαμβάνει και τις ηλεκτρονικές. Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι «ως “βάση δεδομένων” νοείται η συλλογή έργων, δεδομένων ή άλλων ανεξάρτητων στοιχείων, διευθετημένων κατά συστηματικό ή μεθοδικό τρόπο και ατομικώς προσιτών με ηλεκτρονικά μέσα ή κατ' άλλον τρόπο». Τα προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή και λειτουργία μιας βάσης δεδομένων δεν περιλαμβάνονται στον ορισμό αυτό αλλά προστατεύονται από την οδηγία 91/250/ΕΟΚ.

Η οδηγία ορίζει το **δικαίωμα του δημιουργού** μιας βάσης δεδομένων. Μόνο αυτός μπορεί να εκτελεί ή επιτρέπει πράξεις στη βάση όπως αναπαραγωγή αυτής, μετατροπή, διανομή της βάσης ή αντιγράφων στο κοινό, παρουσίαση της στο κοινό. Στην αναπαραγωγή συμπεριλαμβάνεται η φευγαλέα αναπαραγωγή στη RAM ή την κρυφή μνήμη(caching) και η προσωρινή κατά την αναζήτηση ιστοσελίδων μέσω της πλοήγησης στο διαδίκτυο(browsing). Τις πράξεις που αναφέρθησαν έχει δικαίωμα να εκτελέσει στη βάση κάθε νόμιμος χρήστης της (η οδηγία δεν αναλύει περαιτέρω τον όρο «νόμιμος χρήστης») χωρίς άδεια του δημιουργού αν αυτές είναι αναγκαίες για την πρόσβαση στο περιεχόμενο της βάσης δεδομένων και την κανονική χρησιμοποίησή της. Το δικαίωμα του δημιουργού περιορίζεται όταν υπεισέρχονται λόγοι ερευνητικοί, εκπαιδευτικοί, δημόσιας ασφάλειας, δικαστικοί και αναπαραγωγή μη ηλεκτρονικής βάσης για ιδιωτικούς σκοπούς.

Μετά το δικαίωμα του δημιουργού, παρουσιάζεται το **δικαίωμα ειδικής φύσεως** το οποίο αποτελεί τη βασική καινοτομία της οδηγίας. **Ο κατασκευαστής της βάσης** (όχι ο δημιουργός της αλλά ο υπεύθυνος που αναλαμβάνει την επένδυση σε χρόνο ή χρήμα για την κατασκευή της βάσης) **έχει το δικαίωμα να απαγορεύει την εξαγωγή ή επαναχρησιμοποίηση του συνόλου ή ουσιώδους μέρους, αξιολογούμενου ποιοτικά ή ποσοτικά, του περιεχομένου της βάσης δεδομένων, εφόσον η απόκτηση, ο έλεγχος ή η παρουσίαση του περιεχομένου της βάσης καταδεικνύουν ουσιώδη ποιοτική ή ποσοτική επένδυση.** Ο στόχος είναι η

προστασία των κατασκευαστών βάσεων δεδομένων έναντι της ιδιοποίησης των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από οικονομικές και επαγγελματικές επενδύσεις για την αναζήτηση και συγκέντρωση του περιεχομένου, προστατεύοντας το σύνολο ή ουσιώδη μέρη της βάσης δεδομένων έναντι ορισμένων πράξεων στις οποίες προβαίνει ο χρήστης ή ανταγωνιστής. Το δικαίωμα ειδικής φύσης υπόκειται σε παρόμοιες εξαιρέσεις με αυτό του δημιουργού. **Η διάρκεια του δε, είναι περίπου 15 χρόνια από την περάτωση της κατασκευής της βάσης.**

3.2.9 Οδηγία 1995/46/EK (για προσωπικά δεδομένα)

Πλήρης τίτλος: «Οδηγία 95/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών».

Η εργασία εστιάζει στην ενημέρωση και τα δικαιώματα του προσώπου του οποίου έχουν συλλεχθεί προσωπικά δεδομένα.

Σκοπός, πεδίο εφαρμογής

Η οδηγία εξυπηρετεί το διττό σκοπό της εξασφάλισης από τη μία μεριά της ελεύθερης κυκλοφορίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ των κρατών μελών και από την άλλη της εγγύησης υψηλού επιπέδου προστασίας της ιδιωτικής ζωής των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Προδιαγράφει τα όρια στα οποία πρέπει να κινούνται τα κράτη μέλη δίνοντας τους αρκετή ευελιξία στην υλοποίηση των διατάξεων της. Οι διατάξεις της εφαρμόζονται και στην αυτοματοποιημένη και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο. Δεν έχει εφαρμογή σε περιπτώσεις που σχετίζονται με τη δημόσια ασφάλεια, την εθνική άμυνα, την ασφάλεια του κράτους ή το ποινικό δίκαιο.

Βασικοί Ορισμοί

Ως «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα» ορίζεται «κάθε πληροφορία που αναφέρεται σε φυσικό πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα». Η εξακρίβωση μπορεί να γίνει βάσει αριθμού ταυτότητας ή στοιχείων που τον χαρακτηρίζουν φυσικά, βιολογικά, ψυχολογικά, οικονομικά, πολιτιστικά ή κοινωνικά.

Ως «επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» ορίζεται κάθε αυτοματοποιημένη ή μη εργασία εφαρμοζόμενη σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Τέτοια εργασία μπορεί να είναι «η συλλογή, η καταχώρηση, η οργάνωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η τροποποίηση, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η ανακοίνωση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, η εναρμόνιση ή ο συνδυασμός, καθώς και το κλείδωμα, η διαγραφή ή η καταστροφή».

Ως «αρχείο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» ορίζεται κάθε διαρθρωμένο σύνολο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προσιτών με γνώμονα συγκεκριμένα κριτήρια.

Ως «συγκατάθεση του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα», ορίζεται «κάθε δήλωση βουλήσεως, ελεύθερας, ρητής και εν πλήρει επιγνώσει, με την

οποία το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα δέχεται να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν».

Αρχές ως προς την ποιότητα των δεδομένων

Οι παρακάτω αρχές πρέπει να τηρούνται ως προς την ποιότητα των δεδομένων:

- Να υφίστανται σύννομη και θεμιτή επεξεργασία.
- Να συλλέγονται για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και η μεταγενέστερη επεξεργασία τους να συμβιβάζεται με τους σκοπούς αυτούς. Επίσης να είναι κατάλληλα, συναφή προς το θέμα και όχι υπερβολικά σε σχέση με τους σκοπούς αυτούς.
- Να διαγράφονται, να διορθώνονται και να ενημερώνονται, εφόσον χρειάζεται, έτσι ώστε να είναι ακριβή σε σχέση με τους σκοπούς συλλογής τους.
- Να διατηρούνται με μορφή που επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των προσώπων στα οποία αναφέρονται μόνο κατά τη διάρκεια περιόδου που δεν υπερβαίνει την απαιτούμενη για την επίτευξη των σκοπών για τους οποίους έχουν συλλεχθεί ή για τους οποίους αργότερα υφίστανται επεξεργασία. Για διατήρηση τους πέραν της περιόδου αυτής (για λόγους στατιστικούς, ιστορικούς, επιστημονικούς) τα κράτη μέλη πρέπει να εγγυώνται για αυτήν.

Αρχές ως προς τη νόμιμη επεξεργασία δεδομένων

Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να γίνεται μόνον εάν:

- το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα έχει δώσει τη ρητή συγκατάθεσή του ή
- είναι απαραίτητη για την εκτέλεση σύμβασης της οποίας το ενδιαφερόμενο πρόσωπο είναι συμβαλλόμενο μέρος ή για την εκτέλεση προσυμβατικών μέτρων ληφθέντων αιτήσεως του ή
- είναι απαραίτητη για την τήρηση εκ του νόμου υποχρέωσης του υπευθύνου της επεξεργασίας ή
- είναι απαραίτητη για τη διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα ή
- είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση έργου δημοσίου συμφέροντος ή
- είναι απαραίτητη για την επίτευξη του εννόμου συμφέροντος υπό τον όρο ότι δεν προέχει το συμφέρον ή τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα που χρήζουν προστασίας

Επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων

Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα απαγορεύεται αν αυτά παρέχουν πληροφορίες για:

- τη φυλετική ή εθνική καταγωγή
- τα πολιτικά φρονήματα
- τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις
- τη συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις

- την υγεία
- τη σεξουαλική ζωή.

Η απαγόρευση αυτή μπορεί να αρθεί υπό κάποιες προϋποθέσεις. Αυτές είναι αν υπάρχει ρητή συγκατάθεση του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα, αν η επεξεργασία είναι προς ζωτικό συμφέρον του προσώπου, αν πραγματοποιείται από μη κερδοσκοπικό ίδρυμα και αφορά σε δεδομένα μελών του και τέλος η υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου.

Ενημέρωση και δικαιώματα ενδιαφερόμενου προσώπου

Το πρόσωπο από το οποίο συλλέγονται δεδομένα που το αφορούν πρέπει να ενημερώνεται για την ταυτότητα του υπευθύνου της επεξεργασίας (ή και του εκπροσώπου του) και για τους σκοπούς επεξεργασίας των δεδομένων αυτών. Επίσης, αν είναι απαραίτητο για τη διασφάλιση της θεμιτής επεξεργασίας έναντι του προσώπου, πρέπει να του να παρέχονται πληροφορίες όπως το ποιοι είναι οι αποδέκτες των δεδομένων, αν έχει τη δυνατότητα άρνησης της παροχής των δεδομένων (και τις συνέπειες που αυτή απορρέει) και αν υπάρχει δικαίωμα πρόσβασης και διόρθωσης στα δεδομένα. Ακόμη, για τις ίδιες πληροφορίες πρέπει να ενημερώνεται το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται, όταν τα δεδομένα συλλέγονται όχι από αυτό. Η ενημέρωση αυτή πρέπει να πραγματοποιείται ευθύς ως τα δεδομένα καταχωρηθούν ή ανακοινωθούν. Η οδηγία προβλέπει ότι το τελευταίο μπορεί να μην εφαρμόζεται σε κάποιες περιπτώσεις συλλογής δεδομένων για ιστορικούς, επιστημονικούς ή στατιστικούς λόγους όπου η ενημέρωση είναι αδύνατη ή απαιτεί δυσανάλογη προσπάθεια.

Η οδηγία θεσπίζει το **δικαίωμα πρόσβασης του προσώπου από το οποίο συλλέγονται δεδομένα που το αφορούν**. Αυτό είναι να λαμβάνει χωρίς μεγάλη καθυστέρηση και κόστος από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας τα εξής:

- την επιβεβαίωση ότι υπάρχει ή όχι επεξεργασία δεδομένων που το αφορούν καθώς και πληροφορίες, σχετικά τουλάχιστον με τους σκοπούς της επεξεργασίας, τις κατηγορίες δεδομένων υπό επεξεργασία, τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών στις οποίες ανακοινώνονται τα δεδομένα αυτά
- τη γνωστοποίηση των δεδομένων υπό επεξεργασία καθώς και των διαθέσιμων πληροφοριών σχετικά με την προέλευσή αυτών
- την ενημέρωση σχετικά με τη λογική στην οποία στηρίζεται κάθε αυτοματοποιημένη επεξεργασία των δεδομένων
- κατά περίπτωση τη διόρθωση, τη διαγραφή ή το κλείδωμα των δεδομένων των οποίων η επεξεργασία δεν είναι σύμφωνη προς τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, ιδίως λόγω ελλιπούς ή ανακριβούς χαρακτήρα των δεδομένων. Ακόμη την κοινοποίηση σε τρίτους, στους οποίους έχουν ανακοινωθεί τα δεδομένα, κάθε τέτοιας δραστηριότητας εφόσον τούτο δεν είναι αδύνατον ή δεν προϋποθέτει δυσανάλογες προσπάθειες.

Η οδηγία προβλέπει πάλι κάποιες εξαιρέσεις στο δικαίωμα αυτό που σχετίζονται με λόγους που αφορούν την ασφάλεια τους κράτους, την άμυνα, σημαντικό συμφέρον του κράτους ή του προσώπου που αφορούν τα δεδομένα, δίωξη παραβάσεων του ποινικού κώδικα και άλλα.

Ένα ακόμη δικαίωμα για το πρόσωπο το οποίο αφορούν τα δεδομένα είναι αυτό της αντίταξης σε ορισμένες περιπτώσεις στην επεξεργασία των δεδομένων αυτών. Επίσης σε ορισμένες περιπτώσεις έχει δικαίωμα μη συμμόρφωσης με

απόφαση που παράγει νομικά αποτελέσματα και το θίγει σημαντικά εφόσον η εν λόγω απόφαση βασίζεται αποκλειστικώς σε αυτοματοποιημένη επεξεργασία που αξιολογεί ορισμένες πτυχές της προσωπικότητάς του, όπως η απόδοσή του στην εργασία, η φερεγγυότητά, η αξιοπιστία, η διαγωγή του.

Τέλος, το πρόσωπο που αφορούν τα δεδομένα έχει δικαίωμα να προσφύγει ενώπιον δικαστηρίου σε περίπτωση παραβίασεως δικαιωμάτων κατοχυρωμένων από την εθνική νομοθεσία που εφαρμόζεται στη σχετική επεξεργασία. Εφόσον θίγεται από αθέμιτη επεξεργασία ή κάθε άλλη ενέργεια που δε συμβιβάζεται με τις εθνικές διατάξεις εφαρμογής της παρούσας οδηγίας έχει δικαίωμα αποκατάστασης της επελθούσας ζημίας από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας. Ο υπεύθυνος δε της επεξεργασίας μπορεί να απαλλαγεί της ευθύνης αυτής, εν μέρει ή εν όλω, εάν αποδείξει ότι δεν ευθύνεται για το ζημιογόνο γεγονός.

Απόρρητο και ασφάλεια της επεξεργασίας

Για το απόρρητο της επεξεργασίας η οδηγία προβλέπει ότι κάθε πρόσωπο που έχει πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, μπορεί να τα επεξεργασθεί μόνο κατ' εντολή του υπευθύνου της επεξεργασίας. Για την ασφάλειά της προβλέπει ότι ο υπεύθυνος της επεξεργασίας πρέπει να λαμβάνει τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για την προστασία από τυχαία ή παράνομη καταστροφή, τυχαία απώλεια, αλλοίωση, απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση, ιδίως, εάν η επεξεργασία συμπεριλαμβάνει και διαβίβαση των δεδομένων μέσω δικτύου, και από κάθε άλλη μορφή αθέμιτης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Διαβίβαση προς τρίτες χώρες

Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι η διαβίβαση προς τρίτη χώρα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον εάν (με κάποιες παρεκκλίσεις), τηρουμένων των εθνικών διατάξεων, που θεσπίζονται σύμφωνα με τις λοιπές διατάξεις της παρούσας οδηγίας, η εν λόγω τρίτη χώρα εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας. Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή ενημερώνονται αμοιβαία οσάκις θεωρούν ότι μια τρίτη χώρα δεν εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας και σε αυτή την περίπτωση τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να αποφευχθεί οποιαδήποτε διαβίβαση τέτοιου είδους δεδομένων προς την εν λόγω τρίτη χώρα και η Επιτροπή αρχίζει την κατάλληλη στιγμή διαπραγματεύσεις ώστε να επανορθωθεί η κατάσταση.

Αρχή ελέγχου και ομάδα για την προστασία των προσώπων

Κάθε κράτος μέλος προβλέπει ότι μία ή περισσότερες δημόσιες αρχές, που ενεργούν με πλήρη ανεξαρτησία, επιφορτίζονται με τον έλεγχο της εφαρμογής, στο έδαφός του, των εθνικών διατάξεων που έχουν θεσπισθεί από τα κράτη μέλη, κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας. Μια τέτοια δημόσια αρχή πρέπει να διαθέτει μέσα για τη διεξαγωγή έρευνας, όπως το δικαίωμα να έχει πρόσβαση στα δεδομένα που αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας και το δικαίωμα να συλλέγει κάθε αναγκαία πληροφορία για την εκπλήρωση της αποστολής ελέγχου. Πρέπει επίσης να διαθέτει αποτελεσματικές εξουσίες παρέμβασης, όπως για παράδειγμα την εξουσία να διατυπώνει γνώμες πριν από την εκτέλεση των επεξεργασιών, την εξουσία να επιτάσσει τη δέσμευση, διαγραφή ή την καταστροφή δεδομένων, να απαγορεύει επίσης προσωρινά ή οριστικά την επεξεργασία, να απευθύνει προειδοποίηση ή επίπληξη προς τον υπεύθυνο για την επεξεργασία ή να προσφεύγει στα εθνικά κοινοβούλια ή άλλα εθνικά πολιτικά όργανα και τέλος να διαθέτει την εξουσία να παρίσταται ενώπιον δικαστηρίου σε περίπτωση παράβασης των εθνικών διατάξεων

που έχουν θεσπισθεί κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, ή να επισημαίνει τις παραβάσεις αυτές στις δικαστικές αρχές. Κάθε πρόσωπο μπορεί να υποβάλλει σε κάθε αρχή ελέγχου αίτηση σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων (ιδίως αίτηση εξακρίβωσης της νομιμότητας μιας επεξεργασίας) και ελευθεριών του έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ο αιτών ενημερώνεται σχετικά με τη συνέχεια που δίδεται στην αίτησή του.

Η οδηγία προβλέπει πέραν των δημοσίων αρχών που αναφέρθηκαν, τη σύσταση ομάδας προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα και είναι ανεξάρτητη.

3.2.10 Οδηγία 2002/58/EK (για προστασία ιδιωτικής ζωής)

Πλήρης τίτλος: Οδηγία 2002/58/EK του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2002 σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες)

Από την οδηγία αυτή ξεχωρίζουν οι ρυθμίσεις αναφορικά με τα δεδομένα κίνησης και θέσεις, με τα μέτρα ασφαλείας που λαμβάνει ο φορέας παροχής διαθεσίμων υπηρεσιών στο κοινό καθώς και με την αυτόκλητη αποστολή εμπορικών ηλεκτρονικών μηνυμάτων.

Εισαγωγή

Η οδηγία 2002/58 καταργεί και αντικαθιστά την οδηγία 1997/66 περί επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προστασίας της ιδιωτικής ζωής στον τηλεπικοινωνιακό τομέα. Η 1997/66 είχε εκδοθεί ως συμπληρωματικής της 1995/46 (της οποίας το περιεχόμενο μόλις εξετάστηκε) για να περιγράψει πιο συγκεκριμένα τις βασικές αρχές της 1995/46 στον τομέα των τηλεπικοινωνιακών εφαρμογών. Τα θέματα των διατάξεων της αφορούσαν την ασφάλεια δικτύου και υπηρεσιών, το απόρρητο των επικοινωνιών, δεδομένα κίνησης και χρέωσης, ένδειξη της ταυτότητας και περιορισμό αναγνώρισης καλούσας και συνδεδεμένης γραμμής, τηλεφωνικούς καταλόγους συνδρομητών, μη ζητηθείσες κλήσεις καθώς και επέκταση του πεδίου εφαρμογής ορισμένων διατάξεων της οδηγίας 95/46/EK. Όμως η οδηγία 1997/66 έπρεπε να προσαρμοσθεί στις εξελίξεις των αγορών και των τεχνολογιών των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, προκειμένου να παρέχει το ίδιο επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής σε όλους τους χρήστες υπηρεσιών επικοινωνιών διαθέσιμων στο κοινό, ανεξάρτητα από τις χρησιμοποιούμενες τεχνολογίες. Για αυτό το λόγο και καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από την οδηγία 2002/58 της οποίας το περιεχόμενο εξετάζεται σε αυτήν την ενότητα. Η οδηγία 2002/58 δε στοχεύει σε εισαγωγή μεγάλων αλλαγών, αλλά στην προσαρμογή διατάξεων στις νέες τεχνολογικές εξελίξεις. Σε αυτό το στόχο, συμβάλλουν και άλλες ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης που σχετίζονται με υποδομές δικτύων και υπηρεσίες, όπως η οδηγία 2002/21 σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Ορισμοί

Όπως αναφέρθηκε, αντικαταστάθηκαν οι ορισμοί τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών της 97/66 με ορισμούς υπηρεσιών και δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών ώστε να εναρμονιστούν με την οδηγία πλαίσιο 2002/21 και προστέθηκαν νέοι. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται κάποιοι από αυτούς:

Ως «χρήστης», ορίζεται κάθε φυσικό πρόσωπο που χρησιμοποιεί διαθέσιμη στο κοινό υπηρεσία ηλεκτρονικών επικοινωνιών, χωρίς να είναι απαραίτητα συνδρομητής της εν λόγω υπηρεσίας.

Η οδηγία ορίζει ως «δεδομένα κίνησης», «τα δεδομένα που υποβάλλονται σε επεξεργασία για τους σκοπούς της διαβίβασης μιας επικοινωνίας σε δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή της χρέωσής της».

Τα «δεδομένα θέσης» είναι «τα δεδομένα που υποβάλλονται σε επεξεργασία σε δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών και που υποδεικνύουν τη γεωγραφική θέση του τερματικού εξοπλισμού του χρήστη μιας διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών»

Η «υπηρεσία προστιθέμενης αξίας» ορίζεται ως «κάθε υπηρεσία η οποία επιβάλλει την επεξεργασία δεδομένων κίνησης ή δεδομένων θέσης πέραν εκείνων που απαιτούνται για τη μετάδοση μιας επικοινωνίας και τη χρέωσή της».

Το «ηλεκτρονικό ταχυδρομείο» ορίζεται ως «κάθε μήνυμα με κείμενο, φωνή, ήχο ή εικόνα που αποστέλλεται μέσω δημοσίου δικτύου επικοινωνιών, το οποίο μπορεί να αποθηκεύεται στο δίκτυο ή στον τερματικό εξοπλισμό του παραλήπτη έως ότου ληφθεί από τον παραλήπτη».

Ασφάλεια

Ο φορέας παροχής διαθέσιμων υπηρεσιών στο κοινό σε συνεργασία με το φορέα παροχής του δημόσιου δικτύου επικοινωνιών οφείλει να λαμβάνει τα αναγκαία τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για την ασφάλεια των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Αυτά τα μέτρα εξαρτώνται πάντα από τεχνολογικές δυνατότητες και εξελίξεις, από ανάγκες της αγοράς και το κόστος εφαρμογής τους, και πρέπει να προσαρμόζονται σε αυτά. **Σε περίπτωση σοβαρού κινδύνου παραβίασης της ασφάλειας του δικτύου, ο φορέας παροχής της υπηρεσίας οφείλει να ενημερώνει κατάλληλα τους συνδρομητές.**

Απόρρητο των επικοινωνιών

Βασικό δικαίωμα των πολιτών, που κάθε εθνική νομοθεσία οφείλει να κατοχυρώνει, αποτελεί το απόρρητο των επικοινωνιών που διενεργούνται μέσω δημόσιου δικτύου επικοινωνιών και των διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και των συναφών δεδομένων κίνησης. Συνεπώς απαγορεύεται η ακρόαση, υποκλοπή, αποθήκευση ή άλλο είδος παρακολούθησης ή επιτήρησης από πρόσωπα πλην των χρηστών, χωρίς τη συγκατάθεση των ενδιαφερομένων χρηστών ή χωρίς νόμιμη άδεια. Η απαγόρευση αυτή δε σχετίζεται με την αυτόματη, ενδιάμεση και παροδική αποθήκευση που είναι αναγκαία για τη διαβίβαση την επικοινωνίας ούτε επηρεάζει τις επιτρεπόμενες από το νόμο καταγραφές συνδιαλέξεων και των συναφών δεδομένων κίνησης που είναι απαραίτητες ως αποδεικτικά στοιχεία (πχ μιας εμπορικής συναλλαγής).

Δεδομένα κίνησης

Αναφέρθηκε ήδη ο ορισμός των δεδομένων κίνησης. Αυτά μπορεί περιέχουν πληροφορίες όπως έναν αριθμό ή μια διεύθυνση που αντιστοιχεί στο χρήστη μιας υπηρεσίας, πληροφορίες σχετικά με τη δρομολόγηση των πακέτων στο δίκτυο και το

χρησιμοποιούμενο πρωτόκολλο. Επίσης μπορεί να περιέχουν πληροφορίες για τη διάρκεια μιας επικοινωνίας, για τη διάταξη με την οποία η επικοινωνία μεταβιβάζεται στο δίκτυο και άλλες. Τα δεδομένα κίνησης που αφορούν συνδρομητές και χρήστες, τα οποία υποβάλλονται σε επεξεργασία και αποθηκεύονται από τον πάροχο δημόσιου δικτύου ή διαθέσιμη στο κοινό υπηρεσία ηλεκτρονικών επικοινωνιών, πρέπει να απαλείφονται ή να καθίστανται ανώνυμα όταν δεν είναι πλέον απαραίτητα για το σκοπό της μετάδοσης μιας επικοινωνίας. Αυτά που σχετίζονται με χρεώσεις υπηρεσιών μπορεί να επεξεργάζονται ως ότου να μην αμφισβητούνται νόμιμα οι χρεώσεις αυτές ή ως ότου επιδιώκεται η πληρωμή. Στην περίπτωση που ο συνδρομητής ή χρήστης δίνει τη συγκατάθεσή του (πχ συμπληρώνοντας ένα τετραγωνάκι σε μια ιστοσελίδα), η οποία είναι πάντα ανακλήσιμη), δεδομένα κίνησης μπορούν να επεξεργάζονται για εμπορική προώθηση των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή για την παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας. Ο τύπος των δεδομένων και η διάρκεια μιας τέτοιων σκοπών επεξεργασίας, πρέπει να γίνεται γνωστή από τον πάροχο στο χρήστη πριν δώσει τη συγκατάθεσή του.

Αναλυτική χρέωση

Η καθιέρωση αναλυτικών λογαριασμών βελτίωσε τις δυνατότητες του συνδρομητή να ελέγχει την ορθότητα των τελών που του χρεώνει ο πάροχος της υπηρεσίας. Ταυτόχρονα όμως ενδέχεται να βλάπτει την ιδιωτική ζωή των χρηστών των διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι βρίσκονται στη διάθεση των χρηστών και των συνδρομητών που μπορεί να παραβιάζεται η ιδιωτικότητά τους, από αναλυτικούς λογαριασμούς, επαρκείς εναλλακτικοί τρόποι επικοινωνίας ή πληρωμής που ενισχύουν την προστασία της ιδιωτικής τους ζωής (πχ τηλεκάρτα, πιστωτική κάρτα)

Ένδειξη της ταυτότητας και περιορισμός της αναγνώρισης καλούσας και συνδεδεμένης γραμμής

Ο πάροχος πρέπει να προσφέρει ατελώς στο συνδρομητή που καλεί την επιλογή της μη ένδειξης της ταυτότητάς του, και στον καλούμενο τη μη ένδειξη της ταυτότητας του καλούντος. Ο καλούμενος πρέπει να μπορεί να απορρίπτει εισερχόμενες κλήσεις, όταν ο καλών έχει εμποδίσει την ένδειξη της ταυτότητας της καλούσας γραμμής και ακόμη να μπορεί να απαλείφει ατελώς την ένδειξη της ταυτότητας της συνδεδεμένης γραμμής στον χρήστη που καλεί. Οι φορείς παροχής πρέπει να ενημερώνουν το κοινό, όταν προσφέρουν ένδειξη της ταυτότητας καλούσας ή/και συνδεδεμένης γραμμής, καθώς και για όλες τις παραπάνω δυνατότητες που αναφέρθηκαν. Οι δυνατότητες αυτές αίρονται σε περίπτωση αίτησης χρήστη που ζητεί τον εντοπισμό ενοχλητικών κλήσεων και για λόγους έκτακτης ανάγκης (πχ διωκτικές αρχές, πυροσβεστική).

Δεδομένα θέσης

Τα δεδομένα αυτά αναφέρονται στη γεωγραφική θέση του τερματικού εξοπλισμού του χρήστη και το χρόνο καταγραφής της. Αυτά αποκτούν ιδιαίτερη αξία στην περίπτωση ασύρματης, δορυφορικής και γενικά κινητής επικοινωνίας. Η επεξεργασία τους επιτρέπεται μόνο όταν αυτά καθίστανται ανώνυμα ή με τη ρητή συγκατάθεση των χρηστών στην απαιτούμενη έκταση και διάρκεια για την παροχή μιας υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας. Τα χαρακτηριστικά της

συγκατάθεσης είναι ίδια με αυτά που αναφέρθηκαν στην παράγραφο για τα δεδομένα κίνησης (πάντα ανακλήσιμη, πρότερη ενημέρωση).

Τηλεφωνικοί κατάλογοι συνδρομητών

Οι συνδρομητές πρέπει να ενημερώνονται προτού οποιοδήποτε δεδομένο τους περιληφθεί σε κάποιο κατάλογο, έντυπο ή ηλεκτρονικό. Έχουν τη δυνατότητα επιλογής εάν και ποια τα στοιχεία τους θα περιληφθούν σε δημόσιους καταλόγους. Η μη εγγραφή, η επαλήθευση, η διόρθωση ή απόσυρση των προσωπικών δεδομένων τους από το δημόσιο κατάλογο συνδρομητών γίνεται ατελώς.

Αυτόκλητες κλήσεις (spamming)

Τα τελευταία χρόνια ο καταγισμός των αυτόκλητων εμπορικών ηλεκτρονικών μηνυμάτων έχει δημιουργήσει πρόβλημα στην κοινωνία της πληροφορίας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση με αυτό το άρθρο προσπαθεί να τα περιορίσει. Προβλέπει ότι η χρησιμοποίηση αυτόματων συστημάτων κλήσης χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, τηλεομοιοτύπου, sms, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για σκοπούς απευθείας εμπορικής προώθησης επιτρέπεται μόνον στην περίπτωση συνδρομητών οι οποίοι έχουν δώσει εκ των προτέρων τη συγκατάθεσή τους. Εξαιρείται η περίπτωση που ο χρήστης ενεργώντας ως πελάτης δίνει στοιχεία του ηλεκτρονικού του ταχυδρομείου. Τότε, ο πωλητής / η εταιρία, δύναται να στέλνει εμπορικά ηλεκτρονικά μηνύματα και ο χρήστης δύναται εύκολα όποτε το θελήσει να ζητήσει το σταμάτημα της διαδικασίας αυτής. **Σε κάθε περίπτωση απαγορεύεται η αποστολή εμπορικών ηλεκτρονικών μηνυμάτων στα οποία δεν είναι εμφανής η ταυτότητα του αποστολέα ή του προσώπου προς όφελος του οποίου αποστέλλεται το μήνυμα, ή δίχως έγκυρη διεύθυνση στην οποία ο αποδέκτης να μπορεί να ζητεί τον τερματισμό της επικοινωνίας αυτής.**

Τεχνικά χαρακτηριστικά και τυποποίηση

Τα κράτη μέλη εφαρμόζοντας την οδηγία δεν θα πρέπει να επιβάλλουν καμία υποχρεωτική απαίτηση σχετικά με ειδικά τεχνικά χαρακτηριστικά στον εξοπλισμό ηλεκτρονικών επικοινωνιών, η οποία θα μπορούσε να παρακωλύσει τη διάθεση εξοπλισμού στην αγορά και την ελεύθερη κυκλοφορία του εξοπλισμού αυτού στα κράτη μέλη ή μεταξύ των κρατών μελών. Αν κάποια τεχνικά χαρακτηριστικά είναι απαραίτητα για την εφαρμογή της οδηγίας, τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή.

3.2.11 Κανονισμός 45/2001/ΕΚ (για προστασία δεδομένων)

Πλήρης τίτλος: Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών

Ο κανονισμός 45/2001 αφορά την τήρηση των αρχών της Οδηγίας 1995/46 από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας. Σκοπεύει στο να δοθούν στα πρόσωπα νομικώς προστατευόμενα δικαιώματα, να καθορισθούν οι υποχρεώσεις των υπευθύνων επεξεργασίας δεδομένων στο πλαίσιο των οργάνων και οργανισμών της Κοινότητας, και να συσταθεί μια ανεξάρτητη εποπτική αρχή, υπεύθυνη για την

εποπτεία της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας. Το περιεχόμενο του κανονισμού, έχει θέματα ανάλογα με αυτά της οδηγίας 95/46, και σε κάποια σημεία επαναλαμβάνει τις διατάξεις της. Ο κανονισμός αναφέρεται:

- στην ποιότητα των δεδομένων (όπως ακριβώς η 95/46).
- σε αρχές για τη νομιμοποίηση της επεξεργασίας δεδομένων (και τις εξαιρέσεις – περιορισμούς αυτών) που σχετίζονται με το θεμιτό της επεξεργασίας, τη μεταβολή του σκοπού της, τη διαβίβαση δεδομένων, στην επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων, στην ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων (στην οδηγία 95/46 η αντίστοιχη φράση είναι «ενημέρωση του ενδιαφερομένου προσώπου») και στα δικαιώματά του (πρόσβασης, διόρθωσης, κλειδώματος, διαγραφής, αντίταξης, μη συμμόρφωσης).
- στο απόρρητο, όπως και η 95/46 (απλά αντί για απόρρητο χρησιμοποιεί τη λέξη εμπιστευτικότητα), στην ασφάλεια της επεξεργασίας και στην επεξεργασία δεδομένων για λογαριασμό του υπευθύνου της επεξεργασίας.
- **στους καταλόγους χρηστών: Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονται σε έντυπους ή ηλεκτρονικούς καταλόγους χρηστών και η πρόσβαση στους καταλόγους αυτούς, περιορίζονται σε ό,τι είναι απολύτως αναγκαίο για τους ειδικούς σκοπούς του καταλόγου. Τα όργανα και οι οργανισμοί της Κοινότητας λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται στους καταλόγους, να μην χρησιμοποιούνται για άμεση προώθηση προϊόντων, ανεξάρτητα από το εάν τα δεδομένα αυτά είναι ή όχι προσιτά στο κοινό.**
- στον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων: Ρυθμίζει το διορισμό και τα καθήκοντα του υπευθύνου προστασίας δεδομένων, ποιες πληροφορίες πρέπει να του κοινοποιούνται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας και ποιες πληροφορίες περιέχονται στο μητρώο των επεξεργασιών που πρέπει να τηρείται.
- στον «ευρωπαϊκό επόπτη προστασίας δεδομένων»: Αυτός είναι η ανεξάρτητη εποπτική αρχή, η οποία συνίσταται με αυτόν τον κανονισμό και ελέγχει την εφαρμογή των διατάξεων του σε κάθε επεξεργασία δεδομένων που πραγματοποιείται από όργανο ή οργανισμό της Κοινότητας. Ο κανονισμός καταγράφει τις περιπτώσεις που απαιτείται προκαταρκτικός έλεγχος εκ μέρους του, την υποχρέωση ενημέρωσης των οργάνων και οργανισμών της Κοινότητας στον επόπτη, την υποχρέωση συνεργασίας, όλες τις αρμοδιότητές και τα καθήκοντα του, και το καθεστώς άσκησης των καθηκόντων του.
- στα ένδικα μέσα (προσφυγή, ενστάσεις). Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι αρμόδιο για την εκδίκαση διαφορών επί των διατάξεων του παρόντος κανονισμού
- στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής στο πλαίσιο εσωτερικών δικτύων τηλεπικοινωνιών (ασφάλεια, εμπιστευτικός χαρακτήρας των επικοινωνιών, δεδομένα κίνησης και χρέωσης, καταλόγοι χρηστών, ένδειξη και περιορισμός της αναγνώρισης καλούσας και καλούμενης γραμμής – ίδια φιλοσοφία διατάξεων με τη μετέπειτα οδηγία 2002/58/EK)

3.2.12 Οδηγία 2006/24/EK (για διατήρηση δεδομένων)

Πλήρης τίτλος: Οδηγία 2006/24/EK του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2006 για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθεσίμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών και για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/58/EK.

Ιδιαίτερα ενδιαφέρουν οι κατηγορίες των δεδομένων τα οποία πρέπει να διατηρούνται από έξι μήνες έως δύο χρόνια και οι αρχές ασφαλείας τις οποίες οι πάροχοι υπηρεσιών επικοινωνιών εφαρμόζουν σε αυτά.

Σκοπός

Στόχος της παρούσας οδηγίας είναι η εναρμόνιση των διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με τις υποχρεώσεις των παρόχων όσον αφορά τη διατήρηση ορισμένων δεδομένων που παράγονται ή υφίστανται επεξεργασία από αυτούς, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα δεδομένα καθίστανται διαθέσιμα για σκοπούς πρόληψης, διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης των ποινικών αδικημάτων. Ορισμένα μέλη έχουν θεσπίσει νομοθεσία για αυτό το θέμα, αλλά οι διατάξεις τους διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό και απαιτείται εναρμόνιση.

Κατηγορίες διατηρούμενων δεδομένων, πρόσβαση

Οι κατηγορίες των δεδομένων τα οποία πρέπει να διατηρούνται βάσει της οδηγίας είναι:

- **δεδομένα αναγκαία για τον προσδιορισμό της πηγής και του προορισμού της επικοινωνίας** (για τηλεφωνικές επικοινωνίες τέτοια δεδομένα είναι ο αριθμός του καλούντος και του καλούμενου, ονόματα και διευθύνσεις συνδρομητών/ χρηστών – για επικοινωνίες μέσω διαδικτύου τέτοια δεδομένα είναι ο αποδοθείς κωδικός ταυτότητας χρήστη, ο κωδικός ταυτότητας χρήστη και ο τηλεφωνικός αριθμός που δίνονται σε κάθε επικοινωνία που εισέρχεται στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο, ονοματεπώνυμο και διεύθυνση του συνδρομητή ή εγγεγραμμένου χρήστη στον οποίο είχε αποδοθεί κατά το χρόνο επικοινωνίας διεύθυνση IP, κωδικός ταυτότητας χρήστη ή αριθμός τηλεφώνου)
- **δεδομένα αναγκαία για τον προσδιορισμό της ημερομηνίας, ώρας και διάρκειας της επικοινωνίας** (για τηλεφωνικές επικοινωνίες τέτοια δεδομένα είναι η ημερομηνία και η ώρα έναρξης και λήξης της επικοινωνίας – για επικοινωνίες μέσω διαδικτύου τέτοια δεδομένα είναι η ημερομηνία και η ώρα σύνδεσης και αποσύνδεσης με το διαδίκτυο ή με την υπηρεσία ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή με τηλεφωνία μέσω του διαδικτύου, η διεύθυνση IP που έδωσε στην επικοινωνία ο πάροχος υπηρεσιών πρόσβασης, ο κωδικός ταυτότητας χρήστη του συνδρομητή)
- **δεδομένα αναγκαία για τον προσδιορισμό του είδους της επικοινωνίας**
- **δεδομένα αναγκαία για τον προσδιορισμό του εξοπλισμού επικοινωνίας των χρηστών, ή του φερομένου ως εξοπλισμού επικοινωνίας τους** (τηλεφωνικοί αριθμοί, τα IMSI και IMEI, η ψηφιακή συνδρομητική γραμμή -DSL- ή άλλη απόληξη της πηγής της επικοινωνίας)
- **δεδομένα αναγκαία για τον προσδιορισμό της θέσης του εξοπλισμού κινητής επικοινωνίας** (κωδικός ταυτότητας κυψέλης κατά την έναρξη της

επικοινωνίας, δεδομένα με τα οποία προσδιορίζεται η γεωγραφική θέση βάσει αυτών)

Οι κατηγορίες των δεδομένων αυτών πρέπει να τηρούνται εφόσον παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία από παρόχους (ακόμη και σε για ανεπιτυχείς κλήσεις – όχι όμως για κλήσεις κατά τις οποίες δεν επιτυγχάνεται σύνδεση). **Το χρονικό διάστημα διατήρησης πρέπει να ανήκει στο διάστημα [6 μήνες, 2 χρόνια]** (από την ημερομηνία της επικοινωνίας). **Τονίζεται ότι η οδηγία δεν επιτρέπει τη διατήρηση δεδομένων που αποκαλύπτουν το περιεχόμενο των επικοινωνιών.**

Πρόσβαση στα διατηρούμενα δεδομένα έχουν μόνο οι αρμόδιες εθνικές αρχές, σε ειδικές περιπτώσεις και σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.

Ασφάλεια των δεδομένων

Οι πάροχοι εφαρμόζουν τουλάχιστον τις εξής αρχές ασφαλείας στα διατηρούμενα δεδομένα:

- τα διατηρούμενα δεδομένα είναι ίδιας ποιότητας και τυγχάνουν της αυτής προστασίας και ασφάλειας με τα δεδομένα που περιέχει το δίκτυο.
- λαμβάνονται τεχνικά και οργανωτικά μέτρα προστασίας των δεδομένων κατά καταστροφής, απώλειας, αλλοίωσης, μη εξουσιοδοτημένης ή παράνομης αποθήκευσης, επεξεργασίας, πρόσβασης ή αποκάλυψης τους.
- λαμβάνονται μέτρα διασφάλισης ότι στα δεδομένα έχει πρόσβαση μόνο ειδικά εξουσιοδοτημένο προσωπικό
- τα δεδομένα καταστρέφονται στο τέλος του χρονικού διαστήματος διατήρησης, εκτός από εκείνα στα οποία έχει αποκτηθεί πρόσβαση και τα οποία έχουν φυλαχθεί.

Ακόμη, αποθηκεύονται με τέτοιον τρόπο ώστε να δύναται να διαβιβαστούν στις αρμόδιες αρχές χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση.

Κάθε κράτος μέλους οφείλει να ορίσει εποπτική αρχή για την παρακολούθηση της εφαρμογής αυτών των αρχών ασφαλείας. Η αρχή αυτή μπορεί να είναι και η ίδια με την ορισθείσα βάσει της οδηγίας 95/46.

Μεταφορά

Η οδηγία αναφέρει ότι τα κράτη μέλη δύναται να αναβάλλουν την εφαρμογή της ως προς τη διατήρηση δεδομένων επικοινωνίας που αφορούν την πρόσβαση στο διαδίκτυο και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και τηλεφωνίας μέσω διαδικτύου μέχρι το Μάρτιο του 2009. Η Ελλάδα καθώς και οι χώρες Εσθονία, Αυστρία, Κάτω Χώρες, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Κύπρος, Λουξεμβούργο, Λιθουανία, Λετονία, Τσεχία, Βέλγιο, Πολωνία και Φιλανδία, έχουν δηλώσει ότι κάνουν χρήση της αναβολής αυτής.

3.2.13 Οδηγία 2002/65/EK (για εξ αποστάσεως υπηρεσίες σε καταναλωτές)

Πλήρης τίτλος : Οδηγία 2002/65/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Σεπτεμβρίου 2002, όσον αφορά την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και πρόταση που τροποποιεί τις οδηγίες 90/619/ΕΟΚ, 97/7/EK και 98/27/EK του Συμβουλίου.

Η οδηγία εφαρμόζεται στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες λιανικής πώλησης που γίνονται από απόσταση με κάθε μέσο χωρίς να απαιτείται φυσική και ταυτόχρονη

παρουσία των συμβαλλομένων μερών. Τέτοια μέσα είναι το διαδίκτυο, το τηλέφωνο, το τηλεομοίτυπο. Συνεπώς η οδηγία έχει μεγάλη εφαρμογή σε κάθε σύστημα ηλεκτρονικών συναλλαγών μέσω του οποίου διεξάγονται λιανικές πωλήσεις. Οι διατάξεις της οδηγίας στις οποίες εστιάζει η εργασία ρυθμίζουν τα κρίσιμα θέματα της πληροφόρησης του καταναλωτή πριν από τη σύναψη της συμβάσεως εξ αποστάσεως και το δικαίωμα υπαναχώρησης του καταναλωτή.

Αρχικά καταγράφονται οι **πληροφορίες που ο καταναλωτής πρέπει να λαμβάνει πριν δεσμευθεί από μια εξ αποστάσεως σύμβαση ή προσφορά**. Χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες, ανάλογα με το αν αφορούν τον προμηθευτή, τη χρηματοοικονομική υπηρεσία, την καθεαυτή σύμβαση εξ αποστάσεως και τέλος τη δυνατότητα προσφυγής.

Οι πληροφορίες **σχετικά με τον προμηθευτή** είναι οι εξής:

- η **ταυτότητα** και η **κύρια δραστηριότητα** του, η **γεωγραφική διεύθυνση** στην οποία είναι εγκατεστημένος καθώς και κάθε άλλη γεωγραφική διεύθυνση που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τις σχέσεις του καταναλωτή με τον προμηθευτή
- η **ταυτότητα του αντιπροσώπου του προμηθευτή** που είναι εγκατεστημένος στο κράτος μέλος διαμονής του καταναλωτή και η **γεωγραφική διεύθυνση** που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τις σχέσεις του καταναλωτή με τον αντιπρόσωπο, όταν υπάρχει αντιπρόσωπος
- εάν οι επαγγελματικές επαφές του καταναλωτή έγιναν με **άλλον επαγγελματία** πλην του προμηθευτή, η ταυτότητα του επαγγελματία, η ιδιότητα με την οποία ενεργεί έναντι του καταναλωτή και η γεωγραφική διεύθυνση που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τις σχέσεις μεταξύ του καταναλωτή και του επαγγελματία
- όταν ο προμηθευτής είναι καταχωρημένος σε εμπορικό ή αντίστοιχο δημόσιο μητρώο, το **εμπορικό μητρώο** στο οποίο είναι εγγεγραμμένος ο προμηθευτής και ο **αριθμός καταχώρησής** του ή ισοδύναμο μέσο αναγνώρισης στο μητρώο
- όταν η δραστηριότητα του προμηθευτή υπόκειται σε καθεστώς έγκρισης, τα **στοιχεία της αρμόδιας εποπτεύουσας αρχής**.

Οι πληροφορίες **σχετικά με τη χρηματοοικονομική υπηρεσία** είναι οι εξής:

- **περιγραφή των κυριοτέρων χαρακτηριστικών στοιχείων της**.
- **το συνολικό τίμημα που πρέπει να πληρώσει ο καταναλωτής στον προμηθευτή για τη χρηματοοικονομική υπηρεσία**, συμπεριλαμβανομένων όλων των συναφών **τελών, επιβαρύνσεων και δαπανών** και όλων των **φόρων** που εισπράττονται μέσω του προμηθευτή, ή, εάν δεν μπορεί να προσδιοριστεί το ακριβές τίμημα, η **βάση υπολογισμού του** παρουσιασμένη με εύληπτο τρόπο.
- **ενδεχόμενη κοινοποίηση** όπου αναφέρεται ότι η χρηματοοικονομική υπηρεσία συνδέεται με τίτλους που συνεπάγονται ειδικούς κινδύνους συνδεόμενους με τα ειδικά χαρακτηριστικά ή τις πράξεις που πρέπει να εκτελεστούν ή των οποίων η τιμή εξαρτάται από τις διακυμάνσεις στις κεφαλαιαγορές επί των οποίων ο προμηθευτής δεν έχει καμία επίδραση, καθώς και ότι οι επιδόσεις του παρελθόντος δεν αποτελούν δείκτη για τις μελλοντικές επιδόσεις.
- **μνεία ενδεχόμενης ύπαρξης άλλων φόρων ή δαπανών** που δεν εισπράττονται μέσω του προμηθευτή ούτε χρεώνονται από αυτόν.

- **τυχόν χρονικοί περιορισμοί της ισχύος των παρεχόμενων πληροφοριών.**
- **οι ρυθμίσεις σχετικά με την πληρωμή και την εκτέλεση.**
- **τυχόν ειδικό επιπλέον κόστος που συνεπάγεται για τον καταναλωτή η χρήση των μέσων επικοινωνίας εξ αποστάσεως.**

Οι πληροφορίες **σχετικά με τη σύμβαση εξ' αποστάσεως** είναι οι εξής:

- **η ύπαρξη ή μη δικαιώματος υπαναχώρησης** (αναφέρεται παρακάτω) και, εάν αυτό υπάρχει, η **διάρκεια** και οι **προϋποθέσεις άσκησής του**, **οι πληροφορίες για το ποσό που ενδέχεται να υποχρεωθεί να πληρώσει ο καταναλωτής** καθώς επίσης και οι **συνέπειες της μη άσκησης του δικαιώματος**
- **η ελάχιστη διάρκεια της σύμβασης εξ αποστάσεως**, εάν πρόκειται για σύμβαση παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε μόνιμη βάση ή περιοδικά.
- **πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα που μπορεί να έχουν τα μέρη να προκαλέσουν την πρόωρη ή μονομερή λύση της σύμβασης εξ αποστάσεως** δυνάμει των όρων της σύμβασης εξ αποστάσεως, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών **ποιών** που προβλέπονται στη σύμβαση στις περιπτώσεις αυτές.
- **πρακτικές οδηγίες για την άσκηση του δικαιώματος υπαναχώρησης**, όπου να αναγράφεται, μεταξύ άλλων, η διεύθυνση στην οποία πρέπει να απευθύνεται η κοινοποίηση.
- **η νομοθεσία του κράτους μέλους** (ή των κρατών μελών) **στην οποία βασίζεται ο προμηθευτής** για τη δημιουργία σχέσεων με τον καταναλωτή πριν από τη σύναψη της σύμβασης εξ αποστάσεως.
- οποιαδήποτε **συμβατική ρήτρα σχετικά με το δίκαιο που εφαρμόζεται στη σύμβαση εξ αποστάσεως** ή/και το **αρμόδιο δικαστήριο.**
- **τη γλώσσα** ή τις γλώσσες στις οποίες **παρέχονται οι όροι της σύμβασης** και την αναφερόμενη στο παρόν άρθρο εκ των προτέρων πληροφόρηση, καθώς και τη γλώσσα ή τις γλώσσες στις οποίες **ο προμηθευτής**, σε συμφωνία με τον καταναλωτή, αναλαμβάνει την υποχρέωση να **επικοινωνεί κατά τη διάρκεια της σύμβασης.**

Οι πληροφορίες **σχετικά με την προσφυγή** είναι οι εξής:

- **η ύπαρξη ή έλλειψη εξωδικαστικών διαδικασιών υποβολής ενστάσεων και προσφυγών** στις οποίες έχει πρόσβαση ο καταναλωτής και, αν υπάρχουν τέτοιες διαδικασίες, ο τρόπος πρόσβασης του καταναλωτή
- **η ύπαρξη κεφαλαίων εγγύησης ή άλλων ρυθμίσεων για την παροχή αποζημιώσεων**, που δεν καλύπτονται από την οδηγία 94/19/EK περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων και από την οδηγία 97/9/EK σχετικά με τα συστήματα αποζημίωσης των επενδυτών.

Οι διατάξεις σχετικά με πρόσθετες απαιτήσεις πληροφόρησης, πέραν των παραπάνω, είναι οι εξής:

- όταν οι διατάξεις της κοινοτικής νομοθεσίας που διέπουν τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες συνεπάγονται απαιτήσεις εκ των προτέρων πληροφόρησης, οι εν λόγω απαιτήσεις εξακολουθούν να ισχύουν και προστίθενται στις παραπάνω αναφερθείσες.

- τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρούν σε ισχύ ή να εισάγουν αυστηρότερες διατάξεις σχετικά με τις απαιτήσεις εκ των προτέρων πληροφόρησης, εφόσον οι διατάξεις αυτές είναι συμβατές με το κοινοτικό δίκαιο.
- Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή τις εθνικές διατάξεις σχετικά με τις απαιτήσεις εκ των προτέρων πληροφόρησης και η Επιτροπή φροντίζει ώστε οι πληροφορίες που της γνωστοποιούνται για τις εθνικές διατάξεις, να διαβιβάζονται επίσης στους καταναλωτές και στους προμηθευτές.

Ο προμηθευτής ανακοινώνει στον καταναλωτή όλους τους όρους της σύμβασης, καθώς και τις πληροφορίες που αναφέρθηκαν, σε χαρτί ή σε άλλο σταθερό μέσο, το οποίο τίθεται σε εύθετο χρόνο στη διάθεση του καταναλωτή και στο οποίο έχει αυτός πρόσβαση, πριν να δεσμευτεί από σύμβαση εξ αποστάσεως ή προσφορά. Όσο διαρκεί η συμβατική σχέση, ο καταναλωτής δικαιούται, κατόπιν αιτήματός του, να λαμβάνει τους συμβατικούς όρους σε χαρτί. Επιπλέον, ο καταναλωτής δικαιούται να αλλάζει το χρησιμοποιούμενο μέσο εξ αποστάσεως επικοινωνίας, εκτός εάν αυτό είναι ασυμβίβαστο με τη συναφθείσα σύμβαση εξ αποστάσεως ή με τη φύση της παρεχόμενης χρηματοοικονομικής υπηρεσίας.

Εν συνεχεία περιγράφεται το δικαίωμα υπαναχώρησης. Αυτό προβλέπει ότι **ο καταναλωτής διαθέτει προθεσμία 14 ημερών για να υπαναχωρήσει, χωρίς καμία ποινή και χωρίς να αναφέρει αιτιολογία.** (για ασφαλίσεις ζωής ή πράξεις που αφορούν ατομικές συμβάσεις η προθεσμία είναι 30 ημέρες). Η προθεσμία αρχίζει είτε από την ημέρα σύναψης της σύμβασης εξ αποστάσεως, είτε από την ημέρα που ο καταναλωτής παρέλαβε τους συμβατικούς όρους και τις πληροφορίες, εφόσον αυτή είναι μεταγενέστερη της πρώτης. Το δικαίωμα υπαναχώρησης δεν εφαρμόζεται σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες η τιμή των οποίων εξαρτάται από διακυμάνσεις της κεφαλαιαγοράς, σε ασφαλιστήρια συμβόλαια ταξιδιών και αποσκευών ή παρόμοια βραχυπρόθεσμα ασφαλιστήρια συμβόλαια με διάρκεια μικρότερη του ενός μηνός, και στις συμβάσεις των οποίων η εκτέλεση έχει ολοκληρωθεί πλήρως και από τα δύο μέρη με ρητή αίτηση του καταναλωτή προτού ασκήσει ο καταναλωτής το δικαίωμα υπαναχώρησης.

Εάν ο καταναλωτής ασκήσει το δικαίωμα υπαναχώρησης μπορεί να υποχρεωθεί να πληρώσει (ποσό που σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να εκληφθεί ως ποινή), άμεσα, για τη χρηματοοικονομική υπηρεσία που του έχει όντως παράσχει ο προμηθευτής σύμφωνα με τη σύμβαση εξ αποστάσεως. Η εκπλήρωση της σύμβασης επιτρέπεται να αρχίσει μόνο μετά τη συναίνεση του καταναλωτή. Επίσης, ο προμηθευτής δεν μπορεί να απαιτήσει από τον καταναλωτή να καταβάλλει κανένα ποσό εκτός εάν μπορεί να αποδείξει ότι ο καταναλωτής είχε δεόντως ενημερωθεί για το πληρωτέο ποσό. Παρ' όλα αυτά, σε καμία περίπτωση δε δικαιούται να απαιτήσει την πληρωμή αυτή, εάν έχει αρχίσει να εκτελεί τη σύμβαση πριν από την εκπνοή της προθεσμίας υπαναχώρησης, χωρίς να το ζητήσει προηγουμένως ο καταναλωτής.

Ο προμηθευτής υποχρεούται να επιστρέψει στον καταναλωτή εντός 30 ημερών, όλα τα ποσά που έχει λάβει από αυτόν σύμφωνα με την εξ αποστάσεως σύμβαση, με εξαίρεση το ποσό που αναφέρθηκε στην προηγούμενη παράγραφο. Παράλληλα, ο καταναλωτής επιστρέφει στον προμηθευτή εντός 30 ημερών, ό,τι χρηματικά ποσά ή και πράγματα έχει λάβει από αυτόν.

Τέλος, τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν ότι το βάρος της απόδειξης για την τήρηση των υποχρεώσεων πληροφόρησης του καταναλωτή που επιβάλλονται στον προμηθευτή, καθώς και για τη συγκατάθεση του καταναλωτή στη σύναψη της σύμβασης και, ενδεχομένως, στην εκτέλεσή της, μπορεί να βαρύνει τον προμηθευτή.

Η συμβατική ρήτρα η οποία αποδίδει το βάρος απόδειξης στον καταναλωτή, της τήρησης εκ μέρους του προμηθευτή των υποχρεώσεων του, θεωρείται καταχρηστική.

3.2.14 Κανονισμός 44/2001/ΕΚ (για τη διεθνή δικαιοδοσία)

Πλήρης τίτλος: Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

Καταρχήν, ο κανονισμός εφαρμόζεται σε όλα τα κράτη μέλη πλην της Δανίας. Εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις και δεν καλύπτει φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις. Ο κανονισμός 44/2001/ΕΚ είναι ο πλέον σχετικός αναφορικά με δικαστικές διαφορές που αναφύονται από διεθνείς ηλεκτρονικές συμβάσεις, αν και έχει σχεδιαστεί μόνο για “παραδοσιακές” διεθνείς συμβατικές ρυθμίσεις.

Από τη σκοπιά αυτή, θα αναφερθούν οι δυνατότητες που προκύπτουν εκ των διατάξεων του κανονισμού ώστε να επέλθει διεθνής δικαιοδοσία σε θέματα ηλεκτρονικών συμβάσεων. Οι δυνατότητες αυτές είναι τρεις:

- 1^η δυνατότητα: Συμφωνία μεταξύ των συμβαλλομένων, ή στον τόπο κατοικίας του εναγόμενου ή στον τόπο στον οποίο γεννήθηκε η διαφορά. Τέτοιου είδους συμφωνία περί δικαιοδοσίας των δικαστηρίων συνιστάται για τις διεπιχειρησιακές ηλεκτρονικές συμβάσεις και εξασφαλίζει υψηλού βαθμού νομική ασφάλεια. Αυτές οι συμφωνίες συνήθως περιλαμβάνονται ως ρήτρες σε συμβάσεις και είναι διαθέσιμες ηλεκτρονικά. Αυτό μπορεί να γίνει εφόσον η συμφωνία έχει καταχωρηθεί. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να αποδειχθεί πότε έγινε. Ο Κανονισμός 44/2001 θέτει σαν προϋπόθεση ότι οι συμφωνίες αυτές έχουν γίνει γραπτώς (οποιαδήποτε ηλεκτρονική συμφωνία που εμφανίζει κάποια διάρκεια θεωρείται ως έγγραφη). Συμφωνίες με ηλεκτρονικό τρόπο που καθορίζουν δικαστική δικαιοδοσία, θεωρούνται επίσης ισχυρές εφόσον μπορούν να μεταβιβαστούν με ένα μέσο, όπως CD, DVD. Για αυτό τέτοιες ρήτρες που γίνονται αποδεκτές με το πάτημα ενός πλήκτρου ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου είναι ισχυρές.
- 2^η δυνατότητα: Αν δεν επιτευχθεί η ανωτέρω συμφωνία μεταξύ των συμβαλλομένων, τότε ο ενάγων μπορεί να επιλέξει το αρμόδιο δικαστήριο μεταξύ του δικαστηρίου της κατοικίας του εναγόμενου και του δικαστηρίου του τόπου όπου η συμβατική υποχρέωση στην οποία βασίζεται η αγωγή θα έπρεπε να λάβει χώρα. Σημειώνεται ότι στις διεπιχειρησιακές ηλεκτρονικές συναλλαγές η παραπομπή στη δικαιοδοσία του κράτους διαμονής του εναγόμενου είναι πιο δύσκολη από αυτήν των υποθέσεων παραδοσιακού διεθνούς εμπορίου, λόγω της φύσης του διαδικτύου και την αδυναμία εύρεσης επαρκών στοιχείων αναγνώρισης των συμβαλλομένων. Η οδηγία 2000/31/ΕΚ προσπαθεί να λύσει το πρόβλημα αυτό υποχρεώνοντας τους παροχείς υπηρεσιών να προσφέρουν στους πελάτες τους εύκολη πρόσβαση σε στοιχεία τους όπως όνομα και γεωγραφική διεύθυνση.
- 3^η δυνατότητα: Να γίνει η αγωγή σε δικαστήριο του τόπου από όπου το αγαθό ή υπηρεσία προμηθεύεται. Το αρμόδιο δικαστήριο θα οριστεί από τη χώρα στην οποία θα πωλούνταν τα προϊόντα ή θα προσφέρονταν οι υπηρεσίες. Αυτά τα δικαστήρια είναι τα πλέον κατάλληλα να επιλύσουν διαφορές που προκύπτουν από διεθνείς ηλεκτρονικές συμβάσεις. Παρ’ όλα

αυτά, η δυνατότητα αυτή έχει την αδυναμία πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η περιοχή όπου βρίσκονται τα ηλεκτρονικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τη μετάδοση της πληροφορίας, για παράδειγμα η περιοχή όπου είναι εγκατεστημένος ένας server. Η αδυναμία έγκειται στο ότι η περιοχή αυτή μπορεί να είναι μια τρίτη χώρα την οποία επέλεξε για οικονομικές ή στρατηγικές αιτίες (πχ όφελος από το νομικό καθεστώς της τρίτης χώρας).

4

4. Ελληνική νομοθεσία και ηλεκτρονικές συναλλαγές

Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζονται οι ελληνικές νομοθετικές πράξεις οι οποίες ρυθμίζουν θέματα σχετικά με τις ηλεκτρονικές συναλλαγές. Οι νομοθετικές πράξεις αυτές ακολουθούν τις επιταγές της ΕΕ ενσωματώνοντας στο ελληνικό εθνικό δίκαιο τις οδηγίες της ΕΕ. Σε κάποιες περιπτώσεις, η ενσωμάτωση πραγματοποιείται είτε εκτός των προθεσμιών που ορίζει η ΕΕ, είτε με παραλείψεις και λάθη, ή δεν πραγματοποιείται καθόλου. Ως επακόλουθο, η ΕΕ κινείται δικαστικά εναντίων των χωρών που δεν εφαρμόζουν τις οδηγίες της ορθά και εντός των προθεσμιών, και επιβάλλει πρόστιμα.

Οι ελληνικές νομοθετικές πράξεις εξετάζονται έτσι ώστε να αποκτηθεί η γνώση του ρυθμιστικού πλαισίου περί των ηλεκτρονικών συναλλαγών που ισχύει στην Ελλάδα και να εντοπιστούν διαφορές με το αντίστοιχο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Για ένα σύστημα διασυνοριακών ηλεκτρονικών συναλλαγών, οι διαφορές αυτές αποτελούν ζήτημα κρίσιμης σημασίας, διότι για να διεξαχθεί μια συναλλαγή μεταξύ της Ελλάδας και μιας άλλης χώρας, πρέπει να διασφαλίζεται ότι τα ρυθμιστικά πλαίσια των δύο χωρών δεν παρουσιάζουν διαφορές, και αν παρουσιάζουν κάποιες, αυτό να μην επηρεάζει σημαντικά την εκτέλεση της εκάστοτε συναλλαγής. Συνοπτικά, εξάγονται συμπεράσματα διαλειτουργικότητας. Πέρα από τις διασυνοριακές συναλλαγές, οι ελληνικές νομοθετικές πράξεις έχουν ευνόητα ενδιαφέρον και για τις εγχώριες συναλλαγές.

4.1 Προστασία δεδομένων/ Ιδιωτικότητα/ Πνευματική Ιδιοκτησία

Από το 1997 ισχύει ο νόμος 2472/1997 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Καθορίζει τους όρους και τις συνθήκες υπό τις οποίες επιτρέπεται η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, έτσι ώστε να προστατεύονται τα θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες των φυσικών προσώπων και συγκεκριμένα το δικαίωμά τους στην ιδιωτικότητα. Επίσης, στο πνεύμα της οδηγίας 95/46 και των διατάξεων της περί ενημέρωσης και δικαιωμάτων ενδιαφερόμενου προσώπου, επιτρέπει σε κάθε πρόσωπο να γνωρίζει μετά από αίτησή του τα προσωπικά δεδομένα που τον αφορούν και τα οποία έχουν καταγραφεί από την κυβέρνηση. Ο νόμος 2472/1997 τροποποιήθηκε το 2000 και το 2001 και επιβάλλεται από την Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. Συμπληρώνεται από το νόμο 2774/1999 περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τηλεπικοινωνιακό τομέα καθώς και από τον νόμο 3115/2003 ο οποίος προβλέπει τη σύσταση της Α.Δ.Α.Ε (Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών) με σκοπό την προστασία του απορρήτου των επιστολών, της ελεύθερης ανταπόκρισης ή

επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο καθώς και την ασφάλεια των δικτύων και πληροφοριών. Στην έννοια της προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών περιλαμβάνεται και ο έλεγχος της τήρησης των όρων και της διαδικασίας άρσης του απορρήτου, που προβλέπονται από τον νόμο.

Σημειώνεται ότι για μη συμμόρφωση στην οδηγία 2002/58/EK, η Ελλάδα καταδικάστηκε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Συγκεκριμένα με την απόφαση C-475/04 της 1ης Ιουνίου 2006 «Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 2002/58/EK – Ηλεκτρονικές επικοινωνίες – Επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Προστασία της ιδιωτικής ζωής – Προστασία των φυσικών προσώπων – Παράλειψη εμπρόθεσμης μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο» το δικαστήριο απεφάνθη ότι «Η Ελληνική Δημοκρατία, μη θεσπίζοντας εμπροθέσμως τις απαραίτητες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προς συμμόρφωση με την οδηγία 2002/58/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία αυτή».

4.1.1 Νόμος 3115/2003

Ο νόμος 3115/2003 ορίζει της σύσταση της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ) με σκοπό την προστασία του απορρήτου των επιστολών, της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο καθώς και την ασφάλεια των δικτύων και πληροφοριών. Η Α.Δ.Α.Ε. είναι ανεξάρτητη αρχή, που απολαμβάνει διοικητικής αυτοτέλειας. Έχει, μεταξύ άλλων, τις εξής αρμοδιότητες:

- Διενεργεί ελέγχους σε εγκαταστάσεις, τεχνικό εξοπλισμό, αρχεία, τράπεζες δεδομένων και έγγραφα της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών, άλλων δημόσιων υπηρεσιών, οργανισμών, επιχειρήσεων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και ιδιωτικών επιχειρήσεων που ασχολούνται με ταχυδρομικές, τηλεπικοινωνιακές ή άλλες σχετικές υπηρεσίες.
- Καλεί σε ακρόαση τις παραπάνω αναφερθείσες υπηρεσίες, οργανισμούς, νομικά πρόσωπα και επιχειρήσεις.
- Προβαίνει στην κατάσχεση μέσων παραβίασης του απορρήτου.
- Εξετάζει καταγγελίες σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων των αιτούντων.
- Συνεργάζεται με άλλες αρχές της χώρας, με αντίστοιχες αρχές άλλων κρατών, με ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς.
- Γνωμοδοτεί και απευθύνει συστάσεις και υποδείξεις για τη λήψη μέτρων διασφάλισης του απορρήτου των επικοινωνιών, καθώς και για τη διαδικασία άρσης αυτού.

Όποιος παραβιάζει με οποιονδήποτε τρόπο το απόρρητο των επικοινωνιών ή τους όρους και τη διαδικασία άρσης αυτού, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή από 15.000 έως 60.000 ευρώ.

4.1.2 Κανονισμοί Α.Δ.Α.Ε

Στην Ελλάδα, νομική ισχύ έχουν και ορισμένες αποφάσεις αρχών, μία από τις οποίες είναι η Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών.

Οι κανονισμοί της ΑΔΑΕ για τη διασφάλιση του απορρήτου στις διαδικτυακές επικοινωνίες, οι οποίοι δημοσιεύτηκαν στο ΦΕΚ 88/2005 είναι οι εξής:

- Κανονισμός για τη διασφάλιση του απορρήτου στις διαδικτυακές υπηρεσίες και τις συναφείς υπηρεσίες και εφαρμογές
- Κανονισμός για τη διασφάλιση του απορρήτου διαδικτυακών υποδομών
- Κανονισμός για τη διασφάλιση του απορρήτου εφαρμογών και χρήστη διαδικτύου

Στις διατάξεις αυτών των κανονισμών εμπίπτουν όλοι οι τηλεπικοινωνιακοί φορείς διαδικτύου και οι δημόσιοι οργανισμοί και ιδιαίτερα οι:

- Πάροχοι πρόσβασης στο διαδίκτυο (σταθεροί και κινητοί τηλεπικοινωνιακοί πάροχοι, Internet Service Providers κλπ.)
- Πάροχοι διαδικτυακών υπηρεσιών
- Πάροχοι διαδικτυακών υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας.

4.1.3 Νόμος 2472/1997

Ο νόμος 2472/1997 ενσωματώνει στο ελληνικό δίκαιο την οδηγία 1995/46 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών. Ρυθμίζει την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (τα χαρακτηριστικά των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τις προϋποθέσεις επεξεργασίας, τις υποχρεώσεις του υπευθύνου της επεξεργασίας κλπ) και τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων (ενημέρωσης, πρόσβασης, αντίρρησης, προσωρινής δικαστικής προστασίας). Ακόμη, ορίζει τη σύσταση της αρχής προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τις αρμοδιότητες αυτής και τις κυρώσεις που επιβάλλει.

4.1.4 Νόμος 2774/1999

Σκοπός του νόμου 2774/99 είναι η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων και ιδίως της ιδιωτικής ζωής και η θέσπιση των προϋποθέσεων για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τηλεπικοινωνιακό τομέα. Ο νόμος τροποποιεί τον 2472/97. Δε γίνεται υπεισέλευση σε λεπτομέρειες για το νόμο διότι αναμένεται να καταργηθεί εντός του 2006, σύμφωνα με το νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης «Για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ) και τροποποίηση του ν. 2472/1997 (ΦΕΚ Α 50) για την «προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα».

4.1.5 Προεδρικό Διάταγμα 47/2005

Το Π.Δ. 47/2005 αφορά τις διαδικασίες, τις τεχνικές και οργανωτικές εγγυήσεις για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών και τη διασφάλισή του. Ορίζει τα είδη επικοινωνίας στα οποία εφαρμόζεται η άρση του απορρήτου (μεταξύ των οποίων και το διαδίκτυο, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και οι ηλεκτρονικές συναλλαγές), ορίζει

τα στοιχεία επικοινωνίας στα οποία αναφέρονται οι διατάξεις του καθώς και υποχρεώσεις των παρόχων υπηρεσιών και δικτύων.

4.1.6 Νόμος 2819/2000

Το άρθρο 7 του νόμου εναρμονίζει την Ελλάδα με την οδηγία 96/9/ΕΟΚ σχετικά με τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων, τροποποιώντας το νόμο 2121/1993. Στο άρθρο 45, περιγράφεται το δικαίωμα ειδικής φύσης του κατασκευαστή βάσης δεδομένων.

4.1.7 Νόμος 3057/2002

Ο νόμος 3057/2002 για την προστασία του πνευματικού δικαιώματος στην κοινωνία της πληροφορίας, εναρμονίζει το νόμο 2121/1993 με την κοινοτική οδηγία 2001/29/ΕΚ (για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας). Ο νόμος περιγράφει τα δικαιώματα τα οποία έχουν οι δημιουργοί πάνω στο έργο τους, τότε επιτρέπεται ή έκθεση και αναπαραγωγή εικαστικών έργων χωρίς την άδεια του δημιουργού, πώς τιμωρούνται όσοι χωρίς την άδεια των δημιουργών εκμεταλλεύονται ή αναπαράγουν τα πνευματικά έργα τους και τέλος «τεχνολογικά μέτρα» στην κατεύθυνση της προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων.

4.2 Η-εμπόριο

4.2.1 Προεδρικό Διάταγμα 131/2003

Με το ΠΔ 131/2003, η ελληνική νομοθεσία προσαρμόζεται στην οδηγία 2000/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά. Το ΠΔ ρυθμίζει τα θέματα τα οποία αναφέρθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο για την οδηγία 2000/31/ΕΚ. Τα τέσσερα σημεία της οδηγίας που τονίστηκαν περισσότερο, συγκρίνονται με τις αντίστοιχες ρυθμίσεις του ΠΔ και συμπεραίνεται απόλυτη συμφωνία μεταξύ τους:

- Στο 4ο άρθρο του Προεδρικού Διατάγματος, καταγράφονται οι πληροφορίες τις οποίες ο φορέας παροχής υπηρεσιών υποχρεούται να προσφέρει στους αποδέκτες του και στις αρμόδιες αρχές. Οι πληροφορίες που αναφέρει το ΠΔ, είναι ακριβώς οι ίδιες με αυτές που αναφέρονται στην οδηγία 2000/31/ΕΚ.
- Οι όροι του άρθρου 5 του ΠΔ τους οποίους πρέπει να πληρούν οι εμπορικές επικοινωνίες που συνιστούν υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας ή αποτελούν μέρος της, είναι επίσης ακριβώς οι ίδιοι με αυτούς της οδηγίας 2000/31/ΕΚ.
- Στο άρθρο 9 του ΠΔ καταγράφονται οι πληροφορίες τις οποίες ο φορέας παροχής υπηρεσιών πρέπει να παρέχει, πριν από την ανάθεση της παραγγελίας από τον αποδέκτη της υπηρεσίας. Και εδώ, υπάρχει πλήρης συμφωνία με την οδηγία.
- Το ΠΔ ενσωματώνει την εξής διάταξη της οδηγίας: Όταν ένας αποδέκτης υπηρεσίας αναθέτει παραγγελία με τεχνολογικά μέσα, ο φορέας παροχής

υπηρεσιών οφείλει να αποστέλλει αποδεικτικό παραλαβής της παραγγελίας του αποδέκτη χωρίς περιττή καθυστέρηση και με ηλεκτρονικά μέσα.

4.2.2 Νόμος 2251/1994 με τροποποιήσεις

Ο νόμος 2251/1994 αναφέρεται στην προστασία του καταναλωτή. Οι συμβάσεις από απόσταση ρυθμίζονται από το άρθρο 4 του νόμου, όπως έχει τροποποιηθεί από το άρθρο 41 του ν. 2496/97, την Κοινή Υπουργική Απόφαση Ζ1-496/2000 (Πωλήσεις από απόσταση - Συγκριτική Διαφήμιση) και την Κοινή Υπουργική Απόφαση Ζ1-629/2005.

Μέχρι πρόσφατα, ο νόμος 2251/1994 είχε μεγάλες διαφορές με τις αντίστοιχες προβλέψεις της οδηγίας 2002/65/EK. Αυτές αφορούσαν, μεταξύ άλλων, τις πληροφορίες που ο καταναλωτής πρέπει να λαμβάνει πριν δεσμευθεί από μια εξ αποστάσεως σύμβαση ή προσφορά και το δικαίωμα υπαναχώρησης (ο νόμος έδινε στον καταναλωτή διάστημα 10 ημερών να υπαναχωρήσει έναντι 14 ημερών της οδηγίας). Η κοινή υπουργική απόφαση Ζ1-629/2005 ήρθε να εναρμονίσει το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο με το ευρωπαϊκό. Ο τίτλος της είναι «Εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές - Προσαρμογή του ν. 2251/1994 για την «Προστασία των καταναλωτών» (ΦΕΚ Α΄ 191) προς τις διατάξεις της οδηγίας 2002/65/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Σεπτεμβρίου 2002 «σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 97/7/EK και 98/27/EK»». Πλέον, με την υπουργική απόφαση αυτή, οι πληροφορίες που ο καταναλωτής πρέπει να λαμβάνει πριν δεσμευθεί από μια εξ αποστάσεως σύμβαση ή προσφορά είναι αυτές που αναφέρονται στην οδηγία 2002/65/EK. Μια διαφορά που παρατηρήθηκε είναι η εξής: η οδηγία αναφέρει μεταξύ των πληροφοριών που πρέπει να δίνονται την εξής: «πρακτικές οδηγίες για την άσκηση του δικαιώματος υπαναχώρησης, όπου να αναγράφεται, μεταξύ άλλων, η διεύθυνση στην οποία πρέπει να απευθύνεται η κοινοποίηση». **Η υπουργική απόφαση επεκτείνει την πληροφορία αυτή προσθέτοντας και υπόδειγμα δήλωσης υπαναχώρησης.** Δίνει μάλιστα το εξής υπόδειγμα:

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΔΗΛΩΣΗΣ ΥΠΑΝΑΧΩΡΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ

(Συμπληρώστε και αποστείλετε τη δήλωση αυτή μόνο ανεπιθυμείτε να ματαιώσετε τη σύμβαση)

ΠΡΟΣ: (Ο προμηθευτής να γράψει το όνομα και τη διεύθυνση του προσώπου προς το οποίο πρέπει να αποσταλεί η δήλωση υπαναχώρησης.)

Εγώ/Εμείς ο/οι υποφαινόμενος/οι δια του παρόντος ματαιώνω/ουμε τη σύμβασή μου/μας.
(Ο προμηθευτής να γράψει αριθμό αναφοράς, κώδικα ή άλλες λεπτομέρειες για να γίνει δυνατή η εξακρίβωση της σύμβασης ή προσφοράς. Δύνανται να γράψει επίσης το όνομα και τη διεύθυνση του καταναλωτή.)

Υπογραφή καταναλωτή: Ημερομηνία:

Υπόδειγμα δήλωσης υπαναχώρησης της Υπουργικής Απόφασης Ζ1-629/2005

Σε σχέση με τις πρόσθετες απαιτήσεις πληροφόρησης, υπενθυμίζεται ότι η οδηγία 2002/65/EK αναφέρει: «τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρούν σε ισχύ ή να εισάγουν αυστηρότερες διατάξεις σχετικά με τις απαιτήσεις εκ των προτέρων πληροφόρησης, εφόσον οι διατάξεις αυτές είναι συμβατές με το κοινοτικό δίκαιο» και «Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή τις εθνικές διατάξεις σχετικά με

τις απαιτήσεις εκ των προτέρων πληροφόρησης και η Επιτροπή φροντίζει ώστε οι πληροφορίες που της γνωστοποιούνται για τις εθνικές διατάξεις, να διαβιβάζονται επίσης στους καταναλωτές και στους προμηθευτές». Πράγματι, η υπουργική απόφαση ορίζει για τις πρόσθετες απαιτήσεις πληροφόρησης: **«Οι προμηθευτές χρηματοοικονομικών υπηρεσιών από απόσταση ανακοινώνουν στη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή τις εθνικές διατάξεις σχετικά με τις απαιτήσεις εκ των προτέρων πληροφόρησης σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο προκειμένου αυτή να πληροφορήσει σχετικά την Επιτροπή** δυνάμει του άρθρου 4 (3) (σημ: παρατέθηκε μόλις παραπάνω) της οδηγίας 2002/65/ΕΚ. **Οι προμηθευτές υποχρεούνται άνευ άλλου τινός να διαβιβάζουν στη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή τα σχετικά έντυπα πληροφόρησης του καταναλωτή».**

Στο άρθρο 2 του Ν. 2251/1994 περιγράφονται οι γενικοί όροι των συναλλαγών και οι καταχρηστικοί γενικοί όροι.

Τελειώνοντας την αναφορά στον τροποποιημένο νόμο 2251/1994, αναφέρεται η Υπουργική Απόφαση αρ.1342/1997 για το Μητρώο Προμηθευτών του α.4 του Ν.2251/1994. Σύμφωνα με αυτήν, οι προμηθευτές, που συνάπτουν συμβάσεις από απόσταση πρέπει να είναι καταχωρημένοι στο **ειδικό μητρώο** που τηρείται στο Υπουργείο Ανάπτυξης. Η καταχώρηση γίνεται μετά από αίτησή τους.

4.3 Ηλεκτρονικές Υπογραφές / Ταυτότητες

Αρχικά σημειώνεται ότι οι ηλεκτρονικές υπογραφές στην Ελλάδα δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στην πράξη, παρά τις νομοθετικές προβλέψεις. Επίσης, δεν υπάρχουν (ούτε σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης, ούτε σε τοπικής) ηλεκτρονικές ταυτότητες πολιτών ή επιχειρήσεων για την ταυτοποίηση των χρηστών ηλεκτρονικών συναλλαγών. Δεν υπάρχει καν συγκεκριμένη πρόταση για μελλοντική υλοποίηση η-ταυτοτήτων στην Ελλάδα. Στη συνέχεια εξετάζεται το νομοθετικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές υπογραφές.

4.3.1 Προεδρικό διάταγμα 150/2001

Τίτλος : Προεδρικό διάταγμα 150/2001 της 25ης Ιουνίου 2001 «Προσαρμογή στην Οδηγία 99/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές».

Το ΠΔ ενσωματώνει στην ελληνική νομοθεσία την οδηγία 99/93/ΕΚ. Η οδηγία υποχρεώνει τα κράτη μέλη για σύσταση φορέων επιτήρησης. Η Ελλάδα συμμορφώθηκε με την υποχρέωση και όρισε την ΕΕΤΤ (Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων) ως την αρμόδια αρχή για τον έλεγχο και την εποπτεία των εγκατεστημένων στην Ελλάδα παρόχων υπηρεσιών πιστοποίησης ηλεκτρονικής υπογραφής, και για τη διαπίστωση της συμμόρφωσης προς τις «ασφαλείς διατάξεις δημιουργίας υπογραφής». Ακόμη, η ΕΕΤΤ είναι αρμόδια για τον ορισμό και την εποπτεία ιδιωτικών ή δημόσιων φορέων για τη διαπίστωση των παρόχων πιστοποίησης όσο και για τη διαπίστωση της συμμόρφωσης προς τις «ασφαλείς διατάξεις δημιουργίας υπογραφής». Στους παρόχους που παρανομούν ενεργώντας ως διαπιστευμένοι ενώ δεν είναι, η ΕΕΤΤ επιβάλλει πρόστιμα που μπορεί να φτάσουν έως και τις 300.00 ευρώ.

Το προεδρικό διάταγμα ορίζει τους τύπους των η-υπογραφών. Οι ορισμοί είναι ίδιοι με αυτούς της κοινοτικής οδηγίας με μόνη διαφορά την εξομοίωση της προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής με την ψηφιακή. Ρητώς αναφέρεται ο τύπος

της αναγνωρισμένης ηλεκτρονικής υπογραφής και για τις έννομες συνέπειές αυτής, αναφέρει ότι η προηγμένη η-υπογραφή με αναγνωρισμένο πιστοποιητικό και δημιουργημένη από ασφαλή διάταξη επέχει θέση ιδιόχειρης, τόσο στο ουσιαστικό όσο και στο δικονομικό δίκαιο. Επίσης, δεν αποκλείει τη νομική ισχύ η-υπογραφών οι οποίες δε διαθέτουν τα παραπάνω χαρακτηριστικά. Σχετική νομολογία αποτελεί ότι ένα ηλεκτρονικό μήνυμα (e-mail), το οποίο βεβαιώνει την αναγνώριση ενός χρέους, μπορεί να θεωρηθεί ισοδύναμο χειρόγραφης υπογραφής. Σε ό,τι αφορά την ευθύνη των παρόχων υπηρεσιών πιστοποίησης υπάρχει πιστή μεταφορά της οδηγίας. Το ίδιο συμβαίνει και με την προστασία δεδομένων, όπου όμως υπάρχουν και πρόσθετοι κανόνες για τους παρόχους, όπως η υποχρέωσή τους να αναφέρουν σε ετήσια βάση στην ΕΕΤΤ τα μέτρα που λαμβάνουν για την προστασία αρχειοθετημένων, αποθηκευμένων πληροφοριών. Οι ισχύοντες όροι για αναγνωρισμένα πιστοποιητικά, οι ισχύοντες όροι για παρόχους υπηρεσιών πιστοποίησης που τα εκδίδουν, οι απαιτήσεις για ασφαλείς διατάξεις δημιουργίας υπογραφής και οι συστάσεις για την ασφαλή επαλήθευση της υπογραφής έχουν αντιγραφεί πιστά από τα παραρτήματα της οδηγίας. Η εκ των προτέρων αδειοδότηση παρόχων απαγορεύεται ρητά (η καταχώρηση υπηρεσιών πιστοποίησης στην ΕΕΤΤ κοστίζει 300 ευρώ).

4.3.2 Κανονισμοί Ε.Ε.Τ.Τ

Η ΕΕΤΤ διαθέτει νομοθετικές αρμοδιότητες και έχει εκδώσει τις εξής νομοθετικές πράξεις σε σχέση με τις ηλεκτρονικές υπογραφές:

- Κανονισμός Παροχής Υπηρεσιών Πιστοποίησης Ηλεκτρονικής Υπογραφής(248/71): Ρυθμίζει θέματα σχετικά με αναγνωρισμένα πιστοποιητικά, την εποπτεία και τον έλεγχο των εγκατεστημένων στην Ελλάδα παρόχων υπηρεσιών πιστοποίησης ηλεκτρονικής υπογραφής. Σύμφωνα με άρθρο του, η ΕΕΤΤ τηρεί μητρώο παρόχων (ο αριθμός τους είναι πέντε, δύο από αυτούς εκδίδουν αναγνωρισμένα πιστοποιητικά).
- Κανονισμός Ορισμού Φορέων για τη Διαπίστωση Συμμόρφωσης Ασφαλών Διατάξεων Δημιουργίας Υπογραφής και Ασφαλών Κρυπτογραφικών Μονάδων και Φορέων για τη Διαπίστωση Συμμόρφωσης των Παρόχων Υπηρεσιών Πιστοποίησης προς τα Κριτήρια Εθελοντικής Διαπίστευσης(295/63)
- Κανονισμός για τον Έλεγχο Συμμόρφωσης Ασφαλών Διατάξεων Δημιουργίας Υπογραφής και Ασφαλών Κρυπτογραφικών Μονάδων(295/64)
- Κανονισμός για την Εθελοντική Διαπίστευση των Παρόχων Υπηρεσιών Πιστοποίησης(295/65) : Σκοπός του είναι ο προσδιορισμός κανόνων σχετικά με τα κριτήρια και τη διαδικασία της εθελοντικής διαπίστευσης των ΠΥΠ ηλεκτρονικής υπογραφής. Περιγράφει τα κριτήρια και τη διαδικασία διαπίστωσης συμμόρφωσης για την εθελοντική διαπίστευση των ΠΥΠ, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των αιτούντων την εθελοντική διαπίστευση και των διαπιστευμένων ΠΥΠ.
- Απόφαση 308/37/2004 για την Επιλογή τεχνολογικής λύσης για την υλοποίηση του σχήματος Εθελοντικής Διαπίστευσης των Παρόχων Υπηρεσιών Πιστοποίησης Ηλεκτρονικής Υπογραφής

4.3.3 Προεδρικό Διάταγμα 39/2001

Το ΠΔ 39/2001 καθιερώνει μία διαδικασία πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών και των κανόνων σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών. Εφαρμόζει τις ευρωπαϊκές οδηγίες 98/34/ΕΚ και 98/48/ΕΚ.

Το διάταγμα ορίζει τις έννοιες της υπηρεσίας εξ αποστάσεως, της υπηρεσίας με ηλεκτρονικά μέσα, της τεχνικής προδιαγραφής, του προτύπου, του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Τυποποίησης και του Εθνικού Οργανισμού Τυποποίησης. Περιέχει πληροφορίες για τον ΕΛΟΤ (Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης), για τις υποχρεώσεις των δημόσιων υπηρεσιών και οργανισμών οι οποίοι συντάσσουν σχέδια τεχνικών κανόνων, για το ποιοι είναι οι ευρωπαϊκοί και οι εθνικοί οργανισμοί τυποποίησης. Τέλος, περιέχει ενδεικτικούς καταλόγους υπηρεσιών που δεν αποτελούν υπηρεσίες με ηλεκτρονικά μέσα και καταλόγους υπηρεσιών που δεν παρέχονται εξ αποστάσεως.

4.3.4 Προεδρικό Διάταγμα 342/2002

Το ΠΔ 342/2002 καθιστά τα μηνύματα η-ταχυδρομείου (email) νόμιμα μέσα συναλλαγής και πληροφόρησης. Όμως, μόνο αν αυτά φέρουν ψηφιακή υπογραφή μπορούν να συνδέονται με την παραγωγή έννομων αποτελεσμάτων ή με την άσκηση δικαιώματος. Αλλιώς, τα διακινούμενα έγγραφα (μεταξύ Δημοσίου, ΝΠΔΔ, ΟΤΑ και ιδιωτών) με η-ταχυδρομείο περιορίζονται σε έγγραφα που έχουν ως περιεχόμενο ερωτήματα, εγκυκλίους, στατιστικές μελέτες, οδηγίες, αιτήσεις παροχής πληροφοριών και απαντήσεις.

4.4 Ηλεκτρονικές Πληρωμές

4.4.1 Υπουργική Απόφαση 629/2005

Στην υπουργική απόφαση 629/2005 για τις εξ αποστάσεως χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, η οποία τροποποιεί το νόμο 2251/1994, έγινε αναφορά στην παράγραφο «Νόμος 2251/1994 με τροποποιήσεις».

4.4.2 Υπουργική απόφαση 1023404/1363/0016

Η Απόφαση 1023404/1363/0016 του 2001 αφορά στην είσπραξη του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας που υποβάλλεται ηλεκτρονικά, με χρέωση τραπεζικών λογαριασμών των υποκειμένων. Αναφέρει αναλυτικά τις διαδικασίες και τους όρους σύμφωνα με τους οποίους εισπράττεται το ΦΠΑ με χρέωση των τραπεζικών λογαριασμών ή των πιστωτικών καρτών που τηρούν οι φορολογούμενοι.

4.4.3 Υπουργική απόφαση Ζ1-178/2001

Η υπουργική αυτή απόφαση αναφέρεται στις συναλλαγές που γίνονται με κάρτες. Εναρμονίζει την ελληνική νομοθεσία με ορισμένες διατάξεις της σύστασης

97/489/ΕΚ. Ορίζει την κάρτα, τον εκδότη και τον κάτοχο αυτής. Καταγράφει τις υποχρεώσεις του κατόχου της κάρτας, όπως αυτήν της ασφαλούς φύλαξης της κάρτας και των μέσων που επιτρέπουν τη χρησιμοποίησή της καθώς και τις ευθύνες του. Προβλέπει ότι ο κάτοχος, από το χρόνο που γνωστοποιεί στον εκδότη απώλεια ή κλοπή της κάρτας, δεν φέρει ευθύνη για τις επακόλουθες ζημιές, εκτός εάν έχει ενεργήσει με δόλο.

4.4.4 Νόμος 3148/2003

Ο νόμος αυτός τροποποιεί το νόμο 2076/1992 έτσι ώστε να ενσωματωθούν στην ελληνική νομοθεσία η οδηγία 2000/12/ΕΚ σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων και η οδηγία 2000/46/ΕΚ για την ανάληψη, άσκηση και προληπτική εποπτεία δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος.

Επίσης ρυθμίζει θέματα διασυνωριακών πληρωμών σε ευρώ. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι για τις μεταφορές χρηματικών ποσών, σε ευρώ και σε άλλα νομίσματα, από κατοίκους Ελλάδας προς κατοίκους άλλων χωρών της ΕΕ ή τρίτων χωρών, **απαιτείται η αναγραφή στη σχετική αίτηση του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου για ποσό πέραν των 12.500 ευρώ ή του ισοτίμου του.** Ακόμη ρυθμίζει θέματα υποβολής στατιστικών στοιχείων στην Τράπεζα της Ελλάδος.

4.4.5 Νόμος 3193/2003

Στο νόμο 3193/2003 περιλαμβάνονται κανόνες τιμολόγησης και ρυθμίσεις Φ.Π.Α. ηλεκτρονικών υπηρεσιών.

Ο νόμος τροποποιεί το άρθρο 18 (τρόπος ενημέρωσης των βιβλίων και έκδοσης των στοιχείων) του ΠΔ 186/1992 (το διάταγμα περιγράφει τον «κώδικα βιβλίων και στοιχείων»), για να επέλθει εναρμόνιση των όρων που επιβάλλονται στην τιμολόγηση με την οδηγία 2001/115/ΕΚ. Αναφέρονται διατάξεις του 18^α που ενδιαφέρουν την εργασία:

Ο επαγγελματίας οφείλει να εκδίδει τιμολόγιο εξ ονόματός του και για λογαριασμό του από τον πελάτη του ή από τρίτον, για τις παραδόσεις αγαθών ή παροχή υπηρεσιών που πραγματοποιούνται από αυτόν είτε στο εσωτερικό της χώρας είτε σε άλλες χώρες της ΕΕ είτε σε τρίτη χώρα. Όταν εκδίδονται τιμολόγια από τον πελάτη του επαγγελματία, στο συμφωνητικό αναφέρονται επιπλέον και οι όροι της τιμολόγησης, καθώς και οι διαδικασίες αποδοχής του κάθε τιμολογίου από τον επαγγελματία. Ο νόμος περιγράφει τα στοιχεία που ένα τιμολόγιο πρέπει να περιέχει κατά περίπτωση. Συγκεκριμένα: «Τα εκδιδόμενα τιμολόγια από τον πελάτη του επιτηδευματία ή τον τρίτο πρέπει να φέρουν τα πλήρη στοιχεία του πελάτη ή του τρίτου, καθώς και του επιτηδευματία για λογαριασμό του οποίου εκδίδονται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του Κώδικα αυτού διακριτά και με σαφή αναφορά στην ιδιότητα εκάστου και ειδικότερα:

- Ο πελάτης ανεξάρτητα του τόπου εγκατάστασής του εκδίδει το τιμολόγιο στο όνομα και για λογαριασμό του επιτηδευματία **με την ένδειξη «αυτοτιμολόγηση»**. Ειδικά όταν ο πελάτης είναι εγκατεστημένος στην Ελλάδα, τα τιμολόγια εκδίδονται από ιδιαίτερη σειρά κατά προμηθευτή.
- Ο τρίτος, ανεξάρτητα από τον τόπο εγκατάστασής του, εκδίδει τα τιμολόγια στο όνομα και για λογαριασμό του επιτηδευματία **με την ένδειξη «ανάθεση τιμολόγησης»**. »

Στο τιμολόγιο αναγράφονται υποχρεωτικά και οι εξής ενδείξεις:

- Όταν η πράξη απαλλάσσεται από το Φ.Π.Α. ή όταν ο πελάτης είναι υπόχρεος στο Φ.Π.Α., η αντίστοιχη εθνική διάταξη ή κάθε άλλη διάταξη σύμφωνα με την οποία η παράδοση απαλλάσσεται ή υπάγεται στη διαδικασία αντιστροφής της επιβάρυνσης.
- Επί ενδοκοινοτικής παράδοσης ενός καινούργιου μεταφορικού μέσου, συγκεκριμένα στοιχεία που καταγράφονται στο νόμο 2589/2000.
- Όταν εφαρμόζεται το **καθεστώς του περιθωρίου κέρδους**, η αναφορά στο άρθρο 43 ή 45 του Κώδικα Φ.Π.Α. ή σε οποιαδήποτε άλλη **διάταξη σύμφωνα με την οποία έχει εφαρμοστεί το καθεστώς του περιθωρίου κέρδους**.
- Όταν ο υπόχρεος στο Φ.Π.Α. είναι **φορολογικός αντιπρόσωπος ή εκπρόσωπος**, τα **πλήρη στοιχεία του προσώπου αυτού**, καθώς και ο **Α.Φ.Μ. του**.

Τα **στοιχεία που εκδίδονται για συναλλαγές στο εσωτερικό της χώρας** και εκφράζονται σε ξένη γλώσσα και νόμισμα απαιτείται για λόγους ελέγχου να **διατυπώνονται και στην ελληνική γλώσσα και στο εθνικό νόμισμα** (ευρώ).

Τα **τιμολόγια** είναι δυνατόν να **αποστέλλονται σε χαρτί ή, υπό τον όρο της αποδοχής του παραλήπτη, με ηλεκτρονικά μέσα**. Τα τιμολόγια που διαβιβάζονται με **ηλεκτρονικά μέσα γίνονται δεκτά** υπό την προϋπόθεση ότι η γνησιότητα της προέλευσής τους και η ακεραιότητα του περιεχομένου τους εξασφαλίζεται:

- είτε **μέσω προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής**
- είτε **μέσω ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων (EDI)**

Ειδικά στην περίπτωση **συναλλαγών με το εξωτερικό** απαιτείται ως **απαραίτητο** ένα επί πλέον συνοπτικό **έγγραφο σε χαρτί**, το οποίο να περιέχει τουλάχιστον τα στοιχεία των αντισυμβαλλομένων και τη συνολική αξία της συναλλαγής. Το ανωτέρω έγγραφο δεν απαιτείται εφόσον φυλάσσονται αντίτυπα των τιμολογίων.

Όταν διαβιβάζεται **πλήθος τιμολογίων με ηλεκτρονικά μέσα προς τον ίδιο αποδέκτη**, οι **κοινές ενδείξεις** στα διάφορα τιμολόγια μπορούν να αναφέρονται **μια μόνο φορά** με την προϋπόθεση ότι είναι δυνατή η πρόσβαση στο σύνολο των πληροφοριών κάθε τιμολογίου.

Στη συνέχεια αναφέρονται διατάξεις περί της αποθήκευσης τιμολογίων. Ο επαγγελματίας οφείλει να μεριμνά για την αποθήκευση των αντιγράφων των τιμολογίων που εκδίδονται από τον ίδιο ή εξ ονόματός του και για λογαριασμό του, από τον πελάτη του ή από τρίτους, καθώς και όλων των τιμολογίων που λαμβάνει. Αντίτυπα των τιμολογίων που εκδίδονται εξ ονόματος και για λογαριασμό του, παραδίδονται σε αυτόν μέσα σε καθορισμένη προθεσμία. Επίσης, **μπορεί να καθορίζει τον τόπο αποθήκευσης**, υπό τον όρο να θέτει στη διάθεση των αρμόδιων αρχών. Όταν ο **τόπος αποθήκευσης βρίσκεται εκτός Ελλάδας**, υποχρεούται να **γνωστοποιεί άμεσα στην αρμόδια Δ.Ο.Υ.** πριν την αποθήκευση. Όταν η **αποθήκευση δεν πραγματοποιείται με ηλεκτρονικά μέσα** που να εξασφαλίζουν την πλήρη on line πρόσβαση στα σχετικά δεδομένα, ο επαγγελματίας **υποχρεούται να αποθηκεύει σε χαρτί, στο εσωτερικό της χώρας** τα τιμολόγια καθώς και όλα τα τιμολόγια που λαμβάνει, ανεξάρτητα από την αρχική τους μορφή με την οποία διαβιβάστηκαν. Όταν τα τιμολόγια αποθηκεύονται ή διαβιβάζονται με ηλεκτρονικά μέσα, αποθηκεύονται και τα δεδομένα που εξασφαλίζουν τη γνησιότητα της προέλευσης και την ακεραιότητα του περιεχομένου του κάθε τιμολογίου, τα οποία δεν επιτρέπεται να τροποποιηθούν και πρέπει να είναι ευανάγνωστα για όσο χρόνο ορίζεται η διάρκεια φύλαξης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο του, ο νόμος 3193/2003 ενσωματώνει την κοινοτική οδηγία 2002/38/EK. Ο νόμος τροποποιεί κατάλληλα τον κώδικα ΦΠΑ για να εναρμονιστεί με την οδηγία. Επίσης περιγράφει το «ειδικό καθεστώς», σύμφωνα με την οδηγία. Σε αυτό, μπορεί να υπαχθεί ο μη εγκατεστημένος υποκείμενος σε φόρο (δηλαδή ο υποκείμενος στο φόρο που δεν έχει την έδρα της οικονομικής δραστηριότητάς του ή μόνιμη εγκατάσταση στο έδαφος της Κοινότητας και δεν απαιτείται να εγγραφεί για σκοπούς του Φ.Π.Α., σε χώρα της κοινότητας), ο οποίος επιλέγει ως κράτος-μέλος αναγνώρισης την Ελλάδα. Υποχρεούται να δηλώνει την ένταξη και την έξοδό του από το καθεστώς αυτό με την υποβολή, ηλεκτρονικά, της κατά περίπτωση σχετικής δήλωσης. Με τη δήλωση αναγνώρισης, δηλώνει το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία του, την ταχυδρομική του διεύθυνση, τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις και ιστοσελίδες που διαθέτει, αριθμό φορολογικού μητρώου, αν του χορηγήθηκε στη χώρα του, καθώς και ότι δεν διαθέτει Α.Φ.Μ./Φ.Π.Α. εντός της Κοινότητας. Μετά την υποβολή της δήλωσης αναγνώρισης χορηγείται **ειδικός κωδικός αριθμός αναγνώρισης στον μη εγκατεστημένο υποκείμενο στο φόρο** και κοινοποιείται σε αυτόν με ηλεκτρονικά μέσα. Μετά το επιτυχές τέλος της διαδικασίας αναγνώρισης, υποχρεούται να υποβάλλει με ηλεκτρονικό τρόπο ειδική δήλωση φόρου προστιθέμενης αξίας κάθε ημερολογιακό τρίμηνο. Ο φόρος καταβάλλεται συγχρόνως με την υποβολή της ειδικής δήλωσης. Στην ειδική δήλωση Φ.Π.Α, που συμπληρώνεται σε ευρώ, περιλαμβάνονται ο ειδικός κωδικός αριθμός αναγνώρισης και η συνολική αξία της παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών, χωρίς το Φ.Π.Α., για τη φορολογική περίοδο, καθώς και το συνολικό ποσό του φόρου που αντιστοιχεί σε κάθε κράτος-μέλος κατανάλωσης στο οποίο οφείλεται φόρος. Αναφέρονται επίσης οι ισχύοντες φορολογικοί συντελεστές και το συνολικό ποσό του φόρου που οφείλεται.

Ο μη εγκατεστημένος υποκείμενος στο φόρο καταγράφει τα στοιχεία των συναλλαγών που καλύπτονται από το ειδικό καθεστώς, ώστε να μπορούν οι φορολογικές αρχές του κράτους-μέλους κατανάλωσης να επαληθεύουν την ακρίβεια της ειδικής δήλωσης ΦΠΑ. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να διατίθενται ηλεκτρονικά, κατόπιν αίτησης, στο κράτος-μέλος αναγνώρισης και στο κράτος-μέλος κατανάλωσης, και πρέπει να διατηρούνται για διάστημα δέκα ετών.

Η αρμόδια ελληνική αρχή που χειρίζεται τα θέματα του ειδικού καθεστώτος είναι η Διεύθυνση Φ.Π.Α. του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

4.4.6 Προεδρικό Διάταγμα 33/2000

Το ΠΔ 33/2000 ενσωματώνει την οδηγία 97/5/EK για τις διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων. Οι διατάξεις τους, όπως και αυτές της οδηγίας εφαρμόζονται σε διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων έως 50.000 ευρώ. Το ΠΔ αναφέρει τις πληροφορίες τις οποίες τα ιδρύματα οφείλουν να παρέχουν στους πελάτες πριν από την εντολή εκτέλεσης διασυνοριακής μεταφοράς πίστωσης καθώς και τις πληροφορίες τις οποίες τα ιδρύματα οφείλουν να διαθέτουν μετά την εκτέλεση της μεταφοράς. Οι πληροφορίες που προβλέπονται από το ΠΔ, ταυτίζονται με αυτές της κοινοτικής οδηγίας. Ακόμη, το ΠΔ ορίζει τις υποχρεώσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων σχετικά με τις διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων.

4.4.7 Κώδικας βιβλίων και στοιχείων

Επελέγη να ενταχθεί σε αυτήν την ενότητα ο «κώδικας βιβλίων και στοιχείων» παρόλο που δεν παραπέμπει άμεσα στις ηλεκτρονικές πληρωμές. Ο κώδικας αυτός ενδιαφέρει την πλατφόρμα η-επιχειρείν διότι επιβάλλει συγκεκριμένες απαιτήσεις σε κάθε συναλλακτική δραστηριότητα μεταξύ πολιτών ή επιχειρήσεων. Για παράδειγμα:

- Πρέπει να υπάρχει τυπωμένη απόδειξη (πχ τιμολόγιο, αποδείξεις πληρωμών) για κάθε πραγματοποιούμενη συναλλαγή.
- Κάθε τιμολόγιο, πρέπει να διαθέτει ένα μοναδικό αλφαριθμητικό αναγνωριστικό για να θεωρείται έγκυρο.
- Ο κώδικας προβλέπει ειδικές απαιτήσεις για κάθε επιχειρηματικό έγγραφο (πχ δήλωση ΦΠΑ, τιμολόγιο) όπως την υποχρεωτική αναφορά του αριθμού της φορολογικής υπηρεσίας του επαγγελματία ο οποίος εκδίδει τιμολόγιο ή υποβάλλει δήλωση ΦΠΑ.
- Ο κώδικας προβλέπει ειδικούς κανόνες που καθορίζουν τις χρονικές προθεσμίες συγκεκριμένων πράξεων για κάθε επιχειρηματικό έγγραφο, για παράδειγμα την ακύρωση ενός τιμολογίου ή την επαν-υποβολή λανθασμένης δήλωσης ΦΠΑ.
- Κάθε διάταξη δεδομένων η οποία χρησιμοποιείται στις συναλλαγές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης είναι ιδιωτική και δεν σχετίζεται με κανένα ευρέως αποδεκτό πρότυπο εθνικού ή διεθνούς επιπέδου.

Περισσότερες πληροφορίες και διατάξεις του κώδικα βιβλίων και στοιχείων, αναφέρθηκαν στην παράγραφο «Νόμος 3193/2003» (άρθρο 18 για την εναρμόνιση με την οδηγία 2001/115/EK).

4.5 Η-επικοινωνίες

4.5.1 Νόμος 3431/06

Μέχρι πρόσφατα, οι η-επικοινωνίες ρυθμίζονταν στην Ελλάδα από τον νόμο 2867/2000 της 19ης Δεκεμβρίου 2000 «Οργάνωση και λειτουργία των τηλεπικοινωνιών και άλλες διατάξεις». Το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο της ευρωπαϊκής ένωσης για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες αποτελείται από τις οδηγίες 2002/19/EK, 2002/20/EK, 2002/21/EK και 2002/22/EK. Στις αρχές του 2006, ψηφίστηκε ο ελληνικός νόμος 3431/06 ο οποίος ενσωματώνει το νέο αυτό κοινοτικό ρυθμιστικό πλαίσιο για τις η-επικοινωνίες. Ο 3431/06 καταργεί παλαιότερες νομοθετικές πράξεις, μεταξύ αυτών και το νόμο 2867/2000.

Ο νόμος καθορίζει αρμοδιότητες της ΕΕΤΤ, την οποία καθιστά «Εθνική Ρυθμιστική Αρχή» της αγοράς ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθορίζει τις αρμοδιότητες του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών, του υπουργού αυτού και δημιουργεί την Επιτροπή Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών η οποία σκοπό έχει την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για θέματα πολιτικής ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Στις αρμοδιότητες της ΕΕΤΤ περιλαμβάνονται :

- εποπτεία και έλεγχος των παρόχων δικτύων υπηρεσιών καθώς και έκδοση των σχετικών Κωδίκων Δεοντολογίας
- παρέχει υπηρεσίες επίλυσης διαφορών
- τήρηση του Μητρώου παρόχων

- ρύθμιση θεμάτων ηλεκτρονικών υπογραφών
- ρύθμιση θεμάτων πρόσβασης και διασύνδεσης, ονοματοδοσίας στο διαδίκτυο με κατάληξη .gr
- προστασία του καταναλωτή
- έκδοση οδηγιών και συστάσεων και επιβολή διοικητικών κυρώσεων

4.6 Περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα

4.6.1 Νόμος 3448/06

Ως «περαιτέρω χρήση» νοείται η χρήση, από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, εγγράφων που βρίσκονται στην κατοχή φορέων του δημόσιου τομέα, για εμπορικούς ή μη εμπορικούς σκοπούς, και πάντως πέραν του αρχικού σκοπού για τον οποίο έχουν παραχθεί (δημόσια αποστολή). Η Ελλάδα παρατηρήθηκε από την ΕΕ για καθυστέρηση ενσωμάτωσης της οδηγίας 2003/98/ΕΚ η οποία ρυθμίζει το θέμα αυτό. Τελικά η ενσωμάτωση της οδηγίας πραγματοποιήθηκε με το νόμο 3448/06 του Μαρτίου 2006 «Για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα και τη ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης».

Η διαδικασία για να αποκτήσει κάποιος πρόσβαση σε πληροφορίες του δημόσιου τομέα είναι η εξής: Υποβάλλει αίτηση εγγράφως ή σε ηλεκτρονική μορφή, στην υπηρεσία που έχει εκδόσει ή κατέχει το αιτούμενο έγγραφο. Ο οικείος φορέας επεξεργάζεται την αίτηση μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται. Αν αυτή δεν προβλέπεται αλλιώς, ορίζεται σε 20 ημέρες με ενδεχόμενο παράτασης άλλων 20 ημερών. Σε περίπτωση απόρριψης, γνωστοποιούνται οι λόγοι στον αιτούντα, ο οποίος έχει δικαίωμα 10 ημερών για προσφυγή.

Οι φορείς του δημόσιου τομέα οφείλουν να λαμβάνουν τα απαραίτητα πρακτικά μέτρα που βοηθούν τους χρήστες στην αναζήτηση των διαθέσιμων προς περαιτέρω χρήση εγγράφων. Παραδείγματα τέτοιων πρακτικών μέτρων αποτελούν: οι κατάλογοι, με ηλεκτρονική πρόσβαση, κατά προτίμηση, στα κυριότερα έγγραφα, οι ιστοσελίδες που συνδέονται με αποκεντρωμένους καταλόγους κ.λ.π.

4.7 Δημόσιες η-προμήθειες

Δεν υπάρχει νομοθεσία η οποία να αναφέρεται συγκεκριμένα στη χρήση ηλεκτρονικών μέσων στις δημόσιες προμήθειες. Η οδηγία 2004/18/ΕΚ για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών προέβλεπε προθεσμία ενσωμάτωσής της από τα κράτη μέλη την 31η Ιανουαρίου 2006. Η Ελλάδα δεν τήρησε την προθεσμία αυτή. Στην εγκύκλιο (Π1/1105/2-3-2006) της Γενικής Διεύθυνσης Κρατικών Προμηθειών της 2 Μαρτίου 2006, αναφέρεται : «Σε υλοποίηση της ως άνω υποχρέωσης(σσ: ενσωμάτωση οδηγίας 2004/18) έχει καταρτιστεί σχέδιο Π.Δ/τος, το οποίο τέθηκε σε διαβούλευση και ήδη προωθείται η διαδικασία έκδοσής του.». Η ενσωμάτωση λοιπόν αναμένεται να γίνει το τρέχον έτος. Οι νέοι νόμοι θα έχουν εφαρμογή στις επικοινωνίες, αποθήκευση δεδομένων, χρήση ειδικών διαδικασιών (πχ η-πλειστηριασμοί), δυναμικό σύστημα αγορών (dynamic purchasing system). Ακόμη σε ανοικτές και περιορισμένες διαδικασίες, σε διαδικασίες με διαπραγμάτευση, στην ειδοποίηση των ιδιωτών που υποβάλλουν προσφορά, στη δημοσιοποίηση

προσφορών, στη διαχείριση παραλαβής και υποβολής προσφορών και στις παραγγελίες.

4.8 Ελευθερία Πρόσβασης σε Πληροφορίες

Δεν υπάρχει νομοθεσία η οποία να αναφέρεται συγκεκριμένα στην ελευθερία πρόσβασης σε πληροφορίες. Το Σύνταγμα της Ελλάδας παρέχει ένα γενικό δικαίωμα πρόσβασης. Στο άρθρο του 5Α αναφέρει: «Καθένας έχει δικαίωμα στην πληροφόρηση, όπως νόμος ορίζει. Περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό είναι δυνατόν να επιβληθούν με νόμο μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαίοι και δικαιολογούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας, καταπολέμησης του εγκλήματος ή προστασίας δικαιωμάτων και συμφερόντων τρίτων». Επίσης συμπληρώνει: «Καθένας έχει δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Η διευκόλυνση της πρόσβασης στις πληροφορίες που διακινούνται ηλεκτρονικά, καθώς και της παραγωγής, ανταλλαγής και διάδοσής τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους». Στο άρθρο 10(3) σημειώνεται ότι οι δημόσιες υπηρεσίες υποχρεούνται να απαντούν στις αιτήσεις πολιτών για παροχή πληροφοριών. Συγκεκριμένα: «Η αρμόδια υπηρεσία ή αρχή υποχρεούται να απαντά στα αιτήματα για παροχή πληροφοριών και χορήγηση εγγράφων, ιδίως πιστοποιητικών, δικαιολογητικών και βεβαιώσεων μέσα σε ορισμένη προθεσμία, όχι μεγαλύτερη των 60 ημερών, όπως νόμος ορίζει. Σε περίπτωση παράδοου άπρακτης της προθεσμίας αυτής ή παράνομης άρνησης, πέραν των άλλων τυχόν κυρώσεων και έννομων συνεπειών, καταβάλλεται και ειδική χρηματική ικανοποίηση στον αιτούντα, όπως νόμος ορίζει.»

5

5. Επισκόπηση εθνικών νομοθετικών πλαισίων

Στο παρόν κεφάλαιο, εξετάζονται τα εθνικά νομοθετικά πλαίσια ορισμένων άλλων χωρών των οποίων επιχειρήσεις και άλλοι φορείς συναλλάσσονται ηλεκτρονικά μέσω του συστήματος που περιγράψαμε. Σκοπός είναι να φανεί σε ποιο βαθμό έχουν υιοθετηθεί από κάθε εθνική νομοθεσία οι οδηγίες της ΕΕ και ποιοι νόμοι ισχύουν σε κάθε χώρα για τα θέματα που απασχολούν το σύστημα ηλεκτρονικών συναλλαγών. Οι πληροφορίες αυτές λαμβάνονται εν συνεχεία υπ' όψη στη διασυνοριακή εκτέλεση ηλεκτρονικών συναλλαγών.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει ένα παρατηρητήριο ηλεκτρονικής διακυβέρνησης το οποίο μεταξύ άλλων παρακολουθεί την πρόοδο των κρατών μελών αναφορικά με τα νομικά ζητήματα που άπτονται της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Το παρατηρητήριο αυτό λειτουργεί στα πλαίσια του προγράμματος IDABC. Αποτελεί την κύρια πηγή των πληροφοριών που περιέχονται στο παρόν κεφάλαιο.

Το πρόγραμμά IDABC (Interoperable Delivery of European eGovernment Services to public Administrations, Business and Citizens), θεσπίζεται με την απόφαση 2004/387/EK για την περίοδο 2005-2009 και έχει ως αντικείμενο τη διαλειτουργική παροχή πανευρωπαϊκών υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης προς τις ευρωπαϊκές δημόσιες διοικήσεις, τα κοινοτικά όργανα και τους λοιπούς φορείς, καθώς και προς τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και τους πολίτες. Στοχεύει να προσδιορίζει, να υποστηρίζει και να προωθεί τη δημιουργία πανευρωπαϊκών υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και να αναπτύξει συναφή διαλειτουργικά τηλεματικά δίκτυα, υποβοηθώντας τα κράτη μέλη και την κοινότητα να εφαρμόζουν, στους αντίστοιχους τομείς αρμοδιότητάς τους, τις κοινοτικές πολιτικές και δραστηριότητες, ούτως ώστε να αποκομίζονται σημαντικά οφέλη για τις δημόσιες διοικήσεις, τις επιχειρήσεις και τους πολίτες. Το IDABC διαδέχθηκε το πρόγραμμα IDA (Interchange of Data between Administrations) που σχετιζόταν με διευρωπαϊκά δίκτυα ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ διοικήσεων.

5.1 Κύπρος

Η-διακυβέρνηση

Δεν υπάρχει νομοθεσία για την η-διακυβέρνηση.

Ελευθερία Πρόσβασης σε Πληροφορίες

Δεν υπάρχει νομοθεσία για την ελευθερία πρόσβασης σε πληροφορίες.

Προστασία δεδομένων/ Ιδιωτικότητα

Νόμος Ν.138/2001 του 2001 περί επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων (προστασία των ατόμων). Τέθηκε σε ισχύ το Νοέμβριο του 2001 και υλοποιεί την ευρωπαϊκή οδηγία 1995/46.

Η-εμπόριο

Νόμος Ν.156(Ι)/2004 περί ορισμένων πτυχών των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας και ειδικά του ηλεκτρονικού εμπορίου, καθώς και για συναφή θέματα

Νόμος του 2000 περί σύναψης συμβάσεων από απόσταση (Ν.14(Ι)/2000)

Η-επικοινωνίες

Νόμος 112(Ι)/2004 περί ρυθμίσεως ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών υπηρεσιών. Το 2004, η Κύπρος έθεσε σε ισχύ δύο βασικούς νόμους, το νόμο περί η-επικοινωνιών και την τροποποίηση του νόμου του 2002 περί ραδιοεπικοινωνιών. Έτσι υλοποίησε το νέο ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο και επίσης εισήγαγε τέσσερα μέρη παράγωγου δικαίου στον τομέα των ραδιοεπικοινωνιών. Η Κύπρος δε διαθέτει ακόμη το απαιτούμενο παράγωγο δίκαιο για τις η-επικοινωνίες.

Η-υπογραφές/ Η-ταυτότητα

Νομοθετικό πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές υπογραφές και συναφή θέματα. Νόμος Ν.188(Ι)/2004.

Δημόσιες η-προμήθειες

Δεν υπάρχει νομοθεσία για τις δημόσιες η-προμήθειες στην Κύπρο. Εκτιμάται ότι το 2006 θα υλοποιηθούν οι νέες ευρωπαϊκές οδηγίες για τις δημόσιες προμήθειες, περιλαμβανομένων των προβλέψεων για τις η-προμήθειες.

Περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα

Δεν υπάρχει νομοθεσία για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα στην Κύπρο. Η νομοθεσία που θα υλοποιεί τη σχετική οδηγία 2003/98/ΕΚ έχει σχεδιαστεί και έχει αρχίσει η διαδικασία για να τεθεί σε ισχύ.

5.2 Τσεχία

Η-διακυβέρνηση

Νομοθετική πράξη για τα πληροφοριακά συστήματα της δημόσιας διοίκησης, αριθμός 365/2000, 14 Σεπτεμβρίου 2000 («Act on Public Administration Information Systems»). Η νομοθετική αυτή πράξη καταγράφει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις όσων εμπλέκονται στην ανάπτυξη πληροφοριακών συστημάτων της δημόσιας διοίκησης και θεσμοθετεί το διοικητικό πλαίσιο για τη συνεργασία στην ανάπτυξή τους. Η κυβέρνηση της Τσεχίας σκοπεύει να σχεδιάσει ένα νέο νομοθετικό πλαίσιο ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, το οποίο μεταξύ άλλων θα περιέχει νόμους για την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ δημόσιων αρχών και για το καθεστώς των βασικών μητρώων της δημόσιας διοίκησης.

Ελευθερία Πρόσβασης σε Πληροφορίες

Νομοθετική πράξη για την ελεύθερη πρόσβαση σε πληροφορίες., αριθμός 106/1999. Η νομοθετική πράξη αυτή ισχύει από την 1 Ιανουαρίου 2000 και επιτρέπει σε κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο την πρόσβαση σε πληροφορίες που έχουν υπό την κατοχή τους δημόσιοι φορείς καθώς και ιδιωτικοί φορείς που διαχειρίζονται δημόσια κονδύλια. Αιτήσεις για παροχή πληροφοριών γίνονται γραπτώς και προφορικά. Οι δημόσιοι φορείς υποχρεούνται να απαντήσουν στις αιτήσεις μέσα σε δεκαπέντε

ημέρες. Υπάρχουν εξαιρέσεις για αιτήσεις που αναφέρονται σε εμπιστευτικές πληροφορίες, ιδιωτικότητα, επιχειρηματικά μυστικά, εσωτερικές διαδικασίες ενός δημόσιου οργανισμού, πληροφορίες που συλλέγονται για τη λήψη μια απόφασης που ακόμη όμως δεν έχει πραγματοποιηθεί, πνευματική ιδιοκτησία, εγκληματολογικές έρευνες, δικαστικές δραστηριότητες και τέλος σε δραστηριότητες υπηρεσιών συλλογής και ανάλυσης πληροφοριών (intelligence services). Μπορούν να ζητηθούν τέλη για το κόστος της εκτέλεσης της αίτησης, δηλαδή για την ανάκτηση των ζητούμενων πληροφοριών, για φωτοτυπίες και για αποστολή των πληροφοριών. Ενστάσεις δέχεται μια ανώτερη αρχή, η οποία αποφαινεται επί αυτών εντός δεκαπέντε ημερών και σε τελικό στάδιο δέχονται τα δικαστήρια υπό έναν ξεχωριστό νόμο.

Προστασία δεδομένων/ Ιδιωτικότητα

Νομοθετική πράξη περί της προστασίας προσωπικών δεδομένων, αριθμός 101/2000, 4 Απριλίου 2000. Ο νόμος αυτός στοχεύει στην προστασία του δικαιώματος των πολιτών στην ιδιωτικότητα. Ρυθμίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις σχετικά με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και προσδιορίζει τις συνθήκες υπό τις οποίες προσωπικά δεδομένα επιτρέπεται να παρέχονται σε άλλες χώρες. Επίσης επιτρέπει στα άτομα να έχουν πρόσβαση και να διορθώνουν τις προσωπικές τους πληροφορίες που έχουν στην κατοχή τους δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς. Ο νόμος επιβάλλεται από την εθνική αρχή για την προστασία προσωπικών δεδομένων (Office for Personal Data Protection).

Η-εμπόριο

Νομοθετική πράξη περί συγκεκριμένων υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, αριθμός 480/2004, 7 Σεπτεμβρίου 2004. Η νομοθετική πράξη αυτή συνοδεύει τις προσπάθειες της κυβέρνησης της Τσεχίας να περιορίσει τα εμπόδια στην ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου. Επίσης ενσωματώνει στον εθνικό νόμο την οδηγία 2000/31/EK για το ηλεκτρονικό εμπόριο, όπως προτάθηκε από την έκθεση για το η-εμπόριο («White Paper on electronic commerce») η οποία εγκρίθηκε από την κυβέρνηση το Μάιο του 2003. Η νομοθετική πράξη 480/2004 ορίζει τις ευθύνες, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των παρόχων υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας και όσων διεξάγουν εμπορικές επικοινωνίες.

Η-επικοινωνίες

Η νομοθετική πράξη περί ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τροποποίησης άλλων νομοθετικών πράξεων εγκρίθηκε από το κοινοβούλιο στις 22 Φεβρουαρίου 2005. Ενσωματώνει στη νομοθεσία της Τσεχίας το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο της ΕΕ για τις η-επικοινωνίες.

Η-υπογραφές/ Η-ταυτότητα

Νομοθετική πράξη περί ηλεκτρονικών υπογραφών, αριθμός 227/2000 της 29ης Ιουνίου 2000. Η νομοθετική αυτή πράξη υλοποιεί την οδηγία 1999/93/EK και τροποποιεί προβλέψεις του αστικού κώδικα έτσι ώστε να προσδίδεται ρητά νομική ισχύς στις ηλεκτρονικές υπογραφές. Ορίζει την ηλεκτρονική υπογραφή, εισάγει ένα σύστημα αναγνωρισμένων ηλεκτρονικών υπογραφών και διαπιστεύει τους παρόχους που εκδίδουν αναγνωρισμένα πιστοποιητικά. Αναφέρει ότι μόνο οι πιστοποιημένες η-υπογραφές και τα αναγνωρισμένα πιστοποιητικά που εκδίδονται από διαπιστευμένους παρόχους υπηρεσιών πιστοποίησης μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην ανταλλαγή πληροφοριών ηλεκτρονικά με δημόσιες αρχές.

Δημόσιες η-προμήθειες

Η νομοθετική πράξη για τις δημόσιες προμήθειες, τέθηκε σε ισχύ την 1^η Μαΐου 2004. Υποχρεώνει τους δημόσιους φορείς να δημοσιοποιούν ηλεκτρονικά τις προσφορές και δίνει τη δυνατότητα στους υποψήφιους προμηθευτές να υποβάλλουν προσφορές ηλεκτρονικά. Η κυβέρνηση της Τσεχίας δεν έχει ακόμη σχηματίσει ακριβές χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση των νέων οδηγιών που αναφέρονται στις ηλεκτρονικές δημόσιες προμήθειες.

Περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα

Νομοθετική πράξη περί ελεύθερης πρόσβασης σε πληροφορίες, αριθμός 106/1999, 11 Μαΐου 1999. Η πράξη αυτή τροποποιήθηκε την 12^η Μαΐου 2005 ενσωματώνοντας την οδηγία 2003/98/EK για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα. Η τροποποίηση αυτή, μεταξύ άλλων, υποχρεώνει τις δημόσιες διοικήσεις να παρέχουν online πρόσβαση σε πληροφορίες που αναπαριστούνται με ανοικτές μορφές δεδομένων (open data formats, πχ XML). Η ισχύς της τροποποίησης αρχίζει τον Ιανουάριο του 2006.

5.3 Λιθουανία

Η-διακυβέρνηση

Δεν υπάρχει νομοθεσία για την η-διακυβέρνηση στη Λιθουανία. Όμως υπάρχει ένας νόμος για τους καταχωρητές του κράτους (state registers – βάσεις δεδομένων), ο οποίος καθορίζει τη δημιουργία, τη διαχείριση, την οργάνωση και τη διάλυσή τους. Ακόμη καθορίζει το σύστημά τους και τις γενικές αρχές αλληλεπίδρασης μεταξύ τους, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις όσων τις διαχειρίζονται, εποπτικούς φορείς, μάντζερ αυτών, προμηθευτές και παραλήπτες δεδομένων.

Ελευθερία Πρόσβασης σε Πληροφορίες

Ο νόμος περί παροχής πληροφοριών στο κοινό τέθηκε σε ισχύ το 1996 και τροποποιήθηκε το Δεκέμβριο του 2000. Καθορίζει τη διαδικασία απόκτησης, επεξεργασίας και διανομής δημόσιων πληροφοριών καθώς και τα δικαιώματα και ευθύνες των όσων παράγουν ή διανέμουν δημόσιες πληροφορίες, των κατόχων τους και των δημοσιογράφων.

Ο νόμος περί του δικαιώματος απόκτησης πληροφοριών από το κράτος και τοπικές διοικητικές αρχές τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2000. Κατοχυρώνει το δικαίωμα των πολιτών να λαμβάνουν πληροφορίες από το κράτος και δημοτικές αρχές, μαζί με τις συνθήκες υπό τις οποίες αυτό ασκείται. Οι αιτήσεις για απόκτηση πληροφοριών γίνονται γραπτώς και αναγράφεται το ονοματεπώνυμο και η διεύθυνση του αιτούντος. Η απάντηση των αρμοδίων στις αιτήσεις δίνεται μέσα σε δεκατέσσερις μέρες.

Προστασία δεδομένων/ Ιδιωτικότητα

Η νομική προστασία προσωπικών δεδομένων υφίσταται από το 1996, με νόμο που τότε τέθηκε σε ισχύ και τροποποιήθηκε στις 21 Ιανουαρίου 2003. Ο βασικός

σκοπός του νόμου είναι η προστασία του ατομικού δικαιώματος στην ιδιωτικότητα αναφορικά με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Ο νόμος είναι πλήρως συμμορφωμένος στην οδηγία 95/46/EK.

Η-εμπόριο

Διάταξη (order) αρ. 119 περί προσφοράς ορισμένων υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδιαίτερα στο η-εμπόριο, στην εσωτερική αγορά. Η διάταξη τέθηκε σε ισχύ από το Λιθουανό υπουργό οικονομικών στις 10 Απριλίου του 2002 και ενσωματώνει επίσημα τις προβλέψεις της οδηγίας 2000/31/EK για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Η-επικοινωνίες

Ο νόμος περί ηλεκτρονικών επικοινωνιών παρουσιάστηκε τον Απρίλιο του 2004. Ρυθμίζει θέματα υπηρεσιών η-επικοινωνιών και δικτύων, χρήσης η-επικοινωνιακών πόρων, ραδιο-εξοπλισμών, τερματικών εξοπλισμών και ηλεκτρομαγνητικής συμβατότητας. Ο νόμος μεταφέρει στο λιθουανικό εθνικό δίκαιο το νέο ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο για τις η-επικοινωνίες.

Η-υπογραφές/ Η-ταυτότητα

Ο νόμος περί η-υπογραφών τέθηκε σε ισχύ στις 11 Ιουλίου 2000 και ρυθμίζει τη δημιουργία, επαλήθευση και νομική ισχύ των η-υπογραφών. Επίσης ρυθμίζει τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των χρηστών των υπογραφών, τις απαιτήσεις για υπηρεσίες πιστοποίησης και τους παρόχους αυτών και τέλος τα δικαιώματα και τη λειτουργία των αρχών που επιβλέπουν τα θέματα που σχετίζονται με η-υπογραφές. Ο νόμος είναι συμβατός με την οδηγία 1999/93/EK περί ενός κοινοτικού πλαισίου για η-υπογραφές.

Δημόσιες η-προμήθειες

Ο νόμος για τις δημόσιες συμβάσεις τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαρτίου 2003. Ο νόμος περιγράφει τη διαδικασία δημόσιων προμηθειών, τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες των συμμετεχόντων στη διαδικασία, όπως επίσης τη διαδικασία ελέγχου των δημόσιων προμηθειών και επίλυσης διαφορών. Ο νόμος περιέχει προβλέψεις που ρυθμίζουν τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων στις διαδικασίες δημόσιων προμηθειών, συγκεκριμένα την επικοινωνία και αποθήκευση δεδομένων για την ηλεκτρονική ειδοποίηση και υποβολή των προσφορών. Η χρήση η-πλειστηριασμών ή δυναμικών συστημάτων πληρωμής δε ρυθμίζεται. Αυτό θα γίνει όταν οι νέες ευρωπαϊκές οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις (οδηγίες 2004/17/EK και 2004/18/EK) μεταφερθούν στο εθνικό δίκαιο. Η μεταφορά αυτή τοποθετείται χρονικά μέσα στο 2006.

Περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα

Η νομοθεσία που υλοποιεί την οδηγία 2003/98/EK της 17^{ης} Νοεμβρίου 2003 για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα, έχει ετοιμαστεί από μία ομάδα εργασίας. Οι προβλέψεις του νόμου για τους καταχωρητές του κράτους (state registers – βάσεις δεδομένων) συμμορφώνονται με την οδηγία στο θέμα της διανομής των δεδομένων τους. Αντίθετα, ο νόμος για το δικαίωμα απόκτησης πληροφοριών από το κράτος και τοπικές διοικητικές αρχές χρειάζεται τροποποίηση. Η ομάδα εργασίας συμφώνησε το Φεβρουάριο του 2005 σε ένα προσχέδιο τροποποίησης, το οποίο ενσωματώνει τις προβλέψεις της κοινοτικής οδηγίας και αναμένεται το 2006 ο τροποποιημένος νόμος να εγκριθεί από τη βουλή και να τεθεί σε ισχύ.

5.4 Πολωνία

Η-διακυβέρνηση

Νομοθετική πράξη για τη μηχανογράφηση λειτουργιών σωμάτων που εκτελούν δημόσιες εργασίες. Η πράξη αυτή τέθηκε σε ισχύ την 21^η Ιουλίου 2005. Εγκαινίασε οριζόντια προγράμματα υποδομής για όλους τους τομείς της δημόσιας διοίκησης και καθιέρωσε ένα κοινό πλαίσιο διαλειτουργικότητας για τα πληροφοριακά συστήματα του πολωνικού δημόσιου τομέα.

Ελευθερία Πρόσβασης σε Πληροφορίες

Η νομοθετική πράξη περί πρόσβασης σε δημόσιες πληροφορίες τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2002. Επιτρέπει στον καθένα να ζητήσει πρόσβαση σε δημόσιες πληροφορίες που έχουν υπό την κατοχή τους δημόσιοι φορείς, ιδιωτική φορείς που εκτελούν δημόσιες εργασίες, εμπορικές ενώσεις και πολιτικά κόμματα. Οι φορείς πρέπει να απαντούν στις αιτήσεις εντός διαστήματος δεκατεσσάρων ημερών. Υπάρχουν εξαιρέσεις για επίσημα ή κρατικά μυστικά, εμπιστευτικές πληροφορίες, ιδιωτικότητα και επιχειρηματικά μυστικά. Ενστάσεις γίνονται σε δικαστήρια. Η Βουλή συζητά τροποποιήσεις που θα δημιουργήσουν μια ανεξάρτητη αρχή για να επιβάλλει το νόμο. Οι δημόσιοι φορείς υποχρεούνται να δημοσιεύουν πληροφορίες περί των πολιτικών τους, τη νομική τους οργάνωση, αρχές λειτουργίας, περιεχόμενο διοικητικών πράξεων και αποφάσεων και δημόσιο ενεργητικό. Ο νόμος απαιτεί από τους φορείς να επιτρέπουν την πρόσβαση σε πληροφορίες τους μέσω δικτύων υπολογιστών.

Προστασία δεδομένων/ Ιδιωτικότητα

Νομοθετική πράξη για την προστασία προσωπικών δεδομένων της 29^{ης} Αυγούστου 1999. Έχει υποστεί τροποποιήσεις.

Η-εμπόριο

Ισχύουν οι εξής τρεις νομοθετικές πράξεις:

- περί παροχής υπηρεσιών με ηλεκτρονικά μέσα, της 18^{ης} Ιουλίου 2002
- περί προστασίας ορισμένων υπηρεσιών που προσφέρονται με ηλεκτρονικά μέσα, της 5^{ης} Ιουλίου 2002
- περί ηλεκτρονικών μεθόδων πληρωμών, της 12^{ης} Σεπτεμβρίου 2002

Η-επικοινωνίες

Ο πρόσφατος νόμος για τις τηλεπικοινωνίες, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 3 Σεπτεμβρίου 2004, μεταφέρει στο εθνικό δίκαιο της Πολωνίας το νέο κοινοτικό ρυθμιστικό πλαίσιο για τις η-επικοινωνίες. Απομένει να παρθεί ένας σημαντικός αριθμός μέτρων τα οποία χρειάζονται για να διασφαλιστεί η πλήρης μεταφορά και η αποτελεσματική εφαρμογή των οδηγιών. Τα μέτρα αυτά σχεδιάζονται από το Υπουργείο Υποδομών (Ministry of Infrastructure).

Η-υπογραφές/ Η-ταυτότητα

Η νομοθετική πράξη για τις ηλεκτρονικές υπογραφές της 18^{ης} Σεπτεμβρίου 2001 συμμορφώνεται με την οδηγία 1999/93/ΕΚ.

Δημόσιες η-προμήθειες

Ο νέος νόμος περί δημόσιων προμηθειών τέθηκε σε ισχύ τον Μάρτιο του 2004. Μεταξύ άλλων, ο νέος νόμος στηρίζει την ανάπτυξη ηλεκτρονικών

συστημάτων δημόσιων προμηθειών της πολωνικής δημόσιας διοίκησης, επιτρέπει τη χρήση προηγμένων ηλεκτρονικών υπογραφών στη διαδικασία υποβολής προσφορών και τη χρήση η-πλειστηριασμών για συμβάσεις ως 60.000 Ευρώ. Οι νέες οδηγίες 2004/17/EK και 2004/18/EK της ευρωπαϊκής ένωσης για τις δημόσιες προμήθειες, αναμένεται να ενσωματωθούν το δεύτερο εξάμηνο του 2006.

Περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα

Η Πολωνία έχει κοινοποιήσει πλήρη μεταφορά της οδηγίας 2003/98/EK για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα.

5.5 Γερμανία

Η-διακυβέρνηση

Δεν υπάρχει νομοθεσία για την η-διακυβέρνηση.

Ελευθερία Πρόσβασης σε Πληροφορίες

Νομοθετική πράξη ελευθερίας πληροφόρησης, 2005 : Παρέχει στους πολίτες ένα γενικό δικαίωμα πρόσβασης σε δημόσιες πληροφορίες. Όμως το δικαίωμα αυτό περιορίζεται από έναν αριθμό πλατιά ορισμένων εξαιρέσεων, που καλύπτουν για παράδειγμα θέματα ασφάλειας, απειλές στη δημόσια ασφάλεια, ακόμη και δημοσιονομικά συμφέροντα. Για να προστατευτούν βιομηχανικά μυστικά και πνευματική ιδιοκτησία, έγγραφα που περιέχουν πληροφορίες για μια ιδιωτική εταιρία μπορούν να κοινοποιούνται μόνο μετά από έγκριση αυτής. Η νομοθεσία επίσης περιλαμβάνει μια διάταξη για το διαδίκτυο, η οποία υποχρεώνει τους δημόσιους φορείς να δημοσιοποιούν εκεί μια σειρά πληροφοριών.

Προστασία δεδομένων/ Ιδιωτικότητα

Νομοθετική πράξη για την προστασία δεδομένων, 1990. Η Γερμανία έχει έναν από τους αυστηρότερους νόμους προστασίας δεδομένων στην ΕΕ. Ο πρώτος παγκοσμίως νόμος για την προστασία δεδομένων παρουσιάστηκε το 1990 στο Έσσεν της Γερμανίας. Το 1977, ακολούθησε ένας ομοσπονδιακός νόμος ο οποίος αντικαταστάθηκε το 1997 και τροποποιήθηκε το 1994 και 1997. Η πρώτη αναθεώρηση έγινε τον Αύγουστο του 2002 για να προσαρμοστεί η γερμανική νομοθεσία με την ευρωπαϊκή οδηγία 95/46/EK. Ο γενικός σκοπός του νόμου είναι «να προστατέψει τα άτομα από καταπάτηση ατομικών δικαιωμάτων λόγω κράτησης προσωπικών δεδομένων». Ο νόμος καλύπτει τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση προσωπικών δεδομένων που συλλέγονται από δημόσιες αρχές και όχι μόνο, αν επεξεργάζονται και χρησιμοποιούνται για εμπορικούς ή επαγγελματικούς σκοπούς.

Η-εμπόριο

Νομοθετική πράξη για το ηλεκτρονικό εμπόριο, 2001. Η νομοθετική αυτή πράξη της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2001 ενσωματώνει στη γερμανική νομοθεσία την ευρωπαϊκή οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο 2000/31/EK. Η πράξη αυτή τροποποιεί την πράξη περί τηλε-υπηρεσιών και την προστασία δεδομένων τηλε-υπηρεσιών του 1997 (και οι δύο αυτές αποτελούν μέρος της πράξης περί υπηρεσιών πληροφορίας και επικοινωνιών της 1^{ης} Αυγούστου 1997) όπως επίσης και κάποιες προβλέψεις του γερμανικού αστικού κώδικα.

Η-επικοινωνίες

Νομοθετική πράξη περί τηλεπικοινωνιών, 2004. Η Γερμανία μετέφερε το μεγαλύτερο μέρος του νέου ευρωπαϊκού ρυθμιστικού πλαισίου για τις η-επικοινωνίες μέσω της νομοθετικής πράξης περί τηλεπικοινωνιών της 22^{ης} Ιουνίου 2004. Η μεταφορά αναμένεται να συμπληρωθεί

Η-υπογραφές/ Η-ταυτότητα

Η νομοθετική πράξη περί ψηφιακών υπογραφών τέθηκε σε ισχύ το Μάιο του 2001. Υλοποιεί την ευρωπαϊκή οδηγία 1999/93/EK και αντικαθιστά την προηγούμενη νομοθετική πράξη περί ψηφιακών υπογραφών που είχε υιοθετηθεί ως μέρος της πράξης περί υπηρεσιών πληροφορίας και επικοινωνιών της 1^{ης} Αυγούστου 1997. Ρυθμίζει την απαραίτητη ασφαλή υποδομή για τη χρήση η-υπογραφών. Οι η-υπογραφές έχουν την ίδια νομική ισχύ με τις χειρόγραφες. Συμπληρώνεται από ένα διάταγμα περί ηλεκτρονικών υπογραφών της 16^{ης} Νοεμβρίου του 2001 το οποίο προδιαγραφεί τις απαιτήσεις και τις ευθύνες για τις αρχές πιστοποίησης καθώς και τις ελάχιστες τεχνικές απαιτήσεις των συσκευών που χρησιμοποιούνται στη δημιουργία ψηφιακών υπογραφών.

Δημόσιες η-προμήθειες

Οι νέες ευρωπαϊκές οδηγίες περί δημόσιων προμηθειών (2004/17/EK και 2004/18/EK), που περιέχουν προβλέψεις για τις η-προμήθειες, αναμένεται να υλοποιηθούν στο τέλος του 2005. Η αποθήκευση δεδομένων ήδη ρυθμίζεται από την εθνική νομοθεσία. Με τις νέες ευρωπαϊκές οδηγίες, η Γερμανία αναμένεται να προβλέπει ότι οι αρχές μπορούν να χρησιμοποιούν η-πλειστηριασμούς και δυναμικά συστήματα αγορών.

Περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα

Στο τέλος του 2005 αναμένεται η ενσωμάτωση στο γερμανικό νόμο της οδηγίας 2003/98/EK για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα. Έχει ετοιμαστεί ένα προσχέδιο νομοθετικής πράξης από μια ομάδα εργασίας που αποτελείται από αντιπροσώπους υπουργείων.

5.6 Αυστρία

Η-διακυβέρνηση

Η νομοθετική πράξη περί η-διακυβέρνησης τέθηκε σε ισχύ την 1^η Μαρτίου 2004. Νέοι μηχανισμοί όπως η η-υπογραφή, προσωπικά αναγνωριστικά ανά τομέα και ηλεκτρονικά έγγραφα, επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται και από τον ιδιωτικό τομέα. Οι πιο σημαντικές αρχές της πράξης είναι: ελευθερία επιλογής μεταξύ μέσων επικοινωνίας για υποβολές (εγγράφων, αιτήσεων) στη δημόσια διοίκηση, ασφάλεια έτσι ώστε να βελτιώνεται η νομική προστασία δημιουργώντας κατάλληλα τεχνικά μέσα όπως η κάρτα του πολίτη (citizen card), και ανεμπόδιστη πρόσβαση σε πληροφορίες και υπηρεσίες που παρέχει η δημόσια διοίκηση για τους ανθρώπους με ειδικές ανάγκες από το τέλος του 2007 και συμμόρφωση με διεθνή πρότυπα. Η νομοθετική πράξη περί η-διακυβέρνησης συμπληρώθηκε από τη διάταξη περί διοικητικών υπογραφών (15 Απριλίου 2004), από τη διάταξη περί διαφορετικότητας των τομέων διοίκησης (15 Ιουλίου 2004) και τη διάταξη περί επικουρικού μητρώου (supplementary register – 1 Αυγούστου 2005). Κάθε μία από τις διατάξεις αυτές ορίζει με περισσότερη λεπτομέρεια κάποιες προβλέψεις της νομοθετικής πράξης περί η-διακυβέρνησης και διευκολύνει την εφαρμογή της η-διακυβέρνησης.

Ελευθερία Πρόσβασης σε Πληροφορίες

Συνταγματικός νόμος περί πρόσβασης σε πληροφορίες, 15 Μαΐου 1987. Ο νόμος περιέχει προβλέψεις για την πρόσβαση σε δημόσιες πληροφορίες σε εθνικό και τοπικό επίπεδο. Ορίζει ένα γενικό δικαίωμα πρόσβασης και υποχρεώνει τις δημόσιες αρχές να απαντούν σε ερωτήσεις σχετικές με την περιοχή ευθυνών τους, εφόσον αυτό δε συγκρούεται με τη νομική τους υποχρέωση να κρατούν κάποια μυστικά. Όμως, δεν επιτρέπει στους πολίτες να έχουν πρόσβαση σε έγγραφα, απλά λαμβάνουν απαντήσεις από την κυβέρνηση περί του περιεχομένου των πληροφοριών. Στη βάση των προβλέψεων του νόμου αυτού, οι εννέα αυστριακές πολιτείες έχουν θεσπίσει νόμους οι οποίοι προβλέπουν παρόμοιες υποχρεώσεις για τις αρχές.

Προστασία δεδομένων/ Ιδιωτικότητα

Νομοθετική πράξη περί προστασίας δεδομένων, 2000. Υλοποιώντας την ευρωπαϊκή οδηγία 95/46/EK, η νομοθετική αυτή πράξη παρέχει ένα θεμελιώδες δικαίωμα ιδιωτικότητας σε σχέση με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων η οποία συνεπάγεται το δικαίωμα στην πληροφορία, διόρθωση πληροφοριών που έχουν λάθη και σβήσιμο παράνομα επεξεργασμένων δεδομένων. Ρυθμίζει τις προϋποθέσεις για τη νόμιμη χρήση και μεταφορά δεδομένων. Επίσης προβλέπει δικαστική προσφυγή για τις περιπτώσεις καταπάτησης των διατάξεών της. Τέλος, καταγράφει τις διαδικασίες ενώπιον της επιτροπής προστασίας δεδομένων και αστικών δικαστηρίων όπως και ποινικές και διοικητικές κυρώσεις.

Η-εμπόριο

Η νομοθετική πράξη περί η-εμπορίου τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου 2002. Υλοποιεί την οδηγία 2000/31/EK. Ρυθμίζει ορισμένες πλευρές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, όπως τις online εμπορικές υπηρεσίες. Σύμφωνα με τη νομοθετική πράξη, υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας είναι μεταξύ άλλων η online διανομή, οι online πληροφορίες, η online διαφήμιση, οι υπηρεσίες πρόσβασης και οι μηχανές αναζήτησης. Συνεπώς η νομοθετική πράξη εφαρμόζεται σχεδόν σε όλες τις παρεχόμενες υπηρεσίες του διαδικτύου. Θέτει την αρχή της ελευθερίας της παροχής υπηρεσιών, η οποία ορίζει ότι η παροχή υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας δεν απαιτεί ειδική άδεια. Επίσης θέτει την αρχή της χώρας προέλευσης, η οποία ορίζει ότι οι πάροχοι υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας αποκλειστικά πρέπει να ικανοποιούν τις νομικές απαιτήσεις της χώρας προέλευσής τους. Τέλος υποχρεώνει τους παρόχους να ενημερώνουν τους (πιθανούς) πελάτες τους με συγκεκριμένες πληροφορίες.

Η-επικοινωνίες

Η νομοθετική πράξη περί τηλεπικοινωνιών τέθηκε σε ισχύ τον Αύγουστο του 2003 και μεταφέρει στην αυστριακή νομοθεσία το νέο ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο περί ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Η πράξη αυτή περιλαμβάνει και τις πέντε σχετικές ευρωπαϊκές οδηγίες.

Η-υπογραφές/ Η-ταυτότητα

Η νομοθετική πράξη περί ηλεκτρονικών υπογραφών τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2000. Έτσι, η Αυστρία έγινε το πρώτο κράτος μέλος που ενσωμάτωσε την ευρωπαϊκή οδηγία 1999/93/EK. Η πράξη αναγνωρίζει νομικά τις η-υπογραφές οι οποίες ικανοποιούν ορισμένες απαιτήσεις και παρέχει κάποια αποδεικτική αξία σε λιγότερο ασφαλείς η-υπογραφές. Συμπληρώνεται από το διάταγμα περί η-υπογραφών

το οποίο δημοσιοποιήθηκε στην επίσημη εφημερίδα (Bundesgesetzblatt) το 2000. Οι προϋποθέσεις για τη χρήση η-υπογραφών στο δημόσιο τομέα και για τη χρήση των καρτών των πολιτών (citizen cards) καθώς και ειδικά αναγνωριστικά ανά τομέα, περιγράφονται στη νομοθετική πράξη περί η-διακυβέρνησης του 2004.

Δημόσιες η-προμήθειες

Η νομοθετική πράξη περί προμηθειών τέθηκε σε ισχύ την 1^η Σεπτεμβρίου του 2002. Περιγράφει τις νομικές απαιτήσεις των ηλεκτρονικών προσφορών. Ένας ειδικός κανονισμός για τις η-προμήθειες, που καθορίζει ειδικά τις η-προσφορές, παρουσιάστηκε τον Απρίλιο του 2004 για να συμπληρώσει τη νομοθετική αυτή πράξη. Αυτός ο κανονισμός περί η-προμηθειών ρυθμίζει την ηλεκτρονική δημιουργία και κατάθεση προσφορών στον τομέα των δημοσίων προμηθειών. Ειδική μνεία έγινε στη χρήση η-υπογραφών στις προσφορές. Η αυστριακή κυβέρνηση αναμένει ότι η μεταφορά των νέων ευρωπαϊκών οδηγιών περί δημοσίων προμηθειών, συμπεριλαμβανομένων των προβλέψεων για τις η-προμήθειες, θα ολοκληρωθεί στις αρχές του 2006.

Περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα

Η Αυστρία έχει προετοιμάσει ένα προσχέδιο νόμου που μεταφέρει την οδηγία 2003/98/EK. Ο νόμος αναμένεται να τεθεί σε ισχύ στις αρχές του 2006.

5.7 Ηνωμένο Βασίλειο

Η-διακυβέρνηση

Δεν υπάρχει νομοθεσία για την η-διακυβέρνηση.

Ελευθερία Πρόσβασης σε Πληροφορίες

Η νομοθετική πράξη ελευθερίας πληροφόρησης του 2000 έλαβε τη βασιλική συναίνεση στις 30 Νοεμβρίου του 2000 και τέθηκε πλήρως σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2005. Παρέχει το σαφές θεσμικό δικαίωμα για κάθε πολίτη να υποβάλλει αίτηση για πρόσβαση σε πληροφορίες του δημόσιου τομέα (με εξαιρέσεις). Στις περισσότερες περιπτώσεις όπου πληροφορίες εξαιρούνται κοινοποίησης, οι δημόσιες αρχές δεσμεύονται να τις κοινοποιήσουν αν νομίζουν ότι η κοινοποίηση έχει μεγαλύτερη αξία από το δημόσιο συμφέρον να μείνει η εξαίρεση υπό αμφιβολία. Αρχές με μεγάλη εξουσία υπερασπίζονται τα δικαιώματα τα οποία η νομοθετική πράξη ορίζει. Η νομοθεσία εφαρμόζεται σε ευρεία κλίμακα δημοσίων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων της βουλής, υπουργείων, τοπικών αρχών, μουσείων, ιδρυμάτων υγείας και χιλιάδων άλλων οργανισμών. Η Σκωτία έχει μια ειδική νομοθετική πράξη περί ελευθερίας πληροφόρησης (2002).

Προστασία δεδομένων/ Ιδιωτικότητα

Η νομοθετική πράξη περί προστασίας δεδομένων του 1998 έλαβε τη βασιλική συναίνεση τον Ιούλιο του 1998 και τέθηκε πλήρως σε ισχύ την 1η Μαρτίου 2000. Υλοποιεί την ευρωπαϊκή οδηγία 95/46/EK. Παρέχει κανόνες για τον τρόπο με τον οποίο οι οργανισμοί πρέπει να χρησιμοποιούν προσωπικά δεδομένα και πληροφορίες, οι οποίοι εφαρμόζονται τόσο στις εγγραφές σε χαρτί, όσο και στις ηλεκτρονικές. Οι κανόνες είναι υποχρεωτικοί για όλους τους οργανισμούς οι οποίοι έχουν υπό την κατοχή τους ή επεξεργάζονται προσωπικά δεδομένα, για το δημόσιο καθώς και για

τον ιδιωτικό και εθελοντικό τομέα. Η νομοθετική πράξη περιέχει οκτώ αρχές για την προστασία δεδομένων οι οποίες ορίζουν ότι όλα τα δεδομένα πρέπει:

- να επεξεργάζονται δίκαια και νόμιμα.
- να αποκτούνται και χρησιμοποιούνται μόνο για συγκεκριμένους και νόμιμους σκοπούς.
- να είναι κατάλληλα, σχετικά και όχι υπερβολικά
- να είναι ακριβή και όπου χρειάζεται ενημερωμένα (updated)
- να μην κρατούνται περισσότερο διάστημα από το απαραίτητο
- να επεξεργάζονται σύμφωνα με τα ατομικά δικαιώματα
- να διατηρούνται ασφαλή
- να παραχωρούνται μόνο σε χώρες οι οποίες προσφέρουν ικανοποιητική προστασία

Η-εμπόριο

Υπάρχουν δύο νομοθετικές πράξεις: η νομοθετική πράξη περί η-επικοινωνιών του 2000 και οι ρυθμίσεις περί η-εμπορίου του 2002. Η πρώτη στοχεύει στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης στις η-επικοινωνίες δημιουργώντας ένα νομικό πλαίσιο για το η-εμπόριο και τη χρήση η-υπογραφών στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Η πράξη συμπληρώνεται από τις ρυθμίσεις του 2002 οι οποίες μεταφέρουν στη νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου την πλειοψηφία των διατάξεων της ευρωπαϊκής οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο 2000/31/EK.

Η-επικοινωνίες

Υπάρχουν δύο νομοθετικές πράξεις: η νομοθετική πράξη περί επικοινωνιών του 2003 και οι ρυθμίσεις περί ιδιωτικότητας και η-επικοινωνιών του 2003. Η μεταφορά του νέου ρυθμιστικού πλαισίου για τις η-επικοινωνίες ολοκληρώθηκε στις 11 Δεκεμβρίου 2003, όταν και τέθηκαν σε ισχύ οι ρυθμίσεις περί ιδιωτικότητας και η-επικοινωνιών. Η νομοθετική πράξη επικοινωνιών του 2003 εφαρμόζει τις οδηγίες: 2002/21/EK σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία πλαίσιο), 2002/19/EK (οδηγία για την πρόσβαση), 2002/20/EK (οδηγία για την αδειοδότηση) και την οδηγία 2002/22/EK (οδηγία καθολικής υπηρεσίας).

Η-υπογραφές/ Η-ταυτότητα

Υπάρχουν δύο νομοθετικές πράξεις: η νομοθετική πράξη περί ηλεκτρονικών επικοινωνιών του 2000 και οι ρυθμίσεις περί ηλεκτρονικών υπογραφών του 2002. Η πρώτη στοχεύει στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης στις η-επικοινωνίες δημιουργώντας ένα νομικό πλαίσιο για το η-εμπόριο και τη χρήση η-υπογραφών στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Συμπληρώνεται από τις ρυθμίσεις περί η-υπογραφών του 2002, οι οποίες ενσωματώνουν την οδηγία 1999/93/EK.

Δημόσιες η-προμήθειες

Η χρήση ηλεκτρονικών μέσων στις διαδικασίες δημοσίων προμηθειών δε ρυθμίζεται από κάποιο νόμο στο Ηνωμένο Βασίλειο. Οι νέες ευρωπαϊκές οδηγίες 2004/17/EK και 2004/18/EK αναμένεται να ενσωματωθούν στις αρχές του 2006. Η χρήση ηλεκτρονικών μέσων στις διαδικασίες δημοσίων προμηθειών θα ρυθμιστεί από την εθνική νομοθεσία με κανόνες που θα εφαρμόζονται στην επικοινωνία, αποθήκευση δεδομένων και χρήση ειδικών διαδικασιών όπως η-πλειστηριασμοί και δυναμικά συστήματα πληρωμών.

Περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα

Οι ρυθμίσεις για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα τέθηκαν σε ισχύ τον Ιούλιο του 2005 και εφαρμόζουν την οδηγία 2003/98/EK. Το Μάιο του 2005 η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου ίδρυσε μια αρχή πληροφοριών του δημόσιου τομέα (Office of Public Sector Information). Αρμοδιότητά της είναι ο συντονισμός των πολιτικών στο θέμα της περαιτέρω χρήσης πληροφοριών του δημόσιου τομέα και η παροχή ενός πρακτικού πλαισίου το οποίο θα αυξήσει τη διαφάνεια και θα αφαιρέσει τα εμπόδια στην περαιτέρω χρήση.

6

6. Μοντελοποίηση Νομικών Κανόνων

Η παρούσα εργασία καταπιάστηκε με το νομοθετικό και ρυθμιστικό πλαίσιο που διέπει τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην Ευρώπη. Η γνώση και η ανάλυση του πλαισίου αυτού αποτελεί προαπαιτούμενο για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη ενός συστήματος μέσω του οποίου μικρές-μεσαίες επιχειρήσεις θα έχουν τη δυνατότητα πραγματοποίησης ηλεκτρονικών συναλλαγών. Στην εργασία παρουσιάστηκαν τα σημαντικότερα θέματα νομοθεσίας σε σχέση με το ηλεκτρονικό. Τα ζητήματα νομοθεσίας μπορούν να αποτελέσουν τα δομικά στοιχεία μιας βάσης δεδομένων και γνώσης για την τρέχουσα κατάσταση σε διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και ένα ζωντανό εργαλείο εξαγωγής συμπερασμάτων. Τα εξαγόμενα συμπεράσματα είναι διαφόρων ειδών.

Ως παράδειγμα συμπεράσματος, δίνεται ένα απλό σενάριο χρήσης ενός συστήματος ηλεκτρονικών συναλλαγών. Μία επιχείρηση της χώρας Α που δεν έχει ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση επιθυμεί να προμηθευτεί ηλεκτρονικά ένα προϊόν από την επιχείρηση Β που ανήκει στην ΕΕ. Η εν λόγω βάση δεδομένων και γνώσης του συστήματος, καλείται να εξετάσει μια σειρά ζητημάτων και να βγάλει συμπεράσματα προτού δώσει το πράσινο φως για την πραγματοποίηση της διασυνοριακής αυτής συναλλαγής. Ένα τέτοιο ζήτημα είναι εφόσον χρησιμοποιηθεί ηλεκτρονική υπογραφή στη συναλλαγή, αν τα νομικά πλαίσια των χωρών Α και Β είναι συμβατά ή αντίθετα αν σε κάθε χώρα η νομική ισχύς της ηλεκτρονικής υπογραφής και τα τεχνικά χαρακτηριστικά της είναι τόσο διαφορετικά ώστε να μην είναι δυνατή η χρήση της μεταξύ των δύο αυτών χωρών. Επίσης, πρέπει να εξεταστεί ποια πεδία είναι υποχρεωτικά σε κάθε εθνική νομοθεσία στα διάφορα ηλεκτρονικά έγγραφα που ανταλλάσσονται, όπως το τιμολόγιο. Ακόμη και αν η χώρα Α ανήκε στην ΕΕ, θα μπορούσε να μην έχει ενσωματώσει τη σχετική οδηγία περί ηλεκτρονικής τιμολόγησης και ΦΠΑ. Η βάση γνώσης πρέπει να είναι σε θέση να εντοπίζει τέτοιου είδους νομικούς φραγμούς και να ακολουθούνται οι κατάλληλες ενέργειες.

Σήμερα, τα σύγχρονα πληροφοριακά συστήματα μοντελοποιούν επιχειρησιακές διαδικασίες και επιχειρησιακούς κανόνες, όμως δε συμβαίνει κάτι αντίστοιχο για τους νομικούς κανόνες. Οι νομικοί κανόνες ρυθμίζουν με δεσμευτικό τρόπο τις επιχειρησιακές διαδικασίες και συναλλαγές, ορίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συναλλασσόμενων μερών καθώς και των ενδιάμεσων οντοτήτων. Στο κεφάλαιο αυτό, επιχειρείται μια προσέγγιση μοντελοποίησης νομικών κανόνων. Η μοντελοποίηση αυτή αποτελεί το βασικό βήμα για να ενσωματωθούν οι νομικοί κανόνες στη βάση δεδομένων και γνώσης ενός συστήματος ηλεκτρονικών συναλλαγών. Τα οφέλη της ενσωμάτωσης για το σύστημα και τα συναλλασσόμενα μέρη αναμένεται να είναι σημαντικά. Το σύστημα σχεδιάζεται έτσι ώστε να συμμορφώνεται στο νομικό και ρυθμιστικό πλαίσιο και επίσης να προσαρμόζεται στις αλλαγές αυτού. Επίσης, είναι σε θέση να παρέχει χρήσιμες πληροφορίες και υποδείξεις στους χρήστες του, οι οποίες πηγάζουν από νομοθετικές διατάξεις.

Αυτοματοποιούνται όλες οι διαδικασίες στις οποίες έχουν πρακτικό αντίκτυπο νομικές ρυθμίσεις των χωρών των συναλλασσόμενων μερών. Διευκολύνεται η εύρεση και η εφαρμογή των διαδικασιών που πρέπει να ακολουθούνται κατά περίπτωση έτσι ώστε η πραγματοποιούμενη συναλλαγή να συμμορφώνεται με τις νομικές ρυθμίσεις όλων των συναλλασσόμενων μερών, κάτι ιδιαίτερα πολύπλοκο όταν πρόκειται για διασυνοριακές συναλλαγές.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η προσέγγιση της εργασίας για μοντελοποίηση κανόνων. Αρχικά απαιτείται η αναγνώριση των συναλλαγών – επιχειρηματικών διαδικασιών τις οποίες θα υποστηρίζει το σύστημα. Με βάση αυτές τις συγκεκριμένες διαδικασίες, αναζητούνται κανόνες από την ευρωπαϊκή νομοθεσία και την εθνική νομοθεσία των χωρών που συμμετέχουν στο σύστημα ηλεκτρονικών συναλλαγών καθώς και από άλλες πηγές, οι οποίοι έχουν εφαρμογή σε κάθε μία από τις διαδικασίες.

Παρακάτω δίνεται το μοντέλο το οποίο ακολουθεί μια εγγραφής της βάσης ενός κανόνα.

Πεδίο / Χαρακτηριστικό
A/A
Κανόνας
Συνθήκες ενεργοποίησης
Τύπος κανόνα
Εκδότης του κανόνα
Θεματική κατηγορία
Σπουδαιότητα
Χώρες όπου ισχύει
Πράξη όπου περιέχεται
Τροποποιητικές πράξεις
Ημ/νία
Συγγενικοί κανόνες
Οντότητες που αφορά
Διαδικασία/ Συναλλαγή
Έγγραφο
Σημειώσεις
Έκδοση συστήματος

Ακολουθεί η περιγραφή του περιεχομένου κάθε πεδίου:

A/A: Αύξων αριθμός κανόνα. Αποτελεί το πρωτεύον κλειδί και επίσης χρησιμοποιείται για την αναφορά σε άλλους κανόνες (πχ στο πεδίο συγγενικοί κανόνες).

Κανόνας: Περιγραφή του κανόνα σε προστακτική μορφή.

Συνθήκες ενεργοποίησης: Το πεδίο περιέχει ένα “if statement” για να ελεγχθεί αν εφαρμόζεται ο κανόνας ή όχι. Καταγράφονται οι συνθήκες κάτω από τις οποίες προβλέπεται ότι αυτός εφαρμόζεται/ ενεργοποιείται, αφού οι κανόνες (και ιδιαίτερα οι νομικοί) στη διατύπωσή τους συνήθως περιλαμβάνουν μια σειρά συνθηκών και περιπτώσεων, κάτω από τις οποίες ισχύουν. Ως παράδειγμα, αναφέρεται ότι ο κανονισμός 2560/2001/ΕΚ έχει ως πεδίο εφαρμογής τις διασυνοριακές πληρωμές των

οποίων το ποσό δεν υπερβαίνει τις 50.000 ευρώ. Στο πεδίο αυτό, καταγράφεται η αυτή η συνθήκη μεγίστου ποσού.

Τύπος κανόνα: Ο τύπος του κανόνα μπορεί να είναι νομικός, επιχειρηματικός, εθιμικός, να περιέχεται σε κώδικα αυτορύθμισης ή δεοντολογίας. Συνεπώς το πεδίο αυτό παίρνει μία από τις επόμενες τιμές: Νομικός / Επιχειρηματικός/ Κώδικας αυτορύθμισης / Κώδικας Δεοντολογίας/ Άλλο

Εκδότης του κανόνα: Ο φορέας ο οποίος έχει θεσπίσει τον κανόνα αυτό. Το πεδίο παίρνει μία από τις επόμενες τιμές: Συμβούλιο ΕΚ-ΕΟΚ / Χώρα X / Διεθνής Δικαιοδοσία. Όταν ο κανόνας περιέχεται σε κάποια οδηγία, κανονισμό, σύσταση κλπ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το πεδίο λαμβάνει την πρώτη τιμή (Συμβούλιο ΕΚ-ΕΟΚ), όταν βρίσκεται σε εθνικό νομοθετικό πλαίσιο το πεδίο συμπληρώνεται με το όνομα της αντίστοιχης χώρας και τέλος το πεδίο παίρνει την τιμή Διεθνής Δικαιοδοσία (δεν ενδιαφέρει αυστηρά ο εκδότης) αν ο κανόνας περιλαμβάνεται σε κάποια διεθνή συνθήκη για τη δικαιοδοσία.

Θεματική κατηγορία: Σκοπός του πεδίου αυτού είναι να παρέχει μια κατηγοριοποίηση με βάση το θεματικό περιεχόμενο του κανόνα. Οι τιμές του είναι οι εξής: Προστασία δεδομένων/ Ιδιωτικότητα/ Πνευματική Ιδιοκτησία/ Η-εμπόριο/ Η-ταυτότητες/ Η-υπογραφές/ Η-πληρωμές/ Η-επικοινωνίες/ Η-διακυβέρνηση/ Δημόσιες η-προμήθειες/ Άλλο. Αυτή είναι μια πρώτη σχεδίαση του πεδίου αυτού. Η δοκιμή στην πράξη αναμένεται να κατευθύνει την εξέλιξή του προσθέτοντας ενδεχομένως νέες τιμές στο πεδίο ή αλλάζοντας τον χαρακτήρα του από πεδίο προκαθορισμένων τιμών σε ελεύθερο πεδίο.

Σπουδαιότητα: Ο κανόνας μπορεί να είναι είτε υποχρεωτικός, είτε προαιρετικός. Αυτές είναι και οι προκαθορισμένες τιμές του πεδίου.

Χώρες όπου ισχύει: Καταγράφονται οι χώρες στις οποίες ισχύει ο κανόνας. Για παράδειγμα αν πρόκειται για κανονισμό της ΕΕ, το πεδίο συμπληρώνεται με την ένδειξη ΕΕ25 ή αν πρόκειται για οδηγία της ΕΕ συμπληρώνονται οι χώρες που έχουν ενσωματώσει την οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο.

Πράξη όπου περιέχεται: Το πεδίο αυτό περιέχει την πράξη (νομοθετική ή μη) στην οποία περιέχεται ο κανόνας. Για παράδειγμα, το X προεδρικό διάταγμα ή η Y κοινοτική οδηγία ή ο Z κώδικας.

Τροποποιητικές πράξεις: Αναφέρονται όλες οι τροποποιητικές της «κύριας» πράξης (η οποία συμπληρώνεται στο προηγούμενο πεδίο) έτσι ώστε να υπάρχει σαφής εικόνα των νομοθετικών προβλέψεων και να αποφεύγονται οι κίνδυνοι της άγνοιας της αλυσίδας των τροποποιήσεων ενός νόμου και της μη πλήρους ενοποιημένης εικόνας του κειμένου μετά τις τροποποιήσεις.

Ημ/νία: Καταγράφεται η ημερομηνία της έκδοσης της πράξης. Σε περίπτωση ύπαρξης τροποποιήσεων οι οποίες επηρεάζουν τον κανόνα της εγγραφής, καταγράφεται η ημερομηνία της τελευταίας τέτοιας τροποποίησης.

Συγγενικοί κανόνες: Το πεδίο συμπληρώνεται με μία λίστα άλλων συγγενικών κανόνων.

Οντότητες που αφορά: Καταγράφεται σε ποιους έχει αντίκτυπο ο κανόνας: Επιχείρηση/ Τράπεζα/ Δημόσια Διοίκηση/ Καταναλωτής. Το πεδίο αυτό προκαθορισμένων τιμών παίρνει και παραπάνω από μία τιμή. Ουσιαστικά αποτελείται από τέσσερα πεδία, κάθε ένα εκ των οποίων διαθέτει μία ένδειξη ΝΑΙ/ΟΧΙ.

Διαδικασία/ Συναλλαγή: Βασικός σκοπός του μοντέλου αποτελεί η συσχέτιση νομικών κανόνων με επιχειρησιακές διαδικασίες και συναλλαγές, οπότε στο πεδίο αυτό καταγράφεται η διαδικασία ή συναλλαγή στην οποία έχει αντίκτυπο ο κανόνας, αν κάτι τέτοιο υφίσταται.

Έγγραφο: Στα πλαίσια των διαδικασιών και συναλλαγών, χρησιμοποιούνται έγγραφα. Αν ο κανόνας εφαρμόζεται σε συγκεκριμένο έγγραφο, καταγράφεται το έγγραφο αυτό.

Σημειώσεις: Επιπλέον παρατηρήσεις ή στοιχεία.

Έκδοση Συστήματος: Η έκδοση (version) του συστήματος στην οποία ενσωματώθηκε ο κανόνας.

Μετά την παρουσίαση του μοντέλου εγγραφής ενός κανόνα, παρουσιάζεται πώς αυτό χρησιμοποιείται για να αποθηκεύσει στη βάση δεδομένων και γνώσης συγκεκριμένους κανόνες. Δίνονται τρία παραδείγματα.

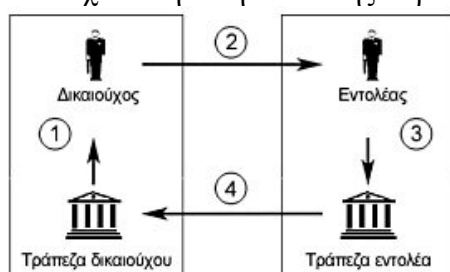
1^ο παράδειγμα:

Στο παράδειγμα αυτό εισάγεται στη βάση μία διάταξη (παράγραφος 2, άρθρο 5) του Κανονισμού 2560/2001/ΕΚ για διασυνοριακές πληρωμές. Η διάταξη καταγράφηκε στην ενότητα του κεφαλαίου 3 όπου γίνεται αναφορά στον εν λόγω κανονισμό, υπό τον υπότιτλο «Μέτρα για τη διευκόλυνση των διασυνοριακών μεταφορών πίστωσης».

Πεδίο/ Χαρακτηριστικό	Τιμή
A/A	1
Κανόνας	Ο πελάτης που επιθυμεί εκτέλεση διασυνοριακής μεταφοράς πίστωσης, κατ' αίτηση του ιδρύματος που την εκτελεί, οφείλει να γνωστοποιεί σε αυτό το IBAN του δικαιούχου και το BIC του ιδρύματος του δικαιούχου.
Συνθήκες ενεργοποίησης	1) Αξία διασυνοριακής μεταφοράς πίστωσης <= 50.000 Ευρώ και 2) Αίτηση ιδρύματος που την εκτελεί για γνωστοποίηση IBAN και BIC
Τύπος κανόνα	Νομικός
Εκδότης του κανόνα	Συμβούλιο ΕΚ-ΕΟΚ
Θεματική κατηγορία	Ηλεκτρονικές πληρωμές
Σπουδαιότητα	Προερατικός
Χώρες όπου ισχύει	ΕΕ25
Πράξη όπου περιέχεται	Κανονισμός (ΕΚ) 2560/2001
Τροποποιητικές πράξεις	
Ημ/νία	19/12/2001
Συγγενικοί κανόνες	1) A/A=2 Μη τήρηση του A/A=1 2) A/A=3 Υποχρεωτικές πληροφορίες για πρόσθετα έξοδα
Οντότητες που αφορά	Τράπεζα, Επιχείρηση, Καταναλωτής
Διαδικασία/ Συναλλαγή	Μεταφορά κεφαλαίων (#XX_Fund Transfer)
Έγγραφο	
Σημειώσεις	Μη τήρηση του κανόνα συνεπάγεται σημαντικά πρόσθετα έξοδα
Έκδοση συστήματος	

1ο παράδειγμα μοντελοποίησης

Η συγκεκριμένη διάταξη αναφέρεται στη γνωστοποίηση από τον πελάτη-εντολέα διασυνοριακής μεταφοράς πίστωσης στην τράπεζα, των αριθμών IBAN και BIC του δικαιούχου. Δηλαδή στο 3 της παρακάτω εικόνας.

Το πεδίο «συνθήκες ενεργοποίησης» περιέχει ένα “if statement” με δύο συνθήκες που συνδέονται με το λογικό «και». Η πρώτη συνθήκη προκύπτει εκ του πεδίου εφαρμογής. Το πεδίο εφαρμογής μιας νομοθετικής πράξης είναι το πρώτο σημείο που πρέπει κάποιος να εξετάσει για να αναγνωρίσει συνθήκες ενεργοποίησης. Η δεύτερη

συνθήκη προκύπτει από τη διατύπωση της διάταξης. Ο κανόνας είναι φυσικά νομικός, της ευρωπαϊκής κοινότητας, και εφόσον η νομοθετική πράξη είναι κανονισμός, έχει αυτόματη εφαρμογή σε όλα τα κράτη μέλη, για αυτό και η αντίστοιχη τιμή ΕΕ25 στο πεδίο «χώρες όπου ισχύει». Το πεδίο «Σπουδαιότητα» λαμβάνει την τιμή «Προαιρετικός» αφού η διάταξη αναφέρεται στις (μη ποινικές) επιπτώσεις που επιφέρει η μη τήρηση του κανόνα. Το πεδίο «Συγγενικοί Κανόνες» περιέχει δύο κανόνες οι οποίοι αναφέρονται με τον αύξοντα αριθμό τους και έναν τίτλο. Ο πρώτος, είναι ο νομικός κανόνας που προβλέπει πρόσθετα έξοδα για τον εντολέα ο οποίος δεν τηρεί τον κανόνα της εγγραφής, δηλαδή δε γνωστοποιεί τους αριθμούς IBAN και BIC. Ο δεύτερος συγγενικός κανόνας ορίζει τις πληροφορίες για τα πρόσθετα αυτά έξοδα τις οποίες οφείλει να παρέχει η τράπεζα στον πελάτη. Η συναλλαγή του συστήματος στην οποία έχει αντίκτυπο ο κανόνας είναι η μεταφορά κεφαλαίων. Οι οντότητες που αφορά ο κανόνας είναι πρώτα από όλα οι τράπεζες, καθώς και οι επιχειρήσεις και οι καταναλωτές που επιθυμούν να πραγματοποιήσουν διασυνοριακή μεταφορά κεφαλαίων. Το πεδίο «Έγγραφο» δεν συμπληρώθηκε γιατί ο κανόνας δεν ορίζει κάποιο συγκεκριμένο έγγραφο με το οποίο γίνεται η γνωστοποίηση των αριθμών IBAN και BIC από τον εντολέα στην τράπεζα. Αν ο κανόνας αναφερόταν στη διαδικασία 2 του παραπάνω σχήματος, δηλαδή στη γνωστοποίηση του εντολέα από τον δικαιούχο, τότε θα συμπληρωνόταν η τιμή «Τιμολόγιο» στο πεδίο «Έγγραφο», αφού οι αριθμοί IBAN και BIC αναγράφονται στα τιμολόγια. Τέλος, σημειώνεται στην εγγραφή ότι μη τήρηση του προαιρετικού κανόνα συνεπάγεται υψηλά πρόσθετα έξοδα. Η μη χρήση των κωδικών IBAN και BIC οδηγεί σε μη αυτοματοποιημένη μεταφορά κεφαλαίων η οποία έχει πολύ μεγαλύτερο κόστος από την αυτοματοποιημένη, η οποία ωφελείται από την τυποποίηση στην αριθμοδότηση των λογαριασμών.

2ο παράδειγμα:

Στο παράδειγμα αυτό δείχνεται η εγγραφή του άρθρου 5 της οδηγίας 2000/31/ΕΚ για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Η διάταξη αναφέρθηκε στη σχετική υποενότητα του κεφαλαίου 3, με τον υπότιτλο «Εγκατάσταση και πληροφόρηση».

Πεδίο/ Χαρακτηριστικό	Τιμή
A/A	4
Κανόνας	Κάθε φορέας παροχής υπηρεσιών της ΚτΠ πρέπει να παρέχει εύκολη πρόσβαση στις εξής πληροφορίες: 1)επωνυμία 2)γεωγραφική δ/ση όπου είναι εγκατεστημένος 3) e-mail 4) μητρώο και αριθμός εγγραφής (αν είναι γραμμένος σε εμπορικό ή δημόσιο μητρώο) 5)στοιχεία εποπτικής αρχής της δραστηριότητάς του(αν υπάρχει) 6) αν το επάγγελμά του κατοχυρώνεται νομικά: επαγγελματική ένωση, επαγγελματικός τίτλος, επαγγελματικοί κανόνες στη χώρα του και τρόπος πρόσβασης σε αυτά 7) αριθμός αναγνώρισης ΦΠΑ (αν υφίσταται) 8)τιμές 9)φόροι 10)έξοδα αποστολής
Συνθήκες ενεργοποίησης	
Τύπος κανόνα	Νομικός
Εκδότης του κανόνα	Συμβούλιο ΕΚ-ΕΟΚ
Θεματική κατηγορία	Ηλεκτρονικό Εμπόριο
Σπουδαιότητα	Υποχρεωτικός
Χώρες όπου ισχύει	ΕΕ25
Πράξη όπου περιέχεται	Οδηγία 2000/31/ΕΚ
Τροποποιητικές πράξεις	
Ημ/νία	8/6/2000
Συγγενικοί κανόνες	
Οντότητες που αφορά	Επιχειρήσεις
Διαδικασία/ Συναλλαγή	
Έγγραφο	
Σημειώσεις	
Έκδοση συστήματος	

2ο παράδειγμα μοντελοποίησης

Η εγγραφή αυτή αφορά όλες τις επιχειρήσεις της πλατφόρμας η-επιχειρείν για την οποία σχεδιάζεται η βάση δεδομένων και γνώσεις και οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας. Στην ιστοσελίδα τους, οφείλουν να παρέχουν τις

πληροφορίες που αναφέρει ο κανόνας. Ο κανόνας δε σχετίζεται με κάποια συγκεκριμένη διαδικασία ή έγγραφο του συστήματος

3^ο παράδειγμα:

Το τρίτο και τελευταίο παράδειγμα είναι παρμένο από την ελληνική νομοθεσία και συγκεκριμένα τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (ΠΔ 186/92) ο οποίος έχει υποστεί πολλές τροποποιήσεις. Μία από τις τροποποιητικές πράξεις, είναι ο νόμος 3193/2003 για την εναρμόνιση με την κοινοτική οδηγία 2001/115/EK η οποία δίνει την ελευθερία στα κράτη μέλη να απαιτούν τη διατύπωση των τιμολογίων στην επίσημη γλώσσα τους και νόμισμα («Όταν αυτό απαιτείται για λόγους ελέγχου, τα κράτη μέλη δύνανται να απαιτούν μετάφραση στην εθνική τους γλώσσα των τιμολογίων»). Η Ελλάδα, έχει κάνει χρήση αυτής της δυνατότητας και απαιτεί κάτι τέτοιο (βλ. κεφάλαιο 4, Νόμος 3193/2003).

Πεδίο/ Χαρακτηριστικό	Τιμή
A/A	5
Κανόνας	Τα τιμολόγια που εκδίδονται για συναλλαγές στο εσωτερικό της χώρας απαιτείται να χρησιμοποιούν την ελληνική γλώσσα και ως νόμισμα το Ευρώ
Συνθήκες ενεργοποίησης	
Τύπος κανόνα	Νομικός
Εκδότης του κανόνα	Ελλάδα
Θεματική κατηγορία	Ηλεκτρονικές πληρωμές
Σπουδαιότητα	Υποχρεωτικός
Χώρες όπου ισχύει	Ελλάδα
Πράξη όπου περιέχεται	Προεδρικό Διάταγμα 186/1992
Τροποποιητικές πράξεις	Νόμος 3193/2003
Ημ/νία	19/11/2003
Συγγενικοί κανόνες	1) A/A=6 Υποχρεωτικά πεδία ελληνικού τιμολογίου
Οντότητες που αφορά	Επιχείρηση
Διαδικασία/ Συναλλαγή	B2B τιμολόγηση
Έγγραφο	B2B ελληνικό τιμολόγιο
Σημειώσεις	Ο κανόνας δεν απαγορεύει τη διατύπωση των τιμολογίων εκτός από τα ελληνικά και σε ξένη γλώσσα και εκτός από το ευρώ και σε άλλο νόμισμα.
Έκδοση συστήματος	

3ο παράδειγμα μοντελοποίησης

7

7. Συμπεράσματα

Στο παρόν κεφάλαιο, αρχικά γίνεται μια εισαγωγή στα νομικά προβλήματα που παρατηρούνται στο χώρο των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Εν συνεχεία εντοπίζονται συγκεκριμένες πηγές προβλημάτων, όπως αυτή της έλλειψης επίγνωσης της νομοθεσίας και της μη εναρμόνισης των νομικών διατάξεων στην εσωτερική αγορά. Τέλος, με βάση τα νομικά εμπόδια και κενά, διατυπώνονται σύγχρονες νομικές προκλήσεις.

7.1 Εισαγωγικά

7.1.1 Η φύση του διαδικτύου προκαλεί νομικά κενά

Κάθε σύστημα ηλεκτρονικών συναλλαγών σαν αυτό που παρουσιάστηκε στην εργασία αυτή, κάθε ένας που επιθυμεί να έχει μια ιστοσελίδα και να πουλάει προϊόντα ή υπηρεσίες, κάθε e-marketplace, κάθε σύστημα διεξαγωγής ηλεκτρονικών δημοπρασιών, θα πρέπει να σέβεται την κοινοτική νομοθεσία αλλά και την εθνική της χώρας όπου λειτουργεί. Όταν στις συναλλαγές εμπλέκονται πολλές χώρες, η κατάσταση είναι ακόμη πιο σύνθετη. Η νομοθεσία συνεπώς αποτελεί βασικό παράγοντα που καθορίζει το βαθμό χρησιμοποίησης των ηλεκτρονικών μέσων και του διαδικτύου ως μέσο πραγματοποίησης συναλλαγών. Στο πρόσφατο παρελθόν, η έλλειψη ξεκάθαρων νομοθετικών ρυθμίσεων για ζωτικά θέματα των ψηφιακών συναλλαγών απέτρεψε μια ραγδαία ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, η οποία από τεχνολογικής άποψης ήταν και είναι εφικτή. Όμως η νομοθεσία βρέθηκε απροετοίμαστη σε παγκόσμιο επίπεδο στην απότομη τεχνολογική ανάπτυξη και στην αρχική ραγδαία εξάπλωση του ηλεκτρονικού εμπορίου και αποδείχθηκε ελλιπής και αδύναμη να προσαρμοστεί γρήγορα στα νέα δεδομένα.

Ο βασικότερος λόγος που οδήγησε στην ύπαρξη του νομικού κενού είναι η ίδια η φύση του διαδικτύου. Τα χαρακτηριστικά του είναι τέτοια που δεν επιτρέπουν, η προϋπάρχουσα νομολογία αναφορικά με τις συναλλαγές και όλα τα συναφή νομικά ζητήματα, να εφαρμοστεί στις ηλεκτρονικές συναλλαγές. Επίσης, τα χαρακτηριστικά του διαδικτύου εμποδίζουν την καθολική εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας. Το διαδίκτυο εξαπλώνεται σε όλο τον κόσμο και καταλύει τα σύνορα. Δημιουργεί μια νέα αγορά στην οποία μπορεί να έχουν πρόσβαση και να είναι υποψήφιοι συναλλασσόμενοι, άνθρωποι από κάθε γωνιά του πλανήτη. Έτσι καταλύεται η έννοια της εδαφικότητας των νομοθετικών ρυθμίσεων, σύμφωνα με την οποία κάθε χώρα έχει το δικό της δίκαιο που ρυθμίζει με διαφορετικό τρόπο τις έννομες σχέσεις. Ανακύπτουν πολλά δισεπίλυτα ζητήματα. Ποιο δικαστήριο είναι αρμόδιο να λύσει μια δικαστική διαφορά που προκύπτει από μια διασυνοριακή διεξαγωγή συναλλαγής; Ποιος νόμος θα εφαρμοστεί, ποιες διαδικασίες θα ακολουθηθούν; Άλλο ένα

χαρακτηριστικό του διαδικτύου είναι η απούλοποίηση των αντικειμένων και η μετατροπή τους σε bits. Επομένως παύει να υπάρχει η παραδοσιακή έννοια του «πράγματος» και δημιουργείται ένα καινούριο αγαθό που χρήζει ιδιαίτερης νομικής προστασίας. Η φύση του διαδικτύου επίσης επιβάλλει την αναγκαία παρεμβολή τρίτων στη διεξαγωγή μιας συναλλαγής, αφού η επικοινωνία και η μεταφορά των δεδομένων από το ένα άκρο της συναλλαγής στο άλλο, γίνεται διαμέσου πληθώρας κόμβων. Τέλος τα συναλλακτικά ήθη τροποποιούνται από τη χρησιμοποίηση της τεχνολογίας και παράλληλα αποκλείεται η σύγκριση με παλαιότερες πρακτικές και η αναλογική εφαρμογή προγενέστερων δικαστικών αποφάσεων αφού η συναλλαγή διενεργείται με καινούριο τρόπο και δεν υπάρχει συγκρίσιμο προηγούμενο. Έγινε φανερό συνεπώς πώς η φύση του διαδικτύου δημιουργεί νομικά κενά και συνεπαγόμενα προβλήματα στην εξάπλωση των ηλεκτρονικών συναλλαγών.

Αξίζει να αναφερθούν ενδεικτικά κάποια παραδείγματα όπου ανακύπτουν εκ της νομοθεσίας προβλήματα. Η οδηγία 2002/65/EK της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεσπίζει το δικαίωμα υπαναχώρησης του καταναλωτή στο οποίο έχει συμμορφωθεί με αντίστοιχους νόμους και η Ελλάδα. Σύμφωνα με αυτό ο καταναλωτής-χρήστης του διαδικτύου διαθέτει προθεσμία δεκατεσσάρων ημερολογιακών ημερών για να υπαναχωρήσει, χωρίς καμία ποινή και χωρίς να αναφέρει αιτιολογία από την εξ αποστάσεως σύμβαση. Ορίζονται κάποιες εξαιρέσεις όπως σε κάποιες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, η τιμή των οποίων εξαρτάται από διακυμάνσεις της κεφαλαιαγοράς, σε συμβάσεις προμήθειας τροφίμων, σε στοιχήματα, σε αγορά εφημερίδων και πολλές άλλες. Όμως δεν ορίζεται εξαίρεση για αγορά νυφικού. Έτσι μία γυναίκα παρήγγειλε από το διαδίκτυο το νυφικό της, το φόρεσε στο γάμο της και εν συνεχεία άσκησε στο προβλεπόμενο διάστημα το δικαίωμα υπαναχώρησης! Το παράδειγμα αυτό ήταν μία περίπτωση όπου ο νόμος γίνεται επαχθής για τις επιχειρήσεις και υπερπροστατευτικός για τους καταναλωτές. Αντίθετα, άλλες περιπτώσεις όπου στο παρελθόν δημιουργήθηκαν προβλήματα εις βάρος των καταναλωτών, είχαν σχέση με παραπλανητική αναγραφή της μάρκας ενός προϊόντος (πχ mercedes με δύο c αντί για ένα) και αναγραφή τιμών.

Με το νομοθετικό πλαίσιο που εξετάστηκε σε προηγούμενα κεφάλαια, η Ευρώπη έχει ήδη κάνει σημαντικά βήματα στη δημιουργία νομικής σιγουριάς στο η-επιχειρείν και στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων η-επιχειρείν σε διασυνοριακό επίπεδο, στην εσωτερική αγορά. Παρ' όλα αυτά, ακόμη ορθώνονται νομικά εμπόδια στις επιχειρήσεις που θέλουν να ενεργοποιηθούν ή ενεργοποιούνται στον τομέα του η-επιχειρείν. Νομικά εμπόδια ή φραγμοί θα μπορούσαν να οριστούν αυστηρά κάποιες συγκεκριμένες νομικές προβλέψεις οι οποίες αποτρέπουν τις επιχειρήσεις να εισέλθουν στην αγορά του η-επιχειρείν. Όμως και η έλλειψη νομικών προβλέψεων μπορεί να έχει το ίδιο αποτέλεσμα. Συνεπώς τα νομικά εμπόδια δεν ορθώνονται μόνο από τους υπερβολικά πολλούς νομικούς κανονισμούς αλλά και από την έλλειψη νομικής ασφάλειας. Στη συνέχεια του κεφαλαίου, εντοπίζονται συγκεκριμένα θέματα τα οποία συνδέονται, όχι κατ' ανάγκην αυστηρά, αλλά με ευρύτερη έννοια, με το νομικό πλαίσιο του ηλεκτρονικού επιχειρείν και αποτελούν φραγμούς στη δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων στο χώρο αυτό.

7.1.2 Νομικά προβλήματα στην πράξη

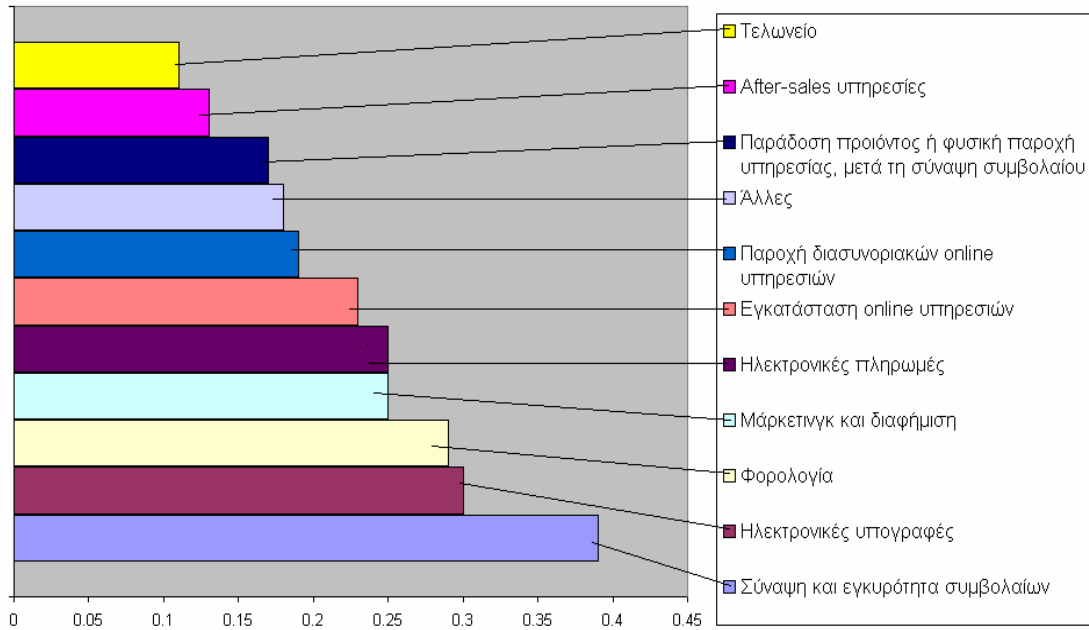
Μία κατηγορία νομικών προβλημάτων που ξεχωρίζεται, είναι τα νομικά προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν στην πράξη, οι επιχειρήσεις στις η-επιχειρείν δραστηριότητές τους. Οι όροι «στην πράξη» και «στις η-επιχειρείν δραστηριότητές

τους» χρησιμοποιούνται για να διακριθεί αυτή η κατηγορία νομικών προβλημάτων από τους νομικούς φραγμούς οι οποίοι αποτρέπουν, δεν παρέχουν το απαραίτητο νομικό υπόβαθρο στις επιχειρήσεις να αρχίσουν νέες δραστηριότητες. Τα προβλήματα αυτά σχετίζονται με όλα τα μέρη των ηλεκτρονικών συναλλαγών.

Θα γίνει ιδιαίτερη μνεία στην έλλειψη νομικής αναγνώρισης ηλεκτρονικών υπογραφών / εγγράφων. Αναφέρθηκε βέβαια ότι η οδηγία 1999/93/EK δίνει νομική ισχύ χειρόγραφης υπογραφής σε έναν τύπο ηλεκτρονικών υπογραφών, τις «προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές» που διαθέτουν «αναγνωρισμένο πιστοποιητικό». Όμως στην πράξη, οι προϋποθέσεις της οδηγίας για να χαρακτηριστεί μια ηλεκτρονική υπογραφή ότι είναι τέτοιου τύπου και συνεπώς έχει ισχύ χειρόγραφης, δύσκολα ικανοποιούνται. Το πρόβλημα της έλλειψης νομικής αναγνώρισης ηλεκτρονικών υπογραφών και συνεπώς ηλεκτρονικών εγγράφων, δεν οφείλεται απαραίτητα σε ανεπαρκείς νομοθετικές διατάξεις της οδηγίας, αλλά στην έλλειψη αποτελεσματικών προτύπων που εξασφαλίζουν αποδοτικές οικονομικά και νομικά αποδεκτές λύσεις. Προβλήματα ηλεκτρονικής τιμολόγησης προκύπτουν και λόγω της τεχνικής εφαρμογής της οδηγίας διότι κάποια κράτη μέλη έθεσαν πολύ αυστηρές τεχνικές απαιτήσεις. Συμπεραίνεται λοιπόν ότι χρειάζεται μεγαλύτερη προώθηση των ευρωπαϊκών προτύπων για να διευθετούνται καλύτερα τα προβλήματα διαλειτουργικότητας στις ηλεκτρονικές υπογραφές. Με τις ηλεκτρονικές υπογραφές ανακύπτει και ένα άλλο ζήτημα. Μπορεί η οδηγία να δίνει σε έναν τύπο ηλεκτρονικής υπογραφής τη νομική ισχύ χειρόγραφης και μπορεί η οδηγία να έχει ενσωματωθεί από τα κράτη μέλη, όμως αυτά δεν είναι αρκετά για να λυθεί πλήρως το πρόβλημα της διαλειτουργικότητας στη χρήση ηλεκτρονικών υπογραφών σε διασυνοριακές συναλλαγές. Ο λόγος είναι ότι κάθε κράτος μέλος έχει διαφορετικές νομικές διατάξεις που ρυθμίζουν τη νομική ισχύ της χειρόγραφης υπογραφής. Οπότε και η νομική ισχύς των η-υπογραφών που εξομοιώνονται με χειρόγραφες είναι διαφορετική σε κάθε κράτος μέλος.

Στο παρακάτω γράφημα φαίνονται τα νομικά προβλήματα που όπως αναφέραμε σχετίζονται με όλα τα μέρη των ηλεκτρονικών συναλλαγών, μαζί με το ποσοστό των επιχειρήσεων οι οποίες τα αντιμετώπισαν, με βάση έρευνα της ΕΕ του 2003. Βασικά προβλήματα εντοπίζονται σε σχέση με τα θέματα που ρυθμίζει η οδηγία 2000/31/EK και αναφέρονται στη σύναψη συμβολαίων με ηλεκτρονικά μέσα και την εγκατάσταση online υπηρεσιών. Ακόμη, με θέματα φορολογίας, ιδίως στις διασυνοριακές συναλλαγές, με τη διαφήμιση και τις εμπορικές επικοινωνίες και με τις πληρωμές με ηλεκτρονικά μέσα. Στη συνέχεια, εξετάζεται η πηγή των προβλημάτων αυτών.

Θέματα νομικών προβλημάτων

Θέματα νομικών προβλημάτων

(Πηγή: europa.eu.int - Legal barriers in e-business: The results of an open consultation of enterprises , SEC(2004) 498)

7.2 Έλλειψη επίγνωσης της νομοθεσίας η-επιχειρείν

Οι νόμοι συντάσσονται για να τους γνωρίζουν, να τους κατανοούν και να τους ακολουθούν όσοι άμεσα ή έμμεσα επηρεάζονται ή δύναται να επηρεαστούν από τις διατάξεις τους. Όμως, βασική πηγή των προβλημάτων που σχετίζονται με τη νομοθεσία αποτελεί η έλλειψη επίγνωσής της από τις επιχειρήσεις, τους καταναλωτές και γενικά τους φορείς οι οποίοι συναλλάσσονται ηλεκτρονικά. Ο μεγάλος αριθμός των νέων και συχνά πρωτόγνωρων κανόνων που εφαρμόζονται στο η-επιχειρείν, θεωρείται από τις επιχειρήσεις πολύπλοκος και ομιχλώδης. Η έλλειψη πλήρους εναρμόνισης της νομοθεσίας και οι συνεπόμενες αποκλίσεις μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών, μαζί με τη μη ή καθυστερημένη μεταφορά ευρωπαϊκών οδηγιών σε εθνικό επίπεδο, συμβάλλει στην αρνητική αυτή εικόνα. Επίσης το εμπόριο μέσω διαδικτύου αντιμετωπίζεται ακόμη διαφορετικά από το εμπόριο έξω από το διαδίκτυο, και προκαλείται σύγχυση.

Τα νομικά θέματα που παρουσιάζεται έλλειψη γνώσης σχετίζονται κυρίως με:

- το καθεστώς του φόρου προστιθέμενης αξίας το οποίο εφαρμόζεται σε διασυννοριακές συναλλαγές,
- τη χρήση και αναγνώριση ηλεκτρονικών υπογραφών,
- το δικαίωμα υπαναχώρησης,
- την παράδοση ελαττωματικών προϊόντων ή την καθόλου παράδοση τους
- το νομικών καθεστώς online εμπορικών επικοινωνιών
- τη νομική ισχύ ηλεκτρονικού συμβολαίου
- την υποχρέωση των παρόχων υπηρεσιών να δημοσιεύουν στην ιστοσελίδα τους συγκεκριμένες πληροφορίες

Η ανάγκη να ενημερωθούν οι επιχειρήσεις περί του νομικού πλαισίου όπως επίσης και για βέλτιστες πρακτικές και τα νέα μοντέλα του η-επιχειρείν είναι

αναμφισβήτητη. Όμως δεν είναι αρκετή. Η πληροφόρηση αυτή θα πρέπει να προσφερθεί ως μέρος ενός μεγαλύτερου πακέτου πληροφοριών που συμπεριλαμβάνει τεχνολογικές και εμπορικές συμβουλές. Επιχειρηματικές ενώσεις και εμπορικά επιμελητήρια είναι κατάλληλα για την παροχή τέτοιων συμβουλών. Φυσικά οι νομικές πληροφορίες μπορεί να έχουν μόνο γενική φύση και οι ειδικές νομικές συμβουλές για συγκεκριμένα θέματα πρέπει να δίνονται μόνο από δικηγόρους. Οι παροχές πληροφοριών που συζητούνται, είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, των οποίων η εμπειρία στα νομικά θέματα είναι περιορισμένη και άρα μεγάλος ο κίνδυνος να υπεισέλθουν σε νομικές συγκρούσεις. Για παράδειγμα, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις μπορεί να μη γνωρίζουν καν ότι η ύπαρξη μιας ιστοσελίδας μπορεί να στοιχειοθετήσει εμπορική επικοινωνία η οποία πρέπει να πληροί συγκεκριμένες απαιτήσεις. Για αυτό το λόγο, θα έπρεπε η παροχή πληροφοριών και καθοδήγησης να αντιμετωπιστεί ως δημόσια παροχή με την ευρύτερη δυνατή και τακτική εφαρμογή. Ήδη υπάρχουν κάποιες υπηρεσίες πληροφόρησης και σημεία επαφής που παρέχουν νομικές πληροφορίες όπως το δίκτυο ELEAS που δημιούργησε την ιστοσελίδα www.Ebusinesslex.net, το European Consumer Centres Network (ECC-Net) για τους καταναλωτές και τα εθνικά σημεία επαφής που ορίζονται στην οδηγία για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο.

7.3 Εσωτερική αγορά ηλεκτρονικού εμπορίου

Η ΕΕ έχει εδώ και χρόνια θέσει το στόχο της δημιουργίας ενός συνεπούς ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου για το ηλεκτρονικό εμπόριο, το οποίο θα προκαλεί εμπιστοσύνη και θα διασφαλίζει μια εσωτερική αγορά για τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας. Για την καθιέρωση της εσωτερικής αγοράς του η-επιχειρείν, σίγουρα απαιτείται ένα τέτοιο πλαίσιο αλλά σε καμία περίπτωση δεν είναι αρκετό. Παρ' όλες τις προσπάθειες εναρμόνισης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, υπάρχουν ακόμη διαφορές μεταξύ των χωρών και νομικά εμπόδια που αποτρέπουν τις επιχειρήσεις από τη διεξαγωγή διασυνοριακών συναλλαγών.

Τα περισσότερα προβλήματα εσωτερικής αγοράς οφείλονται στις διαφορές στις εθνικές νομοθετικές προβλέψεις για το ηλεκτρονικό εμπόριο, οι οποίες με τη σειρά τους οφείλονται στον τρόπο εφαρμογής των οδηγιών. Ένα παράδειγμα διαφοράς νομοθεσιών είναι αυτό της πώλησης μέσω διαδικτύου φαρμακευτικών προϊόντων, κάτι που στις περισσότερες χώρες απαγορεύεται. Έτσι η πώληση φαρμακευτικών προϊόντων μέσω διαδικτύου είναι δυνατή μόνο σε μερικά κράτη μέλη και οι διασυνοριακές πωλήσεις υπόκεινται στην εθνική νομοθεσία της χώρας του καταναλωτή. Τέτοιου είδους διαφορές στις εθνικές νομοθεσίες είναι αποθαρρυντικές για την πραγματοποίηση διασυνοριακών ηλεκτρονικών συναλλαγών. Η έλλειψη πλήρους εναρμόνισης παρουσιάζεται και στην προστασία προσωπικών δεδομένων. Οι οδηγίες έχουν ερμηνευθεί διαφορετικά και από κάθε χώρα και σε ορισμένες περιπτώσεις λάθος και έτσι προκύπτουν δυσανάλογα βάρη για όσους επιθυμούν να λειτουργήσουν πανευρωπαϊκά συστήματα επεξεργασίας πληροφοριών. Ίδια κατάσταση επικρατεί και στον τομέα της ηλεκτρονικής τιμολόγησης όπου παρατηρούνται αποκλίνοντες μεταξύ τους νόμοι και πολύ αυστηρές απαιτήσεις στους νόμους ορισμένων κρατών. Ένας άλλος σημαντικός τομέας με χαώδεις διαφορές στη νομοθεσία, είναι αυτός του ηλεκτρονικού τζόγου, ο οποίος αφέθηκε έξω από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Επί πλέον προβλήματα δημιουργούνται και από την έλλειψη εφαρμογής οδηγιών της ΕΕ σε εθνικό επίπεδο ή τη μεγάλη καθυστέρηση στην εφαρμογή τους.

Για παράδειγμα εγείρονταν ερωτήματα περί των συνθηκών υπό τις οποίες επιτρέπονται μη ζητηθείσες εμπορικές επικοινωνίες μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε χώρες που δεν είχαν εφαρμόσει την οδηγία περί η-ιδιωτικότητας που ρυθμίζει το θέμα αυτό (πχ. η οδηγία 2002/58/EK δεν έχει εφαρμοστεί στην Ελλάδα - θα γίνει με καθυστέρηση).

7.4 Ολοκλήρωση η-επιχειρείν, νομικές προκλήσεις

Τα νομικά εμπόδια που αναφέρθηκαν στις προηγούμενες ενότητες, όπως αυτό της έλλειψης επίγνωσης του νομοθετικού πλαισίου και της μη επαρκούς εναρμόνισης των εθνικών νομοθετικών πλαισίων στις ευρωπαϊκές οδηγίες, συνιστούν παράλληλα και νομικές προκλήσεις, ως προς την επίλυσή τους. Στην ενότητα αυτή γίνεται αναφορά στις περαιτέρω νομικές προκλήσεις για την αναγνώριση ηλεκτρονικών εγγράφων, για τα νέα επιχειρηματικά μοντέλα και τεχνολογίες και τέλος συνοψίζονται νομικά εμπόδια και λύσεις.

Αναγνώριση ηλεκτρονικών εγγράφων

Οι δραστηριότητες του η-εμπορίου αποτελούν ένα μόνο τομέα του η-επιχειρείν. Πέρα από αυτό, όλο και περισσότερες επιχειρήσεις χρησιμοποιούν τις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών για να αυξήσουν την αποδοτικότητα εσωτερικών τους διαδικασιών καθώς και τις σχέσεις τους με επιχειρηματικούς εταίρους, πελάτες και δημόσιες υπηρεσίες. Οι επιχειρήσεις συμμετέχουν ενεργά σε online συνεργασίες με επιχειρηματικούς εταίρους και χρησιμοποιούν προηγμένα η-επιχειρηματικά εργαλεία (πχ για σκοπούς λογιστικούς, μάρκετινγκ). Οι δραστηριότητες αυτές παράγουν μια αυξημένη ροή ψηφιακών δεδομένων, εσωτερικά στην επιχείρηση καθώς και σε ανταλλαγή με τους εταίρους της, με στόχο την αυτοματοποίηση των διαδικασιών, την αύξηση της αποδοτικότητας και τη μείωση των δαπανών. Όλο και περισσότερα δεδομένα παράγονται, αποθηκεύονται και ανταλλάσσονται σε ψηφιακή μορφή. Η νομική αναγνώριση των διαφόρων τύπων ηλεκτρονικών εγγράφων που χρησιμοποιούνται στις επιχειρηματικές διαδικασίες δεν είναι πάντα διασφαλισμένη. Ίσως δεν έχει δοθεί όση πολιτική προσοχή θα έπρεπε, αν και η αυτοματοποίηση των διαδικασιών είναι κλειδί για την εκμετάλλευση της παραγωγικότητας του η-επιχειρείν. Παραδείγματα εγγράφων που θα ήταν καλό να αναγνωρίζονται από τελωνεία, είναι άδειες εξαγωγών, πιστοποιητικά προέλευσης και αποδείξεις. Πολλά έγγραφα πρέπει να υπάρχουν ακόμη σε χαρτί για να έχουν νομική ισχύ, όπως πχ στη φορολόγηση. Η δημιουργία ενός απλού και χωρίς χρήση χαρτιού περιβάλλοντος στο εμπόριο και εκτελωνισμό, που προβλέπει καθολική ηλεκτρονική αντιμετώπιση και απλοποίηση της νομοθεσίας εκτελωνισμού, θα συμβάλλει στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Η αποτελεσματικότητα του η-επιχειρείν απαιτεί όλα τα έγγραφα μεταξύ επιχειρήσεων, καθώς και δημόσιων υπηρεσιών να ανταλλάσσονται σε ηλεκτρονική μορφή και να έχουν πλήρη νομική ισχύ. Οι διεθνείς συναλλαγές περιλαμβάνουν πολλούς διαφορετικούς συναλλασσόμενους όπως τράπεζες, μεταφορικές, εισαγωγείς, εξαγωγείς, τελωνιακές αρχές, με πολλούς διαφορετικούς τύπους εγγράφων που ανταλλάσσονται μεταξύ τους. Απαιτείται λοιπόν εναρμονισμένη ηλεκτρονική μορφή των ανταλλασσόμενων δεδομένων, καθώς και νομική αναγνώριση των εγγράφων, όχι μόνο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά και σε διεθνές. Η πρακτική διατήρησης όλων των εγγράφων σε χαρτί και ηλεκτρονική μορφή για να είναι δυνατή η συμμόρφωση με όλες τις διαφορετικές εθνικές νομικές απαιτήσεις, πρέπει να φτάσει στο τέλος της.

Κάποιες προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση έχουν ήδη γίνει με τη νομική αναγνώριση των συμβάσεων που συνάπτονται ηλεκτρονικά, των ηλεκτρονικών υπογραφών και τιμολογίων καθώς και της ηλεκτρονικής υποβολής τελωνιακών δηλώσεων. Η τροποποιημένη πρόταση (COM(2006) 160 – Απρίλιος 2006) της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά προβλέπει ότι όλες οι διαδικασίες και τις διατυπώσεις που ισχύουν για την πρόσβαση σε μια δραστηριότητα παροχής υπηρεσιών και για την άσκησή της μπορεί να διεκπεραιωθούν από απόσταση και με ηλεκτρονικά μέσα. Περισσότερη προσπάθεια χρειάζεται σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο για να εντοπιστούν οι τύποι εμπορικών εγγράφων που είναι αναγκαίο να αναγνωριστούν νομικά καθώς και να προωθηθούν διεθνή πρότυπα ανταλλαγής ηλεκτρονικών εγγράφων.

Νέα επιχειρηματικά μοντέλα και τεχνολογίες

Ένα ακόμη ζήτημα που τίθεται είναι κατά πόσο το τωρινό ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο είναι επαρκώς προσαρμόσιμο για να υποστηρίξει τα νέα επιχειρηματικά μοντέλα και τις νέες τεχνολογίες του η-επιχειρείν. Στόχος του πλαισίου είναι πάντα η τεχνολογική ουδετερότητα, η ρύθμιση μόνο των αυστηρά απαραίτητων θεμάτων για τη διασφάλιση της καλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς και συνεπώς η αποφυγή συνεχών προσαρμοσέων του στην ανάπτυξη τεχνολογιών. Ο στόχος αυτός δεν είναι εύκολο να επιτυγχάνεται πάντα. Η οδηγία για τις ηλεκτρονικές υπογραφές, βασίζεται σε συγκεκριμένες τεχνολογίες. Επίσης η οδηγία για τις πωλήσεις εξ αποστάσεων, θεωρεί τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές ως το κύριο μέσο πρόσβασης στο διαδίκτυο ενώ σήμερα ως γνωστόν, και πολύ περισσότερο στο μέλλον, κάτι τέτοιο δεν (θα) ισχύει. Έτσι οι προβλέψεις της οδηγίας αυτής για τις απαιτήσεις σε πληροφορίες, είναι αμφίβολο αν μπορούν εύκολα να παρέχονται σε κινητά τηλέφωνα λόγω του μικρού μεγέθους της οθόνης τους. Ομοίως, οι προβλέψεις ορισμένων κρατών μελών για την αναγνωρισμένη ηλεκτρονική υπογραφή για τα ηλεκτρονικά τιμολόγια, θεωρούνται από πολλές επιχειρήσεις υπερβολικές λόγω των τεχνικών τους απαιτήσεων, τις μεγάλες δαπάνες και τη μη ανταπόκριση στις επιχειρηματικές ανάγκες.

Νέα επιχειρηματικά μοντέλα όπως η επιχείρηση προς επιχείρηση ηλεκτρονική δημοπρασία (B2B online auction), μπορεί να θέτουν νέες νομικές προκλήσεις, ιδιαίτερα ως προς τη διασφάλιση δίκαιου εμπορίου. Νομική πρόκληση αποτελεί και η εξάλειψη συγκεκριμένων όχι δίκαιων εμπορικών πρακτικών σε μειοδοτικές ηλεκτρονικές δημοπρασίες (reverse online auctions). Τέτοια ζητήματα είναι για παράδειγμα οι ελλειπείς ή ασαφείς πληροφορίες για τους κανόνες που διέπουν τη συμμετοχή στις δημοπρασίες, το δικαίωμα του ατόμου που άρχισε μια δημοπρασία να υποβάλει προσφορές, η αδιαφάνεια των όρων επιλογής του νικητή μιας αντίστροφης δημοπρασίας, η διάρκειά της και τέλος οι προδιαγραφές του προϊόντος. Η οδηγία 2004/18/EK «περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών» προσπαθεί να διευθετήσει τα θέματα που αφορούν τις δημοπρασίες και απομένει να φανεί στην πράξη, έπειτα από την ενσωμάτωσή της στα εθνικά νομοθετικά πλαίσια (ακόμη πολλές χώρες δεν την έχουν ενσωματώσει), αν θα τα καταφέρει.

Επίσης, κενά και προκλήσεις στον τομέα των νέων, αναπτυσσόμενων μοντέλων η-επιχειρείν συνιστούν νομικές ρυθμίσεις θεμάτων των εικονικών επαγγελματικών κοινοτήτων (Virtual professional communities), των ομάδων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (SMEs Clusters) και των δικτυωμένων οργανισμών και κυβερνήσεων. Ζητήματα του νομοθετικού πλαισίου των εικονικών επαγγελματικών

κοινοτήτων (Virtual professional communities) αποτελούν η νομική οντότητα των κοινοτήτων, οι επιχειρηματικές σχέσεις μεταξύ των μελών τους καθώς και μεταξύ των μελών και της νομικής οντότητας της κοινότητας, οι ευθύνες της κοινότητας και των μελών της και τέλος τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας της γνώσης που δημιουργείται και διαχειρίζεται μέσα στην κοινότητα. Κύρια σημεία εστίασης για τις ομάδες μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων αποτελούν η εύρεση του αναγκαίου για τη λειτουργία τους νομικού πλαισίου, η οριοθέτηση των ευθυνών των μεσαζόντων των ομάδων, οι μηχανισμοί για τη διαχείριση της γνώσης που δημιουργείται στις ομάδες και τα πνευματικά δικαιώματα. Τέλος, για τους δικτυωμένους οργανισμούς και κυβερνήσεις τα νομικά κενά και οι προκλήσεις σχετίζονται κυρίως με θέματα ιδιωτικότητας.

Περνώντας σε αναδυόμενα κενά και προκλήσεις των νέων τεχνολογιών, σχετικά με το λογισμικού ανοικτού κώδικα, υφίστανται τα ζητήματα των νομικών ρυθμίσεων των ευθυνών στη χρήση και ανάπτυξη του, το δίκαιο του ανταγωνισμού και τα πνευματικά δικαιώματα. Για τους πράκτορες λογισμικού, τα σημαντικά ζητήματα είναι η νομική τους φύση, οι νομικές ευθύνες από τη χρήση τους στο ηλεκτρονικό εμπόριο και η επιτρεπόμενη χρήση των πληροφοριών που αυτοί συλλέγουν.

Τέλος, για την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και μοντέλων η-επιχειρείν υπό το σημερινό νομικό πλαίσιο, είναι απαραίτητη η σπουδή της νομικής ισχύς και επιβολής της αυτορύθμισης και κωδίκων δεοντολογίας καθώς και των νομικών θεμάτων των σημάτων εμπιστοσύνης και ετικετών.

Σύνοψη νομικών εμποδίων και μελλοντικές λύσεις

- έλλειψη τεχνολογικής εναρμόνισης, έλλειψη αποτελεσματικών προτύπων για τις η-υπογραφές και διαλειτουργικότητας => προώθηση ευρωπαϊκών προτύπων
- έλλειψη γνώσης νομοθεσίας η-επιχειρείν, της νομικής έρευνας και των νόμιμων βέλτιστων πρακτικών => οργάνωση συντονισμένων πρωτοβουλιών ενημέρωσης ώστε οι επιχειρήσεις να είναι πλήρως καταρτισμένες από νομικής άποψης στην πρακτική εφαρμογή η-επιχειρείν
- έλλειψη εναρμόνισης - διαφορές στους εθνικούς νόμους των κρατών μελών => πάταξη της καθυστέρησης στην εφαρμογή των οδηγιών, καλύτερη επίβλεψη του τρόπου ενσωμάτωσής τους και παροχή συμβουλευτικής βοήθειας στα κράτη μέλη για την υλοποίηση των οδηγιών
- έλλειψη νομικής αναγνώρισης ορισμένων ηλεκτρονικών εγγράφων => αναγνώριση των εγγράφων που το νέο ηλεκτρονικό περιβάλλον απαιτεί τη νομική αναγνώρισή τους σε ηλεκτρονική μορφή και εφαρμογή ανάλογων νομοθετικών ρυθμίσεων
- οι υπάρχουσες νομικές οντότητες δεν υποστηρίζουν επαρκώς τα νέα, αναπτυσσόμενα μοντέλα η-επιχειρείν => σε πρώτη φάση έρευνα λύσεων που αξιοποιούν τις υπάρχουσες νομικές οντότητες και σε βάθος χρόνου συλλογή απαιτήσεων ώστε να σχηματιστούν νέες νομικές οντότητες οι οποίες θα υποστηρίζουν πλήρως τα μοντέλα η-επιχειρείν
- έλλειψη υποστήριξης στη σύναψη συμβάσεων => ανάπτυξη βιβλιοθήκης συμβάσεων, με εξειδίκευση στα μοντέλα η-επιχειρείν και τους βιομηχανικούς κλάδους

- έλλειψη ρυθμιστικού πλαισίου για το λογισμικό ανοικτού κώδικα και για τους πράκτορες λογισμικού => αναγνώριση των νομικών ζητημάτων (ευθυνών, πνευματικών δικαιωμάτων), ορισμός απαιτήσεων και ανάπτυξη του κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου
- έλλειψη, σε ορισμένες περιπτώσεις, ισορροπίας στις σχέσεις μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών => εύρεση της χρυσής τομής ή αλλιώς μιας εύλογης ισορροπίας στη σχέση επιχείρησης και καταναλωτή, αναθεωρώντας επαχθείς όρους για τις επιχειρήσεις (όπως το δικαίωμα υπαναχώρησης) και ενισχύοντας σε άλλες περιπτώσεις (πχ με σήματα εμπιστοσύνης, ετικέτες και άλλες νομικές προβλέψεις) την προστασία του καταναλωτή
- έλλειψη εξειδικευμένων δικαστών και ασαφείς δικαστικές αποφάσεις => ειδική εκπαίδευση δικαστών

8

8 Πηγές

- [1 ως 68] Όλες οι νομοθετικές πράξεις της ΕΕ (κανονισμοί, οδηγίες, αποφάσεις, συστάσεις) που αναφέρονται συγκεντρωτικά στην ενότητα 3.1. (για οικονομία χώρου δεν επαναλαμβάνονται εδώ)
- [69 ως 89] Όλες οι ελληνικές νομοθετικές πράξεις στις οποίες γίνεται αναφορά στο Κεφάλαιο 4. (για οικονομία χώρου δεν επαναλαμβάνονται εδώ)
- [90] Genesis Project - Enterprise Application Interoperability via Internet - Integration for SMEs, Governmental Organisations and Intermediaries in the New European Union - www.genesis-ist.eu
- [91] Η δικτυακή πύλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης europa.eu.int
- [92] Η πύλη εισόδου στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης – <http://europa.eu.int/eur-lex/el/index.html>
- [93] Η ενότητα «Άρθρα» της πύλης www.ebusinesslex.net
- [92] EU VAT legislation on electronic invoicing & electronic storage of invoices», PriceWaterhouseCoopers Survey, 2002
- [93] The WIPO Arbitration and Mediation Center – <http://arbiter.wipo.int/center/background.html>
- [94] Βάση δεδομένων Eurostat: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
- [95] Γενική Γραμματεία Καταναλωτή - <http://www.efpolis.gr>
- [96] Παρατηρητήριο για την κοινωνία της πληροφορίας - <http://www.observatory.gr>
- [97] Γενική δ/ση κρατικών προμηθειών - <http://www.gge.gr/3/sub.asp?119>
- [98] Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών - www.adae.gr
- [99] Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων - www.eett.gr
- [100] Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων - www.dpa.gr
- [101] www.ypes.gr – Υπουργείο Εσωτερικών
- [102] www.nomotelia.gr – Νομική ηλεκτρονική Πληροφόρηση
- [103] www.ministryofjustice.gr – Υπουργείο Δικαιοσύνης
- [104] www.lawnet.gr
- [105] Ηλεκτρονική Υπογραφή – Μπαλωμένου Χ. - [lawnet](http://www.lawnet)
- [106] ebusinessforum - Δ κύκλος εργασιών - Ομάδα Εργασίας ΟΕ Δ1 - Θεσμικό πλαίσιο και ηλεκτρονικό επιχειρείν στην Ελλάδα - Αλληλεπίδραση και προοπτικές
- [107] ebusinessforum – Ομάδα Εργασίας Ε-2: “Ηλεκτρονικές Υπογραφές και Ηλεκτρονικά Πιστοποιητικά Ταυτοποίησης (Τεχνική & Νομική προσέγγιση)”
- [108] ebusinessforum – Ομάδα Δ1 – Ενδεικτικός κατάλογος νομοθεσίας για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές
- [109] eBusinessForum - Χρήστος Ε. Σιουλής - Η Ευρωπαϊκή Νομοθεσία για τις ηλεκτρονικές υπογραφές
- [110] eBusinessForum – Δρ. Ι. Χοχλιούρος - Μελέτη αξιολόγησης και βασικού σχολιασμού αναφορικά με την οδηγία 2002/58/EK

- [111] Έκθεση της επιτροπής προς το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο και το συμβούλιο. Έκθεση αναφορικά με τη λειτουργία της οδηγίας 1999/93/EK σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές. Βρυξέλλες, 15.3.2006 COM(2006) 120
- [112] Έκθεση της επιτροπής στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, το συμβούλιο και την ευρωπαϊκή οικονομική και κοινωνική επιτροπή. Πρώτη έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2000/31/EK(Οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο). Βρυξέλλες, 21.11.2003 COM(2003) 702
- [113] Proposal for a council directive amending directive 2002/38/EC
- [114] Report from the commission to the council on council directive 2002/38/EC
- [115] Evaluation of the E-Money Directive (2000/46/EC) Final Report for The DG Internal Market The European Commission.
- [116] <http://europa.eu/scadplus> (Σύννοψη της Νομοθεσίας)
- [117] <http://europa.eu/scadplus> - Administrative cooperation in the field of value added tax (VAT)
- [118] Report from the commission. First report on the implementation of the Data Protection Directive (95/46/EC). Brussels, 15.5.2003 COM(2003) 265
- [119] Eurobarometer – The European opinion research group – data protection
- [120] Report on the First Report on the implementation of the Data Protection Directive (95/46/EC) (COM(2003) 265 – C5-0375/2003 – 2003/2153(INI)) Committee on Citizens' Freedoms and Rights, Justice and Home Affairs Rapporteur: Marco Cappato
- [121] Eurobarometer - Data Protection in the European Union - Publication December 2003
- [122] Analysis and impact study on the implementation of Directive EC 95/46 in Member States (europa.eu.int)
- [123] Opinion 3/2006 on the Directive 2006/24/EC (654/06/ENWP 119)
- [124] Information Society Benchmarking Report (europa.eu.int)
- [125] Communication from the commission to the council and the european parliament eEurope 2005: Benchmarking Indicators Brussels, COM(2002) 655, 21.11.2002
- [126] eEurope 2005: An information society for all, COM(2002) 263 Brussels, 28.5.2002
- [127] i2010 – First Annual Report on the European Information Society COM(2006) 215 final Brussels, 19.5.2006
- [128] European Commission Directorate General for Information Society and Media Online Availability of Public Services: How is Europe Progressing? Prepared by: Capgemini, For: European Commission
- [129] IDABC European eGovernment services - <http://europa.eu.int/idabc>
- [130] eEurope2005 - http://ec.europa.eu/information_society/eeurope/2005/index_en.htm
- [131] www.capgemini.com
- [132] European Commission DG Joint Research Centre - The e-business readiness composite indicator for 2003: a pilot study
- [133] European Commission DG Joint Research Centre, IPSC Econometrics and statistical support - The 2005 European e-Business Readiness Index
- [134] Commission staff working paper: Legal barriers in e-business: The results of an open consultation of enterprises Brussels, 26.4.2004 SEC(2004) 498
- [135] eGovernment indicators for benchmarking eEurope
- [136] <http://europa.eu.int/i2010>

- [137] Σχέδιο δράσης για τις ηλεκτρονικές διοικητικές υπηρεσίες στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας i2010 : Επιτάχυνση της ηλεκτρονικής δημόσιας διοίκησης στην Ευρώπη προς όφελος όλων COM(2006) 173 τελικό, Βρυξέλλες, 25.04.2006
- [138] ebusiness w@tch – Chart Report – The e-business survey 2005
- [139] ebusiness w@tch – A Guide to Indicators on ICT Use by Firms , Special report July 2005
- [140] Microsoft Research News & Highlights - E-Cash: The Future of Money
- [141] Χρηματιστήριο Αθηνών, www.ase.gr/SmartAccess
- [142] DG Information Society conference ‘Quality labels for websites- alternative approaches to content rating’ 27 February 2003, Luxembourg - An introduction to the labeling of websites’ - www.selfregulation.info
- [143] Interdisciplinary centre for Law & Information Technology - Legal and market aspects of the application of Directive 1999/93/EC and practical applications of electronic signatures in the Member States, the EEA, the Candidate and the Association countries.
- [144] eGovernment Good Practice Framework - <http://www.egov-goodpractice.org>
- [145] eEurope Awards - <http://www.e-europeawards.org>
- [146] E.Turban,D.King,J.Lee,M.Warkentin,H.M.Chung - Electronic Commerce A Managerial Perspective 2002
- [147] G.Winfield Treese, Lawrence C. Stewart - Designing Systems for internet commerce
- [148] Dave Whiteley / McGraw-Hill - e-Commerce
- [149] Dale Neef - e-Procurement, From Strategy to Implementation
- [150] Πρότυπα ανταλλαγής επιχειρηματικών εγγράφων – Διομήδης Σπινέλλης
- [151] Business Internet Consortium and RosettaNet - RosettaNet Case Study
- [152] <http://www.rosettanet.org>
- [153] Διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων σε ευρώ από την 1η Ιουλίου 2003 - <http://europa.eu.int>
- [154] IBAN (Ο νέος τρόπος απεικόνισης των τραπεζικών λογαριασμών) - www.winbank.gr/ecPage.asp?id=221926&nt=84&lang=1